

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
COULEVAIN, PIERRE DE
Aristocrație americană / Pierre de Coulevain;
trad. de Teodora Popa-Mazilu.
— București: Editura Minerva, 2006
ISBN (10) 973-21 – 0783-9;
ISBN (13) 978-973-21 – 0783 – 6
I. Popa-Mazilu, Teodora (trad)
821.133.1-31 135.1

Noua scrie a colecției „Biblioteca pentru toți”.
apare datorită cooperării dintre Ministerul Culturii și Cultelor.
Uniunea Scriitorilor din România, *MEGA-Press Holdings S.A.*
MINERVA S.A.

[www.editura minerva.ro](http://www.editura.minerva.ro)

Tipărit la MEGA – press holdings S.A.

PIERRE DE COULEVAIN

Aristocrație americană

Roman distins cu Marele Premiu al Academiei Franceze

Traducere de TEODORA POPA-MAZILU

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI 2006

EDITURA MINERVA București

Prefață

Augustine Favre de Coulevain, născută în Franța în 1838, cea care și-a semnat cărțile cu pseudonimul Pierre de Coulevain, a fost o scriitoare foarte apreciată la începutul acestui secol, întrucât lucrările

sale au fost traduse în mai toate țările pe unde a călătorit. Viața, destul de misterioasă, de altfel, și-a petrecut-o când în Franța și Anglia, când în Italia, Grecia, Algeria și America, retrăgându-se în ultimii ani în Elveția, unde a și murit în 1913, la Lausanne.

Dintre numeroasele cărți pe care le-a scris, două sunt cele mai valoroase, dovadă și faptul că ambele au fost distinse cu Marele Premiu al Academiei Franceze. E vorba de romanele *Aristocrație americană*, scris în 1898 și apărut prima oară în 1900, și *Triumful Evei*, tipărit în 1901.

Apărută în peste șaiszeci de ediții numai la Paris, fără a mai pune la socoteală numeroasele traduceri, cartea *Aristocrație americană*, tipărită în acest an la Editura Minerva, se remarcă prin profunda cunoaștere, de către o scriitoare talentată și cultivată, a specificului feminin cu tot ceea ce îl caracterizează: frumusețe, eleganță, dragoste, gelozie, cruzime, milă, bunătate, iertare, sacrificiu.

Eroina este o tânără și imens de bogată americană – Annie Villars – care, înainte de a se mărita, dorește să petreacă o lună sau două la Paris.

Auzind despre vizita bogatei moștenitoare de peste Ocean, toată marea aristocrație din faimosul Saint-Germain se grăbește s-o invite în speranța că tânăra se va îndrăgosti de vreun nobil francez, îmbogățindu-l cu imensa ei avere.

Singurul care o atrage pe Annie este marchizul Jacques d'Anguilhon, un bărbat frumos, aristocrat de viță veche, dar atât de sărac, încât se hotărăște să plece în Africa pentru a face avere.

Prietena sa din copilărie, ducesa de Blanzac, care-l iubește în taină, pentru a nu-l pierde, îl ajută, deși cu o cumplită strângere de inimă, să se însoare cu Annie. Pe parcurs, marchizul profund nefericit alături de tânăra sa soție – o femeie practică și lipsită de efuziuni sentimentale –, se apropie tot mai mult de ducă, ajungând la un moment dat s-o iubească cu patimă. Pus în situația de a alege între o soție cinstită, atașată, care-l iubește în felul ei, fără prea multe efuziuni sentimentale și o amantă calină, romantică, visătoare, care trăiește cu intensitate fiecare clipă petrecută împreună, marchizul, în sfârșit, se va hotărî...

Cum și cu ce preț, veți vedea citind această carte scrisă de o femeie de mare sensibilitate, înzestrată cu un ascutit spirit de observație, cu multă putere de pătrundere și cu o eleganță sufletească specific feminină.

T.P.-M.

Partea întâi

Capitolul I

Doamna Villars de pe Madison Square din New York se pregătea să plece spre Europa unde avea de gând să stea o bună bucată de vreme. În vestibul zăceau o mulțime de bagaje cu etichete pentru Paris, scaune pentru vapor și o droaie de cufere plate, așa-numitele „cufere pentru cabină”, care se vând pe capete în America.

Tablourile și oglinzile erau acoperite cu pânză, covoarele strânse sul, iar mobilele mai prețioase învelite cu grijă. Pe pereți, pe etajere vedeai locuri goale, triste și urâte; în casă începuse să fie frig, iar camerele sunau a gol, așa cum sună, îndeobște, mai toate încăperile nelocuite.

Numai biblioteca își mai păstra aspectul vesel și confortabil. Lambriurile de stejar, ornamentele aurite de pe tavan, căminul stil „regina Anna”, lampa gen Evul Mediu, vitraliile de un gust rafinat și rafturile încărcate cu cărți nu izbuteau totuși să-i confere un aer sobru.

Fantezia unei femei tinere distrusese efectul sever al acestei încăperi printr-o sumedenie de lucruri moderne, nostime și de bun-gust. Mai peste tot pe parchet erau întinse covorașe orientale, blănuri de urs și de tigr; pretutindeni te împiedicai de scaune înalte cu spătare îmbrăcate în mătase sau scăunele acoperite cu perne pufoase și parfumate; pe lângă pereți zăceau canapele înconjurată de paravane, vitrine doldora de obiecte de artă, lămpi cu abajururi fanteziste și o puzderie de vase cu flori.

O tânără, al cărei chip și a cărei toaletă erau în deplină armonie cu interiorul camerei din acel sfârșit de secol al XIX-lea, umbla de colo-colo, foarte preocupată, aranjând ziarele și revistele ilustrate în sertarele unei mese lungi ce ocupa mijlocul bibliotecii.

În timp ce stătea întoarsă cu spatele, de după draperiile ridicate

de la ușa-fereastră își făcu apariția un bărbat de vreo treizeci de ani, foarte elegant în ținuta lui de seară, înalt, cu trăsăturile frumos modelate ale unui saxon de rasă. După ce stătu în prag câteva clipe, se furișă în bibliotecă.

Annie Villars nu-l observă decât în clipa în care tânărul fu lângă ea.

— Frank! spuse ea tresărind. M-ai speriat! Eram atât de preocupată cu aranjatul, încât n-am auzit când ai intrat!

— Îmi dai voie să te ajut?

— Nu, mulțumesc, spuse fata închizând ultimul sertar. Aici am terminat! Cred că ar fi cazul să mă odihnesc un pic!

Domnișoara Villars își conduse musafirul spre căminul monumental unde ardea un foc vesel, îi arătă un scaun, iar ea, așezându-se într-un balansoar, începu să se lege ușor.

— Bine faci, spuse Frank Barnett zâmbind. Leagă-te fiindcă de plăcerea asta n-o să ai parte în Europa!

— De ce? Crezi că în Europa nu sunt balansoare?

— Ba da, dar sunt tari, greoaie și anevoie de manevrat. Cei de acolo nu știu să le facă așa cum le fac tâmplarii noștri și nici nu se pricep să le folosească.

— În tot cazul, e o invenție minunată.

— Da, o invenție cum nu se poate mai fericită. Legănatul ăsta te liniștește și face mai plăcută conversația. Dacă două persoane care cochetează se leagă în câte un balansoar sunt gata să pun rămășag că înțelegerea dintre ele este desăvârșită.

Domnișoara Villars se uită la tânăr cu oarecare uimire.

— Nu te credeam un atât de fin observator, spuse ea.

— Mulțumesc, ripostă Barnett înclinându-se. Mie, continuă el, mi se pare că balansoarul e un admirabil instrument de cochetărie pentru o femeie. Îi pune în valoare bustul, mâinile, picioarele... Și-apoi, e un mijloc de a-i liniști nervii. Prin legănarea aceasta americanca își trădează starea de spirit, așa cum și-o trădează spaniola prin mișcările evantaiului. Balansoarul îi arată pacea lăuntrică sau, dimpotrivă, reflecția precipitată, mânia, îmbufnarea... Uite, de pildă, în momentul ăsta, legănatul dumitale exprimă oboseala.

— Nu mă miră, răspunse Annie Villars râzând, căci de-abia mai stau... Credeam că n-o să mai isprăvim cu împachetatul...

— În sfârșit, iată-te în ajunul călătoriei în Europa, călătorie pe care o visai de atâta vreme...

— Da, numai că acum când a sosit momentul să părăsesc New York-ul mă simt nespus de tristă. Dacă aș avea curajul, mi-aș desface cuferele și aș pune toate lucrurile la locul lor.

— Și de ce n-ai curajul?

— Pentru că ar fi zadarnic. Peste patruzeci și opt de ore le-aș împacheta din nou! Sincer vorbind, nu credeam că despărțirile vor fi atât de grele. Toată ziua mi-am simțit ochii plini de lacrimi și mi s-a înroșit nasul! Nu ți se pare ridicol?

— Ridicol? Nu. Părinții, prietenii dumitale merită câteva regrete.

— Știi ce mi se pare curios? Faptul că împachetându-mi bibelourile aveam impresia că n-am să le mai văd niciodată. Oare asta să fie ceea ce numim presimțire? Poate că voi pieri înecată, că voi muri de friguri la Roma sau de pneumonie pe undeva, prin Paris. N-aș fi nici prima, nici ultima căreia i s-ar întâmpla așa ceva.

— În ce te privește, există un lucru de care mă tem mult mai mult decât înecul, frigurile sau pneumonia.

— Ce anume? Întrebă curioasă fata.

— Capcanele întinse moștenitoarelor bogate. Capcanele pe care europenii se pricep să le întindă cu atâta iscusință și care au forma de coroană închisă sau deschisă. Oricât ar fi de cu judecată, americanca le privește la început curioasă, apoi din ce în ce mai dornică să pună mâna pe una dintre ele. Se apropie prea mult de ele și pac! se pomenește prinsă în laț mai înainte de a avea vreme să se dezmeticească. Și uite așa o vezi ducese, marchiză sau contesă...

Domnișoara Villars nu-și putu stăpâni râsul.

— Frank, spuse ea, ar trebui să scrii un *îndreptar* pentru fetele care se duc în Europa! Să le semnalezi pericolele la care se expun și să le pui în gardă.

— Mi-aș pierde timpul de pomană. Titlurile, numele aristocratice exercită asupra lor o fascinație pe care ar fi zadarnic să încerc să le-o explic, fie chiar și fetelor cu cele mai logice și ascuțite

minți.

— În ce mă privește, poți să fii liniștit. Ocup în societate o situație care-mi satisface pe deplin ambiția și vanitatea. Te rog să mă crezi că aș fi ultima care să se lase încântată de un titlu, iar tu, care mă cunoști de atâta vreme, ar trebui să fii sigur de acest lucru.

— Poate că nu te vei lăsa încântată de un titlu, dar de un bărbat din înalta aristocrație franceză s-ar putea. Doamna de Keradieu te va introduce în foburgul Saint-Germain și te va arunca – evident, cu cele mai bune intenții – în gura cine știe cărui leu. Va fi o minune dacă vei scăpa nedevorată. Sincer vorbind, tremur la gândul că imensa zestre pe care o ai va ațâța pofta bărbaților fără scrupule, care, nefiind în stare să facă vreo treabă cu mintea sau cu brațele, au devenit vânzători de zestre. Vor face pe dezinteresații, îți vor săruta mâinile, vor debita minciuni cu carul... S-ar putea să te simți încântată de complimentele și de elocința lor; poate că la început îi vei găsi prozaici, stângaci, plictisitori. Dar de la asta și până la faptul de care mă tem eu nu e decât un pas.

— Dacă aș fi o puștoaică, poate că îngrijorarea ta ar fi îndreptățită. Dar nu uita că eu am douăzeci și unu de ani – deci de trei ori vârsta judecății – și au trecut trei ani de zile de când am ieșit în lume...

— Da, într-o lume alcătuită din prieteni, din oameni pe care-i cunoști de ani de zile. Experiența asupra firii omenești ți-e deci foarte limitată.

— Nu chiar atât cât crezi, domnul meu! Am întâlnit de nenumărate ori și minciuna, și ipocrizia ca să fiu în stare să le recunosc, răspunse fata pe un ton sec.

— E și rău, dar e și bine, spuse liniștit Frank Barnett. Dacă tatăl tău și-a exprimat prin testament dorința de a nu te duce în Europa înainte de a împlini douăzeci și unu de ani, a făcut-o fiindcă nădăjduia că până la această vârstă vei fi măritată și deci va avea cine să te apere împotriva vânzătorilor de zestre.

— O, fii liniștit, voi ști să mă apăr și singură, spuse fata cu o expresie care-i dezvăluia tăria de caracter. Nu mă va răpi nimeni și nu mă voi mărita cu nimeni împotriva voinței mele. De altfel, am ferma

intenție de a mă înapoia în America tot ca domnișoara Villars.

— Să dea Domnul să fie așa!

Cuvintele acestea fuseseră rostite de tânărul Barnett cu o căldură care o făcu pe Annie să se îmbujoreze brusc.

— Frank, spuse fata râzând spre a-și ascunde tulburarea, tu faci parte dintre cei care nu acceptă ca nicio femeie și niciun dolar să părăsească America!

— Într-adevăr, nu pot să văd fără mânie cum fetele noastre duc trântorilor de peste Ocean averile care i-au costat de multe ori pe părinții lor sănătatea, ba chiar și viața. Dacă lucrurile vor continua astfel, vom fi nevoiți, într-o bună zi, să facem o incursiune în Europa pentru a ne lua îndărăt averea națională. Femeile noastre sunt cam ingrate; ele nu apreciază nici bunătatea, nici devotamentul. În America noi le-am recunoscut toate drepturile, le-am acordat toate privilegiile. Trăiesc într-un lux încă necunoscut în Europa și și-au luat de mult partea leului. Și cu toate astea nu sunt câtuși de puțin mulțumite. Acum au nevoie de coroane de ducese și de marchize și, fiindcă bărbații americani nu le pot oferi astfel de fleacuri, preferă aristocrații din Europa care sunt plini de ifose, și n-au un chior în buzunar...

— Vai, dragul meu, vorbești întocmai ca ziarele mondene. Ei bine, află că eu nu aprob atacurile lor împotriva aristocrației din Europa. De îndată ce un nefericit de lord sau de baron pune piciorul în America, îi publică imediat biografia, îi atribuie intenții venale, îi sar în cap și încearcă să-l discrediteze, ridiculizându-l. Mai că-mi vine a crede că toată înverșunarea asta este, de fapt, invidie.

— Invidie? Nu, draga mea, suntem îndeajuns de bogați și de puternici ca să nu mai fim acuzați de așa ceva, spuse tânărul cu un accent de mândrie. Când am văzut că urmașii cruciaților, ai vechilor triburi germanice, vlăstare ale familiilor princiare dau buzna în America să-și vândă pergamentele cu vechi peceti regale, am fost atât de decepționat, încât am trecut brusc de la încredere la cea mai mare neîncredere, învăluind o clasă întreagă în disprețul pe care-l meritau doar câțiva degenerați care-și tocaseră averile. La un moment dat, am avut asemenea prejudecăți împotriva aristocrației, încât am fost cumplit de furios și m-am simțit teribil de umilit când sora mea Mary

mi-a spus că se mărită cu un conte austriac.

— Da, mi-aduc aminte, spuse Annie. Iar acum stai cu săptămânile la castelul lor și la castelele prietenilor lor, faci vizite prinților și ducilor și încă atât de des, încât până la urmă ai să fii învinuit de snobism.

Frank Barnett roși.

— Snobismul e caracteristic parvenitului, iar eu nu-s parvenit. În cinci ani de zile de când frecventez ceea ce în Europa se numește „înalta societate”, am avut timp suficient s-o studiez. E mai bună decât credeam. Viața în Europa e mai puțin dură, ai o senzație de tihnă. Ca să fii cinstit, trebuie să recunosc că un european de viță aleasă e mai uman, mai îngăduitor, mai pașnic. Ți-am mai spus că vara trecută m-am întâlnit în Boemia, la prințul Vama, cu ducele d’Orléans; am vânat împreună opt zile; ei bine, mi-a făcut impresia unui om foarte distins. De mai multe ori, când am adus vorba despre Franța, am văzut cum i se umplu ochii de lacrimi. Când am plecat mi-a spus: „Sunteți cât se poate de fericit, domnule, că vă puteți duce la Paris. O, de-ați ști cât vă invidiez!” Am sesizat în cuvintele lui o mâhnire atât de sinceră, încât pur și simplu am fost impresionat. Dacă aș fi putut anula cu un milion de dolari legea exilului privitoare la el, aș fi dat imediat acești bani.

— Ar fi fost într-adevăr un lucru nostim din partea unui republican.

— Aristocrații europeni n-au cine știe ce valoare în ochii noștri căci n-au forța necesară să lupte împotriva curentului, dar au totuși un farmec al lor. Îți dau impresia că sunt foarte rafinați...

— Ca ducele d’Orléans, de pildă, adăugă Annie cu ironie.

— Da, ca ducele d’Orléans, repetă Frank Barnett. Din păcate, cei mai mulți dintre ei sunt depășiți de evenimente, par – dac a pot să spun astfel – învechiți. Caracterul lor are fisuri, e ciobit întocmai ca un porțelan vechi. Par totuși capabili de acte de eroism.

— E și asta ceva...

— Prea puțin, căci eroismul lor e foarte rar solicitat de viața modernă. Mai necesare le-ar fi energia și cinstea. Nu prea cred că ai fi fericită să știi că ai un bărbat brav, gata oricând să-și dea viața pentru țară, dacă te-ar înșela și te-ar face nefericită.

— Nu, într-adevăr...

— Mi s-ar părea firesc, ba chiar inteligent ca aristocrația să vrea să reîntinerească prin căsătorii cu fete de alte nații, dar ea nu se gândește la așa ceva. Bărbații bogați se însoară numai cu fete din lumea lor. Doar cei ruinați sau decăzuți aleargă după americance. Sincer vorbind, nu e prea măgulitor pentru fetele noastre.

— Oh, în privința asta nu prea avem de ce ne plânge. Cele mai multe dintre americancele care s-au măritat cu nobili erau niște parvenite. Neputând pătrunde în societatea noastră, s-au dus să-și cumpere soți cu titluri în Europa.

— Da, dar, după ce-au devenit prințese sau ducese, noi le-am primit în mijlocul nostru...

— Le-am primit pentru că e lucru știut că soțul o înnobilează pe femeie. Și eu aș fi făcut la fel dacă aș fi fost în locul lor. Viața este atât de scurtă, încât ar fi păcat să nu te bucuri de toate binefacerile ei. În ce mă privește însă, te rog să mă crezi că eu una nu mi-aș părăsi locul pe care-l ocup în societatea newyorkeză ca să devin o parvenită într-un oarecare foburg Saint-Germain. Ar fi de-a dreptul stupid.

— Ai perfectă dreptate. Între noi fie vorba, americancele pierd foarte mult văzute în mijlocul unei reuniuni aristocratice. Unele par paralizate de timiditate, altele, dimpotrivă, dau dovadă de prea multă dezinvoltură și familiaritate*. Deși mai frumoase și mai elegante decât majoritatea ducelor și marchizelor, arată întotdeauna mai puțin bine.

— De ce? Întrebă domnișoara Villars oarecum jignită.

— Pentru că femeile din Europa pun artă în tot ceea ce fac, în tot ceea ce spun... Burghezele par tot timpul afectate, fapt pe care n-ai să-l observi la doamnele din elită. Ele sunt niște actrițe desăvârșite și, crede-mă, au fost necesare secole ca aristocrația să ajungă la acest grad de rafinament. Alături de ele, americancele – chiar cele foarte frumoase și tinere – par prozaice, un pic cam vulgare, făcând impresia unor flori brodate de curând pe un material vechi. Și să-ți mai spun, draga mea, că bărbații din Europa nu apreciază câtuși de puțin femeile naturale? Sunt mult prea blazați pentru așa ceva. Lor le plac femeile sofisticate, buzele date cu ruj, ochii retușați cu o cochetărie savantă.

Am văzut, în intimitate, destule cupluri americano-europene. Tocmai soții care păreau că se înțeleg cel mai bine mi-au făcut impresia că nu se înțelegeau deloc.

— Totuși, se pare că americancele măritate cu străini o duc destul de bine.

— Datorită abnegației femeilor. Americanca face pentru un soț european niște sacrificii pe care nu le-ar face pentru un bărbat din țara ei. Am creat o mare națiune, dar am neglijat să folosim adevăratele calități ale femeii. Am răsfățat-o prea mult. Acum ea ne tratează ca pe niște școlari, ajungând să se creadă superioară nouă, bărbaților. Americanca măritată cu un european devine supusă, știe să se mlădieze, se mulțumește cu mai nimic și se conformează, fără să murmure, gusturilor și dorințelor domnului și stăpânului ei. Aproape că nici n-o mai recunoști. Trebuie să știi însă că tuturor prințeselor, duceselor și marchizelor americane le-a fost cumplit de greu până au învățat să se supună. Aproape că am ajuns să cred că Providența le trimite pe unele dintre fetele noastre în Franța sau în Italia ca să învețe cum să se poarte și care le e menirea lor de femei.

— Sunt grozav de curioasă să-i văd și eu îndeaproape pe acești oameni, spuse domnișoara Villars. Mi-ai împărtășit impresiile tale, acum ți le voi împărtăși și eu pe ale mele. Vor fi, probabil, total deosebite de ale tale, așa că s-ar putea să ne certăm.

— Sper că n-ai de gând să rămâi în Europa mai mult de un an, spuse tânărul cu o vădită neliniște.

— O, nu, fiindcă va trebui să fiu de față la nunta lui Clare.

— Cât vei lipsi, voi termina și eu cu decorarea și cu mobilarea vilei mele. Mă voi distra deschizând lăzile pe care le-am adus din toate părțile globului și de care aproape că am și uitat.

— Știi ce-ar trebui să faci? spuse Annie.

— Ce?

— În decembrie, George Ottis urmează să se întâlnească cu noi la Roma. De ce n-ai veni împreună cu el?

Chipul lui Frank Barnett străluci de bucurie.

— Îmi îngădui să vin? întrebă el emoționat.

— Nu numai că-ți îngădui, dar chiar te rog! Clare îl va acapara în

chip firesc pe George, așa că eu și cu mama vom fi singure. Situația nu va fi prea plăcută, spuse Annie cu acea sinceritate oarecum brutală care le caracterizează pe americance.

Chipul tânărului se întunecă. De trei ani de zile Annie Villars se tot juca astfel cu el.

— Bine, spuse el după un timp: am să vin să vă văd la Roma. Acum nu-mi mai rămâne decât să vă urez călătorie plăcută.

— Nu vii mâine la vapor?

— Nu! Plec în zori la Lenox. De altfel, mă tem să nu mă pierd în mulțimea adoratorilor tăi. Aș fi vrut un cuvânt de despărțire mai puțin formal decât cel pe care-l vei spune prietenilor tăi. O să ai destulă lume și fără mine care să-ți asigure o plecare spectaculoasă. Prieteni, flori, urări de drum bun... Fetele țin întotdeauna la așa ceva... Un triumf care le convinge de importanța lor în societate.

Domnișoara Villars se înroși de ciudă.

— S-ar crede că noi suntem cele mai vanitoase făpturi de pe fața pământului!

Frank Barnett se ridică și spuse zâmbind:

— Iartă-mi această ultimă malițiozitate, ca și pe toate celelalte.

— Fii liniștit! Te iert! spuse Annie.

— Dacă crezi că-ți pot fi de folos cu ceva, dă-mi un semn... Sunt cu totul la dispoziția ta. Dragă Annie, nu ai nici tată, nici frate, iar noi doi suntem prieteni vechi, așa că n-ai de ce să te jenezi...

Domnișoara Villars păru oarecum tulburată.

— Da, Frank, am să-mi aduc aminte de ce mi-ai spus, rosti ea cu blândețe.

— Și străduiește-te să nu devii nici ducesă, nici marchiză, fiindcă nu ne putem lipsi de tine aici!

— Fii fără grijă! Mă voi întoarce! Voi reveni! repetă fata cu siguranța nezdruncinată a unei persoane care crede cu tărie în voința sa. Apoi, ridicându-se din balansoar, întrebă: le-ai văzut pe mama și pe Clare?

— Da, mi-am luat rămas-bun de la amândouă.

— Atunci, la revedere până în decembrie, când ne vom întâlni la Roma.

— La revedere, Annie.

Cei doi tineri se priviră câteva clipe în adâncul ochilor, apoi schimbă o scurtă, dar puternică strângere de mână, după care Frank se depărtă încet.

Ca și cum un instinct nelămurit ar fi înștiințat-o pe domnișoara Villars că dragostea și fericirea se aflau lângă ea, făcu un pas înainte, cu buzele tremurând. Fu gata să-l strige pe Frank, dar rămase pironită locului, cu buzele lipite. Când auzi ușa de la intrare trântindu-se, Annie se așeză la loc în balansoar, cu ochii plini de niște lacrimi pe care le numi stupide.

În aceeași clipă o fată blondă, înaltă, îmbrăcată într-o elegantă rochie de casă, intră ca o furtună și plantându-se în fața lui Annie o întrebă:

— Ei, cum e?

— Ce să fie?

— Ați vorbit? V-ați logodit?

— Logodit? Ești nebună?

— Vai, e cu puțință să nu-ți fi spus nimic? Și doborâtă de mâhnire, Clare May se așeză pe covorașul de la picioarele verișoarei sale. Credeam totuși că teama de a te pierde îi va dezlega limba măcar în ultimul moment. E din cale-afară de timid, căci Frank te iubește. Până și un orb și-ar da seama de asta din sunetul glasului său atunci când vorbește cu tine. În ciuda sentimentelor sale, caraghiosul ăsta riscă să te piardă. Nobilii scăpătați pe care îi vom întâlni în Europa n-au să fie nici atât de discreți și nu-și vor face nici atâtea scrupule.

Domnișoara Villars se opri brusc din legănat.

— Oh, taci, spuse ea. Am fost destul de prevenită în legătură cu treaba asta! Parcă v-ați înțeles cu toții să-mi stricați plăcerea acestei călătorii!

Apoi, începând să se legene furioasă, adăugă:

— Mi se pare că și tu ai fost în Europa și te-ai întors, nu-i așa?

— Da, dar noi două avem firi deosebite. Tu ești mult mai impresionabilă.

— Spune mai bine că sunt sentimentală și romantică!

— O, nu, slavă Domnului! Nici chiar așa! Cred totuși că te-ai lăsa

mai ușor convinsă decât mine. Și, apoi, ai o avere care ar ispiti și o alteță regală. Ziarele, începând cu *New York Herald*, vor anunța cu surle și trâmbițe sosirea la Paris a bogatei domnișoare Villars din New York. Ai să vezi rezultatul. Tremur de pe acum!

— Fii liniștită, n-am să mă mărit niciodată cu un străin, și cu unul sărac încă. Nu pentru că n-aș vrea să îmbogățesc pe cineva, ci fiindcă mă tem să nu fiu luată de nevastă numai pentru banii mei. Află, draga mea, că încă nu s-a născut bărbatul care să mă facă să părăsesc America!

— Să nădăjduim! În orice caz, eu am să deschid bine ochii! Închipuie-ți cam ce-ar spune mătușile noastre, văzându-te pe tine, o Villars, fiica fratelui lor Philippe, măritată cu un francez sau cu un italian, de fapt cu un catolic! Cred că s-ar îmbolnăvi amândouă și nu ți-ar ierta niciodată acest afront. Dacă au stăruit atâta să te însoțesc în Europa, au făcut-o pentru că n-au prea mare încredere în tăria de caracter a mamei tale. Între noi fie zis, părăsindu-l pe George în acest moment și acceptând să merg cu tine înseamnă o puternică dovadă de prietenie din partea mea.

— Mai bine fii sinceră și mărturisește că-ți pare grozav de bine că-ți vei cumpăra trusoul și rochia de mireasă de la Paris.

— Așa el Dar să știi că nu m-aș fi dus în Europa doar pentru atâta lucru!

Tot vorbind, Clare își scoase acele din păr; pletele i se revărsară brusc pe umeri ca un val de mătase aurie, moale și ondulat. După ce-și scutură părul, sări sprintenă în picioare.

— Văd că n-ai făcut mai nimic, zise ea privind în jur.

— Cum n-am făcut nimic? Am strâns ziarele, revistele, stampele.

— Nu vrei să te ajut?

— Nu, mulțumesc.

— Atunci grăbește-te. E zece și jumătate.

După ce rămase singură, domnișoara Villars își reluă treaba. Așeză în vitrinele doldora de lucruri cupele pline cu mărunțișuri rare. Din când în când, privea lung câte un bibelou sau o fotografie. După ce goli căminul, etajerele, mesele, răsuci toate cheile, trase cu grijă draperiile grele de culoare verde care acopereau rafturile bibliotecii,

apoi aruncând o privire de jur-împrejur se depărtă, cu chipul grav, fără să bănuiască totuși că pășise pe calea care avea s-o ducă exact acolo unde refuzase cu strășnicie să meargă.

Capitolul II

Familia Villars ocupa un loc de frunte în societatea înaltă din New York. Făcea parte dintr-un neam sănătos, cinstit și auster. Strămoșul lor fusese odrasla mai mică a unei mari familii engleze care încă mai exista. Închis în Turnul Londrei din cauza ideilor sale înaintate, a izbutit să evadeze și să fugă în Lumea Nouă, unde a întemeiat o familie de republicani.

Philippe Villars, tatăl lui Annie, murise tânăr, în urma unui accident de vânătoare. Fusese un avocat celebru și un om de o înaltă probitate.

În testamentul său, domnul Villars își exprimase dorința ca fiica sa să nu se ducă în Europa înainte de a împlini douăzeci și unu de ani. Nădăjduia, desigur, așa cum dedusese și Frank Barnett, că până la acea vârstă va fi măritată. Probabil că numai teama ca fata să nu fie expusă manevrelor vânătorilor de zestre îi dictase avocatului acea interdicție, pentru că în general americanul nu îngrădește în niciun fel libertatea copiilor săi.

La intrarea sa în lume, domnișoara Villars fusese clasată nu printre „frumoase”, ci printre cele numite *sweet*, adică încântătoare. De statură potrivită, fata avea linii armonioase și o siluetă elegantă. Culoarea delicată a feței, părul de un blond închis, dar cu reflexe aurii, ochii mari, căprui, care îi luminau chipul, un chip copilăros cu trăsături fine, dar cu o remarcabilă expresie de voință ar fi făcut din ea o ființă încântătoare dacă nu i-ar fi lipsit acel dram de gingășie și de grație specific femeilor frumoase. Mișcările îi erau prea bruște, tonul prea tranșant. Vocea cultivată își pierduse sunetul nazal care deranjează urechile englezilor, dar devenise seacă și monotonă. În ciuda acestor cusururi care puteau să sară în ochi mai ales străinilor, fata plăcea totuși. Și plăcea fiindcă avea în ea un fel de voieșie, de lumină care dădeau impresia unei fături fericite, bune și sănătoase.

Între paisprezece și optsprezece ani, studiul, exercițiile fizice întăritoare și plăcute o feriseră pe Annie de reverii bolnăvicioase, de

toropeli și leneviri morbide, așa încât ieșise victorioasă și pură din temuta criză a pubertății.

După ce-și făcuse intrarea în lume, viața nu fusese pentru ea decât un șir de triumfuri. În America, adevăratele mondene sunt fetele, cu atât mai strălucitoare, mai ahtiate după distracții, cu cât nimic nu le stingherește libertatea și tinerețea.

Annie avusese numeroși admiratori, dar niciunul nu izbutise să-i inspire un sentiment serios. În adâncul inimii ei avea o preferință deosebită pentru Frank Barnett. Tânărul era frumos, elegant, vorbea plăcut. Având o foarte mare avere, nu fusese niciodată constrâns să muncească. Șederile îndelungate în Europa îl șlefuiseră; de trei ani de zile era „cavalerul servanț” al lui Annie. Îi trimitea cele mai rare flori, îi oferise un loc special pe iahtul său, dar toate aceste atenții nu stârniseră în ea decât o caldă prietenie. Se gândise de multe ori că Frank ar putea fi într-o bună zi soțul ei și perspectiva nu-i displicuse.

De câteva ori domnul Barnett se simțise îmboldit să i se destăinuiască, dar, fiindcă domnișoara Villars spunea mereu că nu se va mărita înainte de a da o raită prin Europa, tânărul n-a vrut să se expună unui refuz, care – ținând seama de mândria sa și de caracterul fetei – ar fi putut să devină definitiv.

Călătoria în Europa era unica dorință ce devenise pentru Annie un fel de idee fixă. Annie avea o verișoară mai de departe, mai mare cu zece ani ca ea, care se măritase cu un francez, baronul de Keradieu. Verișoara aceasta petrecuse cu o vară în urmă câteva săptămâni la țară, la doamna Villars, prilej cu care își invitasese rudele din America să petreacă o vară întreagă la Paris. Se oferise să le introducă pe Annie și pe Clare în societate și le vorbise despre perspectiva unor baluri și a unor serate strălucite, fapt ce sporise dorința tinerei Annie de a călători în Europa.

Avertismentele adresate domnișoarei Villars nu avuseseră alt rezultat decât de a o face și mai curioasă să-i cunoască pe bărbații din aristocrație. Ei reprezentau un anume pericol, și pericolele de acest gen o atrăgeau în mod deosebit pe tânăra domnișoară.

Mama domnișoarei Villars era una dintre femeile răsfățate de soartă, cum sunt, de altfel, destule în America. În tinerețe, fusese

deosebit de frumoasă.

Cu toate că părul îi albise de timpuriu, chipul îi era încă foarte tânăr; cu trăsături fine și regulate, cu ochii negri, mari și strălucitori, era la patruzeci și cinci de ani încă nespus de atrăgătoare. Nu avusese în viață – în afară de faptul că rămăsese văduvă de timpuriu – nicio altă supărare. Înzestrată cu un simț practic deosebit, era foarte pricepută în afaceri și în administrarea bunurilor. Deși fabulos de bogată, era foarte bună la suflet și nu cunoștea nici pe sfert ticăloșiile omenești. Bucurându-se de o sănătate de fier, purtând tot timpul un carnet de cecuri asupra sa pentru a-i ajuta pe cei sărmani, „mătușa Mary”, cum îi spuneau aproape toți cei apropiați, era foarte populară în societatea newyorkeză.

În general, americanca nu prea are autoritate asupra copiilor ei. Când aceștia sunt mari, ea renunță cu plăcere la autoritatea maternă și se lasă tratată de ei ca o soră mai mare. Așa se explică și faptul că între Annie și mama sa exista o intimitate încântătoare. În timpul discuțiilor pe care le aveau seara își povesteau totul: flirturi, succese mondene, vorbeau despre afaceri și, mai ales, femeii fiind, discutau despre toalete.

Doamna Villars avea o încredere absolută în fiica ei. Cum Annie îi spusese că nu se va mărita niciodată cu un străin, mama sa, ferm convinsă de acest lucru, nu-și făcea niciun fel de probleme. Cum totuși cumnatele sale izbutiseră s-o neliniștească un pic, ținea foarte mult ca nepoata sa Clare s-o însoțească în acea faimoasă călătorie în Europa ca, în caz de nevoie, s-o ajute să împiedice vreun pas necugetat din partea fiicei sale.

Clare May era cu patru ani mai mare decât verișoara sa Annie și reprezenta, fizic și moral, adevăratul tip al americancei. Înzestrată cu un colorit uimitor, Clare era o fată plină de exuberanță, poseda o inteligență lucidă, lipsită de sentimentalism, era dreaptă, loială și ferm convinsă că bărbatul fusese creat numai pentru a hrăni, a îmbrăca, a distra și sluji femeia. Până atunci, Clare își îngăduise să refuze cele mai tentante partide din New York. Căsătoria pentru americană este acel „sfert de ceas” al lui Rabelais. Perspectiva de a avea un bărbat, copii și o casă de condus nu surâde deloc unei fete frumoase și mai ales bogate. Ea nu acceptă îndatoririle ce-i revin decât după ce s-a distrat

gustând din mai toate plăcerile vieții.

Pe tânărul George Ottis nu-l descurajaseră câtuși de puțin capriciile domnișoarei Clare May. El își urmărise statornic ținta, reușind în cele din urmă să izbutească. Fata i-a acceptat cererea în căsătorie, la începutul lunii decembrie, dar cum făgăduise că-și va însoți verișoara în Europa, nunta a fost hotărâtă după ce se va înapoia acasă. Ca logodnicul ei să fie sigur că ea își va ține cuvântul, îl rugase să vină s-o vadă la Roma.

De când îi muriseră părinții, domnișoara May locuia la doamna Villars. Verișoarele se iubeau ca două surori. Una era mai frumoasă, mai plină de strălucire, cealaltă mai inteligentă și mai bogată, dar niciodată șarpele invidiei nu izbutise să se strecoare în sufletele lor. Acceptând s-o însoțească în acea călătorie, Clare își propusese să-și supravegheze îndeaproape verișoara și s-o readucă – cu orice preț

— În America.

În anturajul domnișoarei Annie Villars exista totuși cineva căruia această călătorie îi producea o bucurie de nedescris: persoana se numea Catherine Makay și era bătrâna dădacă a tinerei Annie, o irlandeză înaltă și uscată care își adora stăpâna.

Catherine avea un chip cam aspru, îmblânzit însă de un surâs deschis, plin de sensibilitate și de bunătate. Dădaca – așa cum îi spunea toată lumea – avusese grijă de Annie încă din leagăn, închinându-i nu numai tot timpul său, ci și toată comoara sa de afecțiune. Fetița o necăjise cumplit prin caracterul ei independent, cât și prin disprețul față de basmele pe care i le istorisea doica. Ea voia povești adevărate, nu închipuiri cu zâne și spiriduși în care nu credea pentru nimic în lume. Mângâierile o enervau, efuziunile și laudele exagerate i se păreau ridicole. Toate aceste nimicuri duceau mereu la certuri și la împăcări, la discuții fără sfârșit între dădacă și fetiță. Irlandeza mai domolise totuși firea micuței americance, iar mica americancă izbutise s-o facă pe dădacă să renunțe la superstițiile sale, aducând-o tot mai aproape de real și de adevăr.

Mai târziu, dădaca fusese cumplit de geloasă pe institutoarea lui Annie. Ca să evite prezența unei alte străine, Catherine se transformase, încet-încet, în camerista tinerei sale stăpâne. O trezea în

fiecare dimineată, îi aducea pe tavă o ceașcă de cafea și uneori câteva flori. Seara, după ce o pieptăna și-i peria părul, o culca, apoi, așezându-se lângă patul ei, îi istorisea o mulțime de lucruri: ce văzuse, ce auzise, ce mai vorbea lumea. Annie o asculta bucuroasă căci femeia se pricepea să istorisească într-un mod deosebit de plăcut. După ce fata adormea, o săruta pe frunte și făcea asupra ei semnul crucii. Ei bine, tocmai femeia aceasta simplă și umilă sădise în sufletul lui Annie un grăunte de idealism care avea să încolțească și să înflorească în Europa.

Capitolul III

Americancele, oricât ar fi de bogate, călătoresc întotdeauna foarte simplu. Doamna Villars nu luase cu sine decât pe Catherine Makay, o cameristă și un curier, un om de încredere care servise multe persoane din familia ei. Urmând sfatul unei prietene, reținuse, pentru a-i ei, primul etaj al hotelului Castiglione.

Proprietăreasa, care cunoștea pe mai toți marii bogătași ai Americii, nu omisese nici cel mai mic amănunt menit să facă impresie noilor sale clienți. Când s-au văzut într-un apartament elegant, bine încălzit, plăcut luminat și împodobit cu flori, au scos o exclamație de bucurie. Prin ușile larg deschise admirară salonul somptuos, cu tavan pictat, cu pereții îmbrăcați în brocart, mobilat elegant, apoi dormitoarele înalte, vesele, pline de prospețime, sufrageria luxoasă cu tacâmurile pregătite pentru cină. Interiorul acesta în care puzderia de flori și focul din sobe dădeau impresia de viață semăna atât de puțin cu un interior de hotel, încât americancele se simțiră imediat cuprinse de acea bună dispoziție pe care ți-o dă, în general, propriul tău cămin; cea mai încântată fu doamna Villars, care se tot plimba de colo-colo repetând:

— Ne vom simți foarte bine aici, da, da, foarte bine!

A doua zi dimineată, Annie sări grăbită din pat și alergă nerăbdătoare la fereastră să arunce o privire asupra Parisului. După ce admiră o vreme strada Castiglione, ridicându-și ochii zări în stânga săgețile elegante ale bisericii Sainte-Clotilde, Domul Invalizilor, iar în dreapta Coloana Vendôme și acoperișul Operei. Îmboldită de curiozitate, se grăbi să-și facă toaleta.

De îndată ce se îmbrăcă, se duse cu Clare și cu dădaca în Place Madeleine, cumpără un coș întreg cu flori, câteva plante mari și se întoarce la hotel.

În ciuda dorințelor sale de călătorii, americanca are un foarte viu atașament pentru țara sa. În afară de cartea de rugăciuni, de *Baedeker*, de *Jurnalul* ei zilnic, de carnetul cu adrese, ea duce cu sine peste tot portretele părinților, ale prietenilor, deseori chiar fotografia casei sau a unui animal favorit, un morman de obiecte care sunt zeii săi domestici cu care își alcătuiește peste tot un fel de cadru intim ce schimbă total banalitatea unui apartament de hotel.

Doamna Villars și cele două fete își aranjaseră măsuțele de scris și puseseră ici și colo vase încărcate cu flori. După ce li se aduse și un pian se simțiră aproape ca la ele acasă și nu mai încercară niciun regret pentru splendorile casei lor din Madison Square.

După două săptămâni Annie cunoștea Parisul mai bine decât majoritatea parizienelor. Baroana de Keradieu se afla încă la țară, prietenele pe care cele trei americance le aveau la Paris se aflau la Nisa, așa că avură timp destul să viziteze capitala Franței. Dimineața, Annie și verișoara ei, însoțite când de doamna Villars, când de Catherine, vizitau bisericile, muzeele, locurile istorice. După-amiaza frecventau modistele, croitoresele, umblau prin magazine sau făceau o plimbare cu trăsura. Seara, după ce-și puneau rochiile de casă, își scriau impresiile în *Jurnal* sau se ocupau de scrisori.

Americancele sunt mari amatoare de epistole, scriu cu o ușurință remarcabilă, fără ștersături și fără ezitări. Scrisorile lor pline de farmec sunt uneori adevărate capodopere. Cum mai toate au câte un *Jurnal* unde își scriu impresiile, *Jurnalele* acestea sunt un fel de fotografii cerebrale, dezvoltate cu multă lumină și, mai ales, cu multă precizie. Găsești în ele reflecții originale, observații de mare finețe, dar nici urmă de senzații. O europeană ar povesti ce-a simțit; o americană povestește ce-a văzut.

Chiar în ziua înapoierii sale la Paris, adică în 5 februarie, baroana de Keradieu dădu fuga la hotelul „Castiglione”. După schimbul amical de bun venit și de noutăți, baroana o întrebă pe Annie dacă îi place Parisul.

— O, nespus de mult, răspunse fata. Ceea ce mi se pare foarte curios e că mă simt aici ca la mine acasă, ca și cum Champs-Élysées, bulevardele, Rue de la Paix ar face parte din New York.

— Mda! Adevărul e că americancele se simt mai puțin străine la Paris decât majoritatea provincialelor din Franța. Parisul este, într-adevăr, a doua patrie a noastră.

— Ei bine, eu vă mărturisesc că nu mă simt atât de pariziancă, spuse râzând domnișoara May. De altfel, cu cât călătoresc mai mult, cu atât mă simt mai legată de țara mea.

— Trag nădejde că nu te numeri totuși printre acele americance care, după ce au admirat toate comorile Lumii Vechi, susțin sus și tare că e mai puțin civilizată decât Lumea Nouă, socotind Parisul mai prejos decât New York-ul pentru că nu toate locuințele au lumină electrică, ascensoare și băi.

— Nu, nu mă număr printre ele. Am față de Europa tot respectul și toată admirația care i se cuvin. Dar totuși n-aș putea trăi aici. După câteva luni aș deveni nervoasă. Încetineala oamenilor, rutina conveniențelor meschine, obligația de a fi mereu întovărașită pe stradă, ei bine, totul mă irită și nu mă simt o ființă cu adevărat liberă decât în clipa în care pun din nou piciorul pe pavajul New York-ului.

— Eu, spuse Annie, am fost foarte dezamăgită văzând foburgul Saint-Germain. Îmi închipuiam că este unul dintre cele mai frumoase cartiere ale Parisului și când colo am văzut că e urât, posomorât și trist. N-aș vrea pentru nimic în lume să locuiesc acolo. Aș avea impresia că mă aflu dincolo de poarta unei închisori.

Doamna de Keradieu zâmbi.

— Ei bine, eu locuiesc în acel cartier și mă simt atât de bine acolo, încât n-aș schimba palatul nostru din strada Vasseau nici cu cea mai frumoasă casă de pe malul drept al Senei. La fel și în ceea ce privește lumea din acest foburg. E adevărat că oamenii de aici nu sunt nici strălucitori, nici moderni; dar te simți totuși foarte bine alături de ei. Politețea, manierele lor desăvârșite dau impresia de ceva deosebit care înlocuiește orice, dar pe care nimic nu-l poate înlocui.

— În legătură cu foburgul acesta, reluă domnișoara

May, cum se explică faptul că sunt primite acolo persoane ca

doamna Robinson sau doamna Pili? Noi suntem mai exigente în privința asta.

— Dar cine le primește?

— Prințese, ducese, mă rog, toată aristocrația.

— Ah, sunt prințese și prințese, ducese și ducese! Cele care primesc persoanele despre care ai pomenit nu sunt decât un fel de semiaristocrate, femei de moravuri cam îndoielnice, care, datorită abilității lor, nu s-au compromis chiar de tot și cu care adevăratul foburg se mărginește doar să schimbe cărți de vizită. Dar de vreo câțiva ani înapoi, ele le-au descoperit pe americance și le-au deschis larg ușile saloanelor în nădejdea de a atrage tinerii și de a înlesni unele căsătorii bogate rudelor și prietenilor lor.

— Totuși, spuse Annie, la petrecerile date de compatrioții noștri, am văzut în ziare nume foarte mari, nume istorice.

— Da, așa e. În sânul aristocrației noastre există un grup de tineri de familie mare care ard de dorința de a frecventa societatea modernă. Dar cum această societate e reprezentată de înalta burghezie și cum ei nu pot și nici nu vor să vină în contact cu ea, se duc la petrecerile străinilor care-i socot personaje înalte și unde ei spun ce vor. Străinele nu aparțin niciunei tabere politice, n-au rădăcini, nici legături în Franța... într-un cuvânt, ele nu contează pentru tinerii aristocrați.

— Măgulitor pentru străine, grăi Clare cu ironie.

— Măcar li se plătesc într-un fel dineurile? întrebă Annie.

— Sunt invitate la marile baluri, la marile serate. Sunt decorative, interesante, elegante. Gazdele sunt încântate să le invite în saloanele lor, dar nu sunt niciodată admise în intimitate. În ceea ce privește foburgul Saint-Germain propriu-zis, el rămâne zăvorât și vă garantez că acolo nu știe nimeni nici de doamna Robinson, nici de doamna Pili. Am să vă prezint celei mai bune prietene ale mele, ducesa de Blanzac, și dacă ea vă va agreea, vă asigur că nu veți duce lipsă de invitații.

— Când începe sezonul?

— În primele zile ale lui aprilie și așa da nu știu cât să fie, în ce vă privește, strălucit. Poate că n-o să vă distrați tot atât de bine ca la New

York, dar veți vedea lucruri noi și veți pleca cu niște impresii de care prietenele voastre nu vor avea parte. Să știți că sunt multe americane care locuiesc de ani de zile la Paris, dar care n-au pus niciodată piciorul într-un palat particular francez.

— Antoinette, spuse Clare, ești datoră să-mi făgăduiești ceva!

— Ce anume?

— Că n-ai să încerci s-o măriți pe Annie cu un francez.

— Îți făgăduiesc. Dinspre partea mea, poți să fii liniștită. Sinceră să fiu, m-aș bucura dacă s-ar mărita cu un francez... Dar n-am să mă amestec din mai multe motive. Oh, mătușile voastre nu mi-ar ierta acest lucru niciodată.

— Să știi că nici eu, zise Clare.

— Ei bine, tu ești pur și simplu absurdă, ripostă ușor enervată Annie.

— Antoinette, draga mea, știi că fetele astea abia te-au așteptat ca să-și comande rochiile de seară? spuse doamna Villars.

— Și bine au făcut. Nimic nu-mi face o mai mare plăcere decât să aleg toalete.

— Trag nădejde, adăugă doamna Villars, că mă vei scuti de multe corvezi. Franceza pe care o vorbesc eu e bună pentru Luvru și pentru Bon-Marche, dar nu pentru societate. Dumneata le-ai vârat în capul acestor două fete ideea de a petrece un sezon la Paris, dumneata să suporti consecințele.

— Dar voi fi încântată. Pentru Henri va fi o adevărată plăcere să le însoțească la Bois.

— Soțul dumitale este un bărbat încântător, spuse Annie.

Ca francez nu e rău, răspunse zâmbind baroana. Urmează să vină să vă vadă azi, între orele cinci și șase. Mi se pare că vrea să ne ducă pe toate la teatru. Poimâine veți lua masa de seară cu noi, în intimitate. O să scuzați instalarea noastră deocamdată incompletă. Mă bucur că reparațiile palatului ne-au obligat să ne înapoiem mai devreme. Veți face astfel, la noi, câteva cunoștințe interesante înainte de începerea sezonului. Acum vă las pentru că am de rezolvat o mulțime de treburi.

Annie și Clare nu puteau găsi o persoană mai nimerită care să le

introducă în societatea pariziană decât doamna baroană Antoinette de Keradieu. Dintre toate americancele măritate cu un membru marcant al aristocrației, ea se asimilase cel mai bine însușindu-și pe deplin tonul și manierele foburgului Saint-Germain.

Antoinette Lindsay fusese cu ani în urmă o frumusețe remarcabilă. În timpul unei ierni petrecute la Roma, făcuse cunoștință cu baronul de Keradieu, pe atunci atașat la ambasada Americii. Antoinette nu poseda decât o avere modestă pe care i-o lăsase una dintre bunici. Baronul nu era nici el bogat. După trei ani petrecuți la Washington, unde fusese trimis, baronul se reîntorsese la Paris. La început, Antoinette fusese primită cu răceală și neîncredere de familia soțului ei. Dar iată că avu un fiu și deveni catolică. Aceste două evenimente o apropiară de noua ei familie și în curând fu iubită și stimată de toată lumea.

Cum părinții baronului își cumpăraseră o vilă la Cannes, cedară tinerilor castelul de Moncour din Touraine și palatul din strada Vaneau din Paris.

Baroana se arăta întotdeauna deosebit de amabilă cu toate prietenele ei aflate în trecere prin Paris. Le ducea la Bois de Boulogne, la teatru, le primea la ea, dar nu le prezenta niciodată nimănui. În timpul ultimei călătorii în America fusese indignată și mâhnită auzind aprecierile greșite făcute asupra aristocrației franceze. Atunci stăruia ca domnișoara Villars și verișoara ei să vină la Paris, oferindu-se să le introducă în societate ca să poată vedea cu ochii lor cum stăteau lucrurile. Datorită acestei idei, Providența făcuse ca doamna de Keradieu să fie instrumentul ei în ceea ce privea destinul tinerei Annie.

Capitolul IV

Așezat în fața unui impozant birou Louis XV, cu țigara în gură și cu un creion roșu în mână, marchizul Jacques d'Anguilhon făcea socoteala datoriilor pe care le avea. Expresia încordată a chipului său arăta destul de limpede cât de mult îl preocupau aceste datorii.

Mă veți întreba dacă marchizul era un bărbat frumos. Și da, și nu. O față, de obicei, rece și mohorâtă pe care grijile și viața adânciseră trăsături energice. Avea o frunte înaltă, nasul drept, dar cel mai frumos lucru erau ochii săi căprui care se iluminau brusc ori de câte ori se

simțea străbătut de un sentiment delicat. Dar iată că zbârnâitul soneriei întrerupse brusc meditațiile marchizului d'Anguilhon. Se duse să deschidă ușa poftind în cameră un bărbat cu o figură inteligentă și simpatică, deși avea unele aspecte vulgare. Sosirea unei iubite l-ar fi bucurat pe marchiz mai puțin decât sosirea acestui musafir.

— Ia loc, Bontemps, îi spuse marchizul arătându-i un jilț lângă cămin.

— Sunt bucuros să văd că ați venit, domnule marchiz. Când am primit biletul dumneavoastră, tocmai mă pregăteam să vă scriu să vă întoarceți la Paris.

— De ce?

— Am să vă răspund imediat... Mai întâi, spuneți-mi, vă rog, ce anume vă lipsește cel mai mult în momentul de față...

— Banii, cred că-ți dai seama de acest lucru.

— În vremurile astea grele banii sunt rari, domnule marchiz.

— Banii sunt întotdeauna rari atunci când ai nevoie de ei, zise Jacques d'Anguilhon cu amărăciune. Dar dumneata ești un om foarte descurcăreț și sunt convins că ai să-mi faci rost de ei.

— Mă rog, dacă suma n-ar fi prea mare...

— E vorba de o sută de mii de franci.

Domnul Bontemps tresări.

— Glumiți, spuse el.

— Ba nu glumesc deloc. Am nevoie urgent de o sută de mii de franci.ca să-mi plătesc datoriile.

— Și ce garanții oferiți?

— Tablourile, tapiseriile, tot ce vezi aici! Prețuiesc o groază de bani. Mai mult de o sută de mii de franci!

— Oh, mult mai mult.

— Da, amintiri din vremuri apuse, spuse marchizul învăluind într-o privire tristă obiectele din preajmă.

— Ați jucat cărți?

— Nu. Am petrecut trei luni în Algeria, câteva zile la Cannes, la unchiul meu de Froissy... Îți jur că nici n-am călcat pe la Monte Carlo. Și cu toate astea nu mai am un ban...

— Iar nu mai aveți bani?

— Iar... Așa voi păți mereu câtă vreme nu voi avea o avere în raport cu gusturile și cu înclinările mele moștenite de la strămoșii mei. Dacă Providența ar fi chiar atât de bună pe cât se spune, atunci când creează ființe ca mine ar trebui să le înzestreze și cu avere. Dar ea nu e câtuși de puțin bună. Chiar dacă-ți dăruie ceva, te lipsește întotdeauna de altceva ca să nu fii niciodată pe deplin fericit. Trebuie să mă ajuți, Bontemps, să ies din încurcătură. La moartea tatii te-ai dovedit a fi cel mai bun prieten al nostru. Dumitale îți datorez faptul că am păstrat acest palat. Așa că astăzi...

— Dați-mi voie, domnule marchiz, ca mai întâi să vă întreb ce aveți de gând să faceți cu acești bani?

— În primul rând, să-mi plătesc creditorii. Am și întocmit lista datoriilor. Iat-o, spuse tânărul luând hârtia scrisă cu roșu de pe birou. Datoriile astea se urcă la șaizeci de mii de franci. Alți patruzeci îmi trebuie ca să pot pleca în Africa.

— În Africa?

— Da. Un proverb spaniol spune că: „Un nobil sărac nu are decât trei drumuri în fața sa: Casa Regală, Biserica și Marea”. Casa Regală la noi nu mai există. Pentru Biserică n-am vocație. Așa că nu-mi mai rămâne decât Marea. Trag nădejde să mă alătur unei expediții care se pregătește să exploreze țărmul stâng al Nigerului.

— O, Doamne, cine v-a putut băga trăsnaia asta în cap?

— Un tânăr foarte de treabă: băiatul bancherului parizian Delorme, cu care m-am împrietenit când am fost voluntar. Nu știu dacă ai aflat, dar împotriva tuturor așteptărilor, tatăl său a murit sărac; s-a spus chiar că s-ar fi sinucis. Georges a împărțit creditorilor averea pe care o avea de la maică-sa, avere care i-ar fi îngăduit să trăiască pe picior mare. Amănuntul acesta e suficient ca să-ți faci o idee asupra tânărului care a plecat în Sudan. Acum conduce o agenție deschisă nu de mult la Dahomey. Mi-a vorbit cu un entuziasm contagios despre Africa și mi-a inspirat dorința de a pleca într-acolo. Voi debuta printr-o explorare. Dacă mă întorc teafăr, Georges Delorme mă va pune la treabă.

— Cum, domnule marchiz, dumneavoastră să lucrați? strigă Bontemps înduioșat. Vă cred în stare să vă acoperiți de glorie, dar mă

îndoiesc că veți fi în stare să faceți rost de bani. Nu devine cineva așa, peste noapte, financiar, comerciant sau industriaș. Cea mai modestă meserie cere o ucenicie îndelungată. Când văd un nobil care abia cunoaște tabla înmulțirii lansându-se în afaceri și luptând împotriva unor oameni care toată viața lor s-au ocupat numai de astfel de lucruri, mi se pare că zăresc un biet cocoș rătăcit printre dulăi, așa că-l văd foarte repede înfulecat cu pene cu tot.

— După dumneata, ce ar trebui să facă un nobil sărac?

— Să se însoare cu o fată bogată, domnule marchiz.

— Adică să mă însor cu fiica domnului Poirier. Ei bine, am încercat, dar nu pot. Căsnicia mă înspăimântă mai mult decât Africa.

— Dacă totuși vi s-ar prezenta o partidă excepțional de bună?

— Bănuiesc, dragul meu, că vrei să-mi propui pe cineva, zise Jacques zâmbind.

— Ați auzit vorbindu-se de acea tânără americană fabulos de bogată pe care baroana de Keradieu a prezentat-o în societate?

— Nu. Am sosit abia ieri-dimineață, așa că încă nu m-am văzut cu nimeni.

— Ei bine, ar trebui să vă străduiți s-o cuceriți. E singura fată la părinți, e de familie foarte bună și posedă o zestre de șaiszeci de milioane de dolari.

— Cât? Șaiszeci de milioane? strigă marchizul.

— Da. Iată soția și averea care v-ar trebui.

— Trebuie să fie vreo americană ce aleargă după vreun titlu aristocratic.

— Din păcate, nu. E protestantă, foarte atașată de țara ei și nu vrea pentru nimic în lume să se mărite în Europa. Aud că ducele de Randon îi face o curte îndrăcită, dar se pare că fără succes.

— Și atunci de ce crezi că eu aș avea șanse?

— Cine știe? Providența, pe care ați hulit-o cu atâta râvnă mai adineaori, poate că a adus-o pe moștenitoarea asta bogată tocmai din America, special pentru dumneavoastră.

— M-ar mira peste măsură.

— Pe mine, nu. Există în dumneavoastră, domnule marchiz, prea multe însușiri deosebite pentru ca neamul d'Anguilhon să fie sortit

pieirii.

O expresie de plăcere lumină chipul tânărului.

— Mulțumesc, Bontemps, spuse el. Complimentul acesta venit din partea dumitale, care nu ești un lingușitor, prețuiește mult în ochii mei. Dar cum ți-a venit în minte ideea acestei căsătorii?

— N-am niciun merit. Adevărul e că mi-a fost sugerată.

— Sugerată? Dar cine în afară de dumneata se mai ocupă de treburile mele? Întrebă Jacques surprins.

— Să vedeți... Eu am o veche prietenă care, în felul ei, e o femeie remarcabilă. Înainte de a se mărita a fost institutoare și doamnă de companie. Bărbatul ei, un nobil decăzut și, în plus, un artist ratat, a avut bunul-simț de a da ortul popii. Rămânând singură cu doi copii, ea și-a vârat în cap să le facă avere și a izbutit. Datorită culturii și aptitudinilor sale, a devenit, cu vremea, o fină cunoscătoare a oamenilor. Treptat, și-a lărgit cercul operațiilor financiare. În tot ce face are un fler nemaipomenit. De multe ori mi se întâmplă să-i cer sfatul. Dă bani cu împrumut, vinde și cumpără imobile și-i ajută pe unii dintre clienții ei să se însoare cu moștenitoare bogate. Femeia pretinde că până acum nu are pe conștiință nicio căsătorie nereușită. Iau masa de seară la ea o dată pe săptămână și deseori mă ia la plimbare cu trăsura ei. Alaltăieri, la Bois, când ne-am întâlnit cu americanca cea bogată, a început să-mi spună ce anume auzise despre ea și să-mi vorbească despre zarva pe care acea dotă fabuloasă a stârnit-o în foburgul Saint-Germain. Apoi, mi-a spus pe neașteptate: „Nu-l văd decât pe marchizul d'Anguilhon în stare să adune Lâna asta de aur. Scrie-i imediat și determină-l să-și încerce norocul. Ar fi păcat ca milioanele acestei străine să nu rămână în Franța!”

— Dar prietena dumitale mă cunoaște? Întrebă surprins Jacques.

— O, doamna de Lene cunoaște pe toată lumea. Probabil că v-a văzut din moment ce afirmă sus și tare că sunteți singurul care ați putea s-o impresionați pe domnișoara Villars. S-ar putea să fi fost bine inspirată. Nu credeți, domnule marchiz?

— Sunt pur și simplu buimăcit de această nouă perspectivă. De luni de zile nu trăiesc decât cu gândul la Africa. Mi-e foarte drag visul

acesta și mi-ar fi nespus de greu să renunț la el.

— Un vis... glorios, eroic, recunosc, dar care vă va târî departe de țara dumneavoastră, prin locuri de unde rareori se mai întoarce cineva. Gândiți-vă că sunteți ultimul din neamul dumneavoastră.

Chipul lui Jacques se tulbură, pleoapele îi clipiră.

— Ascultați-mă, domnule marchiz, continuă Bontemps, și duceți-vă diseară la Operă. Domnișoara Villars va fi acolo împreună cu soții Keradieu. Luați-vă un binoclu și priviți-o bine. Vederea fetei va fi mai hotărâtoare decât toate argumentele mele. Dar să n-o. Vizitați în lojă. Foarte multe lucruri depind de o. Simplă prezentare, dar pentru această prezentare trebuie să vă alegeți cu grijă și momentul, și locul.

— Fiindcă țin să-ți fac pe plac, dragă Bontemps, mă voi duce la Operă. Dar în legătură cu banii de care am nevoie, ce mă sfătuiești să fac?

— N-o văd decât pe doamna de Lene care v-ar putea ajuta. Dacă. Sunteți de acord, sunt gata să vorbesc cu ea.

— Vorbește.

— Măine la unsprezece vă voi aduce răspunsul, dar mi-l veți da și dumneavoastră pe cel în privința căsătoriei.

— Văd că-mi pui cuțitul în gât, spuse Jacques râzând.

— Pentru fericirea dumneavoastră, domnule marchiz, pentru fericirea dumneavoastră. Ia gândiți-vă... o zestre de șaizeci de milioane...

După ce aruncă această cifră întocmai ca o ancoră în mintea clientului său, omul de afaceri plecă lăsându-l pe marchiz pradă gândurilor.

Capitolul V

Marchizul Jacques d'Anguilhon purta unul dintre cele mai mari nume din Franța, un nume trecut în toate analele feudalității și monarhiei, citat de Joinville, Froissart, Saint-Simon, doamna de Sévigné. Puține familii se puteau lăuda cu arhive atât de glorioase ca acelea ale familiei d'Anguilhon. Unul dintre ei se bucurase în timpul minorității lui Ludovic al XIII-lea de o autoritate aproape regală.

Din păcate, Jacques d'Anguilhon pierduse multe din trăsăturile strămoșilor săi. Avea optsprezece ani când tatăl său, strâmtorat,

vânduse castelul Blonay. Vânzarea acelu vechi cuib familial îi produsese o mare mâhnire.

Câtă vreme trăise tatăl său, Jacques avusese cai superbi, echipaje elegante, bani suficienți. Luptându-se cu cămătarii și cu creditorii, bătrânul d'Anguilhon izbutise să ducă o viață pe picior mare. Dar lupta aceasta continuă îl doborî. Prăbușirea se produse odată cu moartea sa și fu mai dezastruoasă decât se prevăzuse. Superbul palat d'Anguilhon fu închiriat Ambasadei Portugaliei. Marchiza, împreună cu doi servitori se refugiază într-un pavilion al fratelui ei plătindu-i o chirie mai mult simbolică. Jacques se mulțumi cu o cameră și cu o încăpere vastă cu ferestre spre mare, ce servise drept atelier de pictură unchiului său.

Tânărul se văzu obligat să trăiască din venitul unui capital de o sută cincizeci de mii de franci de care nu se putea atinge și pe care o mătușă a sa i-l lăsase prin testament „pentru țigări sau pentru pâine”.

Abia acum începu Jacques să vadă ce însemna sărăcia. Chipul i se ofili, flacăra din privire i se stinse, căpătă o notă de asprime, de oboseală, de amărăciune. Gândul că mama sa trăia în sărăcie îl apăsa cumplit. Era uimit cum de putea fi atât de liniștită, cum de se resemnase așa de ușor. În apartamentul modest din strada Bellechasse mama sa i se părea parcă și mai înaltă și mai maiestuoasă. Când se afla la Paris lua masa cu regularitate la ea, iar seara între șase și șapte venea să-i cânte la pian și să-i istorisească noutățile zilei.

După lichidarea datoriilor tatălui său, Jacques părăsise Parisul intenționând să mai vină doar din când în când să-și vadă mama. Hoinărise o vreme, la întâmplare, dar nostalgia după cercul său monden îl adusese înapoi. Era înrudit cu jumătate din foburgul Saint-Germain și purta un nume mare. Ar fi putut să petreacă jumătate din an în cele mai frumoase castele din Franța, să se plimbe în cele mai elegante echipaje. Dar jurase să nu accepte decât ospitalitatea rudelor sau a celor mai apropiați prieteni ai săi.

Într-o vreme trăsesese nădejdea că se va putea însura cu vreo fată din lumea bună. Numai că el voia o fată cu avere mare, iar averile sunt rare în Saint-Germain. Atunci își îndreptă privirile asupra unei americance nădăjduind că baroana de Keradieu îi va da cu plăcere o

mână de ajutor. Pentru început îi mărturisi acest lucru marchizei de Taller, o doamnă din Boston care mai avea pe conștiință câteva căsătorii franco-americeane foarte reușite.

După câteva luni, marchiza îl prezentă unei oarecare miss Ellis, o orfană frumoasă cu o avere de zece milioane de dolari, care căuta un soț cu nume aristocratic. Fata fu încântată atât de persoana, cât și de manierele domnului d'Anguilhon. Numai că domnișoara era din cale-afară de orgolioasă. Voia ca marchizul să se țină tot timpul după ea, să-l arate tuturor, să-i aducă flori și să-i satisfacă toate capriciile. Foarte curând Jacques se plictisi de purtarea acestei tinere pe care o găsi vulgară și jignitoare față de demnitatea sa. Spunându-i clar că nu era dispus să devină jucăria unei femei oarecare, îi întoarse spatele și ei, și milioanele ei, lăsând-o să-și rumege ambițiile și mofturile.

În ceea ce privește viitorul, Jacques știa că va moșteni averea unui unchi al său, fratele mamei sale, care nu avea copii. Contele de Froissy ar fi putut să mai ușureze situația nepotului său, dar bătrânul ținea ca marchizul să învețe, mai întâi, să prețuiască valoarea banului, ceea ce un d'Anguilhon nu știuse niciodată.

Contesa de Froissy, nașa lui Jacques, îi dădea din când în când câteva mii de franci pentru călătorii, fapt ce se dovedise deosebit de inspirat, căci în străinătate sărăcia i se păru tânărului mult mai ușor de suportat. Vizită Egiptul, Rusia și Turcia și căpătă un gust foarte pronunțat pentru călătorii.

Obligat să se închidă în sine, Jacques începu să citească luând astfel cunoștință de noile idei ale generației sale. Viziunea sa intelectuală se lărgi, iar foburgul Saint-Germain, pe care îl socotise ca pe o Arcă sfântă, i se păru acum doar o capelă mică și întunecoasă.

În cursul călătoriilor sale îl întâlni, la Bruxelles, pe camaradul său de regiment despre care îi vorbise lui

Bontemps. Tânărul îi spusese că urma să plece în Sudan unde obținuse conducerea unei agenții importante. Nădărdia să câștige și bani, și glorie. Bani pentru a-i despăgubi pe toți creditorii tatălui său, glorie pentru a șterge pata rușinoasă pe care falimentul o pusese pe vechiul său nume. Vorbi plin de entuziasm despre Africa și despre viitorul ei fericit. Influența Franței în acest continent, deschiderea de

noi piețe pentru comerțul ei ar fi constituit un adevărat act patriotic. Cuvintele lui Georges Delorme făcură să vibreze corzile patriotismului său, așa că a doua zi îi spuse lui Georges că dorea să meargă și el în Africa. Delorme îi vorbi despre o expediție științifică ce urma să exploreze țărmul stâng al Nigerului, expediție condusă de căpitanul Richard, un om deosebit de priceput în astfel de treburi. Delorme îl sfătui să se adreseze ministrului coloniilor și să ceară funcția de ajutor de comandant.

Jacques se agăță cu disperare de această idee, cu atât mai mult cu cât dorea din tot sufletul să trăiască o experiență primejdioasă. Cei doi tineri petrecură o săptămână încheiată la Bruxelles, unde nu vorbiră decât despre Africa făcând proiecte și încurajându-se unul pe altul.

Georges plecă trimițându-i prietenului său, din două în două săptămâni, câte o scrisoare. Pentru a-și mai potoli nerăbdarea, Jacques plecă și el, în ianuarie, în Alger. În martie, Georges îl anunță că, în sfârșit, expediția pentru explorarea țărmului stâng al Nigerului fusese aprobată.

Jacques părăsi imediat Biskra, unde se afla, și se duse la Cannes la castelul Saint-Michel, unde locuia unchiul său de Froissy. După ce discută îndelung cu el rugându-l să-l ajute să plece în Africa, Jacques se întoarse la Paris pentru a-și pune ordine în afaceri. Firește că avea datorii ce trebuiau achitate. Dar parcă se mai văzuse vreodată vreun d'Anguilhon fără datorii?

După ce a discutat cu Bontemps, acesta i-a arătat însă o cale mult mai ușoară de a face rost de bani, vorbindu-i despre tânăra americană ce avea o zestre de necrezut, de șaizeci de milioane de dolari.

Șaizeci de milioane însemnau tihna și fericirea mamei sale, însemnau răscumpărarea castelului Blonay, refacerea palatului din Paris, însemnau luxul, bogăția, puterea! Și când te gândești că o femeie putea să-i redea toate acestea! Dar aducându-și brusc aminte de miss Ellis, își spuse:

— Doamne, dar cine știe ce va fi pretinzând fata aceasta! Dacă una cu zece milioane avea asemenea ifose, ce trebuie să aibă una cu

șaizeci?

Încercă să revină la visul său cu Africa, dar visul se destrămase așa cum se destramă toate când te trezești brusc la realitate. Cum nu se mai gândea decât la cele șaizeci de milioane, până la urmă își spuse:

— Ei bine, ce mă costă s-o văd pe fata asta? Poate c-o să-mi inspire chiar de la început o profundă antipatie. Atunci mă voi liniști și nu voi mai avea niciun regret.

După ce luă această hotărâre, se duse la Operă și-și alege un loc într-o lojă cât mai retrasă și mai întunecoasă de unde putea vedea tot fără să fie văzut de nimeni.

Își prelungi cât mai mult masa de seară, pe urmă făcu o plimbare cu trăsura la Bois și pe la zece și jumătate se strecură în loja pe care și-o alesese. După ce-și potrive binoclul, privind spre loja familiei Keradieu fu din cale-afară de surprins fiindcă pe scaunele din față, în loc de o fată, văzu două. Bontemps nu se gândise și la domnișoara May și, în plus, uitase să i-o descrie pe moștenitoare. „Care din ele să fie cea cu zestrea aceea regească?”, se întrebă Jacques perplex.

O examinează mai întâi pe Clare, dar nu-i plăcu. Era prea înaltă, prea trandafirie, avea părul prea galben și i-o reamintea prea mult pe miss Ellis. Cealaltă, dimpotrivă, i se păru încântătoare. O privi multă vreme prin binoclu, cercetând-o fără scrupul, încercând să-și dea seama cam ce fel de fire ar putea să aibă. Da, fata asta ar putea fi o foarte distinsă și prezentabilă marchiză d'Anguilhon. Ba simți chiar c-ar putea s-o și iubească.

Jacques era cât se poate de dispus să se însoare. La douăzeci și unu de ani avusese o pasiune foarte puternică ce se stinsese însă odată cu flacăra primei tinereți. De atunci mai avusese câteva aventuri, dar de scurtă durată.

După ce spectacolul se isprăvi, Jacques plecă de la Operă pradă celei mai cumplite perplexități. Se întoarse repede acasă căci simțea nevoia să reflecteze pe îndelete. Aprinse focul, se așeză într-un fotoliu, își aprinse o țigară, apoi în tăcerea nopții se întrebă ce să aleagă: însurătoarea sau Africa. Zorii îl prinseră treaz, dar cu hotărârea luată: optase pentru căsătoria din interes.

„O zestre de șaizeci de milioane nu se va mai ivi; dacă-mi scapă din mână, Africa îmi va sta oricând la dispoziție”.

Nici nu-și terminase bine marchizul toaleta, că omul său de afaceri își și făcu apariția.

— Mi-ai dat o serioasă bătaie de cap, dragul meu, îi spuse Jacques ascunzându-și încordarea sub un zâmbet. În loja soților Keradieu erau două americance tinere în loc de una...

— Phiul! exclamă Bontemps; am uitat-o pe verișoară. Ei, domnule marchiz, ia să vedem, care dintre ele ați dori să fie domnișoara Villars?

— Cea puțin mai scundă și cu părul blond închis.

— Atunci totul e cât se poate de bine.

— Ea e? Ești sigur? Întrebă emoționat Jacques.

— Absolut sigur!

— Slavă Domnului, căci cealaltă nu mi-ar fi convenit deloc. Aș fi avut impresia că mă însor cu drapelul american.

— Ehe, lăsați, că nu e chiar așa... E destul de drăguță...

— Ai dreptate, dar eu aș prefera o soție mai puțin colorată și mai delicată. Domnișoara Villars mi-a plăcut în mod deosebit.

— Păi în cazul ăsta sper că v-ați hotărât...

Obrazul lui Jacques se îmbujoră. Răspunse doar dând din cap în sens afirmativ.

— Vă felicit din inimă!

— N-ai pentru ce, spuse indiferent tânărul.

— Credeți-mă, domnule marchiz, e cea mai înțeleaptă hotărâre pe care ați luat-o. Doresc din suflet să izbutiți și să vă însurați cu fata asta, cu atât mai mult cu cât ieri am aflat o veste proastă în ce vă privește: Ambasada Portugaliei nu mai vrea să reînnoiască contractul. Veți găsi foarte greu pe cineva care să vă plătească pentru palatul acesta o chirie atât de mare și atunci veți fi nevoit să-l vindeți.

— Dar cu datoriile, Bontemps, cu datoriile ce facem? Ca s-o pot curta cum se cuvine pe tânăra milionară trebuie să fiu cât de cât liniștit. Știi că sunt o fire nervoasă. Dacă mi se cere să achit o notă de plată și eu nu-s în stare să fac lucrul acesta, dispoziția mea s-a dus... Ai vorbit cu prietena dumitale?

— Da. E gata să vă împrumute cu o sută de mii de franci, dar numai cu două condiții.

— Care?

— Să renunțați la planurile dumneavoastră de explorare a Africii și să nu vă mai ocupați decât de domnișoara Villars. Apoi s-o rugați pe doamna ducesă de Blanzac să se ocupe de încheierea căsătoriei dumneavoastră.

— Cum, doamna de Lene o cunoaște pe ducesa de Blanzac? Întrebă Jacques în culmea uimirii.

— Și încă foarte bine. A fost doamna de companie a mătușii sale, iar acum e sfătuitoarea ei în afaceri.

— Aș prefera, spuse marchizul, să mă adresez soților Keradieu. Baronul este unul dintre cei mai buni prieteni ai mei, iar nevastă-sa m-a simpatizat întotdeauna.

— În situația de față ei n-ar putea să vă ajute. Se pare că doamna de Blanzac o simpatizează pe domnișoara Villars căci o invită des pe la ea și se pare că o cunoaște foarte bine. Ducesa ar putea să vă furnizeze unele informații privitoare la caracterul acestei fete, informații care v-ar îngădui să mergeți la sigur. Să nu credeți cumva că cucerirea tinerei americane va fi un lucru foarte ușor.

— Cu atât mai bine, răspunse Jacques. Mă voi strădui din răsputeri să reușesc.

— Cu atât mai rău, ripostă Bontemps. Doamna ducesă de Blanzac are o mare influență asupra tuturor celor din preajma ei. E o femeie de lume, foarte inteligentă și foarte fină. Doamna de Lene e convinsă că fără concursul ei nu veți reuși.

— Dar dacă mă refuză?

— Depinde de dumneavoastră s-o determinați să nu vă refuze. ȘI-A vă sfătuiesc să nu mai pierdeți niciun moment. Încercați s-o vedeți chiar azi pe doamna ducesă de Blanzac și vă rog să-mi comunicați imediat rezultatul demersului. Eu o voi anunța pe doamna de Lene să vă dea cei o sută de mii de franci.

— Cu ce dobândă îmi va împrumuta banii?

— Cu dobânda legală de șase la sută.

— Dar sfaturile ei cât mă vor costa?

— Douăzeci și cinci de mii de franci.

— O nimica toată.

— Da, o nimica toată, repetă, scurt, omul de afaceri.

În pragul ușii, Bontemps se mai întoarce o dată spre marchiz:

— Sunt aproape sigur că vă veți însura cu milionara. Doamna de Lene poartă noroc!

— Vom vedea, zise marchizul.

Ducesa de Blanzac era o figură cu totul aparte în foburgul Saint-Germain, iar acest lucru se datora contrastelor firii sale.

Fiică a unei mame foarte blonde și a unui tată foarte brunet, aveai impresia că în ea se disting răsfârngerile a doua temperamente. Când apărea în societate toți ochii se îndreptau spre ea și o priveau îndelung parcă fascinați de farmecul ei, căci ducesa era de o eleganță înnăscută, rafinată și inimitabilă. În doamna de Blanzac se împleteau nu numai două temperamente, ci și două rase. Mama ei cobora dintr-unul din străvechii duci ai Franței înrudit cu familiile regale, în vreme ce tatăl ei era fiul unor țărani modești căruia Providența îi hărăzise totuși un destin strălucit. Cum părinții săi pieriseră înecându-se în Ocean, în drum spre Brazilia, unde plecaseră ca emigranți, băiatul, care scăpase, fu luat și adoptat de baronul Sona, un nobil portughez, bancher la Rio de Janeiro. După moartea binefăcătorului său, care-i lăsase nu numai numele, ci și toată averea, tânărul se stabili la Paris, întâlnind-o într-o zi în societate pe Gabrielle d'Aranțay, mama lui Christiane, se îndrăgosti nebunește de ea. Cu toate că era de familie foarte mare, fata avea o zestre foarte mică; în plus, era orfană și trăia alături de o mătușă arțăgoasă care-i mânca zilele. Baronul de Sona avea un chip frumos, nimic vulgar în înfățișarea sau în manierele sale. Poseda o avere foarte mare și era considerat o partidă strălucită. Cei doi tineri se căsătoriră, dar după trei ani de fericire tânăra baroană muri dând naștere unei fete. Distrus, baronul o rugă pe sora cea mai mare a soției sale, contesa de Creil, pe care o stima foarte mult, să aibă grijă de Christiane.

Contele și contesa de Creil, care nu aveau copii, își asumară cu plăcere această sarcină. Rămas singur, baronul își vându palatul din foburgul Saint-Honoré și se mută într-un apartament de burlac. Apoi,

cum dragostea de pământ se trezi brusc în țăranul din el, cumpără pe drumul spre Sèvres o mare proprietate unde ridică o fermă-model și plantă o superbă grădină cu trandafiri.

Cum își iubea enorm fetița, în fiecare zi o aducea pe copilă la „Rosette”, petrecând împreună după-amiezi întregi. Altoindu-și sau tunzându-și trandafirii, îi vorbea despre Brazilia, despre călătoriile pe care le făcuse și o învăța o mulțime de lucruri folositoare. La optsprezece ani, când domnișoara Sona își făcu intrarea în societate, stârni o adevărată senzație.

Ducele de Blanzac – bărbatul cel mai prezentabil și cel mai bogat din foburg, un mare senior în adevărata accepție a cuvântului – se îndrăgosti de ea cu o patimă nebună. Înflăcărarea aceasta îl miră până și pe el. Avea patruzeci și cinci de ani și nu-și putea închipui că la vârsta aceasta se mai putea îndrăgosti ca un adolescent. Când se convinse însă că dragostea sa era mult mai profundă decât își închipuise, o ceru pe Christiane de nevastă. Spre marea mirare a rudelor și a întregit societăți, Christiane primi să-l ia de bărbat. El fusese pasiunea ei încă de pe când era o copilă. Când îl revăzu în societate observă că, prin manierele, eleganța și rafinamentul său, era superior tuturor tinerilor care o curtau.

Căsătoria fu cât se poate de fericită. Numai că după șase ani ducele muri lăsând în inima tinerei sale soții o amintire de neșters și regrete profunde. Neavând moștenitori direcți, lăsă soției sale dreptul de a se folosi de veniturile tuturor bunurilor sale. În cazul în care s-ar fi recăsătorit, titlurile și averea sa urmau să revină contelui Louis de Challons, un văr foarte sărac, sublocotenent într-un regiment de artilerie. Dacă ducesa nu se mai recăsătorea și rămânea văduvă până la patruzeci și cinci de ani, toate titlurile nobiliare și averea răposatului îi reveneau ei.

Dar iată că Providența îi răpi, rând pe rând, ducesei ființele care o iubeau cel mai mult și care-i erau cele mai dragi. La câteva luni după moartea bărbatului ei, își pierdu tatăl, apoi o pierdu pe buna mătușă de Creil. Fericirea ducesei se năruí. Se văzu la douăzeci și cinci de ani lipsită de orice sprijin și împovărată cu răspunderile unei situații înalte și cu administrarea unei imense averi. Disperată, ducesa ceru ajutorul

unchiului ei de Creil. Pentru ca să fie cât mai aproape de ea, îi amenajă un pavilion în grădina palatului ei. Contele era însă un distins scriitor, cele mai mari reviste îi publicau studiile literare. Avea, în schimb, distincția și autoritatea unui nobil de neam mare și putea sluji de pavăză tinerei femei.

Dar, din păcate, durerea încercată de ducesa în urma pierderilor îndurate îi șubrezi curând sănătatea. Anemia începu să facă ravagii în trupul tânăr și nedeprins cu cruzimile vieții. Schimbarea fizică a lui Christiane îl izbi, mai întâi, pe unchiul ei, apoi, pe unul dintre cei mai buni prieteni pe care-i avea ducesa: doctorul Moreau. Acesta nu putea suferi femeile de lume, dar ducesa de Blanzac era singura care-l interesase. Îi plăcea să stea de vorbă cu ea și nu o dată se gândise el la o colaborare pentru opera sa umanitară. Observând cât de zdruncinată îi era sănătatea, ajunse cu discreție și delicatețe la sufletul tinerei femei. Se strădui să i-l vindece cu un fel de dragoste paternă și cu simpatie atât de sinceră care plăcură în mod deosebit bolnavei. Apoi, îi vorbi despre necesitatea de a ieși din ea însăși, de a trudi pentru ajutorarea semenilor ei, de a face binele menit să producă alt bine. Cu alte cuvinte, îi prezentă caritatea sub aspect umanitar.

Urmându-i sfatul, ducesa se apucă de lucru. Preocuparea aceasta nouă o însufleți ca prin minune. Ajută artiști, asigură masa și casa unor oameni necăjiți, înzestră câteva fete. Cinci familii îi datorau existența. Iar când într-o zi doctorul Moreau îi aduse un minunat specimen uman – pruncul unei tinere perechi cununate de ea – ducesa se simți mișcată până în adâncul sufletului, mai ales că ea nu avusese bucuria de a fi mamă.

După trei ani de doliu și de retragere, Christiane reapăru în lume. Deși nu le iubea prea mult pe străine, ducesa, încântată de firea doamnei de Keradieu, se împrieteni strâns cu ea.

Când ajunse la Paris, în 15 martie, află despre sosirea rudelor baroanei și ceru să-i fie prezentate. Domnișoara May nu-i plăcu, dar Annie o încântă; exercitând o oarecare influență asupra bogatei moștenitoare, le invită de mai multe ori pe cele două verișoare la masă. În cele din urmă, le invită la un dineu intim, într-un cerc alcătuit doar din șaisprezece persoane.

În ajunul petrecerii, Christiane primi vestea că ducele d'Ormeuse nu va putea veni la dineu. Dacă ducesa ținea să aibă șaisprezece musafiri, trebuia să găsească urgent un înlocuitor. Parcurgând lista cunoștințelor, se opri în dreptul marchizei d'Anguilhon. „Ce păcat că fiul ei lipsește, își spuse ea. El ar fi fost cel care mi-ar fi trebuit!”

În momentul când rosti în gând aceste cuvinte, Jacques d'Anguilhon ieși pe ușă îndreptându-se către ea.

Capitolul VII

Doamna de Blanzac și marchizul d'Anguilhon se cunoșteau de foarte multă vreme. Jacques se îndrăgostise de ea încă de la paisprezece ani, când îi declarase duhovnicului său că nu se va însura decât cu domnișoara Sona. Fiind de aceeași vârstă cu el: „Christiane, cum era și firesc, i-o luase înainte. Când Jacques abia își lua bacalaureatul, tânăra se și măritase.

Când ducesa își redeschise casa îl primi pe marchiz ca pe un vechi și bun prieten. În fiecare vară îl invita la Blanzac, la vânătoare; la Paris era nelipsit de la toate sindrofiile ei. În plus, ducesa o vizita pe mama lui Jacques, îi trimitea cu regularitate flori și fructe și avea față de ea atenții dintre cele mai delicate. Sigur că toate acestea ar fi fost de natură să-i înlesnească demersul cerut de doamna de Lene. Și totuși, Jacques nu știa cum să-i mărturisească ducesei dorința lui de a se însura cu americanca bogată despre care se vorbea atât și mai ales cum să-i ceară să-l ajute.

Se îndreptă deci agale spre strada Varenne, cu ochii în pământ și cu inima strânsă. Palatul d'Anguilhon se afla alături de cel al ducesei. Ieșind pe poarta casei sale, marchizul aruncă o privire în urmă: curtea, prost întreținută, era dezolantă. Simțind un fel de zguduire lăuntrică, își înălță brusc capul și cu o expresie hotărâtă intră cu pași fermi la ducesă.

Când îl văzu, Christiane scoase o exclamație de bucurie.

— Cum, dumneata? Providența te trimite, dragul meu! Chiar acum cinci minute regretam absența dumitale.

— Cărei împrejurări datorez cinstea asta? întrebă. Marchizul.

— Ai să afli imediat... Și arătându-i musafirului un scaun, ducesa

se așează pe canapeaua ei favorită plină de perne.

— Vii direct din Algeria? întrebă ea.

— Nu. M-am oprit câteva zile la Cannes, la unchiul meu.

— Când ai sosit?

— Sâmbătă seara.

— Trag nădejde că n-ai de gând să mai pleci iar...

— Ei bine, zise cu îndrăzneală marchizul, asta depinde numai de dumneata!

— De mine? întrebă Christiane mirată. Atunci poți să-ți despachetezi lucrurile căci nu-mi place să văd locuri goale în cercul meu de prieteni. Ce trebuie să fac ca să te determin să nu mai pleci?

Tulburat de ochii mari, albaștri, care îl priveau, Jacques șovăi.

— Haide, spune-mi despre ce anume e vorba...

— Aș vrea să mă însor...

— Și pentru asta crezi că ai nevoie de ajutorul meu?

Și cum marchizul tăcea, ducesa continuă:

— Cred că nu vii să-mi ceri să te prezint faimoasei moștenitoare...

— Ba da!

— A, nu, nu! repetă ea cu multă blândețe. E cu neputință! De când se știe că o văd pe domnișoara

Villars, nu mi se mai vorbește decât despre ea. Zece persoane – zece, pricepi? au venit să mă roage să le prezint fetei, una, fiul, alta, fratele, a treia, un prieten și așa mai departe. Bineînțeles că le-am refuzat. Mai întâi că nu-i propui o partidă unei americance cu tot atâta ușurință ca unei franțuzoaice și cu atât mai puțin unei americance care a declarat categoric că nu vrea să se mărite cu un străin. Cine ți-a băgat în cap ideea asta?

— Bontemps, omul meu de afaceri. Urmându-i sfatul, m-am dus aseară la Operă ca s-o văd pe domnișoara Villars. Lăsând la o parte problema bănească, ei bine, dragă doamnă ducesă, trebuie să-ți mărturisesc că fata mi-a plăcut foarte mult.

— Vorbești serios? întrebă cu ironie ducesa.

— Foarte serios, răspunse Jacques.

— Atunci, dacă nu e vorba de averea ei, mă îndoiesc că te-ar

putea face fericit. E inteligentă, foarte bine-crescută, dar firile voastre sunt atât de deosebite, încât...

— Nu poți fi nefericit cu o femeie inteligentă și bine-crescută. Contrastele duc de obicei la afecțiuni puternice...

— Vrei să spui pasiuni puternice, nu-i așa? Eu socot că pentru fericirea conjugală e nevoie de o anume afinitate sufletească și, sincer vorbind, nu văd niciun fel de afinitate între dumneata și domnișoara Villars. Dar, mă rog, când e vorba de o zestre de șaizeci de milioane nu se mai ia în considerație nimic.

Înroșindu-se ușor, marchizul răspunse cu demnitate:

— Dumneata îmi cunoști situația. Ca să pot pune iar pe picioare casă, trebuie, sunt obligat să mă însor cu o femeie bogată. Mijlocul la care vreau să recurg, recunosc, nu-mi face cinste, dar trebuie să mă descurc într-un fel...

— A, nu te condamni! spuse ducesa. Dacă ar fi vorba de o franțuzoaică mi-aș asuma cu plăcere sarcina să-ți dau o mână de ajutor, dar demersul meu pe lângă domnișoara Villars ar fi inutil, dacă nu cumva chiar dăunător. Trebuie să încerci singur să te faci iubit. Tot ce pot face eu e să-ți dau prilejul să-i poți face curte. Poimâine dau o serată precedată de un dineu. Am fost sigură că ești plecat de aceea nu te-am invitat. Dar cum ducele d'Ormeuse mi-a încurcat socotelile, îl vei înlocui. La mesele mele intime țin să am întotdeauna musafiri prezentabili. I-am invitat pe soții Keradieu, pe domnișoara Villars și pe verișoara ei. Vei face cunoștință cu ea, după care te vei descurca singur. Nu-mi închipui că vei mai avea nevoie de mine.

— Dimpotrivă, abia atunci voi avea nevoie de sfaturile unei femei inteligente și care dispune de o mare finețe sufletească. Cucerirea unei americance cere cu totul alte metode decât cucerirea unei franțuzoaice.

— Îmi creezi o grea răspundere, spuse cu gravitate ducesa.

— Ai dreptate, doamnă. Nu mi-am dat seama de enormitatea indiscreției mele. Te rog, iartă-mă! N-am niciun drept să-ți cer un asemenea serviciu!

— N-ai dreptate, dragă marchize. Prietenia dintre noi te îndreptățește, pe deplin să-mi ceri un astfel de ajutor. Cred chiar că

m-aș fi simțit jignită dacă ți-ai fi ales o altă confidentă. Dacă șovăi să mă amestec în această treabă, o fac de teama unui insucces. Dar ca să-ți dovedesc bunăvoința mea îți făgăduiesc că „voi studia cu atenție problema”, cum spun avocații. Dacă voi întrezări o cât de mică șansă de succes, îți făgăduiesc concursul meu.

— Dacă nu, mă vei lăsa în voia sorții mele nenorocite.

— Și-acum, spuse ducesa, povestește-mi și mie câte ceva despre Algeria. Te-ai putut amuza cât de cât în acel loc?

— Amuzant nu e chiar cuvântul potrivit. Am avut parte însă de unele desfătări deosebite.

Chiar în acel moment își făcură apariția prințul de Nolles și vicontele de Nozay. Urmă o serie de străngeri de mână, împărțășirea ultimelor noutăți, apoi discuția lunecă asupra Algeriei, apoi asupra altor subiecte. Când marchizul se ridică să plece, doamna de Blanzac îi spuse:

— Vino mâine puțin mai devreme de ora două. Vreau să stăm de vorbă pe îndelete.

Situația precară a marchizului d'Anguilhon era pentru Christiane un serios motiv de mâhnire. Observase că lumea începuse să-l uite și că el singur se depărtase de ea.

În timp ce se odihnea întinsă pe șezlongul din cabinetul de toaletă, i se spuse că doamna de Lene dorea să vorbească cu ea. Porunci deci să fie introdusă.

Prietena lui Bontemps era o femeie de vreo șaizeci de ani, cu o înfățișare nu lipsită de distincție. După ce-i vorbi ducesei despre o anumită afacere care o interesa, ea adăugă:

— Ați primit vizita marchizului d'Anguilhon?

— De unde știi?

— Păi eu vi l-am trimis, evident, indirect, fiindcă n-am vorbit niciodată cu el.

— Deci ideea însurătorii lui cu domnișoara Villars este a dumitale! Ar fi trebuit să bănuiesc, spuse ducesa sărind repede în picioare. Ai fi putut totuși măcar să mă consulți, adăugă ea cu un aer nemulțumit. În primul rând, ce știi dumneata despre americană?

— Nu prea multe, în afară de faptul că nu vrea să se mărite cu

un francez. Și, cum oamenii fac mai întotdeauna tocmai ceea ce nu vor, m-am gândit că, dacă cineva foarte seducător și-ar pune în cap să-i placă, ar reuși.

Originalitatea raționamentului o dezarmă pe ducesa.

— Știi că ești un foarte bun psiholog? zise ea zâmbind.

— M-am folosit doar de ceea ce m-a învățat viața.

— Și, în înțelepciunea dumitale, ai socotit că domnul d'Anguilhon e acel cineva care ar putea s-o seducă pe domnișoara Villars?

— Aș fi gata să bag mâna în foc pentru el că va reuși.

— Și cât ai să ceri pentru ideea asta a dumitale?

— Douăzeci și cinci de mii de franci.

— Mda! Prețul unei operații chirurgicale, spuse ducesa râzând.

— Chiar așa, răspunse doamna de Léne. Ideea mea îl va opera pe marchiz de sărăcie și-l va împiedica să se ducă să moară în Africa.

— Să moară în Africa? Ce vrei să spui?

— Cum, nu știți că a cerut să facă parte dintr-o expediție care pleacă în Africa?

— Nu mi-a suflat un cuvânt despre acest lucru.

— Ei bine, se pare că proiectul e foarte serios. Se gândea la el de mai mult timp, iar acum venise vremea să-l pună în practică. Tocmai se pregătea să-și pună la punct toate treburile și să-și achite toate datoriile; numai că pentru asta avea nevoie de o sumă foarte mare. M-am oferit să i-o împrumut, cu condiția să încerce să obțină mâna domnișoarei Villars, iar dumneavoastră să-l sprijiniți.

— O, dacă lucrurile stau astfel, ai făcut foarte bine că te-ai gândit la această căsătorie. Mama sa ar fi fost groaznic de nefericită să-l știe plecat în Africa, unde l-ar fi pândit atâtea pericole. Mă tem doar de un lucru: să nu-l fi împins pe o cale greșită unde nu va avea câștig de cauză.

— Atunci se va consola cu Africa! În orice caz, doamnă ducesa, vă rog să mă credeți că am acționat mai mult în interesul lui, decât într-al meu. Nădăduiesc că nu-mi veți lua în nume de rău faptul că v-am dat prilejul să faceți o faptă bună.

— Nu, nici vorbă! Dar altă dată am să te rog să ai bunătatea de

a-mi cere mai întâi consimțământul fiindcă nu vreau să fiu pusă, fără știrea mea, în cine știe ce situație neplăcută.

După plecarea doamnei de Léne, ducesa rămase vreme îndelungată cu ochii ațintiți la masa de toaletă, reflectând adânc la cele aflate. O milă imensă năpădi sufletul lui Christiane, și mila aceasta o determină să-și învingă scrupulele, făcând-o să dorească din toată inima căsătoria aceasta care să-l salveze pe Jacques din situația umilitoare în care se afla.

Începu deci să analizeze caracterul personajelor sale, își făcu un plan de atac, iar a doua zi când marchizul sosi la ea, ducesa îi întinse mâna spunându-i:

— Ei bine, voi fi alături de dumneata!

Cuvintele acestea umplură de bucurie și de speranță inima marchizului.

— Într-adevăr? consimți să fii de partea mea? Asta e o victorie nemaipomenită! Înseamnă că ai întrevăzut în toată povestea asta o fărâmə de succes!

— O, să nu ne pripim! în primul rând, trebuie să-mi făgăduiești că mă vei asculta orbește!

— Te voi asculta orbește și-ți mărturisesc că sunt cât se poate de fericit că ai acceptat să-mi călăuzești pașii.

— Oamenii spun de multe ori așa, apoi nu fac decât ceea ce cred ei. Ei bine, află, domnule, că sunt orgolioasă și că din moment ce-am acceptat să mă ocup de această treabă, țin foarte mult să și reușesc. Așa că va trebui să te lași condus de mine.

— Sunt gata cu atât mai multă încredere și bucurie cu cât am avut o experiență cu o oarecare miss Ellis. Pățania mea cu domnișoara asta ar putea alcătui subiectul unei comedii într-un act.

— Oh, cu americancele neînțelegerile sunt iremediabile căci au un caracter susceptibil, dacă nu chiar dușmănos. Domnișoara Villars are mari calități. Vei fi fericit cu ea dacă vei avea înțelepciunea de a nu-i cere mai mult decât poate da.

— Spune-mi, dar cinstit, ți-e într-adevăr simpatică?

— Da, altfel n-aș invita-o la mine. Aș fi gata s-o socot aproape desăvârșită dacă nu ar avea tonul cam tăios și aerul cam aspru. Numai

viața lăuntrică îndulcește și nuanțează expresia figurii. Americanca nu cunoaște odihna. Într-un cuvânt, e lipsită de acea atracție nedefinită numită farmec. Domnișoara Villars nu e o excepție.

— Crezi că mama o va plăcea? Întrebă marchizul cam neliniștit de cele auzite.

Christiane se gândi câteva clipe.

— Cred că da. Totuși, poate că ar fi bine s-o previi pe doamna d'Anguilhon că americancele nu sunt deloc timide și nici ingenue. Mie, de pildă, îmi fac impresia unor femei măritate.

— Femei măritate?

— Da, nu au acel ceva care face din tânăra fată o ființă aparte, delicată. Ghicești din privirea lor că știu absolut totul despre viață, iar doamna Keradieu mi-a mărturisit că într-adevăr așa e.

— Și domnișoara Villars? Ți-a făcut și ea impresia unei femei măritate? Întrebă Jacques pe un ton atât de speriat, încât ducesa începu să râdă.

— Sigur! Dar fii liniștit. Deși nu are aerul unei ingenue, e foarte pură, sunt absolut sigură de acest lucru. La noi puritatea e considerată o virtute. În America ea este o chestiune de educație, iar Annie Villars e foarte bine educată”.

— Annie... Annie... Numele îmi place. E simplu și frumos.

— Da, agreabil, răspunse ducesa.

— Mama ei cum arată?

— O persoană inofensivă, fără pic de autoritate și foarte bună la suflet. Dinspre partea asta nu ai de ce să te temi. Ferește-te însă de verișoară. Se vâra ca o muscă peste tot, e subtilă și dușmănoasă. Dacă ar ghici intențiile dumitale s-ar grăbi să plece imediat în Anglia căci cele două verișoare țin neapărat să viziteze Londra. Așa că, domnul meu, ai la dispoziție exact șase săptămâni pentru cucerirea acestei tinere făpturi.

— Cam puțin.

— De-ajuns, căci dacă nu te va iubi de la început, nu te va mai iubi niciodată.

— Spune-mi, te rog, domnișoara Villars vorbește franceza?

— Are un ușor accent străin, dar vorbește curent.

— Slavă Domnului! strigă Jacques. Ar fi fost cumplit pentru mine să fiu obligat să-i fac curte în limba engleză.

— Sigur că e mult mai bine să lupți cu arme proprii și pe teren propriu. Și acum te rog să ascuți cu atenție sfaturile mele.

— Sunt numai urechi!

— Deci, am stabilit că vii la dineul de mâine. O vei conduce la masă pe vicontesa de Fresne, care e o ființă foarte amuzantă, dar și foarte acaparatoare. Vei face pe amuzatul și te vei lăsa acaparat. Domnișoara Villars va fi plasată în partea opusă; dacă va fi tentată să te privească va trebui să întoarcă ușor capul. După-masă vom avea muzică și până la ora supeului lumea va dansa. Dumneata vei sta tot timpul în grupul francez și n-o vei invita la dans pe domnișoara Villars. Dacă soții

Keradiou vor să te conducă la ea, eschivează-te. Fata va fi, probabil, foarte curtată, așa că indiferenta dumitale s-ar putea să-i atragă atenția, ceea ce, mă rog, s-ar putea să fie și un lucru puțin probabil, zise ducesa zâmbind cu o oarecare maliție. După ce vei face cunoștință cu ea, să nu-i acorzi o atenție deosebită și să nu-i faci complimente. Poartă-te cu ea așa cum te-ai purta cu oricare franțuzoaică. Am observat că acest lucru le măgulește grozav pe americane. În discuțiile pe care le vei avea cu ea, să ai întotdeauna un ton autoritar. De altfel, cred că cel mai bun lucru e să fii așa cum ești de obicei. Caracterul dumitale te va sluji perfect. De vreme ce fata îți place n-ai nevoie de nicio prefăcătorie și mai ales de nicio precipitare. Nu uita că graba strică treaba. Te rog să mă ții la curent cu orice amănunt. În ce mă privește, o voi observa cu atenție pe fată și o voi descoase cu îndemânare pe doamna de Keradiou.

— Ce diplomată dibace ești, zise marchizul privind-o pe Christiane cu multă admirație.

— Le-am invidiat întotdeauna pe frondeuze. Mi-ar fi făcut plăcere să fac parte dintr-o conspirație.

— Ar fi fost mult mai interesantă decât însurătoarea unui nobil ajuns la sapă de lemn.

— Nu când nobilul este un prieten din copilărie și când ții cu tot dinadinsul să-l împiedici să se ducă să moară în Africa!

Jacques se făcu roșu ca racul până la rădăcina părului.

— De unde știi? Întrebă el.

— Important e că știi! Fiul unei femei văduve nu are dreptul să dispună de sine, domnule marchiz d'Anguilhon, spuse ducesa pe un ton sever.

— Afară de cazul când el însuși face degeaba umbră pe pământ.

— Dar nu crezi că prezența dumitale e mai necesară marchizei d'Anguilhon decât luxul și confortul? În cazul dumitale ar fi un act de eroism nu să te duci să mori în Africa, ci să suporti mediocritatea aici?

— Tot ce se poate, dar eroismul acesta e mai presus de puterile mele.

— Bărbații sunt întotdeauna capabili doar de sacrificii care frâng inimile celor din jur. Trag nădejde că n-ai să mai poți pleca în Africa dumitale din moment ce te vei însura cu domnișoara Villars. Avem nevoie de o nuntă măreață la Sainte-Clotilde.

— Se va întâmpla ceea ce mi-e scris, spuse liniștit Jacques.

— Ești fatalist?

— Convins!

— Așadar, dumneata crezi că mi-ar fi cu neputință să-ți refuz ajutorul?

— Cu neputință, pentru că mi l-ai și dat.

— Prin urmare, crezi că nu am nicio răspundere?

— Niciuna.

— Și niciun merit?

— Meritul de a fi un instrument binefăcător întocmai ca trandafirul care are meritul de a fi o floare frumoasă și înmiresmată. Mintea noastră nu-i altceva decât un fonograf pe care sunt întipărite rolurile noastre. Trăindu-le, avem iluzia liberului arbitru. Dacă ar fi altfel, am stăpâni lumea, dar, din păcate, noi suntem cei stăpâniți.

— Ah, te rog, taci, domnule marchiz! Dumneata răstorni totul! Cine ar fi crezut că reflectezi la astfel de lucruri?

— Împrejurările m-au silit să cuget...

— Bănuiesc că n-ai împărtășit rezultatul acestei meditații și mamei dumitale?

— Să mă ferească Domnul să-i zdruncin credința!

— Dar de ce nu ești la fel de îngrijorat și de credința mea?

— De credința dumitale?

Jacques o privi pe ducesă în adâncul ochilor.

— Credința dumitale? repetă el. Iartă-mă, dar nu cred să ai vreuna.

Christiane își coborî repede genele lungi și mătăsoase.

— Ești prea tânăr, marchize, ca să mă spovedesc dumitale, spuse ea râzând. Dar să lăsăm deoparte filosofia. Mai bine să ne gândim la domnișoara Villars și la mijloacele de a o cuceri. Pentru onoarea Lumii Vechi, ar fi cazul să izbutești!

— Mă voi strădui.

Doamna de Blanzac îl urmări cu privirea până la ușa salonului. Apoi, zâmbi fără să vrea. „Vom vedea, își spuse ea, dacă mica noastră americană e chiar atât de refractară cum se crede!”

Capitolul VIII

Se pare că orașele New York, Boston și Philadelphia sunt mai aproape de Paris decât majoritatea orașelor franceze din provincie. Ca mai toate americancele, domnișoara Villars și verișoara ei cunoșteau mai toate numele mari ale savanților, literaților și artiștilor francezi, adaptându-se foarte repede vieții pariziene.

Doamna de Keradieu le duse la expoziții de artă, la Operă, la Bois, la serbări de binefacere, prezentându-le mai tuturor persoanelor de seamă.

Sezonul la Paris făgăduia să fie deosebit de amuzant. Înrudirea lor cu baroana, distincția personală, averea lor făcuseră să fie foarte adulate și foarte solicitate.

În salonul lor se afla un vas de cristal plin în permanență cu cărțile de vizită ale celor mai de seamă reprezentanți ai aristocrației franceze. Partea curioasă e că aceste nume imprimate pe micile bucăți de carton o impresionau pe Annie mai mult decât persoanele care le purtau. Cuvinte ca „prințul de Nolles”, „ducele de Randan” sau „vicontele de Nozay” îi spuneau mult mai mult decât „domnul John” sau „domnul Smith”, chiar dacă aceștia erau niște personalități în țara lor. Cum această slăbiciune o făcea să-i fie într-un fel rușine, nu-i spusese niciodată nimic despre acest lucru verișoarei sale.

Zestrea uriașă a domnișoarei Villars ațâțase, cum era și firesc, nenumărate ambiții și trezise pofte aprige. Deși doamna de Keradieu le spusese tuturor că Annie nu alerga după titluri, se prezentaseră o mulțime de tineri care ceruseră mâna tinerei americance. Ducele Albert de Randan avea douăzeci și șapte de ani, un fizic plăcut, o avere satisfăcătoare și un nume mare. Fu aproape sigur că datorită acestor avantaje o va cuceri pe tânăra americană. Atențiile și intențiile lui măguliră vanitatea tinerei, dar nu produsese nicio impresie asupra ei. De altfel, societatea foburgului îi ațâța curiozitatea în aceeași măsură în care i-ar fi ațâțat-o societatea japoneză sau chineză. Îi plăcea să analizeze toaletele femeilor, felul lor de a-și primi oaspeții, modul cum erau mobilate saloanele. Era perfect lucidă de faptul că între ea și oamenii pe care-i vizita nu exista nicio trăsătură comună.

Prietenii baronului de Keradieu le asaltaseră pe cele două străine cu amabilitățile. Viconte Guy de Nozay fusese primul care-și găsisese totuși drum către sufletul lui Annie. Guy era foarte scund, foarte urât, dar de o urâtenie plină de spirit și deci deosebit de atrăgătoare. Înzestrat cu acea însușire originală pe care englezii o numesc *humour*, tânărul era într-un fel de temut căci dacă aveai ceva de ascuns nu era câtuși de puțin recomandabil să înfrunți privirea ochilor săi iscoditori. Domnișoara Villars îl încântase prin naturalețea și prin sinceritatea ei. Îi plăcea să discute în contradictoriu cu ea și acest mic război dus cu spirit și politețe o amuza grozav pe Annie.

Viconte Guy de Nozay și baronul de Keradieu erau singurii francezi care îi inspiraseră până atunci o simpatie profundă. Adevărul e că personajele marcante din foburg o decepționaseră. Impresia aceasta o aveau până la urmă mai toate americancele. Singura care i-a stârnit lui Annie admirația a fost ducesa de Blanzac. „Arată ca o regină”, își spuse ea cu naivitate. Așa că invitația lui Christiane la serată îi făcu tinerei o plăcere de nedescris.

Curioasă ca orice femeie, abia aștepta să vadă cum se prezintă o casă din înalta aristocrație. Dornică să arate cât mai bine, se preocupă minuțios de toaletă. Doamna Villars fusese și ea invitată, dar se scuza în chip cât mai politicoș cu putință, rugând-o pe doamna de Keradieu să aibă grijă de cele două fete.

Annie se preocupă îndelung de toaleta ei căci voia să arate cât mai bine. Se îmbracă deci cu o rochie de mătase de un roz pal, cu un decolteu deosebit de frumos, iar la gât își puse un colier de perle mici și diamante.

— Parcă niciodată n-ați fost atât de frumoasă, domnișoară Annie, zise Catherine. Pun prinsoare că, astă-seară, nicio tânără nu va fi atât de elegantă ca dumneavoastră.

Când văzu palatul Blanzac iluminat ca ziua, Annie se simți cuprinsă brusc de timiditate. Toate privirile ațintite asupra sa, ceremonia prezentărilor o tulburară pe biata fată în așa hal încât nu reținu niciun nume, nu distinse nicio figură.

Viconte de Nozay îi oferă brațul pentru a o conduce la masă și, după ce luă loc între el și baronul de Keradieu, ea își recăpătă brusc prezența de spirit.

La rândul său, și Jacques se simțea stăpânit de o puternică emoție. Prefăcându-se că se ocupă de vicontesa de Fresnes, n-o pierdu nicio clipă din ochi pe tânăra americană. O văzu răspunzând cu un zâmbet unui semn de prietenie făcut de ducesa, apoi îi simți privirea oprindu-se brusc asupra sa și surprinse pe chipul ei o expresie de uimire.

După câteva minute, Annie își întoarse din nou capul spre el, iar în cursul mesei ochii ei se întoarseră de mai multe ori asupra lui, atrași parcă de un magnet. Marchizul își dădu seama că izbutise să-i ațâțe curiozitatea, fiindcă ochii ei erau într-adevăr plini de curiozitate. Simți brusc o bucurie care îl transfigură.

Începu s-o examineze pe domnișoara Villars pe ascuns și ajunse la concluzia că-i place din ce în ce mai mult. Fata era adorabilă și în plus mai avea și o zestre de șaiszeci de milioane. Cum putea oare Providența să înzestreze pe cineva cu atâta dărnicie?

Deși marchizul d'Anguilhon îi distrăsese deseori atenția domnișoarei Villars, acest lucru n-o împiedicase să observe tot ce era în jur. Dineul acela franțuzesc o interesa în cel mai înalt grad, cu atât mai mult cu cât americancele sunt maestre în astfel de mese. Fiecare inventează câte un fel de mâncare pentru a le uimi pe celelalte și astfel – din invenție în invenție – au ajuns la un lux de care francezii habar

n-au, un lux mai curând strălucitor decât rafinat. Nu poți să-ți dai seama ce înseamnă plutocrația americană decât după ce vezi acele mese de miliardari. Fețe de masă din mătase, deseori cu franjuri din fir de aur, ghirlande de flori rare, servicii de masă din argint aurit sau din argint masiv, din porțelan sau din cristal tăiat cu grijă; apoi o avalanșă din cele mai alese mâncăruri, cele mai frumoase și mai gustoase fructe...

Femeile, deosebit de atrăgătoare, îmbrăcate la cele mai mari croitorese, purtau în păr, la gât, în urechi și pe brațe podoabe princiere care aparținuseră pe vremuri unor regine aflate în exil.

Obişnuită cu acest fast, Annie fii la început surprinsă, apoi decepționată de simplitatea dineului ducelui.

Sufrageria, destul de mare, cu pereții îmbrăcați în lambriuri de stejar, era cam severă, puțin întunecată, dar unde se detașau destul de bine masa și invitații. O frumoasă față de masă din Flandra, candelabre pline cu lumânări, o fructieră uriașă stil Ludovic al XVI-lea lucrată în oglinzi de cristal montate în argint, vase superb cizelate din care se revărsau jerbe de trandafiri în culori palide, mâncărurile aranjate și servite cu artă, femeile de o eleganță neostentativă și discuțiile purtate pe un ton agreabil alcătuiau un tot plăcut ochiului, de o armonie desăvârșită.

După-masă, doamna de Keradieu se întreținu câteva clipe cu marchizul d'Anguilhon. Când se întoarse lângă Annie fata o întrebă curioasă cine era domnul cu care vorbise.

— Nu i-am reținut numele, spuse ea, dar sunt sigură că l-am mai văzut undeva.

— Și eu l-am văzut, zise Clare.

— E cu neputință, spuse baroana. Abia a venit din Algeria, n-a avut când să ne facă vreo vizită. E marchizul Jacques d'Anguilhon, un foarte bun prieten al lui Henri.

— A, mi-am adus aminte unde l-am văzut! strigă bucuroasă Annie. Seamănă – dar extraordinar, așa, ca două picături de apă – cu portretul făcut de Van Dyck pe care l-am văzut la Versailles, portret intitulat: „Joyeuse, marchiz d'Anguilhon, senior de Blonay”. Ți-aduci aminte, Clare, nu-i așa?

— Da, ai perfectă dreptate, spuse verișoara privindu-l pe Jacques care se afla acum cu fața în plină lumină. Asemănarea este pur și simplu izbitoare.

— Portretul trebuie să fie al vreunui strămoș de-al lui Jacques, spuse vicontele de Nozay.

— Bărbatul meu, Henri, nu e imaginea vie a unui Keradieu care a trăit acum o sută cincizeci de ani? spuse baroana.

— După cum vedeți, mai există și nobili autentici orice-ar gândi domnișoara May despre noi, spuse Guy pe un ton malițios.

— Dar nu m-am îndoit nicio clipă de asta, spuse Clare râzând.

— Atunci cu atât mai bine...

— E totuși curios, spuse Annie, să regăsești într-o persoană vie trăsăturile și expresia dintr-un portret pictat în urmă cu mai bine de două veacuri.

Nimic nu atrage mai mult ca o asemănare chiar îndepărtată. Annie nu se putea abține să nu-l privească pe marchizul care avea ochii, nasul și zâmbetul strămoșului din portretul care o fascinase, care îi plăcuse atât de mult, încât îl însemnase cu o linioară în *Baedekerul* unde se afla menționat și de care nu se despărțise niciodată.

Între timp, cum începuse să cânte muzica, simți cum arde de dorința de a dansa cu urmașul seniorului de Blonay. Ar fi fost cât se poate de amuzant (*vety exciting*) și ar fi putut povesti această nemaipomenită întâmplare la înapoierea sa acasă. Dar Jacques, urmând cu strictețe sfaturile ducesei, nu se apropie de fată care simți o profundă dezamăgire.

A doua zi, după ce își notă în *Jurnal* unele amănunte ale petrecerii din ajun, încheie cu cuvintele: „Am văzut un marchiz autentic” (*Seen a livre marquis*).

Capitolul IX

La Galeria „Georges Petit” din strada Séze, fusese organizată o tombolă în folosul copiilor abandonți. Tonete aranjate cu gust, femei elegante în toalete de primăvară, un armonios amestec de culori, o vastă desfășurare de grații și de cochetărie alcătuiau tabloul caracteristic unui bazar filantropic.

În fundul sălii, sub o pancartă pe care scria mare „Colombin

Succursale” se afla o masă lungă, împodobită cu flori, cu samovare, plină cu sticle de vin, cupe cu punch, piramide de prăjituri, sandviciuri, fructe. În dreapta și în stânga fuseseră așezate câteva măsuțe ca la cofetarul din strada Cambon. Bufetul acela care-ți lua ochii fusese aprovizionat și organizat de doamna de Keradieu și de domnișoarele Villars și May. Toate trei vindeau și serveau ce li se cerea, cu atâta îndemânare ca și cum toată viața lor nu făcuseră decât acest lucru.

Pe la ora patru sosiseră marchizul d’Anguilhon și viconte de Nozay. Văzându-l pe „Van Dyck” – căci așa îl poreclise Clare pe marchiz –, Annie avu o tresărire.

Baroana înmână imediat celor doi tineri câte un buchețel de albăstrele asemănător cu cel pe care-l purta ea.

— Puneți-vi-l în piept, spuse ea; dumneavoastră doi sunteți dintre ai noștri. Vă luăm ca ajutoare. În curând va da năvală aici o puzderie de lume și singure n-o s-o putem scoate la capăt.

— Îi cam luați pe bărbați cu arcanul, spuse Jacques, punându-și florile la butonieră.

— Dacă nu-ți place, fa o plângere, zise baroana râzând.

— De ce să mă plâng? Dimpotrivă, mă socotesc foarte fericit că vă pot fi cât de cât de folos. Mă tem doar că voi fi cam neîndemânatic. Deocamdată iată obolul meu pentru copiii părăsiți, zise Jacques depunând în coșul special pregătit un ludovic de aur.

— Mă simt obligat să-ți imit gestul, spuse viconte de depunând și el în coș un ludovic de aur. Pe mine mă știți cât sunt de neatent. Așa că vă rog să nu-mi încredințați nimic fragil sau prețios. Riscurile vă aparțin...

— Am primit sarcină să oprim o masă pentru doamna de Blanzac, spuse marchizul.

— Da, urmează să vină în curând și ea, întări viconte.

Fără să mai aștepte vreo invitație, cei doi tineri trecură lângă bufet și începură să ofere pahare cu băutură și prăjituri.

Întrevăzând o ocazie neașteptată de a-i face curte domnișoarei Villars, ducele de Randan obținu permisiunea de a da și el o mână de ajutor la bufet alături de viconte și de marchiz. Numai că el începu de îndată să-i dea târcoale domnișoarei Villars și să se arate cât se poate

de îndatoritor față de ea. Marchizul, deși se simți cumplit de înciudat, nu încercă să se ia la întrecere în amabilități cu ducele. Vorbi cu doamna de Keradieu, cu cumpărătoarele pe care le cunoștea și nu se adresă decât o dată sau de două ori domnișoarei Villars. Annie, atrasă în permanență de asemănarea marchizului cu portretul de la Versailles, nu se putea abține să nu-l privească pe Jacques ori de câte ori avea ocazia, ba chiar și când nu avea această ocazie. De îndată ce-i întâlnea ochii căprui, visători, cu gene lungi, simțea un ciudat tremur lăuntric.

Între orele patru și cinci, bufetul fu literalmente asediat. Toate clientele fidele ale „Colombinului” sosiră unele după altele. Aflând numele tinerilor care o ajutau pe baroană, plăcerea de a fi servite de un duce, un marchiz și un viconte le dublă pofta de mâncare. Consumară o cantitate uriașă de prăjituri, iar încasările sporiră vertiginos.

Conform făgăduielii, nu peste mult timp își făcu apariția Christiane. Cumpără câteva fleacuri, stătu de vorbă cu câteva prietene și, după ce numărul clienților mai scăzu, se apropie de masa doamnei de Keradieu și a celor două tinere americance:

— A, ia te uită! Domnul marchiz servind femeile! zise ea cu malițiozitate. Din câte știu, nu prea îți stătea în obicei acest lucru.

— Așa e, răspunse Jacques pe un ton categoric.

Annie făcu ochii mari, iar Clare îi aruncă lui

Jacques o privire furioasă.

— Ce părere ai, domnișoară Villars, despre acest mod de a vedea lucrurile?

— Eu, doamnă? Eu sunt în afara problemei. Ar trebui să cereți părerea unei franțuzoaice.

— O franțuzoaică? Dar ea l-ar găsi ridicol pe cel care ar servi-o! A diminua prestigiul bărbatului, ar spune ea, ar însemna a diminua onoarea și plăcerea cuceririi sale.

— Și n-are dreptate? spuse arogant Jacques.

— Și eu cred, sări ducele de Randan, că a-i face vânt cu evantaiul unei femei la bal, a-i ține farfuria și paharul înseamnă a-ți aroga niște drepturi asupra ei, înseamnă de fapt o dovadă de proastă creștere.

— Drepturi? O, dragii mei prieteni, cât de înapoiati sunteți! Aflați că în Statele Unite bărbatul nu are drepturi, spuse baronul cu o privire malițioasă îndreptată spre domnișoara May. Nu are drepturi, auziți? El nu cere nimic, nu așteaptă nimic. Știți care este principiul americancelor? Să primească totul, să pretindă totul și să nu dea nimic.

— Atunci înseamnă că nu-s femei cu adevărat, declară marchizul d'Anguilhon.

— Nu, sunt un fel de copii mari. Fiindcă felul lor de a privi viața, de a-l trata pe bărbat e o adevărată copilărie. Femeia din Boston e „o mare intelectuală”, cea din Philadelphia e foarte rațională și logică, newyorkeza e sclipitoare, dar autoritară și ambițioasă. Abia când se mărită cu europeni americancele devin femei, femei cu adevărat cum ai spus tu, Jacques.

— Christiane, ai avut o idee grozavă invitându-ne aici la un ceai, spuse doamna de Keradieu. De multă vreme nu mi-a mai făcut un ceai atâta plăcere.

— Pentru că l-ai câștigat trudind atâta, spuse ducesa.

— Tot ce se poate.

— Ceaiul, glăsui Jacques, posedă mari virtuți. Are o influență bună asupra creierului, alungă indispoziția și te predispune la vorbă. Mie îmi place în mod deosebit, în primul rând, ca băătură și, în al doilea rând, pentru plăcerea destul de rară de a fi servit de o femeie. Ceaiul pregătit de niște mâini fine, grațioase, inteligente este o băătură încântătoare.

— Nu prea văd ce-i poate adăuga inteligența, spuse ducele de Randan.

— Totul, dragul meu, zise cu seriozitate marchizul. O femeie proastă, egoistă, frivolă nu știe să-ți facă un ceai ca lumea. În ce mă privește, te rog să mă crezi că nu m-aș însura cu o fată care nu știe să-mi facă o ceașcă cu ceai. Mi-ar fi teamă să nu-i lipsească intuiția, acest al șaselea simț atât de necesar la femei.

— În cazul ăsta putem fi încă de pe acum liniștiți, spuse viconteul râzând. Viitoarea marchiză d'Anguilhon ne va servi cu un ceai excelent.

— Puteți fi siguri de asta, ripostă Jacques.

— Până atunci, domnișoarelor, spuse baroana, hai să închidem bazarul.

Fetele se ridicară îndată, mulțumiră și o salutară pe ducesa care rămase să mai stea de vorbă cu bătrânul prinț de Nolles.

În timp ce doamna de Keradieu dădea ordine să se împacheteze argintăria, marchizul d'Anguilhon se apropie de Annie.

— Ați fost foarte bună și foarte îndatoritoare, domnișoară, că v-ați interesat de ajutorarea copiilor abandonați, spuse el uitându-se drept în ochii ei pentru prima oară, cu privirea aceea caldă și învăluitoare care semăna leit cu privirea din portret.

Fata se îmbujoră ușor fiindcă nimeni și nimic n-o mai impresionaseră atât de puternic ca acum.

— O, dar eu nu m-am gândit câtuși de puțin la copiii abandonați, ci doar la plăcerea mea. Vânzarea asta în scop de binefacere mi s-a părut deosebit de amuzantă.

— Strașnică sinceritate! spuse marchizul încântat.

— Domnișoara Villars este de o sinceritate dezarmantă, spuse viconte de Nozay. Nu mi-a fost dat niciodată să aud atâtea adevăruri câte am auzit de când am avut plăcerea de a o cunoaște.

— Hm, nădăduiesc că adevăruri agreabile în ce te privește.

— E cazul să-ți spun că noi doi am alcătuit o societate bazată pe o evoluție reciprocă.

— O societate bazată pe ce? întrebă nedumerit Jacques.

— Pe evoluție reciprocă, repetă Guy cu o seriozitate comică. Domnișoara Villars susține că europenii încă n-au evoluat. Oh, a evolua înseamnă a progresa. Noi mai suntem încă sentimentali, idealști, excesivi pentru că încă n-am evoluat. La noi copiii sunt supuși părinților, femeile nu pot să cumpere, să vândă sau să semneze un act fără aprobarea soțului. Și toate astea fiindcă încă n-am evoluat. Pornind de la acest principiu, domnișoara Villars se străduie să combată vechile mele prejudecăți, să mă facă să-mi reneg zeii...

— La ce bun? Prejudecățile și zeii Europei ar fi probabil radicali și stingheritori în Statele Unite.

— Da, dar eu trag nădejde ca domnișoara Villars să nu se mai înapoieze în America, spuse Guy care dorea din toată inima ca

prietenul său Albert de Randan să se însoare cu Annie.

— O, domnule de Nozay, spuse Annie protestând. Cred că e cu neputință să fie cineva pe deplin fericit departe de țara sa și de prietenii dragi. Un bărbat nu poate înlocui chiar totul, adăugă ea cu naivitate.

Marchizul o privi pe tânăra cu o expresie plină de surpriză, dar și de dispreț care păru s-o tulbure.

— Eu credeam, rosti el, că în sufletul unei femei iubirea înlocuiește totul.

— Pentru femei care n-au evoluat încă, spuse Guy.

— Totuși, văd că doamna de Keradieu care și-a părăsit țara și prietenii se simte cât se poate de bine, ba, aş putea spune că e chiar fericită. Am auzit-o de multe ori spunând că n-ar mai putea să trăiască în America.

— Eu n-aş vrea să ajung vreodată să simt așa ceva, răspunse Annie pe un ton atât de hotărât, încât marchizul se simți brusc descurajat.

— Iar eu, domnișoară, vă doresc să duceți cu dumneavoastră o cât mai frumoasă amintire despre Paris, spuse Jacques.

— Asta în mod sigur! Toată lumea de aici e nespus de politicoasă și de binevoitoare. N-aş fi crezut pentru nimic în lume că mă voi simți atât de bine în acest loc.

— Domnilor, le spuse doamna de Keradieu apropiindu-se, sper că n-ați uitat că mâine-seară, la ora opt, veți lua masa la noi.

— Lucrurile plăcute nu se uită, răspunse marchizul. De altfel, mesele dumneavoastră de sâmbătă sunt unul dintre lucrurile a căror lipsă o simt cel mai acut ori de câte ori părăsesc Parisul.

— Mulțumesc, spuse baroana și întinse mâna lui Jacques care i-o sărută cu politețea unui senior de altă dată.

După ce-și luă rămas-bun de la americance, marchizul se duse la ducesă.

— Ei, crezi că lucrurile vor merge așa cum dorești?

— Nu prea știu. Tânăra îmi face impresia unui caracter hotărât.

— Cel puțin ai reușit să spargi gheața?

— Da. Și drept urmare am primit o găleată cu apă rece în cap.

Și Jacques îi povesti ducesei discuția avută cu fata.

— Nu văd nimic descurajator în asta. În timp ce stăteți de vorbă, eu o analizez pe domnișoara Villars și sunt mai mult ca sigură că o interesezi. Te rog să ai încredere în ce-ți spun fiindcă eu nu mă înșel niciodată.

— Oh! Am o încredere fără margini.

— Știi, Jacques, m-am hotărât să dau un bal al trandafirilor. Săptămâna viitoare voi trimite invitațiile. Pe dumneata te voi ruga să conduci cotilionul împreună cu domnișoara de Busset.

— Dar cred că sunt pur și simplu ruginit. N-am mai dansat de peste șase ani.

— Sunt convinsă că te vei descurca admirabil. În privința domnișoarei Villars, lasă câmp liber ducelui de Randan; nu e periculos. Dacă s-ar bănuși că râvnești la moștenitoare, „binevoitorii” n-ar pierde prilejul să-i vorbească fetei despre toate măruntele dumitale păcate. Mai târziu, când simpatia ei se va preschimba în iubire, n-are decât să spună fiecare ce vrea: ea nu-și va mai asculta decât inima și nu va mai da atenție nimănui.

Jacques respiră adânc.

— Mi-ai redat curajul, Christiane. Adineaori, trebuie să-ți mărturisesc, visul mi se părușe irealizabil.

— Lasă fleacurile, spuse energic ducesa, și amintește-ți că „bărbatul cu inima fricoasă n-a cucerit niciodată o femeie frumoasă”.

Capitolul X

În noaptea aceea, pentru prima oară, Annie nu putu să adoarmă. De îndată ce stinse lumina, din umbrele nopții se închegă chipul plăcut al marchizului d'Anguilhon, iar în urechi îi răsună glasul lui.

„Oare ce înțelege el prin «femeie adevărată»? Parcă așa spus... se întrebă ea. O sclavă, o ființă devotată până la absurd?”

Își aminti că Jacques dezaprobase comportarea americanilor față de femei. Fără să vrea, se gândi la Frank Barnett. Cât era de devotat, de grăbit s-o servească, să-i satisfacă toate capriciile! Foarte înalt, foarte atrăgător, enorm de bogat, Frank se îmbrăca întotdeauna cu mult gust, cu multă eleganță. Își aminti de câte ori îi ținuse umbrela, evantaiul și mănușile. Bietul băiat! Oricât ar fi arătat de bine nu-l vedea

sărutând însă mâna unei femei; își dădu seama cât ar fi fost de ridicol, pe când marchizul părea făcut anume pentru așa ceva. Mda! Și apoi obiceiul acesta i se păru cât se poate de măgulitor. Antoinette de Keradieu părea că se obișnuise foarte bine cu el, ba chiar îi făcea plăcere. Apoi, Annie își aduse aminte despre cele spuse de marchiz în legătură cu ceaiul. Își zise că ea oricum nu-l va mai servi niciodată. Doamne, câtă imaginație ca să întrezărești atâtea lucruri într-o acțiune atât de banală! Și ce rece, ce disprețuitor îi devenise chipul când ea spusese că un bărbat nu poate înlocui totul. Probabil că-și făcuse o părere foarte proastă despre americance. Era clar că n-o găsisese pe gustul lui! Dar gândul că va cina împreună cu el a doua zi, la doamna de Keradieu, o făcu să-i vină inima la loc, deși undeva, în adâncul sufletului, se cam temea de această întâlnire. Marchizul acesta pășea atât de semeț, încât era cam greu să te simți în largul tău în preajma lui. Și Doamne, cum mai semăna cu seniorul de Blonay! Prin negurile somnului care o năpădiră treptat, Annie revăzu cu mare claritate portretul de la Versailles. Apoi chipul strămoșului se contopi cu al descendentului și Annie adormi.

Capitolul XI

După acea tombolă în scop de binefacere Annie și Jacques se întâlniseră în fiecare zi, dar relațiile dintre ei nu făcuseră aparent niciun progres. După ce fusese prezentat domnișoarei Annie Villars, Jacques se mulțumise să lase în fiecare zi câte o carte de vizită la hotelul „Castiglione” și atât. În societate se arăta de o corectitudine rece și politicoasă față de tânăra fată, fără să-i facă nici confidențe, nici complimente. Atitudinea aceasta ciudată reuși nu s-o îndepărteze pe Annie de marchiz, ci, dimpotrivă, să se simtă tot mai atrasă de el. Aflase de la doamna de Keradieu întreaga poveste a lui Jacques și a familiei sale și regreta din tot sufletul că nu era bogat, căci era exact tipul de om care ar fi trebuit să aibă milioane de franci, cai de rasă și cele mai frumoase echipaje din Paris.

Balul ducesei urma să aibă loc în 6 mai. Gândul că va putea dansa cu „Van Dyck”-ul ei îi sporea lui Annie bucuria și emoția, o emoție pe care o socotea prostească, ridicolă, dar pe care nu și-o putea înfrâna.

În seara balului cele două tinere americance se îmbrăcară în două rochii roz, fiecare de altă nuanță, de o frumusețe și o eleganță fără pereche, care se armonizau cu trandafiriul delicat al chipurilor lor și cu blondul pletelor de aur topit.

Când Jacques, foarte elegant în fracul său bine croit, împodobit cu un trandafir la butonieră, veni s-o invite la vals, fata îi întinse, sfioasă, mâna. Atunci se petrecu ceva curios. Sub impulsul nerăbdării de a o cucerii cât mai repede, marchizul o înlănțui prea strâns și-o purtă prin sală ca pe-o pradă de preț. Dar Annie deveni brusc rigidă și se încordă din toate puterile. Simțindu-i rezistența, Jacques o strânse și mai tare. Încet-încet, trupul domnișoarei Villars se destinse, se mlădie, picioarele i se supuseră și valsul se termină într-o armonie desăvârșită, amețitoare, încântătoare. Când marchizul o readuse pe fată lângă mama sa, obrajii ei erau la fel de trandafirii ca și rochia. Ochii lui Jacques străluceau de triumf. Era mult prea experimentat în privința femeilor ca să nu-și dea seama că repurtase o victorie. Tânăra americană nu vibrase la atingerea lui, dar i se supusese în mod inconștient, ceea ce însemna foarte mult.

Fără să-și dea seama de cele întâmplate, Annie simți totuși că valsul îi apropiase, crease între ei un fel de înțelegere. Mulțumindu-i, marchizul o privise într-un fel aparte, foarte cald, care o bucurase în mod deosebit.

Capitolul XII

A doua zi după balul dat de ducesa de Blanzac, salonul doamnei Villars, luminat de flăcările din cămin și de numeroase lămpi, era plin de bucăți de dantele vechi, de bibelouri de preț, de acuarele neînframate încă descoperite prin Paris în ultimele săptămâni, de numeroase buchete de flori primăvăratice, de paravane brodate și de diverse mici trofee de la bal.

Cele trei americance, cu ochi strălucitori, păr blond buclat și rochii de culoare deschisă ce păreau să aducă și mai multă lumină în încăpere, scriau de zor: doamna Villars, la masă, iar cele două tinere, Annie și Clare, pe mapele ținute pe genunchi. Nu se opreau decât să ceară vreo lămurire. În goana neistovită a tocurilor rândurile se înmulțeau, iar în jurul lor se adunaseră o mulțime de pagini scrise. Pe

la ora nouă, un servitor al hotelului o introduse pe doamna de Keradieu.

— Antoinette! strigă bucuroasă doamna Villars.

Fetele se ridicară, puseră deoparte mapele cu scrisori și întinseră mâna musafirei.

— A, v-am întrerupt din scris, spuse baroana, îmi pare rău.

— N-are nicio importanță, spuse doamna Villars; putem să ne terminăm scrisorile și mai târziu. Dar domnul de Keradieu unde e?

— Trebuie să vină și el. S-a dus mai întâi la club unde urma să se întâlnească cu Jacques d'Anguilhon pe care-l rugase să examineze caii văzuți de Annie. Ține foarte mult la părerea lui căci e unul dintre cei mai buni cunoscători de cai din Paris.

— Nu era nevoie, spuse Annie, fiindcă m-am hotărât să iau roibul. Este, fără puțință de tăgadă, cel mai frumos dintre toți... Un animal superb, ce mai...

— Da, dar Henri se teme și nu vrea să-și asume singur răspunderea.

— Are dreptate, spuse doamna Villars. Annie e din cale-afară de imprudentă. Cum i se spune despre un cal că e năvălaș, ea tocmai pe acela îl vrea. Este demna fiică a tatălui ei!

— Ei, mamă, dumneata n-ai vrea să mă vezi niciodată mergând călare.

— Ce părere aveți despre balul de ieri? întrebă baroana schimbând vorba.

— A fost deosebit de reușit, spuse domnișoara Villars cu mult entuziasm.

— Da, continuă baroana, un vârtej de rochii roz de toate nuanțele, învăluite uneori de fracurile negre ale dansatorilor. Nu-mi aduc aminte să mai fi văzut un bal atât de vesel și de strălucitor. Toate dansatoarele păreau foarte tinere, puteai să juri că niciuna dintre ele n-avea nici măcar douăzeci și cinci de ani. Deși, fie vorba între noi, erau și unele doamne trecute de treizeci... Iar bărbații nu s-au mai lăsat rugați să danseze, cum fac de obicei, zise baroana râzând.

— Ducesa știe să dea niște petreceri admirabile, spuse doamna Villars. De altfel, ea însăși era deosebit de frumoasă...

— Nu-i așa? zise încântată Antoinette.

Annie se ridică, luă o pălărie mare de pai de pe un paravan, și-o puse pe cap și, întorcându-se spre baroană, zise:

— Cum îmi vine? Am de gând s-o port la mare. O pălărie de câteva centime care arată ca una de o sută de franci, parcă ar fi de la „Viro”.

— Chiar de la „Viro” și este.

— Am bănuț eu, strigă triumfătoare Annie.

— În America noi dăruim lucruri mult mai costisitoare.

— În Franța, cei care ar dăruia invitațiilor lor obiecte de preț în loc de simple amintiri ar fi considerați oameni de prost-gust.

— De prost-gust? întrebă înțucată fata. Dar nu văd de ce ar trebui să ne conformăm codului manierelor europene. Noi nu avem de întreținut palate vechi și castele. Averea noastră, liberă de orice obligații, sporește prin muncă. Dacă avem chef putem să dăm serbări din cale-afară de frumoase, să ne acoperim cu bijuterii inestimabile și să facem cadouri scumpe musafirilor noștri.

— Dar, draga mea copilă, există niște reguli bine stabilite când e vorba despre frumos și despre gust, iar prima dintre aceste reguli este simplitatea.

— Îmi pare rău, spuse Clare, dar eu prefer abundența în locul meschinăriei și tinerețea în locul bătrâneții. În urmă cu cinci ani, în timpul unei călătorii în Europa, tata a ținut morțiș să mergem la Devonshire ca să ne arate locul de unde ne tragem. Am regăsit vechea casă a familiei noastre; o locuință amărâtă, dărăpănată, înconjurată de câțiva copaci seculari în care o droaie de ciori își făcuseră cuib. Ni s-a părut culmea dezolării. Apoi, am vizitat mormintele familiei aflate în biserică și în cimitirul de alături. În timp ce tata descifra câteva nume, eu am revăzut în gând casa noastră din Washington Square, cimitirul din New York unde totul e atât de frumos și de bogat, încât, fără să vreau, am strigat cu glas tare: „Slavă Domnului că s-a găsit un May atât de deștept care să plece în America!”

— Vai, Clare, dar zău că ești imposibilă, spuse baroana.

— Sinceră să fiu, n-am venit niciodată în Europa fără să mă felicit că sunt americană! Dacă ați ști cât le plâng pe fetele franceze!

Tot timpul supravegheate și ținute din scurt! Niciun gest, nicio mișcare nu sunt firești... Parcă ar juca tot timpul într-o comedie de societate. Dumnezeu știe ce-ar face dacă li s-ar acorda brusc libertatea noastră.

— Ar face prostii, asta ar face! Prostii ireparabile, răspunse baroana. Pentru ca libertatea să nu fie primejdioasă trebuie să fii obișnuit cu ea. Sistemul nostru de educație e bun, dar numai în America. Aici ar avea niște urmări jalnice. Află, domnișoară, că dacă aş avea o fată aş creşte-o după sistemul franțuzesc. Și încă foarte strict, așa cum pretind moravurile țării acesteia!

— Frumoase moravuri! zise Clare.

— Odinioară, spuse baroana, gândeam și eu ca tine. Sistemul educației feminine în Europa mi se părea barbar. Abia acum îmi dau seama ce foloase prezintă. Mai întâi, îi prelungește fetei timpul inocenței, al reveriilor și al iluziilor; apoi, îi conservă acea frăgezime fizică și morală care conferă un farmec nespus, foarte prețuit de bărbați.

— Totuși, căsniciile fericite nu-s deloc numeroase în Franța, spuse Clare.

— Eroare, copila mea! Nu trebuie să judeci societatea după romanele și după piesele care nu dau – nu știu de ce – decât exemple de viață necinstită. La Paris, unde abundă tentațiile, fidelitatea conjugală este foarte rară, recunosc; dar Parisul nu înseamnă toată Franța. În provincie lumea e foarte serioasă și austeră. Familiile sunt strâns unite și te rog să mă crezi că nicăieri nu întâlnești atâtea caractere nobile și atâtea virtuți ca în Franța.

— Domnișoara de Busset, fata care a condus cotilionul împreună cu marchizul d'Anguilhon, e bogată? Întrebă pe neașteptate Annie.

— Da, are o zestre destul de mare.

— Păi atunci iată femeia care i s-ar potrivi marchizului.

— Cum, strigă baroana, tocmai tu, Annie, sugerezi o căsătorie din interes?

— Ei, sigur că nu aprob modul ăsta de îmbogățire. Dar acum îmi dau seama că un nobil cu titlu, cu nume mare și fără avere e totuși obligat să se însoare cu o fată cu bani.

— Ei, aș! Ar putea foarte bine să muncească, spuse Clare.

— Da, dar dacă toată lumea ar câștiga bani, viața ar deveni în curând plicticoasă.

— Dar în America toată lumea muncește și câștigă bani!

— Ei, draga mea, nu uita că țara noastră e imensă și este încă în formare. Marchizul d'Anguilhon n-ar ști să picteze tablouri, dar ar ști, în schimb, să le cumpere. Îți mărturisesc foarte sincer, regret că nu are milioane fiindcă ar ști ce să facă cu ele. Crede-mă, nu e un lucru chiar atât de ușor să fii bogat. Să știi însă că zestrea domnișoarei Busset nu i-ar ajunge. Mă tem ca nu cumva să fie ultimul din neamul său, căci, dacă se va însura, va vrea să-și țină rangul, să-și răscumpere castelul strămoșesc Blonay și să-și țină, așa cum se cuvine, palatul din strada Varenne.

— E de mirare că n-a încercat până acum să pună mâna pe vreo americană bogată, spuse Clare.

— N-a depins decât de el să se însoare cu una foarte bogată.

— Chiar așa?

— Da. Acum doi ani marchiza Taller și-a vârat în cap să-l însoare cu o moștenitoare foarte bogată. La început, totul părea să meargă bine, dar iată că marchizul s-a răzgândit și n-a mai vrut să se însoare. După câte am înțeles, tânăra era o parvenită, una din fetele care se împopoțonează exagerat și-și pun câte un inel de mare preț pe fiecare deget. Pe scurt, Jacques a întors spatele domnișoarei și milioanei ei, fapt pe care doamna Taller nu i l-a iertat nici astăzi. De altfel, cu o mamă ca a lui, marchizul n-ar putea lua de nevastă o femeie cu o educație precară. Cu prilejul viitoarei noastre călătorii în America, zise doamna de Keradieu, eu și soțul meu îl vom lua cu noi să-și facă o părere cât mai justă despre țara noastră. Noi ținem foarte mult la el și ne-am bucura grozav dacă ar găsi acolo o fată care să i se potrivească. Vouă cum vi se pare acest ilustru marchiz?

— E un bărbat foarte bine, răspunse prompt Annie.

— Are un nas desăvârșit, zise Clare.

— Vai, Clare, zise baroana.

— Ce vreți! Eu am o mare slăbiciune pentru nasurile desăvârșite.

— Francezii îmi plac mai mult decât mi-aș fi închipuit, reluă Annie. Îi găsesc nu numai amuzanți, ci chiar interesanți. Câțiva – nu toți – se poartă deosebit de frumos cu femeile.

— Ar fi nostim ca până la urmă Annie să se mărite cu un francez, zise baroana de Keradieu.

— Slavă Domnului, ripostă Clare, că încă mai are o licărire de bun-simț.

— Vai, dar ce amabilă ești cu mine care m-am măritat cu un francez, zise înțepată baroana.

— A, da, uitasem. Dar recunoaște că nu sunt mulți bărbați la Paris ca baronul de Keradieu.

În clipa aceea se auzi o bătaie în ușă și baronul de Keradieu își făcu apariția însoțit de marchizul d'Anguilhon.

Annie nu-și putu stăpâni o ușoară tresărire. Marchizul își ceru scuze pentru ora nepotrivită la care venise.

— L-am adus cu forța, spuse baronul. M-am gândit că împreună poate vom reuși s-o convingem pe domnișoara Villars să renunțe la roib.

— Să renunț? Pentru nimic în lume! Am mers călare pe el ieri, la manej, și am văzut că ne înțelegem de minune. Sunt sigură că-l voi putea stăpâni.

— Da, dar și marchizul, și eu suntem de aceeași părere: că e genul de bidiviu care poate oricând să joace un renghi persoanei care-l va încăleca.

— Te rog, Annie, stăruie doamna Villars, nu te încăpățâna.

— Vai, mamă, dumneata nu te pricepi la cai, spuse Annie cam enervată. Apoi, schițând o nouă mișcare de răzvrătire, încercă să sfideze privirea marchizului ațintită asupra ei.

— Văd că sunteți doi contra mea, așa că va trebui să cedez.

— Bravo! În sfârșit, văd și eu o fată cu judecată, spuse domnul de Keradieu. E lucru rar ca o americană să se supună atât de repede.

— Sunt chiar atât de independente din fire? Întrebă marchizul.

— Independente? Bineînțeles. În Statele Unite oamenii au un principiu: se abțin de la a da sfaturi chiar și rudelor celor mai apropiate. La noi, în Franța, asta se numește egoism. La ei, în America,

asta înseamnă respect al independenței individuale.

— În cazul acesta, domnișoară, mă văd obligat să vă cer iertare că am vrut să vă împiedic să vă frângeți gâtul, spuse Jacques cu un zâmbet fin.

— Iar eu, răspunse Annie, pentru a mă conforma obiceiurilor din Europa, sunt datoare să vă mulțumesc pentru interesul de care ați dat dovadă.

— Perfect! spuse marchizul.

— Bravo! strigă baronul. În felul ăsta v-ați îndeplinit fiecare datoria.

— Domnule de Keradieu, sunt uimită că ați avut curajul să vă însurați cu o americană, spuse Annie, care simțea nevoia să se răzbune pe cineva.

— Eu, domnișoară, sunt curajos din fire și mă simțeam în stare să obțin de la soția mea respectul și supunerea care se cuvin unui soț.

— Vai, bietele americane, dacă ar ști ele ce le așteaptă în Europa... spuse Clare pe un ton de glumă.

— Ar da năvală toate aici, spuse baronul. Apoi zărind mapele și scrisorile începute, adăugă: A, vă apucaserăți de scris... Sunt sigur că veți descrie cum nu se poate mai frumos balul de ieri. Peste o sută de ani aceste scrisori vor constitui documente de mare preț privind Europa.

— Să nădăjduim că așa va fi, zise Annie.

Apoi, bărbații se ridicară să plece. În timp ce doamna de Keradieu își punea șalul, domnișoara Villars îi spuse baronului:

— Așadar, contez pe dumneata pentru cumpărarea faimosului cal murg?

— Absolut. Poimâine îl vei avea, așa că vom putea începe plimbările matinale.

— Mă bucur... Simt nevoia de mișcare în aer liber.

La plecare, marchizul o privi pe fată drept în ochi.

— Fără pică, nu-i așa? spuse el întinzându-i pentru prima oară mâna.

Annie îi întinse și ea mâna, spunându-i veselă:

— Fără nicio pică!

După plecarea musafirilor, doamna Villars și fetele se apucară din nou de scris, dar gândurile lui Annie erau în cu totul altă parte. Simțea că ea și Jacques deveniseră prieteni. Oare nu asta își dorise, fără să-și dea seama, chiar în clipa în care se întâlnise cu el?

Capitolul XIII

La rândul său, Jacques înțelese că, în sfârșit, gheața se spărsese între el și domnișoara Villars. Când o revăzu, îi vorbi ca și cum ar fi intrat definitiv în cercul existenței sale din care n-avea să mai iasă. Tonul său deveni amical și cald, menit să o seducă, dar, totodată, și să-i ascundă adevăratele sale intenții. Deși se purta foarte simplu cu ea, Jacques îi impunea totuși enorm fetei. Annie n-ar fi îndrăznit niciodată să-l tachineze așa cum făcea, de pildă, cu contele de Nozay sau cu baronul de Keradieu. Nu critica niciodată de față cu el vechile prejudecăți ale Europei, iar când vorbea era mai puțin tăioasă. Când discuta cu el, își supraveghea cu mare atenție frazele; dacă se întâmpla să facă vreo greșeală, marchizul o corecta pe loc, iar ea îi mulțumea recunoscătoare.

Alături de el, Annie se simțea parcă mai mare, mai puternică. Nu simțise acest lucru alături de niciun alt bărbat, nici chiar alături de Albert de Randan, cât era el de duce. Marchizul nu-i făcea niciodată complimente, dar Annie simțea când era pe gustul lui și acest lucru o bucura în mod deosebit.

Fără a bănui gravitatea acestor simptome, Annie începu așa, deodată, a se gândi la Frank Barnett mai mult ca oricând. Își aminti de excursiile deosebit de frumoase pe care le făcuse pe iahtul lui și de toate serbările date de el a căror regină fusese ea, Annie. Scrise doamnei Adain, sora lui Frank, o scrisoare de douăzeci de pagini, știind că el o va citi de la primul până la ultimul rând, și ceru să i se trimită fotografia vilei lui din Lennox. Portretul tânărului îi reținu de multe ori privirea, ba, într-o zi, i se întâmplă să-l ia în mână și după ce-l examinează cu atenție să spună cu glas tare: „Ce băiat bun e Frank!”. Ceva, nici ea nu știa ce anume, o împingea parcă spre prietenul din copilărie în momentul în care soarta o depărta de el pentru totdeauna.

Deși nu se observa, marchizul începu a fi cuprins de un fel de febră interioară – rezultat al nădejzii și al descurajării ce se succedau

în sufletul său. „Oare căsătoria asta se va mai face?”, se întreba el adesea. Și, plin de încordare, se gândea la soarta sa, străduindu-se să-și întrezărească viitorul.

Marchizul avusese o sumedenie de ocazii de a o analiza pe domnișoara Villars. Această tânără modernă, cu eleganța ei rafinată, cu independența ei de caracter, cu numeroasele ei cunoștințe despre lume și societate, la început îl deconcertase, ba chiar îl speriasse puțin. Dar își dăduse destul de repede seama că – cu tot spiritul ei emancipat – Annie avea un suflet cu adevărat pur, un suflet de copil, și această prospețime îl impresionează în mod deosebit. Subjugat de felul ei de a fi – plin de bunăvoință, sincer și nesofisticat, având calitățile oamenilor dintr-o bucată –, fu convins că se va înțelege bine și cu mama sa, marchiza d'Anguilhon. Acestei fetișcane puteai să-i captezi ușor interesul și puteai s-o amuzi, fără să fie nevoie să recurgi la lucruri ieșite din comun ca să-i reții atenția. Alături de ea, Jacques simțea un fel de liniște, de confort, stare pe care nu i-o oferise niciuna dintre femeile complexe și complicate pe care avusese prilejul să le cunoască.

Își dădu seama însă că, deși fata era ușor de amuzat, nu era deloc ușor de cucerit. Annie nu era nici senzuală, nici romantică, nici ambițioasă. Cu cât o cunoștea mai bine, cu atât își dădea seama cât era de străină în Franța și cât de legată era de țara și de prietenii ei. Când îi vorbea despre întoarcerea în America, Jacques simțea o strângere de inimă; zile întregi vedea totul în negru, spunându-și că acea căsătorie nu era decât o iluzie, o amăgire.

Jacques avusese de mai multe ori prilejul să constate tăria de caracter a domnișoarei Villars. Între altele, într-o seară la ducesa de Blanzac, ea refuzase să joace cărți fiindcă era duminică. Cum ducele de Randan spusese că lui Dumnezeu îi era indiferent dacă se juca sau nu cărți în ziua aceea, ea răspunsese:

— Tot ce se poate, dar din moment ce religia mea mă oprește, sunt obligată să mă abțin.

Cei din jur continuaseră cu insistențele, dar fata se ținuse tare. Abia acum își dădu seama marchizul câtă dreptate avusese doamna de Léne, obligându-l să apeleze la ducesă. Fără ea, lucrurile s-ar fi precipitat sau el ar fi renunțat. Ea îl călăuzea însă cu acel tact și cu acea

abilitate de care sunt în stare numai femeile cu adevărat inteligente. Știa că dacă Jacques dă greș va pleca în Africa. Marchizul venea acum aproape în fiecare zi să se sfătuiască cu ea. Venea mai înainte de ceasurile două ca s-o găsească singură. Ducea îl aștepta ușor încordată. Jacques sosea când cu o față veselă, când cu un aer descurajat, îi istorisea în amănunt tot ce se întâmplase cu domnișoara Villars, apoi discuția trecea, aproape fără ca cei doi să-și dea seama, la o sumedenie de alte subiecte. Vorbeau despre artă, despre filosofie, despre diverse mondenități. Discuțiile restabileau – dacă pot spune astfel – comunicarea dintre cele două fapte, întreruptă o vreme de problema însurătorii marchizului. Schimbul de idei, de sentimente desfășura în sufletul lor o muncă tainică, lentă, dar sigură, care le pregătea viitorul.

Capitolul XIV

Clare plecase cu o prietenă la Saint-Germain. Doamna Villars și Annie rămăseseră singure. Ridicându-se de la masă, fata luă ziarul *Le Figaro* și citi *Curierul teatrelor*.

— Vai, mamă, spuse ea, astă-seară joacă la „Varietes” piesa *Briganzii*. N-am văzut-o niciodată și e ultima reprezentație a stagiunii. Dacă am merge și noi?

— Singure?

— De ce nu? O vom lua pe Catherine și vom ocupa una din lojile de la parter, unde aproape că nu te vede nimeni. Va fi foarte amuzant.

— Atunci hai să mergem la „Varietes”, spuse doamna Villars, care nu voia să-i refuze fiicei sale nicio plăcere.

Peste un ceas cele trei femei se văzură instalate într-una din lojile de la parter, al căror aspect misterios o intrigase și o ispitise pe Annie de multe ori. Ca să se ascundă mai bine traseră și grilajul.

— Ei, acum iată-ne ca la noi acasă, spuse ea veselă.

Sala era plină, dar cu public de rând: turiști, mici burghezi, personal de serviciu din palatele aristocrației. Ici-colo se vedeau vreo zece, douăsprezece fracuri negre în fotoliile de orchestră și câteva străine ale căror toalete elegante făceau să pară și mai mohorât tabloul sălii la acea reprezentație de închidere a stagiunii. Annie nu zări nicio figură cunoscută. Dar brusc inima îi zvâcni puternic. În cadrul ușii din

stânga îl văzuse pe marchizul d'Anguilhon. El la *Briganzii*? De necrezut! Dar peste câteva clipe se simți cumplit de stânjenită. Își spuse că totuși nu făcuse nimic rău și că venise la teatru însoțită de mama sa și de dădacă.

Numai două loji aveau grilajele trase. În pauză o droaie de tineri începură a defila prin fața celor două loji închise. Unii aruncară priviri în cea din stânga, dar cei mai mulți se opriră în fața celei în care se aflau cele trei femei. Unul dintre tineri se arătă a fi deosebit de îndrăzneț. Dacă la început Annie se amuzase, acum începu a se neliști din pricina ochilor strălucitori, fixați cu insistență, printre zăbrele, asupra ei. Văzând că este luată drept o demimondenă, fata se indispuse brusc. Doamna Villars și Catherine începură a-și exprima indignarea cu glas tare.

Jacques rămăsese la locul său, în picioare, privind prin sală. Observând ce se petrece în fața primei loji zăbrelite din dreapta, curios s-o vadă și el pe femeia ce stârnise atâta senzație, se îndreptă într-acolo și aruncând o privire în interiorul lojii le zări pe Annie, pe mama ei și pe dădacă. Străbătând repede culoarul bătut la ușa lojii, intră și înainte de a saluta trase repede grilajul într-o parte. Apoi, palid și puțin tulburat, se înclină în fața celor două americance.

— Iertați-mă, spuse el, dar grilajul vă compromitea și vă putea expune la insulte.

— A, de aceea eram privite atât de insistent, spuse doamna Villars. Vă mulțumim că ați venit să ne atrageți atenția.

— Dar ce e rău în faptul că am tras grilajul? întrebă Annie.

— Nu e niciun rău; dar grilajele astea nu servesc decât celor care au motive să se ascundă sau celor care nu vor să fie văzuți într-o companie compromițătoare.

— Oh, nu știam, spuse fata îmbujorându-se.

— Nici nu puteați să știți, spuse zâmbind marchizul.

— Ar fi trebuit să-mi dau seama, zise doamna Villars.

Annie începu să râdă.

— Dumneata, mamă, să-ți dai seama de astfel de lucruri? Păi dumneata ești și mai neștiutoare decât mine!

Această dovadă de puritate a fetei care-și apăra mama i se păru lui Jacques mai mult decât încântătoare.

— Țara asta e plină de capcane, continuă domnișoara Villars supărată. În America, femeia e în siguranță oriunde s-ar duce. Aici nu poți să te duci nici măcar să asculți *Briganzii* împreună cu mama ta și cu dădaca.

— Ba da, se poate, cu condiția să nu vă așezați într-o lojă cu grilajul tras. Mai bine mărturisiți că ați vrut să gustați din fructul oprit care v-a ispitit...

Annie se înroși.

— Ei bine, da, așa el mărturisi ea plină de curaj.

— Ei vedeți, la noi o femeie cumsecade poate să se ducă unde vrea, să spună ce vrea, cu condiția să respecte anumite limite. Dacă, din dorința de senzație sau din simplă curiozitate, depășește aceste limite, riscă să nu i se mai acorde respectul cuvenit și să fie tratată drept ceea ce nu e.

— Păi chiar asta ni s-a întâmplat nouă astă-seară datorită ideii grozave pe care a avut-o fiica mea. Ne putem socoti fericite că hazardul v-a îndreptat pașii spre „Varietes”, spuse doamna Villars.

— Nu-i vorba de niciun hazard, răspunse Jacques. Însoțisem un prieten până la „Gymnase”; coborând pe bulevard, mi-a atras atenția afișul de la „Varietes”; un individ mi-a vândut un bilet și m-am trezit în sală. Acum știu de ce mă mâneau pașii înapoi, spuse Jacques privind-o pe Annie într-un fel care o tulbură vizibil.

În momentul acela, cortina se ridică. Marchizul schiță gestul de a se duce să-și ocupe fotoliul, dar fu poftit de doamna Villars să rămână în lojă. Annie părea să urmărească cu mare atenție piesa. Totuși, strălucirea ochilor, chipul ei emoționat, tremurul ușor al buzelor trădau niște senzații pe care muzica lui Ofifembach nu i le-ar fi putut produce niciodată. La sfârșitul actului ea se întoarse spre marchiz și cu glas emoționat spuse:

— Ați auzit că ducesa de Blanzac se duce pentru două zile la Deauville? Ne ia și pe noi – pe Clare și pe mine – ca să ne ispitească să închiriem o vilă pe tot timpul verii.

— A, să știți că e vorba de o adevărată conspirație menită să vă

împiedice să mergeți în Anglia, iar eu mă aflu în fruntea ei.

— Dumneavoastră? Întrebă Annie tulburată din nou.

— Da. Voi petrece lunile iulie și august în împrejurimile orașului Trouville, la unchiul meu contele de Froissy, și aș fi nespus de fericit să vă regăsesc acolo. De altfel, Normandia merită osteneala de a fi văzută. Are niște orașele curioase și câteva castele demne de vizitat. Împrejurimile orașelor Deauville și Trouville sunt pur și simplu încântătoare. Veți putea să vă plimbați călare, să mergeți cu vaporul, să conduceți trăsurica englezească cu care baronul nu se duce decât la Bois, fără a mai socoti plăcerea de a-l tachina pe Guy de Nozay, de a-l aduce la disperare pe ducele de Randan și de a desăvârși convertirea mea la modernism.

— Să desăvârșesc convertirea dumneavoastră doar în două luni? Întrebă uimită Annie. Pentru o treabă ca asta mi-ar trebui ani, spuse ea fără să-și dea seama.

Dar abia îi scăpară aceste vorbe și, înțelegând că o luase gura pe dinainte, se înroși până la rădăcina părului.

— Ei, nu chiar ani, ripostă Jacques pe jumătate în glumă, pe jumătate în serios. Revenind la vacanța noastră, continuă el fără să arate că a observat confuzia fetei, cred că în iulie și august vă veți simți la Deauville mult mai bine decât în Anglia. Dumneavoastră ce părere aveți, doamnă Villars?

— În ce mă privește, aș prefera să mă plimb pe malul mării, decât să încep să bat iarăși toată ziua bisericile și muzeele.

Auziți?

— Da, dar eu n-am venit în Europa să-mi pierd vremea într-o stațiune balneară. Ce s-ar spune în America dacă m-aș înapoia fără să fi văzut Anglia?

— Vă veți duce în septembrie.

— Dar Elveția?

— O veți vedea altă dată.

— Eu țin să urmez itinerariul pe care mi l-am făcut când am plecat de acasă. Chiar îmi reproșez că m-am cam abătut de la el. În ultima săptămână a lunii mai trebuia să plecăm la Londra. Dar a venit sora lui Ottis și Clare ne-a rugat să mai rămânem până în cincisprezece.

Acum este vorba de Deauville, apoi de o vizită în Touraine, la Antoinette de Keradieu. Dacă o ținem tot așa, unde ajungem? Mi se pare ciudat că de când sunt aici nu fac nimic din ceea ce vreau să fac sau din ceea ce ar trebui să fac. Tot timpul cineva sau ceva îmi dă peste cap planurile!

— Doresc să vă sugerez și să vă determin să nu mai plecați! zise Jacques.

— O, nu, vă rog! zise Annie plină de emoție.

— Liniștiți-vă, zise el râzând, nu am această putere. Nădăjduiesc că prietenia dumneavoastră față de soții Keradieu și curiozitatea față de frumusețile din Deauville vă vor determina să rămâneți. De ce nu recunoașteți că v-ar plăcea să rămâneți cu noi?

— Ba da, recunosc, răspuse Annie cu sinceritatea care o caracteriza.

— Atunci e foarte bine.

— Ba mie mi se pare că e foarte rău, zise Annie.

— Cum? E rău să faci plăcere prietenilor?

— Nu. E rău că nu fac ceea ce mi-am propus.

Pe tot parcursul acestei discuții din care nu înțelesese mai nimic, Catherine nu încetase să-i observe pe marchiz și pe stăpâna ei. Pe chipul femeii se oglindi, rând pe rând, curiozitatea, uimirea, neliniștea. Jacques, care nu-i dăduse nicio atenție, îi întâlni brusc privirea. După expresia ei ostilă, bănuî că dădaca îi ghicise intențiile. Se temu că o va avertiza pe domnișoara Villars și, ca să-i adoarmă bănuielile, își luă un aer cât mai indiferent. Remarcând imediat schimbarea, Annie își închipui că-l nemulțumise sau că-l jignise cu ceva, așa că întoarse capul de mai multe ori spre el, râzând împreună la scenele comice.

După spectacol, marchizul le conduse pe cele două americance plus dădaca, până la trăsură. Doamna Villars îi mulțumi încă o dată cât mai călduros. Pentru întâia oară Annie îi întinse mâna, iar el i-o strânse cu putere.

— Poate îmi dați o veste plăcută în legătură cu Deauville, spuse el.

Fericit, Jacques o luă pe bulevard în jos, rememorând

întâmplările din timpul serii. Nu mai încăpea nicio îndoială că Providența era de partea lui. Dacă fata va veni la Deauville însemna că a câștigat partida. Avu, pentru prima oară, certitudinea că se va însura cu Annie.

Nevrând să se ducă la Club, unde nu-și putea manifesta în voie bucuria, se îndreptă spre casă pentru a o gusta în tihnă și pe îndelete.

Sosită prima, Clare își aștepta cu nerăbdare mătușa și verișoara.

— Cum, spuse ea, când le văzu, profitați de lipsa mea ca să vă duceți singure la teatru?

— Fii liniștită, te asigur că nu ne vom mai duce, răspunse doamna Villars.

Și începu îndată să-i povestească ce li se întâmplase.

— Dar asta e o aventură în toată regula! Și când te gândești că eu am lipsit! Aș fi vrut să văd mutra lui „Van Dyck” când s-a trezit în loja zăbreliță.

— Ne-a făcut un foarte mare serviciu. Fără el probabil că am fi fost urmărite la ieșirea din teatru, căci mai mult ca sigur că derbedei ăia o crezuseră pe Annie o demimondenă sau cam așa ceva.

— Noroc, zise Clare, că marchizul nu s-a gândit să-l provoace la duel pe „admiratorul” tău... Ai fi avut prilejul să te îndrăgostești de el și să-i oferi mâna și averea, deși mi se pare că el este îndrăgostit de ducasă.

Tulburarea puternică a lui Annie nu fu observată pentru că, din fericire, se afla ceva mai încolo, în umbra abajurului.

— Îndrăgostit de ducasă? Cine ți-a mai spus și trăsnaia asta?

— Nu mi-a spus nimeni, dar se vede cât de colo.

Annie nu mai stăruie. Bău o jumătate de pahar de șampanie și, fără să se mai atingă de mâncarea pe care o comandase, pretextă că o doare capul și se retrase.

În timp ce o ajută să se dezbrace, Catherine o privi cu atenție. O pieptănă în tăcere câteva minute, apoi i-o trânti fără prea multe menajamente:

— Miss Annie, domnul Frank e mult mai bine ca marchizul care a venit în loja dumneavoastră.

Fata se îmbujoră puternic.

— Ce legătură e între domnul Frank și domnul d'Anguilhon? întrebă ea pe un ton rece și bătos.

— Niciuna.

Și jignită, Catherine strânse cam tare coada pe care o împletea.

Domnișoara Villars evită să ceară vreo explicație. Ca să scape cât mai repede de Catherine, o concedie cu un foarte scurt „Noapte bună”.

Deci, Jacques era îndrăgostit de ducesă! De îndată ce se vârî în pat, Annie începu să repete în sine a aceste cuvinte care o zguduiseră atât de puternic. Cu brațele sub cap, cu ochii în tavan, cu sprâncenele încruntate, Annie încercă să limpezească unele lucruri, într-adevăr, marchizul părea să fie foarte apropiat de ducesa de Blanzac. Și, la urma urmei, de ce n-ar fi fost? Doar erau prieteni din copilărie. Jacques îi era foarte devotat... La fel ca și vicontele de Nozay... Ca toți cei care roiau în preajma ei.

Nu, nu, nimic din felul cum se comporta marchizul nu dădea de bănuț că ar fi fost îndrăgostit de ducesă. De altfel, doamna de Blanzac era liberă și bogată. Dacă într-adevăr ar fi iubit-o de ce nu se însurase cu ea?

„Clare visează”, își zise Annie. Dar iată că-i veniră brusc în minte cuvintele lui Catherine care o tulburară din nou. De câțeva vreme marchizul începuse să stea mult de vorbă cu ea, îi punea întrebări despre America, despre viața ei la New York, despre rudele ei. Spusese apoi cât îi părea de rău că Annie urma să plece. Apoi o rugase să mai rămână măcar până când ducesa și doamna de Keradieu urmau să plece din Paris. Acum o invitase să petreacă vara în Normandia, exprimându-și deschis dorința de a o întâlni acolo. La teatru se purtase cu ea ca și cum i-ar fi fost... soră. Stătuse mai tot timpul cu privirea atîntită asupra ei. Cum de se întâmplase asta?

Domnișoara Villars își analizează comportamentul. Nu cochetase niciodată cu marchizul fiindcă nici n-ar fi îndrăznit; e adevărat însă că-i dăduse de înțeles că-i era deosebit de simpatic și că atențiile lui față de ea îi făceau plăcere. Cine știe ce și-o fi închipuit marchizul! Dacă ar mai sta la Paris și s-ar duce apoi la Trouville, sigur că s-ar simți încurajat. Apoi, procedând astfel, ar urma să-l vadă zilnic și intimitatea dintre ei ar crește și mai mult, iar el s-ar putea ca până la urmă s-o ceară în

căsătorie.

Această idee – care-i veni în minte pentru prima dată – o sperie. S-o ceară în căsătorie? Oh, ar fi îngrozitor să-l refuze! Să-l refuze? Pe marchiz? Annie revăzu silueta elegantă a lui Jacques, ochii lui căprui-aurii, își aminti de portretul de la Versailles și simți cum i se strânge inima...

Cel mai bun lucru era să plece și încă imediat. Domnul d'Anguillon va veni la anul în America, așa cum făgăduise. La New York îl va prezenta tuturor prietenilor ei. Deci va merge la Deauville, împreună cu ducesa și cu soții Keradieu, fiindcă acest lucru nu o angaja în niciun fel; dar va rezista ispitei de a închiria o vilă și pe data de cincisprezece va pleca din Paris. Numai că hotărârea aceasta eroică a fetei nu-i readuse liniștea în suflet; rămase trează până în zori, măcinată de tot felul de neliniști, dar mai ales de o bucurie ascunsă.

Capitolul XV

Ducesa de Blanzac avea la Deauville o casă mare, normandă, o locuință încântătoare unde totul fusese aranjat în așa fel încât să creeze o atmosferă de tihnă și de bună dispoziție. În fiecare an Christiane își petrecea aici lunile iulie, august și septembrie. În această frumoasă locuință se simțea mult mai bine decât în palatul din strada Varenne sau în vastul castel Blanzac. Christiane se ducea în Normandia pentru ceea ce ea numea „retragerea sa”; nu era vorba de o retragere religioasă, ci de una mondenă și idealistă. Renunța pentru o vreme la rochiile incomode, la prietenii îndoielnice și la oamenii de nimic, trăind mai mult singură și bucurându-se de aer curat și de toată frumusețea din jur. N-o vedeai nici la curse, nici la cazinou, ci pleca încă de cu zori să se plimbe pe țărmul mării, să culeagă buchete de flori de pe câmp sau să se plimbe cu trăsura englezească. Cele patru camere rezervate musafirilor erau mai tot timpul ocupate. Prezența contelui de Creil, unchiul ei, îi permitea să primească pe cine dorea, iar ca să se simtă bine, nu invita decât persoane care-i erau cu adevărat simpatice și pe a căror prietenie putea conta: prințul de Nolles, Guy de Nozay, doctorul Moreau. Conte Louis de Challons, moștenitorul soțului ei, își petrecea întotdeauna concediul la Deauville. Christiane îl trata ca pe un frate mai mic, își făcea o datorie din a veghea asupra lui și a-l pregăti pentru

uriaşa avere pe care urma s-o moştenească într-o zi.

Domnişoara Villars sosi hotărâtă să-şi ţină făgăduiala. Dar vederea mării pe care o iubea cu patimă, precum şi frumuseţea plajei normande o ademeniră îndată. Pe urmă, Christiane o duse la vila ducelui de Chilhac-Talbret, care era de închiriat, un adevărat cuib aşezat în mijlocul unei mări de verdeaţă şi de flori. Apoi, îi arătă în portul Trouville un iaht frumos, de asemenea, de închiriat şi-i flutură prin faţa ochilor un program mai mult decât ispititor: băi în mare, plimbări cu iahtul, partide de pescuit, de polo şi de tenis, întreceri pe mare. Încântată de acest program, Clare îşi manifestă dorinţa de a petrece câteva săptămâni în Normandia. Annie însă rămase de nezdruncat şi, spre marea mirare a tuturor, declară pe un ton răspicat că se distrase destul şi că ţinea să-şi continue cât mai repede călătoria. Ghicind că fata bănuise ceva, doamna de Blanzac nu mai stăruia.

Prevenit de ducesă, Jacques nu zise nimic când fata îi vorbi despre hotărârea ei. Se mărgini să exprime câteva regrete politicoase, dar cu o înfăţişare atât de rece şi de mândră, încât Annie simţi pe loc că se îndepărtase de ea şi inima i se strânse.

Săptămâna care urmă fu şi mai neplăcută pentru domnişoara Villars. Cu toate sfaturile doamnei de Keradieu, nu se putu abţine să nu cocheteze cu ducele de Randan. Tânărul, crezându-se încurajat, îi ceru mâna. Ea îl refuză, iar Guy de Nozay – care era foarte bun prieten cu ducele – se supără pe ea. Soţii Keradieu se supărară şi ei pe Annie. Numai ducesa rămăsese neschimbată şi Annie, întocmai ca un copil căzut în dizgraţie, se refugie lângă ea.

La rândul său, Jacques trecu prin cele mai crude dezamăgiri. Se întrebă dacă n-ar fi bine s-o urmeze în Anglia sau s-o aştepte în Touraine, în septembrie. Se temea totuşi ca cele două luni de absenţă să nu fie în dezavantajul lui şi apoi îşi dădu seama că nu va putea să suporte multă vreme acea stare de incertitudine.

Între timp, demersurile pe care unchiul său, contele de Froissy, le făcea pentru a obţine un post în expediţia ce se pregătea pentru Africa puteau reuşi dintr-un moment în altul. Numai că Providenţa se complăce să joace uneori oamenilor nişte renghiuri care le dau peste

cap toate planurile. Așa se întâmplă și cu Annie.

Doamna Villars se dusesese la o serbare dată de o americană în insula din Bois de Boulogne, unde răcise. A doua zi făcu febră mare prezentând toate simptomele unei gripe serioase. Fu nevoită să stea în pat timp de cincisprezece zile. Medicul îi interzise călătoria în Anglia și-i recomandă să stea cât mai mult la soare pe țărmul mării. Auzind această recomandare, Annie avu brusc senzația unei ușurări și a unei fericiri năvalnice. Când marchizul veni să se intereseze de starea doamnei Villars, fata îi vorbi despre modificarea planurilor lor. Jacques își ascunse cu greu bucuria.

— Sigur că sunteți dezolată, îi spuse el cu răceală.

— Nu, nu, dimpotrivă! Sunt încântată că voi mai rămâne în Franța încă șase săptămâni.

— Adevărat?

— Cât se poate de adevărat! răspunse Annie râzând.

— Cu atât mai bine, spuse marchizul.

Și chipul ei se destinse brusc, iar privirea își recăpătă expresia care-i era atât de dragă domnișoarei Villars. Îi întinse vesel mâna, iar ea simți că pacea fusese din nou instaurată între ei.

Capitolul XVI

De o lună de zile doamna Villars, Annie și Clare se instalaseră în vila Chilac-Talbret; pe vasul „Sans-Souci”, închiriat pe toată vara, flutura acum drapelul Statelor Unite. În curând, li se alăturară soții Keradieu, ducesa de Blanzac, marchizul d'Anguilhon, vicontele de Nozay, contele de Challons, precum și câteva americance aflate în vilegiatură la Trouville. În timp ce doamna Villars se afla în convalescență, doamna de Keradieu avea grijă de cele două fete, Annie și Clare.

Ca să fie mai aproape de Deauville, Jacques se instalase la Roches-Noires, trecând zilnic pe la „Bluette”, unde locuia unchiul său, contele de Froissy. Acum nu era zi în care el să nu petreacă două-trei ore cu domnișoara Villars. Mersul la plajă, excursiile, plimbările în larg le favorizau intimitatea. Simțindu-se atrași unul către altul, erau mai tot timpul împreună. Și iată că marchizul d'Anguilhon se trezi îndrăgostit de tânăra americană chiar mai mult decât și-ar fi

închipuit. În societate, naturalețea și sinceritatea ei o făceau să pară cam dură, iar toaletele prea înzorzionate o maturizau. La Deauville

— Unde lumea se îmbrăca cu lucruri ușoare și simple

— Jacques o putuse aprecia și fizic, și moral. Soarele și aerul curat îi puneau în valoare prospețimea tenului, limpezimea ochilor și strălucitoarea ei tinerețe. În excursii avusese prilejul să-i admire calmul și sângele rece în fața pericolului. Stând atât de mult de vorbă împreună, Jacques îi sesiză și cusurile: incapacitatea de a pătrunde în domeniul poeziei și al frumosului în sine, despre care îi vorbise ducea și la care el îi răspunsese:

— Ei, și? Ne vom iubi în proză! Ne vom expune astfel mai puțin plictiselii și falsității.

Se spune că e mult mai greu să faci o moștenitoare bogată să-și uite bogăția decât o fată fără zestre să-și uite sărăcia. Iată însă că domnișoara Villars reușise această performanță, căci Jacques ajunsese să se gândească mai puțin la milioanele, și mai mult la calitățile ei, iar dorința lui de a se însura cu ea era cât se poate de sinceră.

În ceea ce-o privea pe Annie, se vedea cât de colo că în sufletul ei înmugurea o iubire curată, simplă, devotată, generoasă. Lăsându-se în voia acestei fericiri, simțea în ea o asemenea bucurie de a trăi și o asemenea încântare sufletească, încât spunea deseori că nu fusese niciodată atât de fericită ca acum. În fiecare dimineață se trezea bucuroasă că-l va întâlni pe marchizul d'Anguilhon și în fiecare seară revedea, înainte de a adormi, profilul lui fin și privirile tandre. Când el nu era împreună cu grupul lor, se simțea singură ca și cum ceilalți nici n-ar fi existat.

La fel ca majoritatea americanilor, nici domnișoara Villars nu avea prea multă stimă față de bărbați. Tatăl ei fusese sclavul mamei sale. Toți tinerii pe care-i cunoștea fuseseră preaplecații ei servitori. Iată însă că marchizul se dovedi a fi stăpân, nu servitor. Îi inspirase respect și acest respect o determinase să-l iubească. În relațiile cu el, Annie nu recurgea nici la capricii, nici la cochetărie.

Dimpotrivă, se străduia cât putea să-i fie pe plac. Dacă-l vedea că se întunecă la față devenea deosebit de amabilă cu el. Făcea toate acestea fără să-și dea seama că nu mai dispunea de voința ei. Se arăta

profund recunoscătoare pentru cele mai mărunte atenții ale lui; florile pe care i le oferea din când în când îi făceau o plăcere pe care nu i-o făcuseră niciodată superbe buchete aduse în dar de Frank Barnett. Marchizul încă nu-i spusese că o iubește și, tocmai când fata aștepta acest lucru, el schimba brusc subiectul și ea rămânea grozav de dezamăgită.

Relațiile dintre Annie și marchizul d'Anguilhon căpătaseră un aer de camaraderie, ceea ce-i făcu pe soții Keradieu să nu bănuiască multă vreme nimic. Când, în cele din urmă, își dădură seama de adevăr, se bucurară în taină de norocul prietenului lor. Într-o zi, adevărul îi sări în ochi și lui Guy de Nozay, făcând – de uimire – să-i cadă monoclul.

Descoperind că tânăra americană era îndrăgostită de cel mai bun prieten al său, Guy se simți atât de încântat ca și cum ar fi fost vorba de propria sa persoană.

Singurele care nu bănuiau nimic erau doamna Villars și domnișoara May. Clare era, în continuare, convinsă că marchizul o iubea pe ducesa de Blanzac, iar acum îi venise o idee și mai năstrușnică: și anume, că ducesa îi invitase la Deauville ca să-l însoare pe Louis de Challons cu Annie.

Numai biata Catherine continua să ofteze și să plângă pe ascuns. O irlandeză, indiferent de clasa socială din care face parte, recunoaște imediat iubirea cu atât mai mult dacă și ea a avut norocul să cunoască în viață acest sentiment. Dădaca ghicise din prima clipă că Annie îl iubea pe marchizul d'Anguilhon și era mai mult decât sigură că se va mărita cu el. Se gândea tot timpul cât de supărate vor fi domnișoarele Villars și, mai ales, tânărul Frank Barnett. Se întreba – cu o neliniște de mamă – dacă acest marchiz o iubea într-adevăr pe Annie sau era atras doar de banii ei. Găsise mijlocul să-l studieze în timp ce stătea de vorbă cu fata și încercase să-i citească sentimentele pe chip. Privindu-l se mai liniști un pic. „Are aerul unui gentleman”, își spusese ea. (*He looks like a gentleman*) Convinsă că nimic n-o mai putea salva de-acum pe Annie, Catherine se mulțumi să se roage pentru ea ca măcar să fie fericită.

Christiane simți că misiunea ei se apropie de sfârșit și se bucură. Nervii ei erau întinși la maximum, parcă avea o greutate pe piept și

undeva, înăuntrul ei, simțea o neliniște cumplită. Își zicea că această proastă dispoziție se datora grijii pentru ducerea la bun sfârșit a căsătoriei lui Jacques, cât și faptului că nu se putea bucura în liniște de odihna atât de dorită de la Petit-Port care îi era atât de drag. Ca niciodată, acum simțea o dorință ciudată de a fugi și de a se ascunde undeva unde să fie singură. Nădăjduia că tinerii, după ce se vor logodi, vor pleca spre sfârșitul lunii august din Deauville, rămânându-i și ei o lună întreagă de liniște și odihnă.

Datorită numeroaselor discuții în care puneă o mare artă și putere de seducție, ducesa de Blanzac căpătase un puternic ascendent asupra domnișoarei Villars. Izbutise să-i înlăture multe din prejudecățile privitoare la europeni și să-i demonstreze că nicăieri o femeie măritată nu are o poziție mai demnă de invidiat ca în Franța. Povestindu-i istoria marilor familii din Saint-Germain, ducesa îi trezise fetei simpatia față de aristocrație. Acum îi vorbea deseori despre marchizul d'Anguilhon și-i repeta cele spuse de el la adresa ei.

Într-o după-amiază, când Jacques, împreună cu baronul de Keradieu și cu Guy de Nozay plecaseră la Le Havre, baroana, Clare și contele de Challons se pregăteau să meargă la pescuit, Annie se hotărî să rămână acasă. Către ora patru însă, apăru ducesa care venise s-o invite la o plimbare cu trăsura. De îndată ce porniră spre Trouville, doamna de Blanzac spuse:

— Pe drum, ne vom opri o clipă la familia de Froissy. Vreau să-i invit la dejun. Să vezi ce nașă drăguță are Jacques...

O roșeață ușoară coloră obrazii lui Annie, care, ca de obicei, nu zise nimic. Gândul că se va afla în prezența unei rude a marchizului o bucură, dar o și tulbură.

Contesa de Froissy se afla în grădină cu plantele și cu arbuștii ei. Le primi pe cele două vizitatoare cu multă plăcere și prietenie. După ce Annie îi fu prezentată, cele trei femei se îndreptară spre casă.

— Am impresia, zise Christiane, că și domnul de Froissy, și dumneavoastră m-ați uitat de tot. Se vor împlini în curând trei săptămâni de când nu v-am mai văzut.

— Pe măsură ce îmbătrânim ne simțim din ce în ce mai legați de casă. Dar fii sigură, scumpa mea, că nu te-am uitat. Avem zilnic vești

despre dumneata de la Jacques. Se pare că Petit-Port e foarte vesel anul acesta.

— Așa el când ai ca vecine niște fete tinere, mai ales americance, e greu să nu te lași antrenat, zise ducesa. Totuși, vedeți că mi-am făcut timp să vin și să vă invit mâine la masă, împreună cu generalul de Bussy. Nu poate rămâne decât câteva ore la Deauville și m-am gândit că vă va face plăcere să vă revedeți!

— Mii de mulțumiri! Henri va fi deosebit de încântat. Pe mine am să vă rog să mă scuzați. Tocmai a sosit cumnata mea și nu pot s-o las singură.

— Marchiza e aici?

— Da. Urma să vină săptămâna viitoare, dar soțul meu a fost la Paris ca să rezolve niște treburi și a adus-o cu el. Jacques va fi foarte surprins s-o găsească astă-seară aici, la masă.

— Sper că doamna d'Anguilhon ne va face plăcerea să ne țină companie.

— Nu cred. E prea obosită și, apoi, are o mare supărare. Cred că știi despre planurile nepotului meu

— Am aflat din întâmplare. Dar nu-l pot condamna cătuși de puțin.

— Din păcate, nici noi. Cumnata mea și cu mine am sperat că demersurile soțului meu nu vor reuși; dar se pare că cererea lui Jacques va fi aprobată. Această expediție pe cursul superior al Nigerului va fi condusă de un oarecare căpitan Richard. Avem cele mai bune referințe despre acest om. Din acest punct de vedere suntem liniștiți. După cât se pare, expediția va porni de la Bordeaux, la sfârșitul lunii octombrie.

— Mă miră că domnul de Froissy a încurajat această nebunie. Și-a asumat o mare răspundere.

— Din păcate, soțul meu e adeptul ideilor moderne; nu suportă să-i vadă pe tinerii din aristocrație mulțumindu-se cu roluri neînsemnate în societate. Regretă doar un singur lucru: că un d'Anguilhon nu poate suporta chiar el cheltuielile acestei expediții în Africa. Ne asigură că Jacques – cu sănătatea lui de fier – se va întoarce teafăr și nevătămat și că expediția aceasta va face din el un om prețuit.

Tot ce se poate. Numai că eu și maică-sa am prefera să-l vedem însurat și să-l avem aici, lângă noi.

— Oare cum va suporta marchiza această despărțire? Întrebă ducesa.

— Așa cum a suportat toate celelalte încercări prin care a trecut până acum. Ne vom strădui s-o convingem că atâta timp cât va lipsi fiul ei ea să locuiască cu noi. Dar... Uite-o...

Annie se simți profund tulburată de ceea ce auzise. Văzând-o pe marchiză venind spre ele, aproape că se pierdu cu totul. Doamna d'Anguilhon o îmbrățișă cu multă dragoste pe ducesă, o întrebă ce mai face, îi ceru vești despre unchiul ei și despre câțiva prieteni comuni. În tot acest timp, Annie o privi cu multă curiozitate.

Mama lui Jacques nu avea decât cincizeci și doi de ani. Părul bogat îi încadra fruntea înaltă; trăsăturile regulate, dar totuși cam severe îi erau îmblânzite de ochii negri, catifelati, foarte blânzi, dar foarte triști. Din toată făptură ei emanau o grandoare și un farmec fără egal.

Ducesa o prezentă pe Annie, adăugând că era o rudă a doamnei de Keradieu, că petrecuse iama la Paris și că acum locuia în vila Chilhac.

Doamna d'Anguilhon – căreia Jacques îi vorbise despre tânăra americană – îi întinse imediat mâna.

— Fiul meu mi-a vorbit destul de des despre dumneavoastră și despre familia dumneavoastră. Sunt încântată să vă cunosc.

Annie se îmbujoră și murmură ceva ce nu se prea înțelese. Punând tulburarea ei pe seama timidității, doamna d'Anguilhon se strădui s-o facă să se simtă bine. O întrebă care este părerea ei despre Franța, o întrebă despre țara ei, și astfel reuși să lege o conversație.

Pe măsură ce gheața dintre ele se topea, Annie simțea strecurându-i-se în suflet o rază de bucurie. Stând de vorbă cu mama lui Jacques, se tot întreba de unde izvora acea eleganță care n-avea nicio legătură cu felul cum era îmbrăcată. Își dădu, de asemenea, seama și ce ar fi însemnat pentru marchiză plecarea fiului ei. Impresionată până la lacrimi, lui Annie aproape că-i venea să-i spună: „Fiți liniștită, doamnă, fiul dumneavoastră nu va pleca!”

Pe de altă parte, doamna d'Anguilhon o observa și ea pe tânăra cu un interes deosebit. Îi admiră părul auriu, tenul ca de porțelan, dinții albi și strălucitori; fu, mai ales, cucerită de franchețea pe care o degaja întreaga ei făptură și – sub influența a ceea ce era sortit să se întâmple – simți pentru ea o asemenea simpatie cum nu mai simțise pentru nicio străină până atunci.

Între timp, își făcu apariția și domnul de Froissy care pofti pe toată lumea pe verandă unde se servi ceaiul. Conversația alunecând spre generalități, domnișoara Villars se simți cum nu se poate mai bine în compania acestor oameni atât de manierați. Conte se arătă deosebit de amabil față de ea, iar mama lui Jacques o asigură că-i va face oricând plăcere s-o revadă. Impresiile plăcute acumulate în timpul acelei vizite nu atenuaseră însă cătuși de puțin mâhnirea pe care i-o provocase dezvăluirea acelui plan al marchizului de a pleca în Africa.

La înapoiere, ducesa de Blanzac își manifestă dorința de a merge puțin pe jos și – cu asentimentul lui Annie – porunci vizitiului să meargă încet în urma lor.

O vreme, cele două femei tăcură. Christiane se gândea la acea nesperată lovitură de teatru la care asistase fără să fi pus nimic la cale. Nu făcuse nimic altceva decât, la rugămintea generalului de Bussy, să-i invite pe soții de Froissy la ea. Ceva sau cineva

— Poate soarta – o împinsese s-o ia cu sine și pe domnișoara Villars...

Văzând expresia încordată de pe chipul fetei, ducesa înțelese că lovitura își atinsese ținta și că fata e din cale-afară de nerăbdătoare să vorbească despre Jacques.

— Cum ți se pare marchiza d'Anguilhon? o întreabă ea.

— Foarte distinsă și interesantă, răspunse Annie.

— E o mare doamnă în adevăratul sens al cuvântului. Fiul ei o adoră. Biata femeie! Cât de nefericită va fi dacă el va pleca!

— De când se gândește marchizul la această expediție? întreabă domnișoara Villars cu voce nesigură.

— Cred că de un an.

Aflând că acest proiect data de atâta timp, Annie se simți ușurată.

— Și dumneavoastră sunteți de acord cu el?

— Trebuie să fiu de acord. Domnul d'Anguilhon se găsește într-o situație foarte neplăcută. Evenimentele care s-au tot succedat l-au privat de avere. Castelul Blonay – unul dintre cele mai frumoase din Franța – a fost vândut de tatăl său; palatul din strada Varenne geme de ipotecă; toată averea lui constă în momentul de față într-o mică rentă din care Jacques nu poate trăi nici după rangul, nici după gustul lui. Dacă ar rămâne în Europa ar putea sfârși prin a-și trage un glonte în tâmplă. I-ar fi ușor să se însoare cu o fată bogată căci astăzi titlurile de noblețe au o mare valoare. Marchizul ar fi putut alege până acum zece moștenitoare, nu una. Dar vezi și dumneata că preferă să înfrunte moartea, să se piardă în hățișurile Africii decât să se însoare cu o fată pe care n-ar putea-o iubi și a cărei educație ar fi mai prejos decât a sa.

Ducesa se opri brusc în drum și, întorcându-se spre Annie, spuse:

— Îmi îngădui să-ți vorbesc ca de la suflet la suflet?

Și fără să mai aștepte răspunsul lui Annie, continuă mergând cu pași înceți: Ei bine, de când te-am cunoscut am dorit tot timpul ca marchizul să se însoare cu dumneata. Te iubește și nu îndrăznește să-ți ceară mâna pentru că te consideră prea bogată. E absurd pentru că, dacă dumneata ai o avere mare, el are un nume mare, aproape regal și care te-ar putea plasa în rândul întâi al aristocrației. Cred că asta ar fi cea mai frumoasă căsătorie care s-ar putea imagina. Poziție socială înaltă, dragoste, tot ceea ce ar putea face doi tineri pe deplin fericiți.

— Nu chiar tot! Pentru că domnul d'Anguilhon și cu mine nu aparținem nici aceleiași țări, nici aceleiași religii...

— Când iubești nu mai ții seama de nimic. Uită-te la cei doi Keradieu. Francezii de rasă, cu principii și educație aleasă, sunt cei mai încântători bărbați din lume.

— Da, numai că ei nu prea iau căsătoria în serios, răspunse Annie rostind cu glas tare temerea care o frământa.

— Vrei să spui că nu sunt credincioși soțiilor lor? zise ducesa zâmbind. Ei bine, nu sunt chiar atât cât lasă ei să se înțeleagă. Englezii și italienii își ascund păcatele; francezii, dimpotrivă, se laudă cu ele, ba chiar le exagerează datorită vanității lor. Știu că americanii sunt

într-adevăr soți-model. Cu toate acestea, sunt și printre ei destui care au patima beției sau a jocului de Bursă sau care-și neglijează soțiile trăind doar pentru afacerile lor, e adevărat foarte bănoase. Nu crezi că toate astea sunt mai rele decât infidelitatea?

— Eu cred că nimic nu e mai rău decât infidelitatea, replică tăios domnișoara Villars.

— Doamne, ce tânără ești! răspunse ducesa. Ca să ne întoarcem la domnul d'Anguilhon, eu una sunt sigură că te-ar putea face fericită. Mai întâi, pentru că e foarte îndrăgostit de dumneata. Apoi, pentru că necazurile pe care le-a avut l-au făcut mai matur. L-ai putea ajuta să-și repună casa pe picioare, să devină un om util și să facă numai bine în jurul lui. Ca fată ai avut o viață strălucitoare; ca femeie măritată ai avea, în Franța, o viață și mai strălucitoare. Știu că nimic din toate astea nu te-ar impresiona dacă nu l-ai iubi și dumneata pe marchiz.

Domnișoara Villars se înroși puternic și nu fu în stare să scoată niciun cuvânt.

— De mult ți-am ghicit secretul, continuă ducesa, îmi îngădui să-i spun lui Jacques o vorbă de încurajare?

— O, nu, vă rog! strigă Annie disperată.

— Ei bine, scumpa mea, nu-l lăsa să plece. Ai să regreti cumplit, poate chiar atât de mult, încât până la urmă vei rămâne fată bătrână. Să știi că după Jacques nu vei mai putea iubi niciun alt bărbat. Dacă ai obosit, ne putem urca în trăsură.

Plimbarea se termină în tăcere. Din când în când, ducesa o privea pe tânăra americană încercând să-și dea seama de sentimentele ei. În clipa în care trăsura se pregătea să tragă lângă scara de piatră din fața vilei Chilhac, Christiane puse mâna peste mâna lui Annie, o strânse ușor și-i spuse încet:

— Sper totuși că vei veni curând să-mi anunți logodna și să-mi primești felicitările. La revedere, zise ea făcându-i un semn prietenos cu mâna.

Annie alergă în camera ei și răsuci cheia de două ori în broască. Ducesa îi vorbise fără menajamente, iar ea simțea nevoia să se gândească în liniște. Îl iubea pe marchiz? Da, îl iubea! Acum aflase că o iubea și el. Ah, cât de fericită și de mândră se simțea! Numai că el găsea

că era prea bogată. Cu caracterul lui orgolios, era în stare ca din prea multă mândrie să plece mai curând în Africa decât s-o ceară de nevastă! „Nu-l lăsa să plece – spusese doamna de Blanzac; ai să regreti cumplit, poate chiar atât de mult, încât până la urmă vei rămâne fată bătrână!”

În clipa aceea, Annie se gândi la mătușile ei, domnișoarele Villars. „Să mă ferească Cel de Sus de o asemenea soartă”, își spuse ea. Dar cum să-l rețină? Doar nu putea să-l ceară ea de bărbat! Dacă ar fi fost vorba de un american ar fi știut cum să manevreze lucrurile, dar cu Jacques nu mergea. Oricum, se va strădui! Ar fi fost, într-adevăr, ciudat dacă s-ar fi măritat cu acest urmaș al seniorului de Blonay al cărui portret o impresionase atât de tare la Luvru. Numai în Europa se puteau petrece astfel de lucruri. Și Clare care era convinsă că marchizul d'Anguilhon era îndrăgostit de ducesă! Îi veni în minte Frank și amintirea lui o tulbură un pic. Bietul băiat! Își va închipui că fusese și ea victima uneia din acele faimoase capcane întinse moștenitoarelor bogate. Dar Jacques d'Anguilhon nu era nici intrigant, nici aventurier. În întregul Saint-Germain nu exista niciun bărbat de familie mai nobilă ca el! Când îl va prezenta pe acest bărbat prietenelor ei din America, Doamne, cum o vor mai invidia!

Dar dacă ducesa nu va ține seamă de rugămințile ei și-i va spune lui Jacques o vorbă de încurajare? se gândi brusc Annie.

„Facă ce-o vrea, își zise ea cuprinsă de o puternică emoție, numai să nu plece în Africa!”

XVII

Christiane spusese purul adevăr când îi mărturisise domnișoarei Villars că marchizul socotea că era mult prea bogată. Câteva zile în șir îl tot silise să i se destăinuiească. Jacques, la rândul-i, era convins că doar cât va deschide gura și visul i se va înfăptui; dar orgoliul, demnitatea, amorul-propriu erau mai puternice decât dorința sa de înavuțire. Vestea sosirii căpitanului Richard la Paris puse capăt ezitărilor sale și-l împinse să facă pasul hotărât.

A doua zi Jacques nu se arătă nici la Deauville, nici la Trouville. Mâncă la „Bluette” și-și petrecu toată după-amiaza cu mama sa. Apoi, pe la nouă seara, se îmbracă elegant și plecă ferm hotărât să aibă o

explicație decisivă cu domnișoara Villars.

Nevăzându-l pe marchiz toată ziua, Annie era aproape sigură că va veni seara. Îl aștepta cu un zbucium lăuntric din pricina căruia nu auzea nimic din ceea ce se petrecea în juru-i. Când Jacques apărui, inima îi tresăltă de bucurie. Nu spuse nimic, dar îl privi plină de curaj, drept în ochi, pentru a-l face să priceapă ce se petrecea în sufletul ei. Observându-i emoția, Jacques înțelese că fata era pregătită să-l asculte.

La doamna Villars era o droaie de prieteni. Fiind foarte cald, obloanele salonului fuseseră date în lături, iar ceaiul se servise pe verandă. Contele de Challons cânta la pian un cântec vesel, iar Clare întorcea notele.

După câteva clipe, marchizul izbuti s-o atragă lângă el pe domnișoara Villars fără prea multă dificultate, căci amândoi deveniseră foarte iscusiți în micile manevre ce trebuiau făcute pentru a rămâne singuri.

Din vilă marea nu se vedea. Ca s-o vezi trebuia să ieși pe o terasă despărțită de parc printr-un șir de arbori. În acel loc voia să-și facă Jacques declarația de dragoste.

— Ce idee grozavă a avut doamna de Blanzac să vă invite aici, spuse marchizul. Dar ce aveți? Mi se pare mie sau sunteți speriată?

— Știți... spuse șovăind Annie, am impresia că sunteți mult prea sever pentru un tânăr, ba chiar foarte autoritar...

— Fiindcă v-am împiedicat, la Paris, să vă duceți la Palais Royal, la târgul de la Neuilly și fiindcă aici n-am fost de acord să practicați nici călăria, nici pescuitul?

— Și alte lucruri, nu numai astea. Până și Clare care e o fire independentă are o frică grozavă de dumneavoastră. Și eu la fel, adăugă domnișoara Villars pe jumătate în serios, pe jumătate în glumă.

— Dacă m-am arătat autoritar, așa cum susțineți, am făcut-o din afecțiune. Nu voiam să fiți criticate, să vi se facă propuneri deocheate la teatru sau să veniți, fie și pentru o singură clipă, în contact cu gloata. Sper că nu-mi purtați pică, nu-i așa? Întrebă Jacques, cu o privire plină de duioșie.

— A, nu, nici pomeneală, răspunse Annie, glumeam!

Cei doi tineri ajunseră pe terasa splendid luminată de lună. Dar

brusc emoția îi amuți, încetinindu-și pașii, Annie începu a frământa în mână batista de dantelă. Din când în când, arunca o privire timidă însoțitorului ei.

— Domnule d'Anguilhon, ați avut de gând să plecați cu o expediție în Africa? Întrebă ea emoționată.

— De unde știți? Întrebă Jacques tresărind ușor.

— Am aflat de la doamna ducesă de Blanzac. De ce nu mi-ați spus nimic?

— A vorbi despre așa ceva însemna să mă laud. Așa că am preferat să tac.

— Țineți mult la proiectul acesta?

Marchizul se opri în loc, apoi, foarte palid și vizibil mișcat, zise:

— Domnișoară Villars, făgăduiți-mi că-mi veți răspunde cu sinceritate la o întrebare pe care vreau să v-o pun, că veți răspunde fără să țineți seamă de sentimentele dumneavoastră sau de ale mele.

— Făgăduiesc.

— După părerea dumneavoastră, un bărbat foarte sărac se poate căsători cu o femeie foarte bogată?

— Da, dacă el îi oferă o situație privilegiată și mai ales dacă o iubește din toată inima, răspunse fără să șovăie domnișoara Villars.

— Ei bine, Annie, te iubesc sincer și profund. Pe onoarea mea de gentilom că dacă n-ai avea zestre și eu aș fi posesorul unei mari averi pe tine te-aș alege nu numai pentru că ești încântătoare, ci și pentru că ai un caracter frumos și cinstit. Eu nu posed decât un nume străvechi de care sunt foarte mândru și la care țin mai mult ca la viața mea. Spune-mi, vrei să-l accepți? Vrei să-mi fii soție?

— Vreau, da, din tot sufletul, răspunse domnișoara Villars dintr-o răsuflare, dar cu o simplitate căreia nu-i lipsea măreția.

Jacques duse la buze mâna pe care i-o întinsese. Sărutul acesta prelungit, străbătut de căldura și de fiorii iubirii o făcu pe fată să simtă un tremur ușor din creștet și până în tălpi. Fu tulburată și intimidată de puterea acestui sentiment pe care îl simțea pentru prima oară.

Marchizul o luă de braț.

— Annie, spuse el cu voce caldă mergând încet, nu am cuvinte să-ți mulțumesc pentru darul pe care mi l-ai făcut. N-ai să-l regreti

niciodată.

— Oh, sunt sigură! Ce speriată și ce frică mi-a fost ieri când am auzit că vrei să pleci în Africa!

— Din păcate, după cum vezi, nu sunt un erou ca să prefer gloria în locul fericirii, spuse Jacques cu amărăciune și dispreț pentru sine. Vezi doar că nu sunt un erou!

— Cu atât mai bine! Află că nu pot să sufăr eroii, căci i-au făcut întotdeauna pe ceilalți să sufere. Dacă plecai, mama dumitale ar fi fost profund nefericită.

— Dar tu?

— Și eu la fel!

Mișcat de această mărturisire, marchizul strânse ușor mâna care se sprijinea pe brațul său.

— Annie, sper că n-ai să te îndoiești niciodată de dezinteresul meu.

— Dar nici dumneata de al meu.

— Dezinteresul tău?

— Da, iubite domn! Nu faci oare din mine o aristocrată? Se va spune că am ținut cu orice preț să am un titlu și că am contractat o căsătorie din ambiție, și nu din dragoste.

— Cei care te cunosc nu vor crede acest lucru!

— Nădăjduiesc! Declar totuși că voi fi din cale-afară de mândră să fiu marchiză d'Anguilhon.

— Știi că familia noastră este complet ruinată? Iar eu sunt cumplit de sărac, spuse Jacques roșind penibil.

— Treaba asta nu mă privește, răspunse fata. E o nenorocire, și nu un păcat. Faptul nu te coboară câtuși de puțin în ochii mei!

Când domnișoara Villars și marchizul ajunseră la capătul terasei, o tânără în alb se ridică brusc în fața lor și-i pironi locului. Era domnișoara May care-i privi furioasă câteva clipe.

— Domnule d'Anguilhon, n-am să te iert niciodată... Niciodată! strigă ea.

Și după ce aruncă această frază cu glas tare și răspicat, Clare le întoarse spatele și intră în casă.

Logodnicii, o clipă înmărmuriți, își veniră în fire și începură să

râdă în hohote.

— Iată că America protestează! declară Jacques.

— Să protesteze cât va pofti, răspunse Annie.

— Cum de n-a observat niciodată verișoara ta că te iubesc? întrebă Jacques.

— Era ferm convinsă că ești îndrăgostit de ducesa de Blanzac, răspunse Annie zâmbind.

— Eu, îndrăgostit de ducesă? repetă Jacques sincer uimit. Ce idee!

— Oh, să vezi ce reproșuri îmi va face! Sunt sigură!

— Și acest lucru nu te sperie?

— Nu! Sunt curajoasă din fire, răspunse veselă Annie.

— Mama ta nu va fi împotriva să te măriți cu un francez?

— Mama? Oh, mama ar fi ultima persoană din lume care să se împotrivească.

— Nici nu-ți poți închipui cât mă tulbură gândul de a-ți cere mâna mai întâi ție! E în totală contradicție cu moravurile noastre.

— Eu mă bucur enorm că m-ai tratat ca pe o americană. Dacă ai fi vorbit mai întâi cu mama ai fi zădărnicit totul și n-aș mai fi păstrat amintirea deosebit de frumoasă a acestei seri.

Dar iată că Annie se opri brusc și privindu-și logodnicul în ochi îl întrebă:

— Dar familia dumitale n-o să se supere că ți-ai ales de soție o protestantă?

— Nu. Mama, deși e evlavioasă, nu are idei preconcepute. Baroana de Keradieu a făcut-o să iubească și să aprecieze caracterul american. Ți va fi recunoscătoare, în primul rând, că m-ai reținut în Europa, apoi, sunt ferm convinsă că te va îndrăgi. Va fi foarte mirată mâine când îi voi cere inelul de logodnă al familiei d'Anguilhon pe care îl mai poartă încă la mâna dreaptă.

— Un inel albastru de email, cu blazon și o coroană din diamante mici? întrebă domnișoara Villars.

— Da, l-ai observat?

— M-a fascinat, așa că l-am privit tot timpul.

— Ei bine, mâine îl voi pune în degetul acesta, spuse Jacques

sărutând degetul fetei. Trag nădejde să ți se potrivească. Va fi foarte ușor și foarte plăcut de purtat, nu crezi?

Prea mișcată pentru a mai răspunde, domnișoara Villars dădu ușor din cap.

— Știi cum se numesc trandafirii pe care-i ai la corsaj? Întrebă marchizul.

— Nu.

— „Buchetul miresei”. Ai fost bine inspirată alegându-i.

— I-am ales pentru că te-am auzit odată spunând că-ți plac în mod deosebit.

— Așa e. Ai dreptate. Există o tufă de astfel de trandafiri, undeva, într-un colț, la Blonay, care constituia obiectul admirației mele în copilărie. N-ai vrea să-mi dai și mie câțiva ca amintire?

Annie luă buchetul și cu degete tremurătoare îl împărți în două.

Marchizul luă florile, nu fără a fi strâns ușor mâna care i le dăduse. În acel moment, pe terasă se auziră câteva glasuri.

— Trebuie să ne întoarcem, spuse domnișoara Villars. Altfel toți vor observa absența noastră. Pe mâine!

— Pe mâine și pentru totdeauna, răspunse Jacques.

Intrând în camera ei, Annie o găsi pe Catherine; prinzând-o cu mâinile pe după gât o strânse la piept și o sărută.

— Oh, sunt atât de fericită! spuse fata al cărei chip strălucea de o bucurie fără seamăn.

Dădaca se desprinsese din îmbrățișare și, dându-se un pas înapoi, o privi pe Annie cu atenție.

— Nu cumva asta înseamnă că te-ai logodit?

— Ba da, ba da!

— Vai, miss Annie!

Și Catherine se prăbuși consternată pe un jilț.

— Așadar, ai ghicit?

— Ce să ghicesc? Că-l iubeai pe marchiz? Am ghicit de mult, de când v-am văzut pentru prima oară împreună. Erai atât de schimbată! Ba nu erai mulțumită de îmbrăcăminte, ba de pieptănătură... Tot timpul erai cu mintea în altă parte. Vai, ce m-ai mai necăjit, copila mea! Iar astă-seară, când l-am văzut pe marchiz ducându-te spre terasă, ei

bine, am primit o lovitură drept în inimă fiindcă am presimțit ce se va întâmpla.

— Cu atât mai bine, căci altfel s-ar fi putut să leșini de emoție!

— Cum de poți glumi în felul ăsta, domnișoară? zise dădaca pe un ton muștrător.

— Dar tu cum poți avea mutra asta dezolată când mă vezi atât de fericită? Mi-ai luat mereu în nume de rău lipsa mea de sensibilitate. Acum îți mărturisesc că iubesc pentru prima oară și ești la fel de nemulțumită. Ce-i, nu-ți place marchizul? Nu e destul de frumos?

— Ba da. Dar îi cunoști firea? Ce știi despre moralitatea lui?

— Știu că e un nobil desăvârșit.

— Mătușile dumitale vor fi cumplit de mâhnite.

— Ce-ai vrea? Ca să le fac pe ele fericite, să fiu eu nefericită? Să rămân fată bătrână ca să le fac lor plăcere?

— Ei nu, drăguța mea, nici așa...

— Atunci nu mă mai cicăli și lasă naibii aerul ăsta tragic!

— Miss Clare știe?

Domnișoara Villars începu să râdă.

— Ne-a văzut pe terasă braț la braț și și-a dat imediat seama despre ce e vorba. O să-mi facă o scenă... Dar, mă rog! Nu sunt cătuși de puțin dispusă să mă las călcată în picioare!

Catherine se ridică.

— Miss Annie, spuse ea pe un ton neliniștit, nu cumva ai de gând să mă expediezi în America?

— Să te expediez în America? Ești nebună? Ce m-aș face fără tine? Nu ne vom despărți niciodată; doar dacă n-ai de gând să te pui rău cu soțul meu!

— Oh, scumpa mea, dacă te va face fericită pot să-ți garantez de pe acum că voi ține la el.

— Cu timpul, ți-o spun eu că ai să-l adori! Și acum lasă-mă să mă dezbrac singură!

Fata își îmbrățișă din nou dădaca, spunându-i:

— Du-te și dă un pic de apă la șoareci! Hai, te cunosc eu, Catherine, până nu vei vărsa câteva lacrimi nu te vei simți bine.

— Domnul să te binecuvânteze, copila mea! murmură Catherine

depărtându-se.

Lungindu-se pe divan, Annie încercă să re trăiască scena încântătoare de mai înainte. Își reaminti, rînd pe rînd, toate cuvintele marchizului, apoi emoția lui. După ce mai bine de un ceas anticipă și plăsmui fericirea, Annie își luă buchetul de la corsaj și-l închise într-o casetă veche, prețioasă, cumpărată cu câteva zile mai înainte. Își scoase apoi toate inelele și zâmbi fericită gândindu-se că Jacques îi va pune în deget străvechiul inel al familiei d'Anguilhon, acel superb inel albastru de email cu diamante, care, precum spusese mai înainte, o fascinasese.

Capitolul XVIII

Clare n-ar fi putut să doarmă dacă nu și-ar fi revărsat mânia și indignarea ce-o cuprinseseră când o văzuse pe buna ei verișoară braț la braț cu marchizul.

Domnișoara Villars se stăpâni admirabil cât timp verișoara ei se legă doar de ea. Dar când începu să-l atace pe marchiz punându-i la îndoială sinceritatea, îi răspunse cu demnitate:

— Îți declar o dată pentru totdeauna, draga mea, că nu vreau să mai aud vorbindu-se nici despre bogăția mea, nici despre sărăcia domnului d'Anguilhon! Cred că afecțiunea sa e dezinteresată fiindcă mi-a mărturisit acest lucru. Dacă m-a înșelat cu atât mai rău pentru el. Ține seama, te rog, că e logodnicul meu și tot ce ai să rostești împotriva lui se va răsfrînge și asupra mea!

Aceste cuvinte n-o împiedică rău totuși pe verișoara ei s-o dojenească amarnic pe Annie, învinuind-o că-și abandonează prietenii și țara. Annie îi răspunse că Parisul nu se afla decât la șapte zile distanță de New York. Domnișoara May ridică din umeri.

— La șapte zile, repetă ea. Când vei fi măritată cu un francez va fi la o depărtare de ani de zile. Ține minte ce-ți spun! N-ai să poți să-ți închizi palatul, n-ai să poți să-ți părăsești castelul ca să dai fuga de câte ori vei simți nevoia să-ți revezi familia. Poziția ta socială îți va crea o droaie de îndatoriri care te vor lega de Paris.

Annie începu să rîdă. În momentul acela intră doamna Villars. Furioasă, domnișoara May îi azvârli, cu brutalitate, știrea în față. Biata femeie rămase încremenită. Fiica sa, logodnica marchizului d'Anguilhon?

— Cum ai putut să-mi ascunzi cele petrecute între tine și marchiz, Annie? întrebă ea pe un ton atât de sever cum nu mai folosiseniciodată.

Fata răspunse prompt:

— Dar nu s-a petrecut nimic, mamă! Până în seara asta nu mi-a vorbit niciodată despre dragoste și despre căsătorie. Discutam ca doi camarazi. Nu mi-a făcut curte nicio secundă. Ceea ce am simțit eu pentru el, la început, a fost ceva mult prea vag, iar acum, în urmă, mult prea profund ca să mai am curajul să vorbesc cu cineva.

Doamna Villars își dădu imediat seama că Annie îl iubea mult prea mult pe marchiz din moment ce se hotărâse să-l ia de bărbat. Totuși, declară că nu-și va da consimțământul decât după ce se va informa în mod amănunțit asupra lui.

Auzind vorbă în camera lui Annie, doamna de Keradieu veni să vadă ce se petrece. Se opri în pragul ușii surprinsă și alarmată de consternarea zugrăvită pe chipul doamnei Villars și al nepoatei sale. Crezu că s-a întâmplat o nenorocire. Annie îi ieși înainte și luând-o după gât îi anunță în șoaptă logodna cu marchizul d'Anguilhon. Baroana scoase un strigăt de bucurie. O sărută cu dragoste și o feliicită din toată inima.

— Puteai să cauți mult și bine, adăugă ea, până să găsești un bărbat ca marchizul!

— Pentru asta n-avea decât să rămână în America, adăugă Clare supărată.

— Eu nu sunt de aceeași părere.

— A, da? Mă rog... Rasa, titlul sunt lucruri inutile, chiar dăunătoare fericirii, spuse domnișoara May cu dispreț.

— Află, draga mea, că toate aceste lucruri fac viața nespun de plăcută. Poți să fii liniștită, dragă doamnă Villars, adăugă Antoinette de Keradieu, Jacques e un gentleman desăvârșit. Bărbatul meu îți va da asupra lui și familiei sale amănunte care te vor mulțumi pe deplin.

Baroana făcu tot ce putu pentru a le împăca pe mamă și pe verișoara lui Annie cu gândul căsătoriei acesteia. Dar își dădu seama că nemulțumirea și dezamăgirea lor erau mult mai puternice și că era mai bine să lase timpul să lucreze.

Cele trei americance se despărțiră însă în termeni cât se poate de buni. Doamna Villars făgădui că n-o să se opună la alegerea făcută de fiica sa dacă ea va fi însoțită de referințe pe deplin satisfăcătoare. Clare își dădu cuvântul că va fi politicoasă și amabilă cu marchizul. Annie nu putea să ceară, la drept vorbind, mai mult decât atât.

Capitolul XIX

Primul gând al lui Jacques a fost s-o vadă pe ducesa de Blanzac. După ce și-a luat rămas-bun de la domnișoara Villars, s-a îndreptat – cu inima tresăltând de bucurie – spre Petit-Port.

Christiane era aproape sigură că în ziua aceea se va hotărî soarta marchizului. Bănuise că Jacques va aștepta să se însereze pentru a-i cere americancei mâna și că după aceea va veni de îndată la ea să-i spună ce făcuse. Încă din ajun, începuse s-o frământa o neliniște ciudată. Se plimbase trei ceasuri în șir și făcuse o mulțime de treburi pentru a nu se mai gândi la cei doi tineri, dar degeaba. După-masă, insistase ca Guy de Nozay și Louis de Challons să se ducă să-i facă o vizită domnișoarei Villars, iar ea începuse să măsoare veranda în lung și-n lat, împreună cu unchiul ei și cu doctorul Moreau.

Când fu anunțat marchizul d'Anguillon, intră în salon și, după ce-l privi o clipă, îi spuse întinzându-i mâna:

— Ai aerul unui învingător!

— Deocamdată doar al unui om fericit, răspunse marchizul.

Ducesa avu senzația că primise o lovitură violentă care o rănisese cumplit. Clipi ușor, iar sufletul îi fu străbătut de o puternică emoție.

— Aha! făcu ea.

Glasul ei avu o intonație atât de ciudată, încât

Jacques o privi uimit. Șocată, se așeză în jilțul ei favorit; abajurul lămpii așezate alături îi umbrea chipul, iar câteva minute i-au fost de-ajuns ca să-și recapete stăpânirea de sine.

— Așadar, iată-te logodit! spuse ea pe un ton foarte firesc desfășurându-și evantaiul. Dragul meu, când e vorba de femei există un moment pe care nu e bine nici să-l forțezi, dar nici să-l lași să treacă. În ceea ce-o privește pe domnișoara Villars, momentul acesta sosise. Și, ca să fiu sinceră, mă temeam să nu te cuprindă ideea romantică de a te duce să culegi câțiva lauri în Africa, înainte de a te însura.

Marchizul se îmbujoră.

— Mă judeci în chip măgulitor. Din păcate, știi bine că nu prea sunt capabil de astfel de fapte.

— Cu toate astea, ai avut de gând să pleci. Oh, citesc clar acest lucru pe fața dumitale.

— Ei drăcie, spuse Jacques râzând.

— Cum s-au petrecut lucrurile cu Annie? Bănuiesc că a trebuit să fii foarte elocvent, zise ducesa.

Marchizului nu-i scăpă nuanța ușor ironică din întrebarea ei și se simți brusc jignit.

— Am fost sincer, răspunse el cu răceală. În ce-o privește pe domnișoara Villars, află că mi-a acordat mâna cu un elan, o generozitate și o încredere pe care nu le voi uita niciodată.

— Ce surpriză pentru mama dumitale, căci perspectiva plecării fiului ei o făcuse să slăbească și să pălească. Acum se va simți renăscută.

— Închipuiește-ți că a fost încântată de domnișoara Villars. Mi-a pus o mulțime de întrebări în legătură cu ea, privindu-mă într-una cu multă curiozitate. Nu m-aș mira să aflu că presimțise ceva

— Acum, dragul meu, te sfătuiesc să nu mai târăgănezi lucrurile. Fă tot posibilul ca această căsătorie să aibă loc la sfârșitul lui octombrie.

— La sfârșitul lui octombrie? N-ai impresia că s-ar putea crede că graba mea este interesată?

— Graba unui logodnic e întotdeauna măgulitoare. Deși am deplină încredere în cuvântul domnișoarei Villars și deși tăria caracterului ei e cât se poate de liniștitoare, ei bine, eu nu mă voi simți împăcată decât după ce vă voi vedea ieșind de la biserica Sainte-Clotilde. Și te rog să mă crezi că simt o mare nevoie să fiu împăcată sufletește, adăugă Christiane pe un ton care îl surprinse pentru a doua oară pe Jacques.

— Așadar, ții cu tot dinadinsul să scapi cât mai repede de mine?

— Nu de dumneata, ci de o mare grijă: grija căsătoriei dumitale. Te rog să mă crezi că de aproape patru luni de zile nu mă gândesc decât la acest lucru și, știi, aș vrea să-mi mai schimb și eu preocupările.

— Dar ce ai astă-seară? Întrebă marchizul profund jignit. Nu te-am văzut niciodată așa. Te-am supărat cu ceva?

— Nu, nu! Am făcut astăzi o plimbare nesăbuită.

Sunt frântă de oboseală și nervoasă din cauza căldurii, așa că o să te las să pleci...

— Tocmai acum? Când aveam atâtea să-ți spun?

— Măine voi fi numai urechi! Vom vorbi cât vei vrea, spuse Christiane pe un ton mai blând. Până atunci, te felicit din toată inima. Ai câștigat nu numai o mare avere, ci și o femeie bună, simpatică, onestă.

— Cum aş putea să-ți mulțumesc pentru ajutorul pe care mi l-ai dat?

— Încercând să faci cât mai mult bine.

— Voi face!

— Cu bine, frumosule logodnic, spuse ducesa arborând unul dintre cele mai încântătoare zâmbete ale ei.

Jacques plecă nemulțumit, înciudat și mai puțin fericit decât fusese când venise.

„Ce femeie ciudată, își spuse el. Nu știi niciodată în ce toane ai s-o găsești. Slavă Domnului că Annie nu e atât de complicată!”

După plecarea marchizului, Christiane rămase câțva timp nemișcată, cu privirea fixă, mirându-se că suferă și străduindu-se să-și dea seama de pricina durerii care-și făcuse loc în inima ei.

„Nu cumva sunt geloasă? se întrebă ea. Eu, geloasă? Hai să fim serioși!” Buzele i se arcuiră disprețuitoare. „Dar atunci de ce sunt atât de nefericită?”

Ivirea unei fantome poate că n-ar fi făcut să apară pe chipul ei o mai bruscă paloare, nici în ochii ei o spaimă mai cumplită decât aceea pe care o simți în adâncul inimii.

„Cu neputință, își spuse ea. Asta ar fi o nebunie curată!”

Și ștergându-și de mai multe ori, cu batista, fruntea îmbrobonată de o sudoare rece, repetă: „Cu neputință, cu neputință!”

Capitolul XX

A doua zi, după ce trimise lui Annie primul buchet de logodnă, însoțit de câteva rânduri încântătoare, Jacques se îndreptă spre

„Bluette”. Cu cât se apropia mai mult, cu atât pașii i se încetineau. Socotise tot timpul că face bine ascunzând mamei sale intențiile lui de căsătorie. Abia acum își dădu seama că, cerând mâna domnișoarei Villars fără a fi stat de vorbă mai întâi cu mama sa, săvârșise ceva fără precedent în familie, așa că intră la unchiul său cu oarecare teamă.

Doamna d’Anguilhon se afla în salonașul învecinat cu camera de culcare, scriindu-și corespondența. Când își văzu băiatul, chipul i se luminează de bucurie.

— Tu? se miră ea. Nu mă așteptam să vii în dimineața asta.

Inima tânărului începu să bată din ce în ce mai tare. Își îmbrățișă mama cu multă căldură, apoi, așezând-o într-un fotoliu, aruncă o pernă la picioarele ei, îngenunche și, privind-o ținută în ochi, îi istorisi totul.

Nemuțumirea marchizei fu egală cu surpriza ei. Se arătă foarte jignită că fiul ei nu-i destăinuise totul și mai cu seamă că n-o consultase. Jacques se dezvinovăți declarând că se comportase astfel doar pentru a o scuti de zbuciumul prin care trecuse el. Adăugă că făcuse acel demers decisiv fără a-i mai cere aprobarea fiindcă era sigur de încuviințarea ei.

Povesti, apoi, tot ce știa despre familia Villars, vorbi despre calitățile logodnicei sale și-i înșiră toate garanțiile de fericire pe care i le oferea tânăra.

Ascultându-și fiul, chipul doamnei marchize d’Anguilhon se însenină treptat. Gândul că el n-o va părăsi o bucură atât de tare, încât ochii i se umeziră.

— Totul ar fi perfect, spuse ea, dacă domnișoara Villars n-ar fi străină și pe deasupra și protestantă.

— Da, răspunse el, e străină, protestantă și republicană, dar nu-i burgheză. N-are nici vanitate prostească, nici sentimente meschine. E o fată bine-crescută care se va integra în chip desăvârșit în familia noastră. Și apoi, știi, mamă, neamul nostru mai are nevoie din când în când să-și primenească sângele. Annie, slavă Domnului, e înzestrată cu o sănătate de fier. Ne va dăruia copii frumoși și sănătoși, copii așa cum se nasc din căsătoriile franco-americane: zdraveni, cu părul auriu, cu privirea luminoasă. Parcă îi și văd, spuse Jacques cu emoție.

Marchizei i se păru totuși că zestrea lui Annie era mult prea mare.

— Trebuie să iubești și să stimezi foarte mult o femeie ca să poți accepta o avere atât de mare când ești atât de sărac, adăugă ea.

— Da, o stimez și o iubesc mult pe Annie, răspunse Jacques.

— Dar ține minte, fiule, continuă doamna d'Anguilhon, că lumea atât de indulgentă cu infidelitatea masculină, îl disprețuiește pe bărbatul care o înșală pe femeia ce l-a îmbogățit. În ce mă privește, aș prefera să te duci să mori în Africa decât să te văd înșelând-o pe fata aceasta care nu numai că-ți aduce o avere regală, dar care îți jertfește atâtea. Știi bine că bărbații din familia d'Anguilhon nu și-au respectat niciodată jurământul în căsnicie! E cazul ca măcar tu să faci excepție și să fii un soț de treabă. Dă-ți cuvântul că n-ai să te abați niciodată de la îndatoririle tale. Consimțământul meu e legat de această condiție.

— Ți-l dau din toată inima, răspunse hotărât Jacques.

— Atunci Domnul să te binecuvânteze, spuse marchiza punându-și mâna pe capul fiului său.

Apoi, scoțându-și inelul de email albastru din deget, i-l întinse tânărului, spunându-i cu glas tremurat:

— Iată-ți inelul de logodnă. Au trecut treizeci și doi de ani de când tatăl tău mi l-a pus în deget. Trag nădejde să-i aducă fericire domnișoarei Villars. Și când te gândești că sunt oameni care cred că bunul Dumnezeu nu mai face minuni, adăugă bătrâna doamnă cu blândețe.

E dificil de redat bucuria contesei de Froissy când a aflat despre căsătoria finului ei. Contele îi zise vreo două lui Jacques că-l pusese să facă demersuri inutile pentru a-i obține un post în acea faimoasă expediție în Africa, în vreme ce el nu se gândea decât la acea căsătorie cu bogata moștenitoare americană.

Marchizul se scuză spunându-i că oricum ar fi recurs la călătoria în Africa dacă n-ar fi izbutit să se însoare cu domnișoara Villars.

— Dar iată, adăugă el zâmbind, că vechiul nostru dicton, care spune că „pentru un d'Anguilhon se vor găsi întotdeauna dragoste, glorie și bani”, s-a adeverit.

— Glorie? De unde glorie? Întrebă domnul de Froissy.
— Cine știe! Poate va veni odată cu celelalte două. A
— În sfârșit, spuse contele, mă bucur auzind de căsătoria asta mai mult pentru mama ta. Îți urez, de asemenea, să folosești cu chibzuință averea asta care-ți pică din cer! Și te mai rog mult să ții minte că pentru onoarea ta și a noastră să nu dea naiba să te apuci de prostii!

Capitolul XXI

Baronul de Keradieu o lămuri pe mama lui Annie despre tot ceea ce voia să știe în legătură cu viitorul ei ginere. Declară că e gata să garanteze pentru Jacques cum ar garanta pentru el însuși și că e gata să-și pună capul pentru onorabilitatea lui. Doamna Villars îl știa cât era de nobil pentru a se îndoi de cuvântul sau de buna lui credință.

Marchizul d'Anguilhon a cerut deci oficial mâna lui Annie, care i-a fost acordată cu infinite păreri de rău.

Vestea căsătoriei lui Jacques cu bogata americană despre care se vorbise atâta stârni – cum era și firesc – mirarea tuturor. S-a discutat despre ea în mai toate castelele din Franța, devenind un eveniment monden. Invidioșii criticară faptul că un d'Anguilhon e gata să facă – cu atâta ușurință – o mezalianță. Intransigenții deplânseseră – așa cum făceau la fiecare nouă căsătorie franco-americană – invadarea nobilimii de către străinătatea cu parale.

A doua zi după logodnă, Annie anunță mătușilor sale căsătoria ei. Totodată, îi scrisese și tânărului Barnett. E adevărat că se chinui mult până izbuti să aștearnă pe hârtie această scrisoare destinată dragului ei Frank.

La rândul lui, Jacques îi scrisese lui Georges Delorme, povestindu-i cu fidelitate istoria căsătoriei sale, precum și lupta ce se dăduse în forul său interior. Apoi, pentru a atenua pe cât era cu putință impresia proastă a dezertării sale, se duse la Paris să-l vadă pe căpitanul Richard, care, între timp, sosise acolo. După ce-și exprimă regretul că nu-l va mai avea în expediția sa, căpitanul îl felicită în niște termeni plini de sinceritate și de căldură, adăugând:

— Să știi că oricare dintre noi ar fi făcut la fel!

Potrivit obiceiului american, doamna Villars lăsa logodnicilor

cea mai deplină libertate. Sigur că, la început, marchizul s-a simțit tulburat de încrederea aceasta extraordinară. Dar Annie se arată atât de simplă, de rezervată, încât marchizului nu-i trecu niciodată prin minte să se abată de la cea mai desăvârșită corectitudine.

Spre consternarea mamei sale și mai ales a verișoarei sale, Annie acceptă ca data a căsătoriei ziua de 25 octombrie. Doamna Villars era de-a dreptul înfricoșată că-și mărita fata într-o țară străină; soții Keradieu făgăduiseră că vor fi la Paris în primele zile ale lunii octombrie, ca s-o ajute.

În 2 septembrie, marchiza d'Anguilhon, fiul ei Jacques și cele trei americance pleacă de la Deauville.

În momentul când domnișoara Villars intra în camera din hotelul „Castiglione”, Catherine, care mergea în urma ei, spuse tare:

— Vai, miss Annie, cine ar fi crezut...

— Da, cine ar fi crezut că am să vin din nou aici, logodită...

Și, într-o izbucnire de bucurie, o cuprinse pe Catherine de după gât și o sărută.

Capitolul XXII

Cei doi logodnici începură imediat pregătirile pentru nuntă. Doar două luni ca să obții de la New York actele necesare și să reușești să comanzi și să termini un trusou pe măsură era, într-adevăr, un timp mai mult decât scurt. Diminețile, Annie și le petrecea, împreună cu mama sa și cu Clare, prin magazine după cumpărături sau la probe.

Apropierea căsătoriei trezește întotdeauna în tânăra franțuzoaică o emoție de nedescris. Gândul că va deveni femeie, că va avea diamante, dantele, lenjerie de mătase, că va purta halate și rochii de interior la care visase adesea îi provoacă o încântare pe care o fată americană n-o va cunoaște niciodată fiind de mică obișnuită cu luxul, iar unele dintre ele chiar și cu plăcerile vieții.

Domnișoara Villars se ocupa de căsătoria ei ca și cum ar fi fost vorba de căsătoria altcuiva. Era atât de tracasată, încât nu avea nici măcar răgazul să mediteze că va deveni soția lui Jacques. Acest lucru i se părea și plăcut, dar o și speria. Deși îl adora, nu se putea familiariza deloc cu el. Caracterul său mândru, diferența de rasă și de limbă îi dădeau impresia unei ființe pline de taine.

Annie îi făcu o serie de vizite doamnei d'Anguilhon; ea, care nu consulta niciodată pe nimeni, se ducea deseori să-i ceară părerea într-o privință sau alta și asta din pricină că picioarele îi erau mai puțin sigure pe un pământ străin. Simțea din instinct nevoia unei călăuze.

Între timp, așa cum era de așteptat, primi atât din partea mătușilor sale, cât și a celui care fusese omul de afaceri, prietenul tatălui său și tutorele ei cele mai aspre muștrări. Le citi zâmbind sfidător și sări peste insinuările răuvoitoare la adresa logodnicului ei. Cel mai mult o tulbură răspunsul surorii lui Frank Barnett. Doamna Adain îi mărturisi că vestea nu-l tulburase prea mult pe fratele ei și că el știa de multă vreme că nu-l va lua de bărbat. Asta nu-l împiedicase să-i trimită cele mai sincere urări de fericire.

Între timp, marchizul d'Anguilhon își propuse să vândă tapiseriile și tablourile pe care le mai avea pentru a-i înapoia doamnei de Léne suma împrumutată și pentru a-i plăti cei douăzeci și cinci de mii de franci pe care îi făgăduise. Închipuindu-și că situația financiară a nepotului său era cum nu se poate mai încurcată, unchiul său îi dădu ca dar de nuntă suma de două sute de mii de franci. Auzind această veste bună, Jacques nu se putu abține să nu surâdă și să nu spună în sinea lui: „Deci, e adevărat că banul trage la ban!” Contesa de Froissy, care răscumpăraseră o parte din bijuteriile cumnatei sale, i le dădu bucuroasă nepotului ei. Și, deși Annie se mărita cu un gentilom sărac, avu totuși un minunat șirag de diamante, dantele de regină, evantaie de preț, obiecte care aparținuseră și fuseseră dăruite de familia regală, de care se simți nespus de mândră și care îi inspirară respect până și lui Clare.

Datorită activității susținute a lui Annie, ajutorului soților de Keradieu, cablului transatlantic și banilor cheltuiți cu larghețe, totul fu gata pentru ziua hotărâtă.

În ajunul nunții, Jacques și Henri de Keradieu se plimbau pe sub arcada străzii Castiglione vorbind despre evenimentul de a doua zi.

— Spune-mi, Henri, nevastă-ta era în ajunul nunții tot atât de calmă ca și Annie? Întrebă curios marchizul.

Baronul începu să râdă.

— Și eu am fost la fel de mirat ca și tine. Vezi tu, noi, francezii, suntem cam absurzi; vrem să ne însurăm cu străine, dar, în același

timp, dorim să semene la caracter cu fetele noastre.

— Ei, nu cer chiar așa ceva. Dar mărturisesc totuși că sângele rece de care dă dovadă Annie mă surprinde cu atât mai mult cu cât eu am apucat să spun că americancele nu sunt moralmente ingenu.

— E posibil ca domnișoara Villars să cunoască secretul vieții. Dar e mult prea pură pentru a-l concepe în toată urâtenia sau, poate, în toată frumusețea lui. Sunt gata să pun rămașag că ceea ce o preocupă acum e problema dacă viața de femeie măritată va fi plăcută sau neplăcută.

— S-a ocupat de toate amănuntele ceremoniei. Cred, Dumnezeu să mă ierte, că știe aproape până la o centimă și cât ne-a costat!

— Eu sunt absolut sigur că știe! Dar te rog să fii încredințat de un lucru: că domnișoara Villars te iubește mai presus de orice, că n-a iubit niciodată pe nimeni și nu te va iubi decât pe tine. Ești în stare să ții seama de un sfat bun și să profiți de experiența mea?

— Cred că da.

— Atunci obișnuiește-te să vorbești cu Annie englezește. Limba asta, care nu se pretează nici la exagerări, nici la sentimentalisme, te va ajuta să-i înțelegi mai repede firea. Du-te, apoi, să stai câteva luni în Statele Unite. America îți va întări firea, Europa o va mlădia pe a lui Annie și astfel veți ajunge să vă înțelegeți tot atât de bine cum mă înțeleg eu cu Antoinette.

— Amin! spuse Jacques cu convingere.

Capitolul XXIII

În ziua de 25 octombrie, Catherine intră în odaia domnișoarei Villars la ora opt dimineața și o trezi din somn.

— E pentru ultima oară când te mai scol eu, copila mea, zise dădaca dându-i ceașca cu cafea și punându-i pe pat un superb buchet de trandafiri.

— De ce pentru ultima oară? întrebă fata.

— De ce? Vai, miss Annie, cum poți să mă întrebi așa ceva?

O roșeață vie coloră chipul domnișoarei Villars; mâna îi tremură ușor și câteva clipe rămase cu pleoapele plecate fără să scoată o vorbă.

— Ai dreptate, spuse ea, înapoind Catherinei ceașca, viața mea se va schimba radical. Cu toată căsătoria civilă de ieri, ei bine, nu-mi

pot închipui că sunt marchiza d'Anguilhon.

— Ba eu îmi închipui cât se poate de bine, spuse dacăda oftând.

— Hai să nu ne înduioșăm căci e stupid! Vreau să se mândrească cu mine și domnul D'Anguilhon și America.

În clipa aceea amândouă ușile care dădeau în camera lui Annie fură deschise în același timp.

— Frumoasă vreme! spuse doamna Villars.

— Da, într-adevăr, frumoasă vreme, adăugă și domnișoara May.

Peste câteva ore, ușa cea mare a bisericii Sainte-Clotilde se deschise larg în fața miresei. Lăcașul era plin ochi. Notele triumfale ale unui marș nupțial izbucniră sub bolți, iar mireasa înaintă cu capul sus la brațul ambasadorului Statelor Unite. Așteptând-o în dreptul altarului, Jacques se înclină adânc.

Marchiza d'Anguilhon îl rugase pe monseniorul Mermillod, episcopul Genevei, să binecuvânteze căsătoria fiului ei. Pelerinajul fu pur și simplu impunător, căci venise nobilimea din cele mai îndepărtate castele. Femeile, întotdeauna impresionate de ceremonia unei căsătorii, aveau ochii umezi. Bărbații – cu pălăria și bastonul în mână – își luau la braț vecinele, strecurau complimente sau cuvinte dragăstoase după cum era cazul. Toată lumea schimba impresii.

— Cum ți se pare noua noastră marchiză? îl întrebă contele de Bar pe prietenul său.

— Drăguță, dar cam țeapănă.

— Jacques o va înmuia. Se pricepe ca nimeni altul să dreseze o femeie, tot așa cum știe să dreseze un bidiviu.

— Unde își vor petrece luna de miere noii căsătoriți?

— La Cannes, în castelul Saint-Michel al familiei de Froissy.

— Hm! Jacques n-are să se plictisească la castelul Saint-Michel, încheie cu brutalitate contele de Bar.

Câțiva pași mai încolo două tinere americance discutau în șoaptă.

— Toaleta lui Annie e din cale-afară de simplă!

— Vrea să fie în ton cu aristocraticul Saint-Germain, răspunse cealaltă.

— Și marchizul? Cum ți se pare?

— Zău dacă am mai văzut până acum un francez atât de frumos!
— Cred că domnișoarele Villars s-au înroșit de ciudă că nepoata lor s-a măritat ca o parvenită cu un nobil ruinat.

— Se pare că l-a luat din dragoste, nu pentru titlul lui.

— Fiind vorba de un asemenea bărbat, nu mă miră.

Masa – strict intimă – avu loc la hotelul

„Castiglione”. După masă, Christiane și marchizul rămaseră o clipă singuri.

— Spune-mi, ceremonia ți s-a părut chiar atât de grozavă cum ți-ai închipuit-o?

— Nu, răspunse Jacques. Adevărul e că mi-am adus aminte de prima împărțășanie – de fapt, împărțășania noastră – zâmbi el. Curios, te-am revăzut așa cum erai în ziua aceea: foarte subțire, foarte frumoasă, cu ochii mari, albaștri și învăluită într-un nimb alb. M-am revăzut pe mine, un băiețuș cu plete încă blonde, într-un costum negru, purtând o brasardă albă, simbolul inocenței.

— Spune-mi, Jacques, ești fericit?

— Mai mult decât s-ar putea spune prin cuvinte.

— Atunci totul e bine, zice ducesa. Când crezi că te vei reîntoarce la Paris? Întrebă ea, vrând să pună capăt sentimentalismului.

— Poate peste vreo patru luni. Ambasada Portugaliei se mută din casa mea abia în decembrie. Arhitectul va lua imediat palatul în primire și trag nădejde ca pe la sfârșitul lui februarie totul să fie gata. Nu te bucuri că vom fi vecini?

— O, sigur că da, spuse ducesa cu o notă de ironie care jigni urechea marchizului. Abia aștept să văd ce-o să facă din dumneata căsătoria. Ea îl schimbă la fel de mult și pe bărbat, ca și pe femeie.

— Ceea ce știi sigur e că, în ce mă privește, n-o să schimbe sentimentele mele pentru dumneata. Să nu crezi că de acum ai scăpat de mine! Nu, căci n-am să mă mai pot lipsi de sfaturile și de prietenia dumitale. Deocamdată, am să te rog să-mi îngădui să-ți scriu...

— Să-mi scrii? se miră ducesa. Vrei să-mi scrii în timpul călătoriei dumitale de nuntă?

— De ce nu? M-am obișnuit atât de mult să-ți spun totul, încât

sunt sigur că mă voi simți ispitit să-ți împărtășesc impresiile mele. Știi ce-ar trebui să faci? spuse marchizul fulgerat brusc de o idee.

— Ce? întrebă ducesa.

— Cum n-ai fost niciodată la Roma, de ce n-ai veni cu noi acolo?

— Ești nebun, dragul meu!

Mânia, mâhnirea, durerea o făcură pe Christiane să rostească aceste cuvinte cu o asemenea expresie, încât marchizul o privi cu mirare.

— Nebun? De ce sunt nebun?

— Pentru că...

— Când o femeie îmi invocă acest motiv, nu insist niciodată, zise marchizul înclinându-se.

— Și bine faci! ripostă ducesa cu glas tăios, încearcă să fii fericit, adăugă ea ceva mai blând. Îți urez să ai parte de cea mai frumoasă lună de miere. Și dacă simți într-adevăr nevoia, scrie-mi, zise ca îndreptându-se spre camera lui Annie.

Tinerii căsătoriți urmau să petreacă luna noiembrie la castelul Saint-Michel, lângă Cannes, apoi să-și continue călătoria și să se întâlnească la Roma cu doamna Villars.

Fiindcă Annie ținuse să viziteze apartamentul lui Jacques, doamna d'Anguilhon îi poftise pe tineri la masa de seară. De acolo, urmau să se ducă direct la gara Lyon.

Pe la ora cinci, după ce-și îmbrățișă cu multă dragoste mama și verișoara, Annie – urmându-și soțul – se urcă în cupeul plin de flori care o aștepta s-o ducă în strada Bellechasse.

Din balconul hotelului, Catherine aruncă pe deasupra trăsorii un pumn de orez și un pantof vechi: orezul, ca noua căsnicie să fie cu noroc, iar pantoful vechi ca s-o apere de vrăji, după obiceiul irlandez.

În momentul acela ducesa de Blanzac ieși din palatul ei de pe strada Castiglione. Guy de Nozay o urcă în trăsură.

— Iată-i, în sfârșit, plecați spre al șaptelea cer, glăsui el.

— Să nădăjduim că vor rămâne cât mai mult acolo.

— Ar fi un caz cu totul neobișnuit. Căci ori nu ajungi niciodată acolo, ori cazi și-ți frângi aripile.

— Ți s-a întâmplat așa ceva?

— Nu! Eu n-am întâlnit decât o singură femeie cu care aş fi vrut să încerc această ascensiune. Dar m-a refuzat. Aşa că am luat hotărârea de a rămâne pe pământ lângă ea.

— Ai procedat în mod înțelept, iar prietenia dumatăle îi este nespuse de preţioasă, spuse ducesa. Apoi, întinzând vicontelui mâna, adăugă: La revedere. Ne vedem săptămâna viitoare la Blanzac.

Capitolul XXIV

Christiane presimţise că mai devreme sau mai târziu în viaţa ei va surveni o mare pasiune. Dragostea pe care o avusese pentru ducele de Blanzac nu contase prea mult. Fusesse iubirea unei copile care nu numai că nu cunoştea nimic din viaţă, dar nu se cunoştea nici măcar pe sine. Se gândea că odată şi odată va trebui să aibă şi ea ceasul ei de extaz şi de fericire. Se săturase să tot fie iubită, măgulită, curtată. Voia să iubească şi ea, să se devoteze, să se jertfească pentru fiinţa iubită. Poate că niciodată o femeie nu urzise un vis mai frumos decât ea. Visul acesta îi umplea singurătatea şi, menţinând-o pe cele mai înalte culmi ale idealului, o ferise de orice atingere senzuală. Iubirea nu fusese fulgerul pe care-l aştepta. Ea se infiltrase ca o otravă în mintea şi-n carnea ei. În loc de un strigăt de triumf, îi smulsese un strigăt de durere.

Cu toată sfâşierea lăuntrică pe care o simţise când marchizul îi spusese că s-a logodit, ea refuzase să admită că îl iubea. Îl cunoştea mult prea bine. Era nestatornic, frivol, slab de înger şi deosebit, o, atât de deosebit de bărbatul la care visase în fragedă tinereţe...

La început, Christiane crezu că regretă doar intimitatea agreabilă ce se stabilise între ea şi Jacques. Apoi, când nu mai avu rost să-şi mai facă iluzii, se strădui în fel şi chip să se vindece de-o iubire ce-o umilea. Recurse, în acest scop, la mijloace eroice.

Îşi impuse să se afle în prezenţa celor doi logodnici, făcu mai multe drumuri la Paris, îl ajută pe marchiz să aleagă darurile, îi dădu lui Annie sfaturi în privinţa toaletelor, se ocupă de trusoul ei, îi arătă modelele care socotea ea că aveau să-i placă mai mult lui Jacques.

Asistă la slujba de căsătorie şi, cu toată mâhnirea pe care i-o provoca, se sili să-i privească pe cei doi tineri îngenuncheaţi unul lângă altul. Îndură chinul mesei de nuntă, apoi o urmă pe mireasă în camera

ei, ajutând-o să-și schimbe toaleta și admirându-i, cu ochii larg deschiși, frumusețea umerilor și pielea tânără și catifelată. Când intră Jacques îi zise:

— Hai, sărută-ți soția, domnule mire. Și-i privi cu aviditate tot timpul cât dură acest sărut. Asistă, apoi, la plecarea lor, auzi zgomotul cupeului și zgomotul acesta răsună până în adâncul inimii sale.

După ce Guy plecă, se ghemui în colțul trăsurii și, cu ochii închiși, rămase încremenită. Două lacrimi grele țâșniră de sub pleoapele închise; cele dintâi lacrimi de femeie. Ștergându-și-le încet, își spuse: „O să treacă... O să treacă... Cu vremea am să uit!”

Partea a doua

Capitolul I

Castelul Saint-Michel – așezat la jumătatea drumului pe dealul ce domină golful Saint-Juan – fusese construit de un englez în genul acelor mănăstiri mici pe care le întâlnești atât de des în Anglia. Soții de Froissy îl cumpăraseră pentru a-și petrece acolo bătrânețea, numai că în colțul acela de rai era atât de mult soare, cer albastru și frumusețe, încât să ajungă nu numai unui amurg superb, ci și unui răsărit strălucitor.

Tinerii căsătoriți găsiră deci aici, pentru luna lor de miere, un castel prevăzut cu toate rafinementele luxului; dincolo de zidurile sale, un aer plin de miresme, de flori, de verdeată. Albastru deasupra capetelor lor, albastra în zare, albastru pe mare, cu alte cuvinte, o priveliște de vis. La Cannes găsiră ancorat iahtul cu care se plimbară pe coastele Normandiei și ale Breitaniei. Echipajul îi primi pe cei doi tineri ca pe o pereche regală, cu urări de fericire și cu brațele încărcate de flori. Tinerii ajunseră la Cannes exact după ce se isprăvisse vremea urâtă. Așa că avură o lună noiembrie deosebit de frumoasă și de caldă, care le îngădui plimbări, atât pe mare, cât și pe uscat.

Annie o ducea din descoperire în descoperire, din uimire în uimire. Era fericită să cunoască, în sfârșit, partea aceea meridională a Franței pe care toate prietenele ei o vizitaseră. Văzută mai ales prin prisma iubirii, i se păru cea mai frumoasă priveliște pe care o văzuse vreodată. Mantia sărăciei, asemănătoare acelor mantii de plumb pe care Dante le pune pe umerii tuturor damnaților, căzând pentru

totdeauna de pe umerii lui Jacques, acesta începu a se simți din nou tânăr și înflăcărat ca la douăzeci de ani. Toată ziua nu se gândea la altceva decât la clipa fericită când va intra din nou în posesia superbului său castel de la Blonay.

Încă din primele ceasuri ale intimității lor conjugale, marchizul își dăduse seama ce fel de ființă era Annie. O Evă prozaică și simplă a Lumii Noi, total deosebită de Eva complicată și complexă a Lumii Vechi. Alături de ea, avu senzația că mușcă dintr-un fruct frumos, sănătos, dar încă prea verde, al cărui gust acrișor era însă destul de plăcut. Femeia aceasta cu mângâierile calculate, cu ochii limpezi, cu mâinile reci, și care nu putea să-i ofere niciuna din senzațiile pe care le cunoscuse înainte, îi dezvălui totuși plăcerea dragostei, fără artă și fără prefăcătorii.

Annie acceptase căsătoria cu un fel de bucurie prozaică, detașată, care uneori pur și simplu îl năucea. Rostise unele cuvinte atât de nemaipomenite pentru un francez, încât pe Jacques îl umfla râsul când era singur, părându-i rău că delicatețea îl împiedica să i le împărtășească vreunui prieten.

Jacques, care ținea ca soția să fie în puterea lui, o studia ca pe a opta minune a lumii. Auzea adesea, prin ușa întredeschisă, discuțiile ei cu dădaca, discuții care îl amuzau grozav fiindcă izbutiră să-i dezvăluie pe deplin firea lui Annie. Încetul cu încetul, marchizul observă că bătrâna dădacă începuse să țină la el. IDE altfel, nici nu-i fusese prea greu să câștige inima irlandezei. Știa cum să discute cu servitorii bătrâni pentru care avea întotdeauna un cuvânt prietenos.

Căsători o schimbase totuși mult pe tânăra americană. Chipul ei era acum mai blând și mai puțin copilăresc.: Felul ei de a se mișca era mai puțin dezinvolt, mișcările mai puțin bătoase. Într-o zi îi scrisese verișoarei sale: *„Jacques afirmă că expresia mi s-a schimbat. Sunt curioasă ce-ai spune tu* Apoi adăugă: *„Dacă e adevărat că fericirea înfrumusețează înseamnă că eu ar trebui să fiu acum nespus de frumoasă!”*

De fapt, Annie era fericită, poate nu pe deplin fericită, totuși destul. Sigur, îi era puțin cam greu să se obișnuiască cu bărbatul ei francez. Sensibilitatea, nervozitatea lui o zăpăceau de multe ori. Când îl

vedea căzut într-una din reveriile acelea cărora îi plăcea să se lase uneori pradă, se uita la el ca la un fenomen, căci ea nu văzuse niciodată un bărbat visând.

În America, europenii trec drept niște fustangii nemaipomeniți. Annie se întreba adesea, în sinea ei, dacă bărbatul ei se distrase îndeajuns înainte de căsătorie și dacă avusese numeroase succese. Ardea de dorința de a afla unele lucruri, dar nu îndrăznise niciodată să-l întrebe nimic. Era nemaipomenit de mândră de a fi soția unui marchiz. Îi făcea o plăcere deosebită să admire coroana brodată pe lenjeria și pe obiectele sale de toaletă. E adevărat că la început se cam rușinase pentru vanitatea ei, dar până la urmă admise că era un lucru cât se poate de firesc să-i placă să admire acea coroană, care, oricum, îi aparținea.

Contele și contesa de Froissy se înapoiară acasă la sfârșitul lui decembrie și insistară ca tinerii să mai rămână și ei o săptămână. Contele își iubea foarte mult nepoata și-i făcea o plăcere deosebită s-o provoace la discuție. Disprețul ei față de oamenii și de țările care nu mergeau în pas cu progresul, sila ei față de rutină îl distrau grozav. Într-o zi, vorbind despre ea, spuse: „Annie e cea mai frumoasă bucată de proză pe care o poți citi”; apoi adăugă în sinea lui: „Numai dacă dobitocul ăsta de Jacques se va mulțumi doar cu ea!”

În 15 decembrie, marchizul și marchiza d'Anguilhon plecară la Neapole cu iahtul, ducând cu ei atâtea amintiri cât să le ajungă toată viața.

Capitolul II

Doamna Villars și Clare petrecură luna noiembrie în Touraine la familia Keradieu, apoi plecară la Roma, unde urmau să se întâlnească cu George Ottis.

La Neapole, marchizul și marchiza d'Anguilhon au găsit Vezuviul acoperit de zăpadă și au nimerit peste o ploaie cu găleata. Tremurară de frig peste tot și, plictisiți să tot aștepte soarele, se hotărâră să plece la Roma pentru a găsi un pic de confort și de distracții.

Annie telegrafie de îndată mamei sale să le rețină un apartament la hotelul Europa unde stătea și ea. Tinerii căsătoriți erau așteptați cu o nerăbdare ușor de explicat. La sosire, găsiră

apartamentul plin de flori, luminat ca ziua și înveselit de un foc strașnic în căminul impunător. Măgulit de preocuparea celor două americance de a le face o impresie plăcută, Jacques se arată foarte prietenos cu ele.

Clare, care ardea de dorința de a se afla singură cu verișoara ei, o luă imediat cu ea sub pretextul că vrea să-i arate camera.

— Ei, ia să vedem schimbarea aceea nemaipomenită de care ne-ai tot vorbit. Da, într-adevăr, te-ai schimbat.

— În bine sau în rău?

— Nu știu, nu-mi dau seama. Ochii mi se par mai mari și parcă ai mai îmbătrânit...

— Îmbătrânit? strigă Annie alarmată și dădu fuga la oglindă.

— O, nu vreau să spun că ai căpătat riduri, răspunse Clare râzând, dar ia te uită...

Și petrecându-și brațul de după gâtul verișoarei sale, își lipi chipul de al ei.

— Nu par mai tânără decât tine?

— Ba da.

— Știi... Tu ai devenit femeie și pe deasupra și marchiză! Cred că e destul pentru a îmbătrâni pe cineva!

Apoi, retrăgându-și brațul, se așează drept în fața lui Annie.

— Acum spune-mi adevărul... Ne-am făgăduit să ni-l spunem. E plăcută sau neplăcută căsătoria?

Annie roși și întoarse capul.

— Depinde de soț, spuse ea pentru a-și ascunde încurcătura.

— Bănuiam, răspunse Clare foarte serioasă.

— Ce face George? întrebă Annie pentru a schimba vorba.

— E cam obosit, dragul de el; dar câteva luni de odihnă îl vor face să-și revină. De fapt, acum poate spune că într-adevăr și-a făcut o situație. Și abia are treizeci și doi de ani! Știi că nu e deloc mai prejos în comparație cu soțul tău? E doar un altfel de tip, asta-i tot! îmi face impresia că seamănă cu un câine bun și credincios de Terranova, pe când d'Anguilhon seamănă cu ogarii aceia mari cărora le place să fie mângâiați și cocoloșiți ca niște pașale. Sper că va avea bunul-simț să nu-și dea aere față de George.

— Jacques să-și dea aere? O, e prea aristocrat pentru așa ceva!
— Să sperăm că ogarul tău și Terranova al meu vor trăi în bună înțelegere.

— Să nădăjduim!

— Am fost foarte surprinsă când am văzut că bărbatul tău vrea să locuiască în același hotel cu noi!

— De ce? Are sentimentul familial foarte dezvoltat. Mereu îmi spune că n-ar putea trăi multă vreme departe de mama sa.

— Decât să mărturisească așa ceva, un american sau un englez ar prefera să fie jupuit de viu!

În clipa aceea Catherine intră pentru a-și ajuta stăpâna să se îmbrace. Domnișoara May o sărută pe amândoi obraji.

— Ia spune-mi cum merge noua căsnicie? S-au certat vreodată până acum?

— Să se certe? Ah, domnișoară Clare, nu vă doresc decât să aveți și dumneavoastră o lună de miere tot atât de frumoasă ca a verișoarei dumneavoastră.

George Ottis a fost apoi prezentat marchizului. Privindu-se în ochi, cei doi bărbați își strânsesă mâinile. Era cât se poate de clar că fiecare făcuse o bună impresie unul asupra celuilalt, fapt ce le determină pe cele două verișoare, oarecum îngrijorate, să schimbe o privire plină de mulțumire.

Cei patru tineri luară masa de seară la doamna Villars. Clare își observa într-una verișoara. Da, căsătoria o schimbase. Privirile pline de dragoste pe care le avea pentru bărbatul ei, atenția deosebită pe care i-o acorda, aproape că-i pricinuiră un fel de iritare.

Masa a fost veselă și foarte animată. S-a vorbit și franțuzește, și englezește. Subiectul discuției:

America, Touraine, Cannes. George și-a exprimat sincera lui admirație pentru lucrurile deosebite din Europa.

— Și când mă gândesc, zise el, că sunt destui oameni la noi care pretind că America e superioară Lumii Vechi. Acest lucru mă deranjează pentru că am impresia că văd niște copii prost crescuți insultându-și bunica.

— Suntem cu toții, adăugă și doamna Villars, porniți împotriva

Europei. Ba unii chiar ar dori să dea foc transatlanticului pentru a le împiedica pe americance să mai plece în Franța sau în altă parte ca să nu-și mai cheltuiască dolarii.

— Asta-i o prostie, declară domnul Ottis cu energie, pentru că americancele noastre ne aduc din Europa idei noi care ne îngăduie să ne perfecționăm stilul de muncă și să ajungem la unele produse deosebit de frumoase, cum sunt de pildă, stofele și argintăria noastră. Eu cred că cele, hai să zicem cinci sute de milioane pe care le lăsăm în medie, anual, în Europa, ne aduc un câștig dublu dacă nu cumva triplu.

Felul acesta practic de a vedea lucrurile, folosindu-se de vanitatea feminină, îl amuză grozav pe Jacques inspirându-i chiar admirație.

După masă, Clare se grăbi să-și ia deoparte logodnicul.

— Ei, cum ți se pare acest faimos marchiz? îl întreabă ea.

— E un bărbat care arată foarte bine, mult mai bine decât mă așteptam. Ai ceva să-i reproșezi?

— Nimic altceva decât faptul de a o fi furat pe Annie, căci a furat-o!

— Păi, cred că nu fără învoirea ei. Văd că e foarte îndrăgostită de bărbatul ei.

— Da, are un aer de-a dreptul stupid...

— Stupid? Nu mi se pare! Eu, ca să-ți spun drept, aș fi fericit dacă și tu ai avea aerul ăsta după ce ne vom căsători...

— Să mă ferească Dumnezeu! ripostă Clare cu o ferveare comică. Cu mine nu e niciun pericol să arăt astfel, fiindcă sunt dintr-un aluat mai tare.

În călătoriile sale, Jacques străbătuse deseori împrejurimile Romei, fără să aibă însă prilejul de a vizita acest oraș. Acum iată că se văzuse și la Roma eliberat de griji și cu inima destul de plină de fericire pentru a putea lupta împotriva melancoliei ce-l năpădea uneori.

Chiar a doua zi după ce ajunsese la Roma, Annie îi oferi bărbatului ei o mostră de *sightseeing*, ceea ce ar însemna „vizitarea curiozităților”, care constituie deliciul unei americance și pe care ea o consideră drept una dintre cele mai importante îndatoriri ale sale.

Pentru marchiz, acest lucru a fost un izvor continuu de

amuzament, dar și de agasare. Zilnic, Annie pleca de acasă cu *Baedekerul*, își îndrepta privirea către un tablou, apoi se uita în acel faimos catalog și tot așa mereu, repetând ore în șir acest exercițiu cu o plăcere și o conștiințiozitate fără seamăn. Nu admira doar pentru a admira, ci se vedea că gustă cu adevărat priveliștea acelor capodopere. Din păcate, ele îi fermecau doar privirea, fără să producă în ea nicio emoție. Vedea, dar nu simțea nimic. Din peregrinările ei artistice, se înapoia întotdeauna moartă de oboseală, simțind – cum îi plăcea să spună în glumă – toate tablourile și statuile în picioare, dar mulțumită că-și petrecuse timpul cu folos. Americanismul: „Am făcut un oraș sau am făcut Un muzeu” însemna că ai trecut în revistă curiozitățile unui oraș sau pe cele ale unui muzeu.

Chiar a doua zi Jacques – care nu se mulțumea doar „să facă Galeriile Vaticanului” – îi spuse soției sale:

— Annie, aici fiecare privește separat. Două persoane nu vor putea vedea la fel. Ne-am jena unul de altul!

— Foarte bine, spuse ea veselă, fără să observe faptul că, în clipa aceea, soțul ei lăsase să-i cadă mâna pe care până atunci o ținuse în mâna lui.

Întorcând de câteva ori capul și văzându-l pierdut în contemplarea unei statui sau a unui tablou, Annie își zicea cu un aer de superioritate:

— Săracul de el! Nu vede nimic!

De fapt, într-un muzeu Jacques nu vedea decât cinci sau șase tablouri, una sau două statui; dar el nu numai că le vedea, le și simțea, le ducea cu sine adânc întipărite în minte. Unele capodopere făceau să i se umezească ochii. Chipul unei Madone sau formele grațioase ale unei zeițe îl obsedau zile întregi, făcându-l să cadă în reverii încântătoare.

La Roma, ceasul rugăciunii *Ave Maria* are un farmec misterios pe care nu-l simt decât visătorii, poeții, ființele rafinate. În clipa când bate acest ceas se pare că în văzduh se deschide o cale pe unde trec sufletele, că trecutul coboară în prezent, că timp de câteva minute morții se amestecă printre cei vii. Femeile se întorc acasă ușor înfiorate, cu simțurile treze și ciudat de predispuse la ceea ce Paul Bourget numește „*un crime d'amour*”. Jacques era mereu impresionat

de ceasul acesta pentru *Ave Maria*. Dacă se afla afară, devenea tăcut, își încetinea pasul și timp de câteva minute suporta influența sa de neînțeles.

Într-o după-amiază, în timp ce ieșea din Bazilica Sfântul Petru – cuprinsă de umbrele înserării – clopotul sună de vecernie.

Glasul acelui clopot unic în lume îl opri brusc în peristil. Uitându-se în jurul său, văzu că Piața era pustie, dar că vibrațiile acelui clopot de aramă o umpleau de rugăciuni.

— O, ce frumos el șopti el cutremurat.

— Superb, spuse Annie rece. Nu-mi mai amintesc însă câte picioare măsoară Piața și colonadele. Să mă uit în *Baedeker*...

Pentru Jacques, cuvintele acestea au picat ca un duș rece. Emoția i se transformă într-un zâmbet de milă. El simțise frumusețea spirituală a acelui moment, ea, frumusețea materială. Și fără să-și dea seama de efectul dezastruos pe care-l produsese.

Annie își deschise *Baedekerul* și – în lumina estompată a amurgului – căută cifrele care, după ea, dădeau acelui spectacol deplina sa valoare.

Marchizul nu vru să-i împărtășească lui Annie impresiile sale, pe care, gelos, le păstră pentru sine. De altfel, sunt foarte rare cazurile când un bărbat se dăruie întreg, pășându-i prea puțin dacă nu e înțeles. E cât se poate de încântat să știe că are o cută, un ungher în suflet unde soția sa nu poate pătrunde. E singurul lucru pe care-l mai poate salva din libertatea sa.

Temperamentul lui Annie îl duse pe Jacques cu gândul la femeia care era antiteza ei vie, și anume la ducesa de Blanzac. Vorbiseră atât de mult împreună, analizaseră atâtea sentimente, dezbătuseră atâtea idei, încât acum – când în sufletul lui se învolburau atâtea gânduri – simți nevoia de a o avea lângă sine. În fiecare clipă își spunea: „Ce bine ar înțelege ea acest lucru!”. Ar fi dat oricât să-și vadă propriile sale emoții oglindindu-se în ochii și pe buzele ei. I se întâmpla uneori să vadă în muzee portrete care semănau cu ducesa, statui care aveau unele din liniile trupului ei. Aceste portrete și aceste statui îl făceau să stăruie îndelung lângă ele, căci îl atrăgeau fără voia lui.

Chiar în prima săptămână a șederii sale la Roma, îi trimise o

scrisoare lungă, plină de impresii și de senzații noi și din care răzbătea un aer de caldă tandrețe.

Christiane îi răspunse printr-o scrisoare veselă, spirituală, ironică, de o banalitate voită, care se încheia cu acest post-scriptum: *„Mă întrebi cum se face că Roma nu mă atrage; mă atrage și încă foarte mult. Aștept însă să fim doi pentru a o vizita, pentru a mă bucura de ea. Ei, acum ești mulțumit?”*

Acest *post-scriptum* atât de profund feminin și atât de inconștient de pervers îl tulbură mult pe marchiz. „Să fim doi”, repetă el. Oare vrea să se recăsătorească? Și, la urma urmei, de ce nu? Dar dacă se va recăsători o va pierde, toată intimitatea lor se va irosi. Gândul acesta îl chinui timp de câteva zile, apoi sfârși prin a-și spune că nu va renunța Christiane atât de ușor la averea soțului ei.

Annie nici nu bănuia că avea deja o rivală. Nu măsurase capacitatea inimii bărbatului ei; ignorând faptul că buzele sale puteau săruta și altfel și nefiind în stare să viseze o fericire deplină, ea spunea tot timpul că marchizul e „un soț perfect”.

Adevărul e că marchizului nu-i dispăcea familia sa americană. Prețuia, mai cu seamă „discreția și caracterul deosebit al doamnei Villars. Începuse să-i spună: „mătușa Mary”, ca și Clare, ceea ce făcuse ca relațiile dintre ei să fie foarte apropiate. Nu se putu abține să nu admire pelerinajul pe care-l făcea pentru a treia oară la Roma, mărturisindu-și că nu cunoștea multe franțuzoaice de vârsta ei, care să se intereseze atât de sincer de capodoperele de artă, cât și de istoria acestui oraș.

Marchizul izbutise să trăiască în deplină înțelegere și alături de domnișoara May, care continua să-i fie ostilă. Dar, temându-se de el, nu îndrăznea să fie nici insolentă, nici insinuantă. Jacques simțea o plăcere malițioasă s-o tachineze, s-o exaspereze, pentru ca apoi s-o liniștească printr-un cuvânt încântător, numind-o „frumoasa mea verișoară”, sau ținând-o la respect cu privirea, cu acea privire despre care domnișoara May spunea că seamănă cu privirea lui „Van Dyck” de la Versailles.

Pentru George Ottis, Jacques nutrea nu numai simpatie, ci chiar o tainică admirație. Se indigna când vedea cum îl tiraniza Clare pe

acest băiat atât de bun, încât într-o bună zi se trezi spunându-și „Sper că soției mele nu-i va trece niciodată prin minte să mă trateze ca pe un american!”

Într-o seară, venind de la doamna Villars, Annie îi zise:

— Jacques, să știi că mâine mergem la „Frascati”!

Felul acesta de a dispune de persoana lui îl făcu pe marchiz să tresară.

— Care noi? Întrebă el ridicând din sprâncene.

— Păi, familia Walter, mama, Clare, George și noi doi.

— Draga mea, înainte de a fi vorbit în numele meu trebuia să mă întreb dacă nu cumva am altă intenție. Tocmai hotărâsem să vizitez vila „Madama”. Se spune că atunci când cerul e senin, de acolo se vede marea și vreau să profit de vremea aceasta frumoasă pentru a admira Mediterana. Tu ești însă liberă să te duci la „Frascati” dacă acest lucru îți face plăcere.

Pentru prima oară, Annie simți frâul și se împotrivi.

— Foarte bine. Mă voi duce, răspunse ea cu glasul cel mai independent și mai nepăsător.

Hotărâtă să dea, în felul acesta, o lecție bărbatului ei, se așeză degajată în fața mesei și deschise *Baedekerul* pentru a afla amănuntele care o interesau despre „Frascati”. Dar neliniștea sufletească o împiedica să priceapă ceea ce citea; atunci se apucă să scrie, dar mâna ei, de obicei atât de fermă, acum îi tremura mult prea tare. Deși profund tulburată, se stăpâni și o vreme se plimbă încoace și încolo. Apoi gura ei strânsă se destinse, iar pe chip i se zugrăvi supărarea. Jacques, care își observa nevasta din dosul ziarului *Le Figaro*, fu ispitit să-i șoptească un cuvânt drăgăstos, dar se abținu. Era de părere că nu trebuie să-ți răsfeți prea mult soția nici măcar în luna de miere și că încă din primele zile ale unei căsnicii un bărbat trebuie s-o facă să-i simtă autoritatea. Socotea cu atât mai mult că trebuia să procedeze astfel, cu cât Annie era americană.

Foarte iritată, marchiza se ridică de pe scaun, se învârti în jurul camerei, schimbă locul unui fotoliu, mută câteva tablouri și așeză din nou pernele pe canapea. În timp ce făcu toate aceste lucruri, privi pe furiș la bărbatul ei al cărui profil fin și mândru se afla în plină lumină.

„Da, își zise ea, zău că seamănă cu un ogar de rasă pură!”. Culmea e că această comparație o făcu să-și recunoască greșeala. Privindu-l cu plăcere, își zise că Jacques nu era nici Frank Barnett, nici George Ottis și că ar fi trebuit să-și aducă aminte de acest lucru. Dorind să fie iertată, se apropie tot mai mult de el, iar în cele din urmă trecu în dosul fotoliului său și-i înconjură gâtul cu brațele.

Marchizul își lăsă capul pe spate, iar ea se aplecă asupra lui și-l sărută.

— Prefer să merg cu tine mâine la vila „Madama”, zise ea.

— Mă bucur mult, iubita mea, îi răspunse d’Anguilhon. Apoi, atrăgând-o spre el, o așeză pe genunchi.

— Jacques, ești supărat fiindcă nu te-am întrebat dacă vrei să mergi mâine la „Frascati”?

— Supărat? De ce? Mărturisesc că în primul moment procedeul mi s-a părut cam... ciudat. Ar fi trebuit să-mi dau însă seama că nu era decât o simplă scăpare din partea ta.

— Scăpare? Nu tocmai. Nu-mi închipuiam că era necesar să te consult pentru un lucru atât de puțin important răspunse Annie cu admirabila ei franchețe. În America soțiile iau întotdeauna angajamente mondene în numele bărbaților lor, fără să-i mai întrebe.

— Foarte rău, cu cât la voi bărbații mai și muncesc. Ar avea tot dreptul să-și rezerve atât ceasurile de odihnă, cât și pe cele de distracție.

— Ceea ce nu-i împiedică însă să-și pună fracul, fără să spună nimic, nerefuzând niciodată să-și însoțească soțiile.

Jacques zâmbi.

— Mă tem că nu mă vei putea aduce niciodată la o astfel de... perfecțiune. Nu te teme însă, nu sunt un tiran. Vei fi întotdeauna liberă să te duci unde vrei, să faci tot ceea ce ți se va părea bun și drept. Am încredere deplină în tine. Ai prea mult bun-simț pentru a nu te conforma obiceiurilor și chiar etichetei noastre conjugale. Sunt sigur că nu va trece mult și vei deveni o franțuzoaică perfectă.

Annie clătină din cap.

— O, nu spera acest lucru. Sunt și voi rămâne o americană, spuse ea cu o hotărâre care nu dispăcu deloc marchizului. Îmi voi

aminti însă întotdeauna că bărbatul meu este francez.

— Asta va fi de-ajuns, iubito! Numai să n-o regreți într-o zi...

Capitolul III

Lui Jacques i se întâmpla adesea ca atunci când vizita vreo biserică să zică: „Ah, dacă mama ar vedea așa ceva! Fraza aceasta a făcut ca, într-o bună zi, lui Annie să-i vină ideea de a-și invita soacra; o idee destul de năstrușnică, trebuie s-o recunoaștem. La început, doamna d'Anguilhon refuză, însă Annie insistă atâta încât bătrâna sfârși prin a accepta. Ispita de a vedea Roma alături de fiul ei era mult prea puternică pentru a-i rezista multă vreme.

Annie fusese bine inspirată invitând-o pe marchiză. Căci de îndată ce sosi mama sa, Jacques se gândi mai puțin la ducesă.

Jacques nu era credincios, dar primise de mic pecetea de neșters a catolicismului. Arcurile gotice ale unei catedrale, vederea unui altar, sunetul clopotelor îi spuneau marchizului o mulțime de lucruri pe care soția sa nu le pricepea cum nu se pricepea, de pildă, la mahomedanism sau la budism.

Marchiza măsură cu groază prăpastia morală ce exista între cei doi soți. Nu se gândi să se apuce să-și convertească nora, dar pentru a o apropia de bărbatul ei, vizită biserici, îi explică pe larg cultul catolic și simbolurile sale, îi istorisi legendele marilor sfinți și-i vorbi despre unele minuni care alcătuiau subiectul multor tablouri și fresce. Annie asculta cu interes, însă rămânea rece.

— Întreg acest supranatural conferă catolicismului ceva fabulos, încât îmi face impresia unei mitologii creștine.

Jacques nu-și putu reține zâmbetul și o privi malițios pe maică-sa care păru gata să se sufoc.

— Dumneata, doamnă, chiar crezi în toate aceste miracole și legende? o întrebă americanca înconștientă de enormitatea debitată.

— Copila mea, eu cred în divinitatea catolicismului și deci nimic din ceea ce a făcutuit nu mi se pare cu neputință.

— Asta pentru că dumneavoastră, francezii, v-ați obișnuit încă din copilărie cu minunile de soiul ăsta. Când însă auzi vorbindu-se pentru prima oară despre ele la vârsta pe care o am eu acum, par atât de copilărești și de inutile...

— Inutile? Dar ele au inspirat toate capodoperele astea pe care le admirăm acum și care inspiră devotamente sublime. Ne sporesc forțele și dacă ne-ar ajuta să uităm un pic lumea asta tristă și încă ar fi de-ajuns.

— Să uităm lumea asta? De ce? Eu mă simt cât se poate de bine aici, pe pământ.

Marchiza nu se putu abține să nu râdă.

— Draga mea copilă, dumneata te simți bine fiindcă ești fericită. Dar ia gândește-te la mulțimea celor nefericiți. Femeile care aprind lumânări în biserică, cele care vin să ia un strop de ulei din candela Madonei aflată în biserica Sfântul Augustin duc cu ele un strop de speranță pentru un bolnav, pentru un om aflat pe moarte, pentru un copil care n-are ce mânca. Nu crezi că toate acestea înseamnă totuși o ușurare?

— Ba da, numai că eu cred că ar fi mai bine dacă cei nefericiți s-ar întări sufletește învățând să-și suporte cu mai mult curaj sărăcia și boala.

— Și cum vei face să scadă ura celor năpăstuiți împotriva celor avuți?

— Obligându-i pe cei avuți să trudească pentru fericirea celor săraci și, apoi, dovedindu-le celor sărmani că și bogații au griji tot la fel ca ei și tot atâtea boli, ba uneori cu mult mai grele. Acesta este adevărul gol-goluț.

— Bravo, mica mea simplistă, zise marchizul.

— Eu cred că greutatea trebuie să fie proporționale cu umerii celor care le duc și că și cele bune, și cele rele sunt mult mai bine împărțite decât ne dăm noi seama. Mi s-a întâmplat să-i compătimesc, ba chiar să-i plâng pe unii oameni care erau pe deplin mulțumiți. Până acum eu, de pildă, am fost pe deplin fericită. Știu însă că va trebui să am și eu partea mea de durere, așa că o aștept.

— Iată o femeie care a evoluat! spuse Jacques. Ce crezi, mamă, despre ea?

— Cred tot ce poate fi mai bun, răspunse marchiza d'Anguillon, zâmbindu-i afectuos nurorii sale.

Marchiza era tot timpul deconcertată de logica raționamentelor

lui Annie. Când discuta cu ea despre religie sau despre sentimente, avea impresia că se află în fața unui perete alunecos și de nepătruns și atunci curma conversația.

Într-o zi, tânăra femeie văzând pe masă cartea *Orarul creștinesc* al soacrei sale îi ceru voie să se uite la chipurile de care era plină. Doamna d'Anguilhon nu îndrăzni s-o refuze, dar nu se simți deloc bine văzând degetele „ereticei” întorcând fără nicio evlavie filele cărții ce cuprindea toate tainele sufletului ei. Văzând chipurile sfinților cu aureole, Annie spuse:

— *How fanny! How fanny!*

Auzind aceste cuvinte care însemnau „Ce caraghios! marchiza fu îngrozită. Caraghios Sfântul Francisc din Assisi cu palmele lui străbătute de cuie! Caraghioasă Sfânta Monica ținându-și fiul de mână și privind la ceruri!

Ochii tinerei americance căzură pe una din imaginile în care Iisus, cu chipul îndurerat, cu pieptul deschis, își arăta inima sângerândă.

— Oh, doamnă, poza asta e imposibil de privit! strigă ea revoltată.

— Nu-i decât un simbol, fata mea, spuse marchiza vizibil marcată.

— Cam grosolan simbol! Mi-ar fi plăcut să nu știu că Iisus are o inimă cum au toți oamenii!

Grosolană, inima sfântă! Grosolană, viziunea Mariei Alacoque!

Jacques, care era de față, se amuza enorm. Nu și-ar fi cedat locul pentru nimic în lume! Spre marea deznădejde a doamnei d'Anguilhon, Annie începu să citească paragrafe din carte.

— Ciudat, spuse ea, credeam că știu destul de bine franceza, dar iată că nu înțeleg nici jumătate din ce scrie aici. Mă mir că Antoinette de Keradieu a avut curajul să se convertească la o religie atât de complicată.

— Cu toate acestea, se spune că religia catolică face în America progrese rapide.

— Asta numai pentru că nouă ne place să încercăm totul. Există și țicniți care au trecut la budism. Și apoi, fii sigură, doamnă dragă, că

oricât vor lua americanii din catolicism, tot vor mai lăsa ceva din această religie.

Annie continuă să răsfoiască volumul.

— Toate poveștile astea îmi taie pofta de viață nu numai de aici, ci și de dincolo de pământ.

„Am, în sfârșit, fericirea – începu ea să citească cu glas tare una din îndatoririle ce trebuiau îndeplinite înainte de prima împărtășanie – de a te poseda, Dumnezeu al iubirii. De ce nu pot fi numai inimă pentru a te iubi? îmbrățișează-mă, Doamne! Arde-mi inima cu iubirea ta!” Annie se opri brusc.

— Totul e lipsit de sens! spuse ea. Cum de îndrăzniți să vorbiți astfel cu Dumnezeu? Asemenea cuvinte nu pot fi sincere. Cine are nevoie de inima cuiva arsă de dragoste?

Cuvântul „confesiune” îi ațâță curiozitatea.

„Ai avut gânduri rele? Au fost cu voie?”

— Ce numiți dumneavoastră, catolicii, gânduri rele? întrebă ea ridicând spre soacră-sa ochii săi limpezi.

Jacques tuși; marchiza roși. Tocmai când deschisese gura să răspundă, valetul anunță că trăsura era gata. Fără să se mai gândească la întrebare, Annie închise repede cartea și se duse în camera ei pentru a-și pune pălăria. Rămași singuri, mama și fiul se priviră zâmbind.

— Crezi că nu mi-aș schimba mica eretică pe o elevă de la Sacré-Cœur?

— Și zău că ai avea dreptate. Dacă Annie nu e în stare să înțeleagă la ce înălțime morală e în stare să se ridice omul, cel puțin va ignora până la ce micime s-ar putea coborî.

Jacques primi în curând, la Roma, o veste care puse vârf fericirii sale. Castelul din Blonay fusese vândut cu doisprezece ani în urmă de către tatăl său. Ca și cum Providența n-ar fi vrut ca vechiul castel al familiei d'Anguilhon să fie profanat, industriașul care îl cumpăraseră murise înainte de a se fi mutat în el. Cumpărătorul nu avea copii, văduva sa arendă pământurile, dar opri castelul pentru unul din nepoți, ținându-l însă închis. Când venea pe acest domeniu locuia într-un pavilion de vânătoare. Chiar a doua zi după căsătoria marchizului, Bontemps se informă cu discreție despre situația

materială a doamnei Mottet și află că suferise mari pierderi bănești. Înarmat cu informația aceasta, începuse tratativele cu actuala stăpână a castelului și reuși mai presus de așteptările sale. Cu toată valoarea sporită a domeniului datorită ameliorării pământului, doamna Mottet fu de acord să-i cedeze castelul la prețul cu care-l cumpăraseră, adică la vreo patru milioane de franci, cu condiția ca acești bani să-i fie plătiți pe loc.

Bontemps telegrafiasă imediat marchizului pentru a obține aprobarea de a începe să trateze. Citind telegrama, Jacques pâli de emoție și fără să poată rosti un cuvânt, întinse hârtia soției sale.

— Ah, ce bucurie! strigă Annie. Răspunde-i imediat omului tău de afaceri; eu voi trimite o telegramă la New York pentru a mi se expedia banii necesari.

Jacques își cuprinse soția în brațe, strângând-o cu dragoste la piept într-un gest de mare bucurie și recunoștință.

— Oh, Doamne, ce fericiri vom fi în minunatul nostru castel, zise el cu ochii umezi. Sunt sigur că o să-ți placă nespus de mult.

După trei săptămâni de pelerinaj prin orașul etern doamna d'Anguilhon dori să se înapoieze la Paris pentru a pregăti casa tinerilor căsătoriți.

Jacques și soția sa o însoțiră până la Florența, vizitând împreună, în drum, Perugia și Assisi. De ani de zile marchizul dorea să vadă locurile unde trăise Sfântul Francisc.

Micul oraș, plin de umbră, o impresiună pe Annie mai mult decât splendorile Romei. Străzile înguste și cu scări numeroase, casele vechi și joase, prăvăliile ciudate o amuzară în mod deosebit. O izbi însă aerul parcă încremenit al oamenilor și al lucrurilor, cu atât mai mult cu cât mintea ei era plină de tablouri care palpitau de viață. Avu impresia că a nimerit în altă epocă. La rugămintea ei, marchiza îi istorisi viața Sfântului Francisc și a Sfintei Clara.

— Păcat, spuse Armie, că din moment ce se iubeau atât nu s-au putut căsători.

— Cum? Să se căsătorească Sfântul Francisc cu Sfânta Clara? Ei nu, că asta-i prea de tot!

— De ce nu? întrebă Annie.

— Erau sortiți unei stări sufletești mult mai elevate, spuse marchiza. Iubirile noastre mondene sunt atât de mici și de meschine în comparație cu afecțiunea divină care îi unea! Fii sigură, draga mea, că au cunoscut bucurii mult mai profunde decât ale noastre.

— Crezi? Întrebă Annie cu un aer de îndoială.

— Iată, copila mea, ai aici un exemplu de forță sufletească rar întâlnită; datorită ei, Sfântul Francisc și Sfânta Clara au impulsionat crearea acestor două biserițe suprapuse pe care se află frescele lui Giotto. Forța aceasta a apărut orașul Assisi de uitare și de distrugere, mult mai bine decât ar fi putut s-o facă banii sau gloria și iată că după cinci secole orașul acesta mai are încă puterea să atragă și să emoționeze mii de pelerini.

— Ciudat, într-adevăr, zise Annie. În America nu vor exista niciodată sfinți, adăugă ea cu o oarecare veselie.

— Cine știe?

— Nu, nu văd cum un american s-ar lipsi de bunurile sale predicând sărăcia și stând la taclale cu porumbeii, în locul Sfântului Francisc, vom avea poate oameni care vor găsi posibilitatea de a mai reduce sărăcia și de a face lumea asta ceva mai confortabilă.

— Mă îndoiesc că vor face însă vreodată atât cât au făcut acești doi tineri din Assisi și sunt sigură că nu vor inspira niciodată ceva atât de frumos ca aceste două biserici suprapuse sau ca frescele gotice ale lui Giotto.

În timp ce marchiza își încheia fraza, Jacques scoase un strigăt de admirație, căci intraseră în capela mănăstirii. Capela aceasta, cu arcurile gotice ale ferestrelor și cu perspectiva ci minunată dominând întreaga vale a Ombriei, e una din cele mai frumoase priveliști din lume.

— Călugării, zise Jacques, erau toți, într-adevăr, mari artiști! Știau nemaipomenit de bine să-și aleagă locurile de retragere. Ce bine se puteau reculege aici, în tăcerea nopții, sub arcadele astea sau sub stelele cerului.

— Vai, ce tablou încântător! exclamă și Annie.

În fundul capelei, un călugăr bătrân, îmbrăcat într-o rasă cafenie, cu gluga lăsată pe ceafa, pășea încoace și încolo, citindu-și

rugăciunile. Într-o colivie atârnată de una din coloane, o pasăre cânta nebunește, iar pe zid, dedesubtul ei, două mănunchiuri de garoafe roșii înfloreau în niște ghivece sparte. Jacques o luă pe Annie de braț.

— Știi, o întrebă el, că tabloul acesta superb a solicitat mai multe eforturi decât faimosul vostru pod din Brooklin? A fost nevoie de un Sfant Francisc pentru a crea acest călugăr, de o evoluție și o revoluție pentru a goli această mănăstire și a aduce aici o pasăre cântătoare și niște flori. A fost, de asemenea, nevoie de secole pentru a da acestor pietre nuanța aceasta.

Annie își privi bărbatul cu admirație.

— Într-adevăr, zise, trebuie să mărturisesc că nu m-am gândit niciodată la astfel de lucruri. Va trebui să încep să mă gândesc și eu la unele dintre ele, zise ea cu o mutriță serioasă.

În ultimele zile petrecute la Roma, Jacques observase că soția sa se schimbase. Părea mai puțin veselă, mai puțin bine dispusă. Avea deseori crize de proastă dispoziție, când își descărca nervii pe biata Catherine; toate acestea indicau o perturbare morală și Jacques începu a se întreba cu îngrijorare dacă nu cumva Annie începuse să-și arate adevăratul său caracter.

Aflându-se la Florența, în ajunul plecării marchizei la Paris, cei doi soți rămaseră singuri după masa de seară. Stând lângă cămin, Annie își balansa un picior, ceea ce însemna că ceva o apăsa pe suflet. Jacques se plimba fumând prin imensul salon al palatului florentin. Izbîit de chipul tulburat al soției sale, se așeză lângă ea, își puse brațul pe spătarul fotoliului, apoi, pe un ton afectuos, dar destul de autoritar, o întrebă:

— Ce ai, draga mea?

— Ce să am? Am că nu ne vom mai putea duce în America, unde trebuia să asist la căsătoria lui Clare, că va trebui să renunț la toate frumoasele mele proiecte... Asta am, zise Annie cu buzele tremurând și ochii umezi.

— Dar de ce?

— De ce? O, Jacques, pentru că... pentru că voi avea un copil, murmură Annie îndurerată.

— Un copil? strigă marchizul sărind în picioare. E adevărat? Știi

sigur? întrebă el pălind emoționat cu chipul iluminat de o bucurie fără margini.

— Din păcate, e cât se poate de adevărat.

— E adevărat? Cum, și tu nu ești fericită?

— Ca să fiu sinceră, nu!

Chipul lui Jacques deveni atât de rece, încât Annie se grăbi să adauge:

— Aș fi deosebit de bucuroasă să am copii, însă peste doi, trei ani, nu acum, zise ea.

— Ar fi trebuit ca natura să țină seama de micile tale aranjamente. Numai că asta înseamnă să ceri prea mult, draga mea, zise marchizul pe un ton sever. Sper însă că mă iubești destul ca să nu regreti un eveniment care mă face nebun de fericire.

— O, Jacques, vorbele acestea mă răsplătesc pentru toate decepțiile mele!

Îngenunchind în fața soției sale și luându-i mâinile, marchizul zise:

— Cum ai putut să ții doar pentru tine atâta vreme un astfel de secret?

Annie își văzu pentru prima oară bărbatul îngenuncheat în fața ei.

— Nu voiam să-ți stric restul călătoriei, răspunse ea destul de emoționată și mă hotărâsem să nu spun nimic înainte de a ajunge la Paris.

— Să-mi strici călătoria? Cum de te-ai putut gândi la așa ceva?

— Fiindcă mi se pare oribil.

— Oribil?

— Da. În America nimeni n-o găsește interesantă pe femeia care așteaptă un copil. Biata de ea, aproape că se rușinează. Mulți bărbați nici nu vor să vadă în casa lor prietene ale nevestelor lor aflate într-o astfel de situație.

— Slavă Domnului că noi, latinii, avem destulă imaginație pentru a poetiza unele realități. Nouă, femeia în această perioadă a vieții sale, ni se pare extrem de emoționantă. Ne plac în mod deosebit duioșia privirii sale, încetineala mișcărilor ei, îngroșarea taliei.

— Crezi că mă vei găsi interesantă și pe mine?

— Nu numai interesantă, ci adorabilă.

— Asta îmi reamintește, zise ea emoționată, de o gravură pe care am văzut-o în vitrina unei prăvălii de sub arcadele străzii Rivoli. Înfațișa o femeie tânără având pe genunchi câteva scutece și hăinuțe de copil mic. În picioare, alături de ea, un ofițer ținea în mână o scufiță. Am fost grozav de uimită văzând că un fotograf reprodușese o scenă atât de intimă. Clare chiar a râs de ea, zicând: „Un american nu s-ar face niciodată astfel de râs!”

— Ei bine, vezi și tu acum care e diferența dintre caracterul vostru și al nostru. Cunosc gravura despre care mi-ai vorbit și am privit-o întotdeauna cu emoție. Ei bine, voi face și eu ca ofițerul acela: voi ține în mână scumpele mici scufițe și le voi săruta... și asta chiar de față cu Clare!

— A, nu, nu, să nu faci asta! exclamă speriată Annie.

— Ba o voi face! Și voi visa tot timpul la băiețelul acela al meu, fiindcă știi sigur că va fi un băiețel.

Emoționată, roșie la față, Annie își puse mâna pe gura bărbatului ei.

— Taci, te rog! zise ea.

Marchizul se ridică, se așază alături de soția sa și, petrecându-i un braț pe după umăr, întrebă:

— Mama ta știe?

— Cum, înainte să-ți fi spus ție? Nici pomeneală! N-am spus nimănui nimic. Singura care a ghicit e Catherine și e pe jumătate nebună de bucurie. Se roagă și dimineața, și seara pentru mine. Duce lumânări la biserică, plânge, râde, o adevărată comedie. M-a implorat să nu-mi manifest nemulțumirea față de tine ca să nu crezi cine știe ce despre mine. Eu însă nu știu să mă ascund și apoi sunt atât de tristă că nu voi putea lua parte la nunta lui Clare, încât...

— Voi face tot ce-mi va sta în putință ca să ai altceva în schimb. Acum hai să-i dăm și mamei această veste mare!

Îi întinse amândouă mâinile ajutând-o să se ridice. Ținând-o o clipă în fața lui, o privi cu atâta dragoste, încât Annie, tulburată, roși.

— Haidem! zise ea desfăcându-se din brațele lui. Cei doi soți o

găsiră pe marchiză făcându-și valiza.

— Ce-i cu voi? V-ați certat?

— Nu, nu ne-am certat, spuse Jacques. Avem însă o surpriză pentru dumneata. E vorba de o bucurie...

— Am avut atâtea în ultima vreme, încât încep să mă obișnuiesc.

— Atunci ascultă... Am să-ți spun despre ce e vorba însă la ureche, așa cum se obișnuiește în America... fiindcă această faptă e groaznic de rușinoasă... Nu-i așa, Annie?

— Da, așa e...

Marchizul înconjură cu un braț gâtul mamei sale și-i șopti ceva la ureche. De emoție, doamna d'Anguilhon scăpă cartea pe care o ținea în mână. Pe față i se întipări o bucurie fără seamăn. Dându-l la o parte pe fiul ei, se apropie de Annie, pe care o îmbrățișă fără să rostească niciun cuvânt.

— O, fetița mea, ce fericire! putu ea, în sfârșit, să rostească după o vreme. De fapt, bănuisem de când te-am văzut la Roma. Dar văzând că nu vorbește nimeni despre așa ceva, am crezut că m-am înșelat.

— Ai bănuțit? Dar după ce? întrebă Annie în culmea uimirii.

— După. O anumită expresie care te face interesantă.

— Ei, ce-ți spuneam eu adineaori? zise Jacques triumfător.

— Oare cum o fi aerul acela interesant, întrebă Annie uitându-se în oglindă și privindu-se cu atenție. Nu văd nimic interesant decât că am chipul tras și ochii încercănați. Ceea ce nu mă înfrumusețează deloc, adăugă ea ușor iritată.

— Știi, mamă, că nora dumitale nu e încântată să aibă un copil și că ar fi preferat să facă o călătorie în America, zise Jacques.

— Mi se pare cât se poate de firesc, răspunse marchiza, ca o femeie tânără să nu dorească să fie preocupată atât de repede de grijile maternității.

— O, ce bine-mi pare că te aud și pe dumneata vorbind astfel, zise Annie plină de recunoștință.

— Îmi dau seama că deocamdată ți-e greu să te resemnezi să faci unele sacrificii, zise marchiza. Dar peste câteva săptămâni în sufletul tău va înflori un sentiment atât de plăcut, atât de dulce și de scump, încât nu vei mai regreta nimic. Am trecut și eu prin toate astea,

zise marchiza cu un zâmbet plin de emoție privindu-și cu infinită tandrețe fiul. Bine ați făcut că mi-ați spus înainte de a pleca. Îi voi grăbi pe lucrători ca locuința să fie cât mai repede gata.

— Dacă Annie se simte obosită putem să ne înapoiem la Paris locuind o vreme la hotelul „Castiglione”.

— Obosită? Dar nu m-am simțit niciodată atât de bine. Vreau să ne terminăm călătoria de nuntă vizitând Veneția, Milano și Torino.

— Ai dreptate. Fă tot ceea ce-ți îngăduie sănătatea. Dar fii prudentă și nu te obosi prea tare. De altfel, mama ta va fi lângă tine și faptul că te va supraveghea mă liniștește.

Înapoiindu-se în apartamentul lor, Annie îi spuse cu un aer foarte convins bărbatului ei:

— Să știi, Jacques, că mama ta e mult mai bună și mai indulgentă decât tine.

— Și eu sunt de aceeași părere, draga mea.

Doamna Villars, domnișoara May și George

Ottis, care se duseseră la Neapole, se întâlniră la Veneția cu marchizul și marchiza d'Anguilhon. Auzind vestea pe care i-o dădu fiica ei, doamna Villars fu departe de a fi mulțumită. Contase pe vizita lui Jacques în America pentru a risipi neîncrederea cumnatelor sale, cât și a întregit familiei. Acum călătoria trebuia amânată fără să se poată preciza când va avea loc. Cât despre Clare, ea nu se sfii să-i spună verișoarei sale un foarte acru: „Eram sigură! 11, fără să-și facă niciun scrupul din a-i spori regretele.

Capitolul IV

După ce se înapoiase din Italia doamna d'Anguilhon nu încetase de a se ocupa de instalarea copiilor săi. În timp ce reparațiile palatului erau pe terminate, ea începu să angajeze servitori din Blonay, fii și fiice de vechi slugi, așa încât totul era acum gata și funcționa perfect.

Când sosiră Jacques și Annie găsiră palatul bine încălzit, împodobit cu flori și cu plante decorative, orice urmă a îndelungatei absențe a familiei d'Anguilhon fiind complet ștearsă. Deși era încă foarte dimineată, marchiza se sculase dorind să fie de față și să le ureze bun sos.

Imediat după dejun, Annie vru să arunce o privire asupra noii

sale locuințe.

— E teribil de amuzant să te trezești dintr-odată într-o casă pe care n-o cunoști deloc, zise ea.

Palatul d'Anguilhon data de la sfârșitul secolului al XVIII-lea. Fusese clădit între o curte mare și o grădină care se întindea până în strada Babylone. Nu te izbea atât frumusețea arhitecturii și a proporțiilor sale, cât, mai ales, aspectul său rece și trist. La parter se afla un șir întreg de saloane, de sufragerii, o sală de biliard și o bibliotecă. La primul etaj, unde ajungeai urcând o scară monumentală, se aflau sala de bal și apartamentele membrilor familiei.

Interiorul vechiului palat i se păru grozav de sever tinerei americance. Saloanele foarte înalte, tapițate cu brocarturi vechi și mobilate foarte sobru, niciun bibelou, niciun flecușteț nesticând simplitatea lor regală, aproape că o înghețară. Palatul i se păru prea mare și prea greoi pentru ea. Repetă fără niciun entuziasm: „E frumos, da, foarte frumos”, în vreme ce chipul i se alungea văzând cu ochii. Ultimul salon, alături de care se afla o seră ale cărei ferestre mari dădeau într-unul din cele mai frumoase colțuri ale grădinii, îi smulse totuși un strigăt de admirație. În încăperea aceasta, luminoasă și veselă, cu panouri brodate, ce părea să fie locul cel mai intim din întreaga casă, Annie respiră mai în voie. Găsi aici trandafiri trimiși de ducesa de Blanzac, flori din partea familiei de Keradieu, din partea prințului de Nolles, a vicontelui de Nozay și a contelui de Challons. Aceste dovezi de prietenie sfârșiră prin a-i șterge impresia de la început. Apartamentul bărbatului ei i se păru splendid, dar mult prea sever. Vederea apartamentului ei o făcu să uite însă tot restul palatului, căci era mobilat în cel mai pur stil Ludovic al XV-lea. Draperiile de brocart, patul alb împodobit cu un mic zeu al dragostei, mobilele cu linii curbe, canapelele micuțe, paravanele, toate alcătuiau un tot de o eleganță atât de desăvârșită, încât Annie fu pur și simplu fermecată. Dar roșind brusc, o privi încurcată pe soacră-sa.

— Oh, ăsta e apartamentul dumitale... dumneata ai locuit aici...
Marchiza zâmbi.

— Draga mea copilă, când am fost nevoită să părăsesc casa asta acum șase ani am simțit o durere cumplită. Mi se părea că n-am să pot

trăi nicio clipă în apartamentul din strada Bellechasse. Dar m-am obișnuit și încă destul de repede. Abia atunci am înțeles sensul cuvintelor lui Horațiu: „Cu cât casa e mai mică, cu atât liniștea e mai mare!” Liniștea aceasta mi-a devenit prețioasă; ea îmi îngăduie să mă dedic operelor de binefacere, lecturii și meditațiilor. Dacă îmi voi recăpăta averea, nu voi schimba nimic din felul meu de trai. Mărturisesc că mi-ar fi fost nespus de greu să văd intrând în apartamentul acesta o noră pe care n-aș fi iubit-o; tu însă îmi ești nespus de dragă.

— O, ce bună ești! zise tânăra femeie profund mișcată. Aș vrea să te rog ceva, adăugă apoi după o scurtă ezitare.

— Da, ce anume?

— Eu nu cunosc nimic din obiceiurile franceze, dar nici din felul cum trebuie ținută o casă franceză. Mi-e teamă să nu fac greșeli și Jacques să mă creadă o proastă. N-ai vrea dumneata să mă pui la curent cu toate și să mă ajuți să mă descurc?

— Cu dragă inimă, fata mea.

Chipul lui Annie se însenină.

— Voi veni să-ți cer sfatul ori de câte ori voi fi în încurcătură. Trag nădejde că nu te voi plictisi.

— O, nici pomeneală! Dispune de mine ca de o prietenă bătrână. Acum te las să-ți faci toaleta. Eu mă duc la mine. Voi veni să luăm masa împreună și atunci îți voi prezenta servitorii. I-am ales cu multă băgare de seamă, așa că totul va merge ca pe roate.

Annie își îmbrățișă soacra, ducându-se ea spre bătrână, lucru pe care până atunci nu îndrăznise să-l facă.

— Dacă ai ști cât de mulțumită sunt că te am lângă mine, zise ea cu dragă-lășenie.

Când Jacques se află singur în apartamentul tatălui său – de acum încolo al său – resimți una din acele emoții deosebite care ne determină să prețuim profund viața. Se așeză într-un fotoliu și o bună bucată de vreme nu făcu decât să arunce în jurul lui o privire plină de duioșie; apoi, ridicându-se, atinse cu dragoste tapiseriile, bronzurile, armele, toate obiectele acelea de preț pe care era gata să le piardă.

Când marchiza apăru în cadrul ușii, Jacques îi luă mâinile și i le

sărută.

— O, mamă, cât trebuie să fi suferit dezgropând toate aceste amintiri. N-ar fi trebuit să te las să te ocupi dumneata de instalarea noastră.

— M-ai fi lipsit de o mare bucurie. Azi am șters cu buretele toate părerile de rău.

— Ce lucru straniu e viața! Siliți să părăsim casa aceasta, iată-ne readuși din nou în ea. La ce bun toate acele vicisitudini?

— Ca să evoluăm, poate, cum spune Annie. Cei șase ani care au trecut n-au fost pierduți în ce te privește. Ai câștigat experiență și trag nădejde că și înțelepciune.

— Da, așa e!

— Nu mai căuta și alte rațiuni. Acum, băiatul meu, doresc ca Domnul să te poarte pe căi bune și să te apere de tine însuși.

— Sunt atât de fericit, încât aș fi în stare să făgăduiesc că nu voi mai păcătui.

— Nu cer chiar atât, zise marchiza surâzând. Amintește-ți doar că fericirea te obligă tot atât cât și noblețea.

— Îmi voi aminti de aceste cuvinte, mamă, răspunse Jacques cu gravitate.

Capitolul V

„Voi uita!”, spusese Christiane. Dar nu putea uita.

Întorcându-se la Blanzac, se folosi de toate mijloacele pe care i le punea la îndemână averea, pentru a se distra. Izbutea să se amețească două, trei zile; dar când rămânea din nou singură, Jacques o recâștiga cu trup și suflet. Toate discuțiile lor îi reveneau în minte cu o claritate extraordinară. Își reamintea unele intonații ale glasului său, precum și acele tăceri tulburătoare ce se așterneau adesea între ei. Simțea, parcă ar fi fost aievea, senzația sărutărilor lui pe mâinile ei, simțea buzele lui pline, calde și moi și o scutura brusc un fior ciudat. Fusesse atât de aproape de dragoste... Oare Jacques ar fi renunțat pentru ea la averea domnișoarei Villars? Oare ea ar fi fost gata să renunțe pentru el la averea bărbatului ei?

Poate că amândoi ar fi fost în stare de nebunia asta pe care într-o zi amândoi ar fi regretat-o. Certitudinea aceasta o consolă mai

mult decât orice. Puternica imaginație a ducesei deveni la un moment dat un adevărat instrument de tortură. Îi vedea limpede – o, cât de limpede – pe tinerii căsătoriți sărutându-se, iubindu-se, mângâindu-se, îi auzea făcându-și confidențe. Îi vedea plimbându-se strânși unul în altul, pe aleile frumosului parc din jurul castelului Saint-Michel pe care îl cunoștea atât de bine. Înnebunită de toate acele viziuni, se simțea câteodată ispitită de a fugi la Cannes, de unde – ascunsă în vreun tufiș – să arunce o privire asupra celor doi soți să-i vadă cu ochii ei cum se comportă.

Dar, după o vreme, plictisită, se înapoie la Paris pentru a fi cât mai aproape de doctorul Moreau, convinsă că numai el va putea alunga din inima ei dragostea aceea ridicolă și dureroasă. În timpul șederii sale la Petit-Port, doctorul fusese martorul prieteniei ducesei cu Jacques d'Anguilhon. Bun psiholog, Moreau își dăduse seama că ducesa se afla într-un pericol atât de mare, încât ar fi vrut s-o ducă undeva, la celălalt capăt al lumii. Revăzând-o, înțelese că temerile sale se adeveriseră și, necăjit, își spuse: „E pierdută. De la treizeci de ani încolo, dragostea nu mai poate fi vindecată!”

La început, schimbarea îi făcu bine lui Christiane. Dar pe măsură ce sosirea lui Jacques se apropia, tulburarea îi creștea din ce în ce. Ani de zile trecuse prin fața palatului d'Anguilhon, aflat alături de al ei, cum ar fi trecut prin fața unei case oarecare; astăzi însă, portalul, leii de piatră, grădina plină de pomi o tulburau în mod straniu. Intrase de mai multe ori în curte, curioasă să vadă cât înaintaseră lucrătorii cu reparațiile.

Într-o zi urcă până la primul etaj și se furișă în apartamentul lui Jacques vizitându-l plină de o vădită emoție.

În dimineața sosirii marchizului și marchizei d'Anguilhon, Christiane – trezindu-se înainte de a se lumina de ziuă – ascultă cu mare atenție, doar – doar va prinde vreun zgomot care să le anunțe sosirea. De îndată ce află că veniseră, că erau alături, doar la câțiva pași de ea, vru s-o revadă pe Annie, s-o întrebe, să știe... Ce? Nu știa nici ea ce. I se păru însă că după ce-o va vedea va fi mult mai liniștită. Se duse, mai întâi, la „Bon-Marche”, unde nu se opri decât câteva minute; apoi merse la voia întâmplării și, după un ocol imens, se trezi – când ceasul

bătea ora unsprezece – în fața palatului d'Anguilhon. Portarul spunându-i că domnul d'Anguilhon ieșise, Christiane ceru să fie anunțată marchizei.

Bucuroasă s-o revadă pe ducesă, Annie coborî imediat. Cu toate că Annie era încă foarte subțire, ducesa văzând-o venind de-a lungul șirului de saloane, își dădu imediat seama că era însărcinată. Resimți o lovitură atât de crâncenă, încât atunci când o sărută pe Annie buzele îi tremurau.

— Tocmai treceam prin fața casei voastre, așa că n-am putut rezista tentației de a vă ura bun-venit!

— Mă bucur mult că te văd, zise Annie cu un accent de sinceritate. Superbii dumitale trandafiri mi-au făcut multă plăcere. Întotdeauna am fost convinsă că florile aduc noroc.

— Știi că ești și mai frumoasă? zise ducesa după ce o privi atentă pe Annie.

— Într-adevăr? Mă bucur...

— Ei, acum mai crezi că ți i-am lăudat prea mult pe bărbații francezi? Întrebă ducesa cu un zâmbet care nu izbuti să-i ascundă emoția.

— Nu. Jacques e într-adevăr desăvârșit. Îmi închipui că nu sunt prea mulți ca el.

— Ba da, mai sunt câțiva, zise Christiane.

Apoi, împinsă de o stranie curiozitate, începu s-o descoasă pe Annie cu îndemânare, doar – doar avea s-o aducă în situația de a-i face unele confidențe. Cinstită din fire, Annie îi povesti despre călătoria pe care o făcuse, fără să se încurce și fără emoție. Cum numele bărbatului ei îi revenea mereu pe buze, era ușor de înțeles că el devenise axa în jurul căreia se învârtea acum viața ei. Dar fără să-și dea seama, marchiza – prin povestirile sale – deschisese larg în fața vizitatoarei ușile sanctuarului conjugal.

Christiane înțelese că Jacques, chiar dacă fusese un soț iubitor, nu fusese niciodată un amant. Acest lucru o făcu atât de fericită, încât resimți pentru tânăra americană un straniu sentiment de recunoștință; luându-și rămas-bun de la ea, o îmbrățișă cu un elan plin de cea mai sinceră prietenie.

— Sunt încântată că-mi ești vecină, zise ea. Dacă ai nevoie de vreun sfat sau de orice altceva pune-ți repede pălăria și dă o fugă până la mine. Ne-am înțeles, da?

Ducesa știa că marchizul va veni s-o vadă chiar în ziua aceea. Și, într-adevăr, pe la orele două auzi zgomotul unor pași și Jacques intră.

Aerul lui vesel, triumfător, contrasta atât de mult cu ceea ce simțea ea, încât lui Christiane i se risipi pe loc emoția. Recăpătându-și imediat sângele rece, avu puterea să-i întindă mâna ca unui vizitator obișnuit.

— Așadar, iată-te întors din călătoria aceea periculoasă, zise ea.

— De ce periculoasă? întrebă Jacques râzând. Așa numești dumneata o călătorie de nuntă?

— Crezi că nu e bine numită astfel? Fiindcă de multe ori, în decursul ei, îți pierzi iluziile și te înapoiezi cu sufletul zdrobit. Sigur că nu e cazul dumitale, fiindcă văd că ai aerul unui om fericit.

— Chiar sunt un om fericit, zise marchizul.

Rostind aceste cuvinte, aplecă un genunchi în fața ducesei.

— Ce faci? îl întrebă ea încruntând din sprâncene.

— Îți aduc mulțumiri, zise Jacques pe jumătate serios, pe jumătate glumind. Anul trecut pe vremea asta eram disperat, nenorocit, fără alte resurse decât acelea de a căuta un sfârșit decent în Africa. Azi îmi sunt deschise toate drumurile; posed lucrurile cele mai frumoase din lume și toate astea ți le datorez dumitale.

O umbră de mâhnire trecu pe chipul ducesei.

— Mie? Ești prea modest, dragul meu! Inima domnișoarei Villars a fost cucerită de chipul dumitale frumos. Și apoi de ce să nu crezi că așa a fost scris? Dacă am dat o mână de ajutor la această căsătorie oare nu înseamnă că am fost silită s-o fac? Da, silită, adăugă Christiane ușor iritată.

— Silită sau nu, mi-e deosebit de plăcut gândul că-ți datorez fericirea.

— Mie însă nu-mi place să mi se atribuie un merit pe care nu-l am.

Cuvintele acestea au fost rostite pe un ton atât de mândru, încât Jacques se ridică imediat de pe scaun, cerându-i – din priviri –

socoteală ducesei pentru purtarea ei. Nu îngăduia niciodată unei femei să se poarte urât cu el sau să-l facă jucăria capriciilor sale.

Dar, Christiane îl liniști cu o privire.

— Așază-te, te rog, și nu mai fă pe ofensatul. Sunt sigură că ai mii de lucruri interesante să-mi istorisești. Spune-mi, mai întâi, cum ți se pare căsătoria

— Foarte plăcută, răspunse marchizul pe un ton din care răzbătea însă nemulțumirea. Annie e pur și simplu o comoară. E veselă, tot timpul bine dispusă și incredibil de bună. Nu cred să existe multe femei în stare să-și invite soacra în timpul călătoriei de nuntă...

— Nu, într-adevăr.

— Vizita aceasta a avut însă un efect deosebit. Mama și Annie s-au cunoscut mai bine și s-au împrietenit. Mă temeam ca deosebirea de rasă să nu fie un impediment în ceea ce privește înțelegerea dintre ele. Dar n-a fost așa. Spune-mi, cum ți se pare acum Annie?

— Fermecătoare, zise ducesa cu o loialitate demnă de admirat. S-a schimbat mult în bine.

— Nu-i așa? Și... ai observat?

— Da, felicitările mele!

— Când mă gândesc că peste câteva luni voi avea un fiu...

— Sau o fiică...

— Nu, nu, va fi băiat, spuse convins Jacques. Nu știi ce fericit mă face gândul că voi avea un fiu. Aș fi fost disperat ca murind să nu las după mine niciun urmaș.

Cuvintele acestea sfâșiară sufletul ducesei.

— Și ce planuri aveți acum? întrebă ea pentru a schimba discuția.

— Cum nu ne mai putem duce în America, ne vom ocupa de casă.

Cu o înflăcărare de adolescent, Jacques începu să-și expună planurile. Dar privirea doamnei de Blanzac sau poate propriul său instinct îl făcură să priceapă brusc că nu prea era de bun-gust să dispună cu atâta larghețe de averea soției sale.

— Ce mai, am atâtea de făcut, încât nici nu știu cu ce să încep. Castelul Blonay n-a fost locuit vreme de paisprezece ani. Trebuie să-l

readuc în stare normală, fiindcă vreau să devină leagănul fiului meu, după cum a fost și al meu. Numai gândul că-l voi revedea și mă face să-mi bată inima până în gât! Mă bucur enorm, dragă prietenă, că în octombrie te voi putea primi la Blonay, unde îți voi arăta toate colțurile care-mi adăpostesc cele mai frumoase amintiri ale copilăriei și ale tinereții mele. Dumneata ai pătruns atât de adânc în viața mea, încât voi simți și la Blonay nevoia de a te avea lângă mine așa cum am simțit-o și la Roma.

— La Roma? în timpul lunii de miere? întrebă ducesa prefăcându-se că se îndoiește numai pentru a mai auzi o dată ceea ce știa atât de bine.

— Da. Annie e străină și protestantă; au existat o mulțime de lucruri pe care nu le-a înțeles. Așa că gândul meu a poposit adesea la Blanzac căutându-te... Nu știi ce fericit sunt că stai aici, la doi pași de mine. Nu vei mai putea să scapi, zise el zâmbind.

Chipul ducesei se întunecă.

— Nu... Nu voi putea... zise ea, ca și cum ar fi vorbit singură.

— Am față de dumneata o datorie foarte mare, continuă marchizul cu o voce gravă. Trag nădejde – dacă nu să mă achit de ea – cel puțin să pot face și eu ceva pentru fericirea dumitale. Până atunci, te rog să-mi făgăduiești că mă vei considera cel mai bun prieten al dumitale. Îmi făgăduiești?

Christiane făcu un semn afirmativ din cap. Ochii lui Jacques străluciră.

— Acum plec mulțumit, zise el.

După aceste cuvinte se ridică și-și luă rămas-bun. Ducesa privi tristă în urma lui. Se gândise atâta la el, încât nădăjduse... Ce, nici ea nu știa ce anume. Era însă cumplit de dezamăgită. Venise, vorbise despre soția lui, despre copilul pe care-l aștepta, despre fericire și despre proiectele sale. Își exprimase recunoștința față de ea și asta fusese tot.

— E într-adevăr bine să fii însurat, zise ea cu glas tare. Încă vreo câteva vizite ca aceea de azi și mă voi vindeca...

Capitolul VI

Transplantat într-un alt pământ, copacul stă o vreme pe loc,

apoi rădăcinile sale încep să-și caute sevele de care are nevoie. Absorb o substanță, o resping pe alta și se retrag ca niște mimoze senzitive când nimeresc peste elemente care le dăunează. O vreme, funcțiile lor nu mai sunt sigure: seva urcă, se oprește, urcă din nou, pomul se ofilește sau se înviorază, își revine definitiv sau se usucă și piere. Cam același lucru se petrece și cu ființa omenească, dezrădăcinată și transplantată.

Annie trecu prin toate aceste faze suferind cu atât mai mult cu cât avea o puternică personalitate. În timpul călătoriei sale de nuntă nu simțise că fusese irevocabil despărțită de ai săi.

Când se pomeni însă în acel vast palat al familiei d'Anguilhon, unde nu răzbăteau zgomotele Parisului, unde nimeni nu vorbea englezește, când se văzu înconjurată doar de chipuri străine, se simți îngrozitor de departe de America și fii profund nefericită. De îndată ce putea să scape din ceea ce domnișoara May numea „fortăreața lui Annie”, dădea fuga la hotelul „Castiglione”. Se ducea împreună cu mamă-sa la croitorese, în cele patru colțuri ale Parisului, o însoțea pe verișoara ei să se mai distreze și vorbea într-una ca și cum nu i s-ar fi îngăduit zile întregi să rostească un cuvânt.

Din păcate, doamna Villars și Clare n-au mai stat decât trei săptămâni la Paris. Plecarea lor o îndureră profund pe Annie. Când le văzu urcându-se în tren se strădui din răspuțeri să nu izbucnească în plâns. În clipa când trenul porni se lipi de brațul bărbatului ei simțind nevoia de a fi ocrotită.

Înapoiindu-se acasă, Jacques vorbi despre călătoria lor în America. Un an trece repede. Îi comunică apoi toate lucrurile plăcute care îi așteptau și cu câteva din cuvintele acelea tandre de care știa să se folosească atât de bine, sfârși prin a readuce bucuria în sufletul tinerei femei.

Cu bunul-simț care o caracteriza, Annie încercă să se apropie de obiceiurile și de datinile lumii unde urma de-acum încolo să trăiască. Doamna d'Anguilhon – soacra o ajuta cu pricepere și bunătate. Îi făcu o listă de vizite, îi vorbi pe larg despre persoanele cu care urma să intre în relații și se sili s-o pună la curent cu mai toate treburile lumii mondene. Annie îi aducea zilnic corespondența din Paris; soacra îi

arăta care erau formulele mondene de scrisori și o informa despre operele de binefacere despre care i se scria. O învăța, totodată, cum să-și conducă și casa. Annie se pricepu foarte repede să-și transforme dolarii în franci, desluși perfect conturile administratorului și ale majordomului, învăța foarte ușor să aleagă meniurile și să dea ordinele necesare.

Înțelese, de asemenea, partea materială a vieții franceze; în schimb, cea morală rămase pentru ea o mare și perpetuă enigmă.

Primirea care i se făcu în cercurile foburgului Saint-Germain o deconcertă oarecum. Bogatei domnișoare Villars i se arătase foarte multă simpatie, în schimb, marchiza d'Anguilhon fu primită destul de rece, ca o americană oarecare cu bani mulți, măritată cu un titlu, discutându-se cu ea pe un ton condescendent și protector. Cu tot numele și rangul ei, în societate Annie se simți grozav de dezorientată.

La dineuri, la recepții, la *five o'clockuri* cei de față vorbeau de persoane pe care ea nu le cunoștea, se istoriseau lucruri pe care ea nu izbutea să le înțeleagă. Nu era la curent nici cu intrigile, nici cu bârfa, nici cu politica, nici cu literatura, așa că nu putea lua parte la nicio discuție.

Persoanele care îi erau prezentate înțelegeau repede că ea habar n-avea despre ce anume era vorba și se mulțumeau să schimbe cu ea doar câteva banalități. De la toate sindrofiile se înapoia năucită și deconcertată.

În acest mediu străin, era firesc ca Annie să fie izbită de cusururile pe care le antipatiza în cel mai înalt grad: sentimentalismul, exagerarea, artificialitatea.

Unii i se păreau prea rigizi, alții mult prea liberi în privința moravurilor. Acestea din urmă o amuzau, dar, în același timp, o și speriau. Când vedea unele zâmbete pe buzele femeilor, unele priviri în ochii bărbaților, Annie aproape că se simțea rău. Se ducea să se refugieze întrevăduvele coapte, iar lumea era convinsă că toată treaba asta era o ipocrizie din partea americancei. Annie era însă scârbită să audă că toți vorbeau numai de dragoste, numai de necazurile conjugale ale unuia sau altuia. Flecăreala francezilor fu pentru ea o adevărată revelație, o revelație care nu avea nimic nici plăcut, nici interesant în

ea. Se simțea jignită să tot audă oamenii din înalta societate vorbind cam prea liber despre unele lucruri. Nemaiputându-se abține, își exprimă indignarea față de doamna de Keradieu.

— Draga mea, răspunse baroana, trebuie să ții seama de faptul că engleza e o limbă fără nuanțe și care face să pară ignobile lucrurile grosolane. Dumitale ți-au sărit în ochi numai extremele. Liniștește-te; în societatea foburgului există destui oameni cinstiți pentru a-ți cruța pudoarea.

— Vai, cât compățimesc americancele care se mărită în Europa numai pentru a avea un titlu!

— Cunosc și eu câteva și să știi că sunt foarte fericite.

— Nu cred! Dacă nu l-aș iubi atât de mult pe Jacques, aș lua primul vapor și m-aș întoarce în America.

— Și nu va trece anul și vei fi din nou la Paris...

Adevărul e că în primele luni de căsnicie marchiza ar fi fost de compățimit fără prietenia familiei de Keradieu, a ducesei de Blanzac și a vicontelui de Nozay.

Ducesa nu era geloasă pe Annie pentru că o simțea mult prea departe de bărbatul ei. Un sentiment ciudat o determina să fie bună cu ea. În societate îi venea în ajutor în zeci de feluri. Când Annie îi întâlnea privirea sau zâmbetul avea senzația că e luată sub aripa ei protectoare. Cum îi cerea adesea sfaturi, între palatul d'Anguilhon și cel de Blanzac se creaseră cele mai strânse legături de prietenie. Vicontele de Nozay agreea foarte mult societatea tinerei femei. Sănătatea ei morală și fizică îl odihnea de femeile nervoase și nevrozate; simplitatea ei îl uimea. Pentru prima oară în viață i se întâmpla să poată citi limpede într-un suflet feminin. Într-o zi, zărindu-i obrazul proaspăt în mijlocul câtorva tinere doamne cu ochii și buzele vopsite din gros, cu părul vopsit roșu sau oxigenat, își zise în sinea lui: „Fata asta nici măcar nu se pudrează!”

Acest fapt îi arăta cât era de dezarmată Annie și, cavalier cum era, o luă imediat sub protecția lui. Ori de câte ori avea nevoie de el, Guy era lângă ea. La masă la familia d'Anguilhon își avea scaunul lui care-l aștepta întotdeauna, după cum avea unul și la familia Keradieu, declarând că avea parte de mângâiere sufletească pentru tot restul zilelor sale.

Din păcate, Annie se simțea singură nu numai în societate, ci și în propria ei casă, unde nu se putea obișnui deloc cu felul de a se comporta al servitorilor. Aerul important pe care și-l dădeau slugile din lumea foburgului nu numai că o agasa, dar uneori aproape că o intimidă. Ea nu cunoștea niciunul din acele cuvinte care destind relațiile dintre stăpân și servitor. Cuvintele! Iată ce-i lipsea tinerei americane; ea nu prețuia decât faptele, făcea parte dintre femeile acelea extrem de bogate care aveau întotdeauna monede de aur la ele, însă niciodată mărunțiș.

Annie încă nu simțea sentimentul acela atât de plăcut și totuși atât de puternic despre care i se vorbise. Când îi adusese soacrei sale primele lucruri ale copilului văzuse cum bătrânei îi tremurau degetele, îi zărise ochii plini de lacrimi și o auzise murmurând: „Nu știam că e atât de plăcut să fii bunică!”

Atunci se rușinase de indiferența ei. Dar gândul că nu va putea lua parte la nunta lui Clare era mai puternic ca orice. Când citi în ziare și în scrisorile primite descrierea ceremoniei se simți cuprinsă de o mânie cumplită. Își imagina efectul pe care l-ar fi făcut Jacques în strălucitul alai; toți ochii ar fi fost ațintiți asupra lui și toate prietenele sale ar fi invidiat-o!

„Ce plictisitoare e toată povestea asta!”, repeta mereu în sine ea, dorind din străfundul sufletului ca acel copil să nu se fi grăbit atât de mult și să mai fi rămas o vreme printre îngeri. De îndată însă ce apărea marchizul nostalgia și părerile de rău ale lui Annie se risipeau de la sine. Când stătea lângă ea, ciripea într-una pe deplin fericită.

În ultima vreme, Jacques lipsea cam mult, uneori de dimineața până seara, căci începuse a se ocupa în mod serios de organizarea casei; discuțiile cu tot felul de oameni de afaceri și de furnizori îi luau și ele timp. Apoi, în fiecare săptămână se ducea la Blonay pentru a da ghes lucrărilor. Voia ca până în luna iulie totul să fie gata. Rar mai avea vreme să mai iasă cu Annie la plimbare, dimineața, la Bois.

Văzând că bărbatul ei are un apartament separat, lui Annie i se strânse inima. Acea modă franțuzească ce lăsa o oarecare libertate soților i se părea absurdă, înțelese că se sfârșise cu intimitatea de la Cannes și de la Roma, având senzația că e pe jumătate văduvă. La Paris,

Jacques i se păruse alt om, mai plin de sine, mai impunător. Acum nu mai îndrăznea să mai intre fără un motiv oarecare la el. Aceste mici vizite îi făceau o deosebită plăcere. Curtenitor, marchizul se ridica de pe scaun ieșindu-i înaintea, primind-o întotdeauna cu un cuvânt amabil. Annie se așeza pe brațul fotoliului său – locul ei predilect – și înlănțuită de brațele bărbatului său ciripea veselă și fericită. Lui Annie i se părea adesea că la Paris existau prea mulți oameni și prea multe lucruri care se interpuneau între ea și bărbatul ei. Așa că i se întâmpla să regrete adesea că nu era un simplu yankeu. Ar fi fost mai liberi, mai fericiți. Ar fi putut să-și închidă casa după bunul lor plac și să se ducă în Egipt, în India sau în China. Își dădea totuși seama că numele și titlul pe care-l aveau le impuseseră, și ei, și bărbatului ei, o mulțime de obligații. Se simțea adesea ca într-o plasă ale cărei ochiuri se tot strângeau în jurul ei. Se întreba cu groază dacă – așa cum se întâmpla cu femeile din aristocrație – va fi obligată să se învârtă mereu în același cerc de oameni.

Pentru a fi sigură că nu va fi așa, îl puneă mereu pe Jacques să repete că era un bărbat monden, că îi plăceau călătoriile și, mai ales, că dorea foarte mult să vadă America.

Capitolul VII

Când unei ființe îi e scris să fie cuprinsă de o pasiune, apoi ea își urmează soarta, iar când ajunge la punctul ei maxim nici voința, nici strădaniile n-o mai pot opri să-și urmeze cursul, să-și îndeplinească menirea, fie că e vorba de viață sau de moarte. Tot așa avea să se întâmple și cu iubirea lui Christiane pentru marchizul d'Anguilhon.

Aparent, Jacques rămăsese același față de ducă. Venea la ea aproape în fiecare zi, îi cerea sfatul în tot ceea ce avea de gând să facă, nutriend pentru ea o caldă prietenie. Dar Christiane simțea că-l scăpase totuși de sub puterea ei. O privea fără s-o vadă, îi săruta mâna din obișnuință, iar discuțiile lor deveniseră pur și simplu banale. Jacques părea că se ferește să atingă vreunul din subiectele periculoase. Deși își dădea perfect de bine seama că „era definitiv însurat”, constatarea nu reuși s-o vindece.

Când marchizul se apropia de ea, Christiane simțea o bucurie fără margini, iar lumina i se părea mai intensă. Când se îndepărta

simțea o sfâșiere lăuntrică, o bizară senzație de frig. Niciun raționament nu putea să împiedice producerea acestui fenomen. Mai mult orgoliul, decât cinstea, o oprea pe ducesa să-l cucerească pe Jacques, căci gândul de a-l împărți cu altă femeie o revolta. Întotdeauna i se părea că amantul e personajul ridicol, și nu soțul și că amanta era mult mai de plâns decât soția. Susținuse adesea acest lucru pentru că asta era convingerea ei. Dragostea pentru marchiz o umilea. Era un afront adus caracterului și trecutului ei; era gata s-o nege până în ceasul morții și nu se simțea liniștită decât pentru că era în stare s-o ascundă față de toată lumea.

Christiane era în stare să guste până și voluptățile durerii, așa că sfârși prin a găsi o adevărată plăcere în suferință; i se părea că poartă în ea ceva viu care-o determina să repete în sinea ei, cu un fel de exaltare: „Iubesc! Iubesc!”, fapt ce i se păru cu mult mai tulburător decât neantul în care trăise până atunci.

Doctorul înțelese că nu mai lupta și că se lăsase stăpânit de dragoste. Atunci interveni: încercă s-o acapareze cu opere de binefacere. Ea îl asculta doar câteva clipe, apoi, cu privirea distrată, răspundea monosilabic și se mulțumea doar să semneze un cec. Înainte se preocupase temeinic de astfel de fapte, acum însă nu mai era decât o biată femeie îndrăgostită ale cărei gânduri erau îndreptate în permanență către o singură ființă.

Doctorul Moreau simțea pentru ea o milă profundă. Era convins că afinitățile ce existau între ea și Jacques vor sfârși prin a-i arunca unul în brațele celuilalt. Cunoștea prea bine viața, pentru a nu-și da seama că astfel de iubiri sfârșeau aproape întotdeauna în mod tragic și-și făgădui să vegheze asupra ducesei și s-o salveze, dacă va mai fi cu putință, din prăpastia către care se îndrepta.

Capitolul VIII

Marchizul d'Anguilhon nu avea câtuși de puțin intenția de a-și cheltui averea doar ca să se ia la întrecere, în privința luxului, cu industriașii, bancherii sau străinii bogați. Ca mulți dintre aristocrați, nici el nu putea suferi Parisul. Susținea că nobilimea ruinată, în numele ideilor umanitare, ar fi trebuit să locuiască acum mai mult în castele, să-și refacă domeniile, să încurajeze agricultura și să vină în ajutorul

aranilor. Cu alte cuvinte, să pună în practică faimoasele principii pe care burghezia – ocupată să facă avere – se mulțumise doar să le proclame. Marchizul d'Anguilhon era gata să dea primul acest exemplu. Cu aprobarea soției sale, hotărâse ca la Paris să ducă o viață modestă, iar când se vor muta la Blonay să redea castelului vechea sa splendoare și strălucire.

Familia d'Anguilhon își clădise acest cuib încă de la începutul feudalității, pe o colină din Bourbonnais, cam la un ceas distanță de Moulins, castelul fiind socotit drept unul dintre cele mai frumoase din Franța.

Vestea înapoierii foștilor stăpâni iscă în întreaga regiune o bucurie fără margini. Numele d'Anguilhon era prezent în toate legendele, în toate poveștile ce se istorisneau la sărbători. În 1789 țaranii din jur apăraseră, cu prețul vieții lor, castelul împotriva bandelor de descreierați care cutreierau ținutul. Bunicul lui Jacques scăpase doi copii de la moarte când luase foc o fermă. În toate epidemiile care izbucniseră de-a lungul anilor, castelanii plătiseră de multe ori cu viața ajutorul pe care-l dăduseră bolnavilor, îngrijindu-i și veghindu-i la căpătâi. În fiecare iarnă marchiza trimitea veșminte groase și o parte din puținii bani pe care-i mai avea săracilor din Blonay. Dacă cineva de prin partea locului se nimerea să aibă vreo treabă la Paris, nu pleca până nu se ducea s-o salute pe stăpâna castelului. Erau primiți cu bucurie și bunătate și li se oferea întotdeauna câte o mâncare consistentă în modesta bucătărie din strada Bellechasse.

Toate acestea creaseră o asemenea popularitate familiei d'Anguilhon încât nimeni și nimic n-o putuse micșora. De altfel, țăranul francez e conservator prin instinct. Nu-i plac burghezii fiindcă sunt, față de el, sau prea familiari, sau prea mândri. Și, apoi, adunându-și cu trudă avutul, nu crede în cinstea averilor noi. De când nu se mai teme de dijme și de corvezi, preferă să vadă castelul locuit de o veche familie de aristocrați decât de niște parveniți, care, în ochii lui, sunt niște oameni de nimic.

Îndată ce ajunsese la Paris, Jacques încredințase restaurarea castelului Blonay unui arhitect cu experiență. Muncitorii lucrară zi și

noapte, și în prima jumătate a lunii iunie toate reparațiile se isprăviră. Preotul insistase pe lângă Annie să-și facă intrarea în castel de hramul satului. Așa că în 16 iunie, într-o zi superbă, Annie, Jacques și marchiza – mamă sosiră la Moulins. Se opriră la un han pentru o gustare, apoi se urcară într-o trăsură la care se aflau înhămați doi superbi cai de poștă.

De la Moulins la Blonay drumul mergea numai pe coasta înverzită a unei coline, urcând încet deasupra văii.

Annie, în loc să admire peisajul ce se desfășură în dreapta și în stânga, tot căuta castelul.

— Unde e? încă nu se vede! spunea ea nerăbdătoare ca un copil.

— Iată-l! zise deodată Jacques.

Și, ca și când cuvântul ar fi fost magic, Annie văzu înălțându-se în depărtare masa impunătoare și trufașă a unui castel din secolul al XV-lea, cu toate turnurile și turnulețele sale.

— Vai, ce frumos el strigă Annie.

— Nu-i așa? zise marchizul privind cu orgoliu la domeniul familial.

Îndată ce slugile zăriră trăsura înălțară drapelul cu blazonul familiei d'Anguilhon, apoi pe cel al Statelor Unite. Annie scoase un strigăt de bucurie.

— Oh, Jacques, mulțumesc, zise ea îmbujorată de plăcere.

— Am vrut să te simți ca la tine acasă, micuța mea americană, zise marchizul zâmbind.

În clipa când castelanii trecură pe sub arcul de triumf ridicat la intrarea în sat, clopotele începură să sune, salvele să fie trase, iar lumea izbucni în urale puternice. Jacques salută cu o grație regală, amabil și mândru, ceea ce îl făcea nemaipomenit de seducător. Și el, și mama sa păreau profund mișcați. Annie era doar încântată. Gusta pentru prima oară plăcerea unei avuții și o găsea delicioasă. Regreta însă enorm că mama sa, mătușile, verișoara Clare, întreg New

York-ul nu puteau fi martorii acelei primiri triumfale.

Cum toți hotărâseră să ia parte la liturghia cea mare, trăsura se opri în fața bisericii. Preotul le ieși înainte conducându-i către strana lor, strană ce nu mai fusese ocupată de câțiva ani buni. La ieșirea din biserică două eleve de la Mănăstirea Prezentării oferă marchizei și

nurorii sale două superbe buchete de trandafiri – floarea aceluși ținut – și zeci de glasuri strigară:

— Trăiască domnul marchiz! Trăiască doamna marchiză! Trăiască americanca!

Urarea aceasta, pornită, desigur, dintr-o bună intenție, sună neplăcut în urechile lui Annie, făcându-i impresia că cei din Blonay n-o socoteau ca făcând parte din familie.

Trăsura trecu încet printre două rânduri de curioși, iar la ieșirea din sat trecu pe sub un alt arc de triumf. Apoi, o luară la dreapta, mai urcară puțin, pe urmă trecură peste podul mobil lăsat în jos, intră în curtea de onoare și, după ce descrie o curbă elegantă, se opri în fața portalului. Prea emoționat pentru a putea vorbi, Jacques se mulțumi s-o strângă tare, pe Annie, de mână când o ajută să coboare.

Castelul Blonay fusese clădit pe o colină. De pe vasta terasă pe care se înălța impunătoarea sa construcție, castelul domina întreaga vale. Cu toată austeritatea stilului și a decorațiunilor sale interioare, castelul nu era nici rece, nici neprimitor. Cele două fațade principale erau îndreptate una spre răsărit, alta spre apus. În vastele sale încăperi era atâta lumină, încât personajele din tapiserii păreau că zâmbesc, iar lambriurile vechi din stejar păreau că strălucesc. Printre strămoșii lui Jacques se aflau nu numai războinici, ci și învățați, cronicari și preoți. Unii lăsaseră în urma lor arme și trofee de luptă, alții îmbogățiseră biblioteca cumpărând opere de artă, iar spiritul strălucit și sufletul generos al familiei d'Anguilhon puseseră ceva cald și plăcut în acest castel, care o impresionează în mod deosebit pe Annie.

Căci, din prima clipă, tânăra se simți „acasă” (*at home*) mult mai mult decât în palatul din strada Varenne unde locuise trei luni. Dacă Jacques ar fi lăsat-o, ar fi început imediat vizitarea castelului. El însă insistă ca ea să se odihnească până la ora mesei. Soacra și soțul ei o conduseră în apartamentul său, trecând prin galeria unde se aflau portretele strămoșilor marchizului d'Anguilhon. Tânăra americană privi cu oarecare sfială la doamnele acelea țepene și impunătoare, la cavalerii în armuri și la seniorii în costumele lor de odinioară.

— Trebuie neapărat să fac cunoștință cu ei, zise ea.

— Păi, să știi că ne va fi foarte ușor, zise mama-soacră, căci vei

găsi istoria lor în arhivele noastre. Dacă vrei, le putem cerceta împreună.

După ce au trecut printr-un șir de saloane admirabil mobilate, Annie traversă un vestibul, apoi intră în apartamentul ei. Simplitatea salonului și dormitorului nu-i displăcu, dar cea mai mare bucurie i-o făcu Jacques arătându-i budoarul aranjat special pentru ea în tumul din colț; camera era plină cu mobile încântătoare, cu cărți, flori, tapiserii persane, cu tot ce e necesar muncii și odihnei.

— Și când te gândești că toată viața mea am dorit să locuiesc într-o cameră amenajată într-un turn! spuse Annie. Un turn ca acesta, cenușiu, vechi și cu acoperiș țuguiat.

— Mă bucur că ți-am putut îndeplini această dorință, zise Jacques vesel.

— Dar n-am visat niciodată ceva atât de frumos ca priveliștea aceasta, adăugă Annie privind superba vale străbătută de râul Allier și de lanțul munților Puy-de-Dome.

Doamna d'Anguilhon puse ușor mâna pe umărul nurorii sale.

— Gata, draga mea! Destul cu admiratul. Trebuie să te odihnești puțin.

— Bine, mă voi odihni pentru a vă face plăcere.

— Foarte bine.

Și marchiza o îmbrățișă pe Annie.

— Sper să fii fericită aici! „Mai fericită decât am fost eu!”, adăugă ea în gând.

— Oh, sunt sigură că voi fi, spuse tânăra plină de încredere.

După-masă, Annie vru să-și viziteze locuința. Nu văzuse castele decât în gravuri, așa că fu cu atât mai impresionată de cel de la Blonay. Grosimea zidurilor, căminele monumentale și tot ce reamintea de epocile acelea atât de îndepărtate cu care nu era prea bine familiarizată îi pricinuiră o uimire amestecată cu un profund respect. Comparând castelul cu cele mai frumoase locuințe din New York, își putu, în sfârșit, da seama de deosebirea dintre aristocrație și plutocrație.

Cu încuviințarea nurorii sale, doamna d'Anguilhon îl invitase pe preot la cină. Domnul Nambride era un om de caracter și, în plus, un

om de lume. De un sfert de veac era prietenul familiei d'Anguilhon, un prieten devotat și credincios cum rar se întâmplă pe lume. Îl împărtășise pe bătrânul marchiz pe patul de moarte, susținând-o cu sfaturile și cu sprijinul său moral pe doamna d'Anguilhon.

Aflând de căsătoria lui Jacques cu o străină, protestantă, fusese îngrijorat, căci socotea căsătoria mixtă o unire imperfectă. Dar îndată ce o văzu pe tânăra americană se liniști. Annie, care auzise vorbindu-se despre influența preotului catolic în familiile aristocrate, se temea grozav de parohul de la Blonay. Era prea americană pentru a suporta influența cuiva în căsnicia ei și-și făgădui să stea în defensivă. Dar iată că, plăcut impresionată de distincția domnului Nambride, fu apoi fermecată de chipul lui cu trăsături regulate pe care se citea un suflet bun și cinstit.

„E un gentleman”, își zise Annie și cu asta se liniști imediat.

Dar gândul acestei prime mese de seară o făcu deosebit de nervoasă pe Annie pe care începuse s-o înspăimânte rolul ei de castelană. Niciodată nu se simțise atât de „marchiză” ca în ziua aceea. În superba sufragerie îmbrăcată în lambriuri de lemn de stejar cu blazon, cu scaunul cu spetează înaltă, cu lachei îmbrăcați în mare ținută, cu majordomul lor impunător ca un ambasador, Annie își aminti brusc de cuvintele pe care bărbatul ei le spusese la Assisi și abia acum simți că fuseseră necesare multe secole pentru a da acestui interior acea perfecțiune care o fermecase. Tânăra femeie avea aerul unui portret modern pe un fundal din vremuri de demult. Contrastul era atât de epatant, încât aduse de câteva ori un zâmbet pe buzele marchizului.

Masa a fost foarte plăcută. Încheiaseră seara stând de vorbă pe terasă. Preotul vorbea frumos; lui Annie îi plăcu mult accentul lui din Touraine și o cuceri dorind să afle cât mai multe lucruri din America. La plecare, îi mulțumi tinerei castelane pentru banii pe care-i dăduse spre a fi împărțiți săracilor.

— Am să vă trimit o listă cu toate cheltuielile, doamnă marchiză, zise el. Doresc să vă dați seama de bucuria pe care ați făcut-o cu suma pe care ați dăruit-o.

După ce rosti aceste cuvinte, își luă rămas-bun și plecă.

Toată după-amiaza Catherine vizită castelul. I se păruse extraordinar și o făcu să-și schimbe total părerea despre familia d'Anguilhon care locuise în palatul de pe strada Varenne. Seara, când veni să-și dezbrace stăpâna, avea un aer radios.

— Ah, scumpa mea, ce frumoasă locuință aveți!

— Foarte frumoasă, într-adevăr, și simt că-mi va plăcea grozav să stau aici!

Catherine începu să vorbească plină de entuziasm despre capelă, despre bucătăriile enorme de la subsol, despre sere și despre uriașul parc.

— Vai, dacă mătușile și verișoara dumitale ar putea vedea toate minunățiile astea...

— Le voi trimite niște fotografii. Până atunci, voi scrie chiar astă-seară mamei.

— Ei, nu chiar astă-seară, protestă Catherine.

— Ba da, ba da, altfel nu voi putea dormi!

Și cu toate rugămințile Catherinei, Annie își îmbracă o haină de casă, se așează într-un fotoliu și cu mapa de scris pe genunchi umplu vreo șase pagini. După ce povesti intrarea ei triumfală în Blonay, adăugă: *„Aveam impresia că sunt regina Italiei străbătând Corso și mi-am dat seama că nu e chiar atât de ușor cum s-ar crede să fii cineva”*. Apoi, își termină scrisoarea spunând: *„Ar trebui să fiți toți foarte mândri și foarte mulțumiți știind că drapelul american fâlfâie pe unul dintre cele mai vechi și mai impunătoare castele din Franța!”*

Capitolul IX

Annie aștepta să nască în primele zile ale lui august și spunea mereu că niciodată nu se simțise atât de bine. Doamna d'Anguilhon era, în același timp, uluită și speriată de activitatea ei.

Chiar a doua zi după sosire vru să viziteze orașul Moulins, făcând zilnic câte o excursie prin împrejurimi. Nimic nu-i plăcea mai mult decât să se ducă la Vichy unde sezonul era în toi. Mânca la restaurantul ambasadorilor, asculta puțină muzică și se înapoia încântată de a fi ieșit în lume fără să fie câtuși de puțin obosită. Străzile înguste de provincie pe unde creștea iarba printre pietre o mirară foarte mult. Se uita cu atenție la oamenii pe care-i întâlnea și se arăta

foarte surprinsă că francezii aveau un aer atât de solemn, într-o zi, în timp ce se ducea într-o vizită la Moulins, îl întrebă foarte serioasă pe bărbatul ei:

— Jacques, ești sigur că cei din casa de colo sunt vii?

— Vii? Întrebă Jacques. Află că sunt formidabili!

Dar în curând Annie își dădu seama că provincialii aceia care păreau că abia trăiesc erau cât se poate de ageri și de malițioși.

Tânăra marchiză își închipuise că numele și marea ei avere erau de-ajuns pentru a o face foarte populară în acel loc. Rămase deci foarte decepționată să vadă că slugile de la castel, precum și locuitorii din satul Blonay o priveau cu multă rezervă, iar unii chiar cu neîncredere.

Când se plimba prin târg lumea o saluta respectuos, ieșea la poartă ca s-o vadă, dar era privită mai mult din curiozitate decât cu simpatie. Când o zăreau, copiii încetau să se mai joace, își făceau semn cu cotul și șopteau: „Trece americanca!”, dar pe un ton ca și cum ar fi spus: „Trece muma-pădurii!”

Acest lucru o jignea cu atât mai mult, cu cât Annie era animată de cele mai bune intenții, dorind ca toți să se poarte exact așa cum s-ar fi purtat cu o franțuzoaică. De când se afla la Blonay simțea că are unele răspunderi și era cât se poate de dornică să-și îndeplinească îndatoririle ei de stăpână a castelului. Fără soacra sa și fără preot, ar fi fost destul de încurcată să urnească din loc lucrurile în mediul acela nou.

Profund revoltată de murdăria caselor țărănești, nu se jenă câtuși de puțin și i-o spuse preotului.

— Vai, doamnă marchiză, să nu crezi că la noi, la țară, e peste tot așa! Franța se împarte în provincii curate și provincii murdare. Normandia, Anjou și Touraine sunt curate; Bretagne, Auvergne și, din nefericire, Bourbonnais-ul sunt murdare. De ce anume se întâmplă acest lucru nu știu. Dar presupun că răul ar trebui căutat în temperamentul individului pentru a-l lecui de lene și a-l face mai activ. Eu, după douăzeci și cinci de ani, am ajuns la disperare cu oamenii de aici.

Atunci, mintea lui Annie începu să lucreze. Da, va clădi un fel de club (*club house*) cum sunt în America unde țăranii s-ar putea aduna și

citi unele cărți sau ziare, oricum distracții mai sănătoase decât cârciuma; un club unde doctorii vor veni să-i învețe regulile igienei, cercetătorii să-i pună la curent cu noile descoperiri în agricultură și multe altele. Apoi, le va cere țăranilor să planteze flori și pomi în jurul caselor și va da premii gospodinilor ale căror case vor fi cele mai îngrijite. Preotul aprobă cu entuziasm toate aceste proiecte. Energia tinerei femei îl încânta și mereu își freca mâinile zicând: „Trăiască America! Trăiască americanca noastră!”

În dimineața zilei de 2 august, în interiorul castelului era o liniște desăvârșită. Servitorii mergeau în vârful picioarelor, închideau ușile cu grijă, vorbeau în șoaptă.

Dintr-o clipă într-alta toată lumea aștepta nașterea pruncului.

Jacques se refugiase în bibliotecă. Se plimba în lung și-n lat, tras la față, copleșit de o mare emoție. După un ceas de frământare, ușa fu deschisă brusc și apărură doctorul.

— Aveți un băiat, domnule marchiz! zise el cu un accent de triumf. O adevărată capodoperă! Să vă trăiască! Totul se desfășoară normal.

Marchizul își șterse sudoarea rece de pe frunte și, cu chipul radiind de bucurie, abia izbuti să spună:

— Știam... eram sigur... Așa trebuia să fie!

De îndată ce i se îngădui, se duse lângă soția lui. Cu inima bătând, se apropie de ea și o sărută cu atâta dragoste, încât, cu toată oboseala ei, Annie simți intensitatea neobișnuită a sărutării sale.

— O, ce sărutare plăcută, murmură ea. Simt foarte fericită că e băiat, zise Annie cu ochii umezi și cu buzele tremurânde.

Doamna d'Anguilhon intră cu nou-născutul și îl prezentă părinților fără să poată rosti un cuvânt. Annie își sărută copilul, apoi, după ce-l cercetă cu atenție, spuse:

— Slavă Domnului că nu e urât și că are păr!

În visurile sale Jacques își văzuse întotdeauna fiul mergând și vorbind. Așa că, în fața chipului aceuia mic, roșu și cu ochii închiși, fu cam descumpănit. Aproape cu teamă îl sărută totuși pe frunte. La contactul cu pielea aceea caldă și catifelată, carne din carnea lui, simți o puternică tresărire și dragostea paternă izbucni în el cu toată

puterea. Sărută de nenumărate ori mânuțele acelea mici, înduioșat până în adâncul sufletului de acea nouă mângâiere.

— Doctorul zice că e o capodoperă. Dumitale cum ți se pare, mamă? Întrebă el îngrijorat.

— E admirabil alcătuit și va fi foarte frumos, zise marchiza. Tu n-ai fost nici atât de voinic și nici atât de frumușel.

— Adevărat? Atunci sunt liniștit.

— Jacques, zise Annie, ar trebui să-i telegrafiem mamei, lui Clare și...

— Domnișoarelor Villars, nu-i așa?

— Da, și dacă vei telegrafia din partea ta îmi va face și mai mare plăcere.

Marchizul duse la buze mâna palidă a soției sale.

— Azi nu-ți pot refuza nimic. Mă duc chiar eu la

Moulins să telegrafiez. În drum voi intra și pe la preot...

În timp ce i se înșeua calul, Jacques scrise telegramele către familia sa, apoi ducesei de Blanzac și lui Guy de Nozay. Zâmbi la gândul mamei pe care ar fi făcut-o dacă ar fi trebuit să vestească nașterea unei fete. Prima paternitate, ca și prima dragoste, dă niște emoții care nu se repetă. La gândul că vechiului arbore genealogic i se mai adăugase o ramură ce putea asigura familiei sale încă două, trei secole de viață, Jacques avu senzația că puterea îi crește brusc. Fiul său! În tot timpul drumului simți pe buze și în suflet dulceața acestor cuvinte: fiul său. Reîntorcându-se la Blonay, privi, plin de emoție, castelul gândindu-se la contrastul dintre cuibul acela enorm de grani și pruncul ce se născuse acolo. Când trecu prin burg, ghici că toată lumea auzise despre fericitul eveniment, căci toți ieșiseră pe la porți spre a-l saluta. Femeile îi zâbeau cu înțeles și felicitările acestea mute îl mișcă profund.

Gândindu-se că Annie va fi fericită să aibă lângă ea o rudă, doamna d'Anguilhon-mama o rugase pe baroana de Keradieu să vină la Blonay. Niciodată n-a știut cât de recunoscătoare i-a fost tânăra mamă pentru acest gest.

Annie vru să-și alăpteze singură copilul. Auzind acest lucru, marchizul fu plăcut impresionat, dar nu se sfii să-i descrie toate sacrificiile pe care le-ar fi adus cu sine această hotărâre.

— Știu, știu, răspunse Annie. Dar medicul spune că am o sănătate de fier. Cred că e de datoria mea să fac tot ce-mi stă în putință pentru a o transmite faimosului nostru urmaș. Să știi că și mama m-a alăptat pe mine! Așa că sunt oarecum obligată să fac pentru copilul meu ceea ce a făcut și ea pentru mine. Vezi, noi, americancele, adăugă ea zâmbind, nu ne creăm cu plăcere îndatoriri, ci le îndeplinim pe cele care ne sunt impuse.

În urma acestei hotărâri, nou-născutul nu se bucură de clasică doică înzorzonată cu o bonetă plină de numeroase panglici, ci de o bonă englezoaică. Catherine regretă profund că nu se putea dedubla pentru a se ocupa și de copilul lui „miss Annie”, cum continua să-i spună și acum stăpânei sale, și de doamna marchiză d'Anguilhon.

Annie păstră o amintire foarte plăcută din timpul convalescenței sale, căci Jacques avea pentru ea atenții încântătoare. Toți ai casei, plus prietenii se strângeau în jurul șezlongului ei și din discuțiile lor Annie afla mult mai multe lucruri decât aflase în timpul celor două sezoane mondene. Aprecierile spiritului ei modern aveau câteodată efectul unei bombe. Doamna d'Anguilhon-mama își ridica atunci capul frumos cu o mișcare ce-i era caracteristică, baroana își cobora privirile, iar preotul părea năucit. Singurii care zâmbeau erau Jacques și Henri.

Într-o zi, în timp ce se vorbea despre intoleranța guvernului, domnul Nambride povesti despre revocarea brutală a unui preot și a unui funcționar acuzați că ar fi reacționari.

— Astfel de lucruri nu s-ar putea întâmpla în America, zise doamna d'Anguilhon-mama.

— Așa e, răspunse Annie; mai întâi, fiindcă nimeni nu se gândește să fie împotriva republicii, apoi, fiindcă bisericile sunt independente de stat. La noi, toți cei care țin de un anumit cult suportă toate cheltuielile. Când un preot sau un funcționar e în solda guvernului republican, nu are voie să-l vorbească de rău, nici să pactizeze cu regaliștii... E vorba doar de onestitate, ce naiba!

— Părinte, trebuie să știi că soția mea e republicană până în străfundul sufletului.

— Mi se pare mai firesc ca suveranitatea să se afle în mâinile maselor decât în mâinile unei singure familii, zise Annie. Un popor care

se respectă nu poate avea la cârmă decât un reprezentant al său. Și aș dori din tot sufletul ca acest reprezentant să fie perfect, atât din punct de vedere fizic, cât și moral.

— Și mai cu seamă să fie frumos, nu-i așa? spuse plin de maliție baronul de Keradieu.

— Da, să fie frumos și înconjurat de tot prestigiul ce ni-l putem imagina. Nouă, americanilor, care muncim, ni se pare firesc să fim reprezentați prin Casa Albă; în schimb, faptul că dumneavoastră sunteți reprezentați prin Palatul Élysées mi se pare meschin. De ce nu s-a raliat și nobilimea din Franța la conducere? Datorită ei republica ar fi devenit elegantă, rafinată și poate mai puternică decât orice monarhie.

— Dar, fată dragă, zise marchiza, nobilimea are tradițiile ei. Ea nu poate renunța la familia regală căreia i-a jurat credință.

— Țara trebuie să treacă înaintea oricui! Familia despre care-mi vorbești ar fi trebuit să dea prima exemplu de devoțiune, sacrificându-și ambițiile personale pentru binele Franței.

— Ceri prea mult, scumpa mea, zise marchizul. Dacă ar exista măcar un pic de toleranță și dintr-o parte, și dintr-alta...

— Ei bine, replică Annie nu fără oarecare malițiozitate, de ce nu începe nobilimea prima? Eu voi trimite o superbă cutie cu bomboane nevastei primarului. Marchizul d'Anguilhon va dăruia acestuia o sumă de bani pentru săracii din comună sau pentru vreo operă de folos obștesc.

— Ar fi o idee! Ce zici, părinte?

— Cred că ideea e bună și procedeul îl va sili pe domnul Finet să fie mai îngăduitor cu dumneavoastră și chiar și cu mine. Tocmai și-a cumpărat o casă în piață și ar dori grozav să facă acolo și o fântână. Dacă-i dați niște bani își va construi fântâna.

— Bun! Vom construi fântâna, zise marchizul. Apoi, punând mâna pe umărul soției sale, adăugă: Dar să nu ne obligi să evoluăm totuși prea repede...

Doamna d'Anguilhon-bătrâna ceruse baroanei și baronului de Keradieu să fie nașii nepoțelului ei. Dorea ca pruncul să aibă o nașă tânără pentru ca mai târziu să-i fie prietenă și sfătuitoare.

În 15 septembrie, Philippe-Henri-Anne d'Anguilhon fii botezat în capela castelului. După ceremonie, Annie îi înmână preotului – din partea copilului – un plic conținând actul de donație al unui teren, precum și chitanța banilor depuși la un bancher pentru construirea unui orfelinat destinat copiilor de la țară.

— Ah, visul meu, visul meu... murmură preotul mișcat până la lacrimi. S-ar părea că Dumnezeu a trimis aici în mod special un copil pentru a-mi împlini acest vis!

Când tânăra castelană străbătu burgul împreună cu fiul ei, toată lumea ieși la poartă ca s-o salute. Cutiile cu bomboane împărțite copiilor câștigă toate inimile mamelor. Annie înțelese că gheața dintre ea și locuitorii din Blonay se rupsesse pentru totdeauna. Rușinată de ochii ei umezi, îi zise soțului ei:

— Jacques, cred că clima din Franța e groaznic de enervantă. Voi sfârși prin a deveni o sentimentală...

— Oh, ar fi mare păcat! răspunse râzând marchizul. Dar nu te teme, pentru că ne vom duce din când în când în America ta ca să-ți revii...

Capitolul X

Deși fusese invitată de familia d'Anguilhon, ducesa de Blanzac își spusese că nu se va duce la Blonay, cu toate că știa foarte bine că nu va rezista tentației și se va duce. Chiar așa se și întâmplă, pentru că în ziua fixată ajunse la Moulins unde o aștepta Jacques. Își strânsesă cu putere mâinile și schimbară, cu glasurile tremurând de emoție, câteva cuvinte. Dimineața fiind caldă și frumoasă, Jacques venise cu faetonul. După ce se așeză alături de ducă și o porni spre Blonay, se întoarse spre Christiane:

— Ai venit, în sfârșit, zise el cu fața plină de bucurie. Până ieri-seară am stat pe ghimpi de frică să nu primesc o telegramă prin care să mă anunți că nu poți veni.

— De ce?

— Știi eu? Dar mărturisește că te-ai simțit ispitită să nu vii!

— Ispită nu... Dar am vrut să mă duc la Blanzac ca să supraveghez reparațiile vechii capele.

— Eram sigur... De altfel, simțeam...

— Ciudat, zise Christiane uimită și tulburată de această presimțire.

— Am fost atât de obsedat de gândul că nu vrei să vii, încât am fost gata să te iau pe sus de la Petit-Port. Acum, din moment ce ești aici, îți iert clipele grele prin care m-ai făcut să trec.

— Ar fi trebuit să fi fost mai înțeleaptă decât am fost pentru a-mi refuza plăcerea de a veni la Blonay, răspunse ducesa cu un glas în care era și tristețe, și amărăciune.

Apoi, vrând să schimbe subiectul, începu să vorbească despre cursele de la Deauville și să râdă de unele mici bârfeli. Discuția aceasta contrasta enorm cu starea sufletească a celor doi tineri, încât, la un moment dat, între ei se așternu tăcerea. Christiane își ridicase vălul și, deși privea drept înainte, se simțea admirată, fapt care o făcu să se îmbujoreze ușor în obraji. Prospețimea aerului, frumusețea cerului, verdele intens al văii, rapiditatea cu care mergeau cei doi cai pursânge, prezența omului iubit alături, toate astea îi produceau ducesei un fel de dulce amețelă. Ar fi vrut să meargă așa până la capătul lumii!

— Iată și castelul Blonay, zise deodată marchizul.

Cuvintele acestea o loviră pe ducesă aproape dureros, iar când văzu și steagul american alături de cel francez i se strânse inima.

— E superb, spuse ea privind cu admirație castelul a cărui siluetă puternică și ale cărui linii armonioase se conturau la orizont. Cum de-a îndrăznit un burghez să cumpere o asemenea minunăție? întrebă ea. Abia acum îți înțeleg pe deplin supărarea care te-a copleșit când tatăl dumitale a vândut o asemenea capodoperă arhitecturală.

— Supărare? spuse Jacques. Am simțit o sfâșiere atât de puternică încât cicatricea a rămas adânc întipărită în inima mea. Când am revăzut acest castel, am deschis inconștient brațele simțind nevoia de a-l îmbrățișa și i-am sărutat cu pioșenie pietrele atât de vechi;

— Înțeleg, murmură ducesa. Dar slavă Domnului, totul s-a sfârșit cu bine. Am auzit că unii romancieri au o asemenea preferință pentru unele din personajele lor, încât se decid foarte greu să le omoare. Se pare că Providența a avut și pentru dumneata o asemenea slăbiciune: nu numai că nu ți-a îngăduit să te duci să mori în Africa, dar chiar ți-a dat mai mult decât îți luase.

— Adevărat. Și-i sunt profund recunoscător. Iată, nimic nu mi se pare mai uluitor decât drapelul american în vârful castelului ale cărui temelii sunt de pe vremea feudalității. Nu-ți dai seama ce concurs uluitor de împrejurări a avut loc pentru a ajunge aici? Știi, Christiane, eu cred că istoria lucrurilor e tot atât de interesantă ca și cea a oamenilor. Cine știe dacă drapelul acesta american nu e pentru mine o evoluție? L-am pus lângă al nostru pentru a-i face plăcere lui Annie; și apoi, datoram măcar atâta lucru Americii, zise marchizul zâmbind ironic.

Christiane nu răspunse. Peste câteva minute faetonul intră în curtea de onoare a castelului și se opri în fața portalului unde se aflau doamna marchiză d'Anguilhon-mama, Annie, contele și contesa de Froissy și încă vreo câteva persoane.

— Bună ziua, „mămică”, zise ducesa sărutând-o pe castelană.

— Sunt nespus de fericită că te văd, zise Annie pe un ton a cărui sinceritate o impresionă pe doamna de Blanzac.

Marchiza își conduse, apoi, musafira în apartamentul ce-i era destinat și pe care i-l pregătise cu o grijă deosebită.

— Și acum arată-mi-l pe moștenitorul marchizului d'Anguilhon, zise Christiane scoțându-și haina și pălăria.

Annie sună și porunci să fie adus copilul.

— Ce fericire că primul născut a fost băiat.

— Ah, cred că dacă aș fi avut o fată n-aș mai fi îndrăznit să ridic capul de rușine.

Bona englezoaică își făcu apariția având în brațe un maldăr de muselină, de dantele și de panglici din care ieșea un căpșor pufos.

— Iată-mi capodopera, zise Annie punând copilul adormit pe genunchii ducesei.

Profund impresionată la vederea copilului lui Jacques, Christiane îl luă în brațe cu multă timiditate și neîndemânare, apoi, cu ochii plini de lacrimi, sărută îndelung părul moale și blond, pleoapele mici cu gene lungi de culoare închisă, gura mică și fragedă.

— E deosebi de frumos, zise ea tulburată.

— Nu-i așa? Îmi face cinste, fiindcă eu îl alăptez.

— Cum? Soțul dumitale ți-a îngăduit să-l alăptezi?

— Îngăduit? Dimpotrivă, a fost chiar foarte mulțumit. Nu e zi în care să nu-mi mulțumească. Spune că își îmbrățișează mai cu plăcere fiul știind că e doar al lui și al meu... adăugă Annie roșind ușor. De altfel, nu el mi-a cerut să alăptez copilul. Eu am vrut. Cramponul ăsta mic mă va lipsi de multe plăceri, dar nu-mi va părea rău niciodată.

Ducesa de Blanzac îmbrățișă din nou copilul prelungindu-și mângâierile.

— Ce frumos miroase, zise ea.

— Cred și eu. Hainele îi sunt parfumate cu iris de Florența.

— Nu. Miroase a miere și a lapte, un miros delicios, adăugă ducesa, mirosind copilul așa cum ar fi mirosit o floare.

— Tot așa zice și Jacques. Ce imaginație aveți voi, francezii! adăugă marchiza ușor ironică.

Apoi, luându-și copilul îl trimise cu bona în odaia lui.

Pe urmă, se aduse ceaiul pentru ducesă. Cele două femei vorbiră pe îndelete despre toate câte se întâmplaseră de când nu se mai văzuseră.

— Așadar, îți place castelul Blonay? o întrebă Christiane.

— E minunat. O locuință veche și scumpă. M-am simțit la mine acasă din prima clipă când am pășit în el. Nu m-a speriat nici prin proporții, nici prin aspectul său oarecum sever. Rolul de castelană însă mi se pare nespus de greu. Voi încerca totuși să mă descurc. Vor veni mulți dintre prietenii dumitale. Soții de Keradieu vor sosi mâine; tot mâine vin și domnii de Nozay și de Challons.

— Sunt foarte mulțumită că l-ați invitat și pe Louis de Challons. Va fi pentru el o consolare că n-a putut veni în vară la Deauville.

Annie se ridică.

— Sper să nu te plictisești și trag nădejde că-ți va plăcea la Blonay. Acum te las fiindcă ai nevoie de odihnă. Poți dormi două ceasuri bune până la masă, care se servește la ora unu și jumătate. Pe curând.

Capitolul XI

Invitațiile la Blonay, în acel an, fuseseră limitate. Marchizul se străduise să-și aleagă oaspeții numai după calitățile lor. Pentru a avea în jurul lui destulă tinerețe, veselie și spirit, îi cântărise bine după

afinitățile dintre ei. Annie, care luase parte la acea selecție riguroasă, spusese aproape mahnită:

— Cum complicați voi toate lucrurile în Europa! Cât sunteți de exigenți!

Jacques ținuse ca această primă serie de invitați la Blonay să redeștepte ecourile de odinioară, să fie intimă și veselă căci își strânsese pe lângă sine rudele cele mai apropiate și prietenii cei mai siguri și mai plăcuți. Trezit parcă dintr-un lung somn, castelul fremăta de viață din temelii și până în vârf. Pe scara cea mare, pe terase, pe aleile parcului se vedeau tot timpul siluete elegante de femei. În curtea de onoare aveau loc sosiri și plecări zgomotoase și pline de veselie. Seara, vocile celor care discutau, cântecele, muzica umpleau castelul de veselie.

Annie nu mărturisise nimănui, nici măcar bărbatului ei, cât de mult o înspăimânta rolul de castelană. Perspectiva de a primi oameni pe care îi cunoștea prea puțin și care, poate, aveau să critice manierele ei americane o făcea grozav de nervoasă. Dacă nu va reuși să-și distreze oaspeții și se vor plictisi, Jacques va fi profund dezamăgit. Acesta era, de fapt, lucrul de care se temea cel mai mult.

Dar, după vreo cinci zile răsuflă ușurată; cei din castel se distrau și nimeni nu se mai putea îndoi de acest lucru. Chipul ducesei îi sporea curajul; niciodată n-o văzuse atât de bine dispusă. Lipsită de experiență, Annie lua drept veselie dragostea pătimasă ce iradia de pe chipul lui Christiane.

Revăzându-l pe marchiz după patru luni de absență, Christiane simțise – dacă se poate spune astfel – că-i fusese redat, că, în sfârșit, fusese doborâtă o barieră. Prin ce vrajă, prin ce miracol se restabilise vechea legătură dintre ei? Era atât de profund fericită, încât nici măcar nu voia să știe. Prezența lui Jacques crea în jurul ei o atmosferă de vis, iar certitudinea de a-l fi recâștigat făcea ca minunații ei ochi albaștri să strălucească triumfători de bucurie.

De îndată ce se instalase la Blonay, marchizul d'Anguilhon nu se gândise decât la viitoarea vizită a ducesei. Era nerăbdător să-i arate acel magnific castel ce vorbea despre un trecut atât de glorios, era nerăbdător de a-i aduce onorurile ce i se cuveneau. Dorința de a o

revedea era deci dublată de vanitate și de orgoliu.

Într-o zi, înainte de venirea ducesei la castel, Annie avu nefasta idee de a-i da să citească scrisorile lui Christiane cu care ea întreținea o foarte strânsă corespondență. Jacques se duse la el pentru a le citi în liniște. Din nefericire pentru Annie, scrisorile acestea avură asupra lui Jacques un efect straniu. Fraza vioaie și originală, parfumul pătrunzător ce se degaja din hârtie, scrisul elegant ce transmitea parcă un fluid necunoscut scoaseră la iveală, în mintea lui, icoana ducesei, liniile remarcabile ale trupului ei, ochii mari, de un albastru strălucitor, gura senzuală cu colțurile ridicate în sus. Imaginea aceasta îl tulbură atât de adânc, încât fu cuprins de o dorință violentă de a o revedea. Își dădu dintr-odată seama că avea să-i spună mii de lucruri, se simți atât de puternic atras de ea, încât fu ispitit să plece la Deauville după dânsa. Dar iată că venise, în sfârșit, la Blonay și prezența el fu pentru el un continuu izvor de bucurii și emoții. Îi arătă toate colțișoarele castelului, se plimbară agale de-a lungul galeriilor, oprindu-se din când în când în firida vreunei ferestre pentru a admira vârful Puy-de-Dome sau vreun superb apus de soare. Răsfoiră împreună cărți rare, Jacques îi povesti amintiri din copilărie și din tinerețe pe care nu i le spusese niciodată soției sale. Ca toate ființele din lumea asta, contribuiau și ei la împlinirea propriului lor destin. Ducesa era o cerebrală și o senzuală, ca de altfel mai toate femeile din lumea ei. La ea, dragostea pornea dinspre simțuri spre inimă, în vreme ce la alte femei pleacă de la inimă spre simțuri. N-ar fi putut iubi niciodată un bărbat inferior ei. Or, Jacques avea aceleași calități ca și ducele de Blanzac, la care se adăuga tinerețea. Acum, când îl vedea în cadrul măreț al castelului Blonay, cu autoritatea și cu prestigiul unui mare senior, i se părea că este ceea ce englezii numesc un rege printre bărbați (*a King among meri*) și-l simțea cum îi pătrunde adânc în trup și în suflet. Aproape și uita că, de fapt, aparținea alteia. Deosebirea dintre cele două naționalități punea o asemenea distanță între Annie și soțul ei, încât ducesa nu-și putea imagina pentru nimic în lume cum decurgeau relațiile lor conjugale. Îi era totuși recunoscătoare lui Annie că-și trăia fericirea cu atâta discreție și că nu-și manifesta drepturile asupra lui Jacques cruțând-o astfel de suferință; de altfel, prietenia pe care i-o

purta lui Annie era cât se poate de sinceră.

Christiane își dădu seama de pericolul acestei intimități ce se stabilise între ea și marchiz, dar, sfidând situația, se complăcea în ea. Jacques nu-și dădea seama de nimic. Se simțea atât de fericit, încât uneori, cuprinzându-l frica, își spunea: „Oh, asta nu va putea să dăinuiască!” Și, într-adevăr, nu avea să dureze. Ajunsă la un anumit grad de intensitate, fericirea sau se năruie dintr-odată, sau începe să pălească treptat. Lui Jacques i se părea că fericirea atinsese apogeul.

Într-o dimineață, înainte de micul dejun, Jacques și prietenul său Henri de Keradieu urcau spre castel. Cotind pe o alee, zăriră pe terasă pe ducesa de Blanzac și pe contele de Challons. Oprindu-se în loc, baronul zise:

— Cred că idila asta se va termina cu o căsătorie.

Aceste cuvinte spuse într-o doară aveau să aibă – așa cum se întâmplă deseori – consecințe enorme asupra lui Jacques.

— O căsătorie? repetă el, privindu-i pe cei doi. Ducesa și contele de Challons? Cu neputință!

— De ce? Ea a făcut întotdeauna pe sora mai mare față de băiatul ăsta frumos. Poate că s-o fi îndrăgostit de el.

— Dar e cu cinci ani mai mare ca el. Ax și o căsătorie ridicolă.

— Ei, nu chiar! Louis nu arată deloc ca un puști. E un băiat foarte serios și cinstit până în adâncul sufletului său, iar ea va avea întotdeauna vârsta pe care o arată, adică foarte tânără. Te asigur că dacă ar anunța că s-a logodit aş felicita-o din toată inima.

— Eu nu, spuse sec marchizul.

Cei doi bărbați își continuară în tăcere drumul. Ajungând în hol, Jacques se uită la ceas.

— Încă o oră până la masă. Te las, căci trebuie să-mi expediez corespondența.

Și, sub acest pretext, urcă în camera lui și încuie ușa dorind să rămână singur. Apoi, conform obiceiului său, începu să se plimbe în lung și-n lat prin cameră, cum făcea întotdeauna în momentele sale de mare tulburare sufletească.

Cum adică, Christiane să-l iubească pe de Challons? Dar ar fi absurd! De Challons avea doar treisprezece ani când ea avea

optsprezece! îl cunoștea încă de pe vremea când era elev de liceu. Ce prestigiu putea avea el în fața ei? Dar, dacă totuși... La început, se măritase cu un bărbat mult mai în vârstă decât ea, așa că de ce nu s-ar lăsa acum ispășită de tinerețea lui de Challons? Nu era ea femeia extremelor? Căsătoria cu Louis i-ar îngădui să-și păstreze averea, titlul, micul ei regat de la Blanzac, toate lucrurile acelea care alcătuiau orgoliul și viața ei... Da, era posibil să se mărite cu el. Dar, la urma urmei, cel interesau pe el aceste lucruri? Ducesa era liberă. Putea face ce voia. Și, cu toate astea, el suferea îngrozitor! Cum se întâmplă de foarte multe ori, gelozia lui Jacques se transformase în dragoste. Deci, o iubea pe ducesă? Simțind că nu-l mai țin genunchii făcând această descoperire, Jacques se lăsa să cadă într-un fotoliu. Așadar, o iubea! De fapt, o iubise tot timpul. Și în mintea lui Jacques începură să se perinde crâmpeie de imagini, de amintiri, de senzații aidoma unor fotografii. Christiane Sona în rochie scurtă, cu picioarele ei grațioase, cu mersul mândru; își reaminti de bucuria pe care o simțea când o întâlnea și când ea catadicsea să-i răspundă la salut. Își aminti de cursul de dans la care se ducea și ea. Deși trecuseră atâția ani, mai încerca încă acea senzație delicioasă pe care i-o dădea trupul acela mlădios de fetiță ce nu se lăsa strânsă în brațe. Revăzu apoi coada ei groasă, lăsată pe spate, de un auriu-roșcat, al cărei vârf creț semăna cu un puf de pudră. Coada fetiței exercitase asupra-i o adevărată fascinație. I se părea foarte grea. Fusesse din cale-afară de curios să-i cunoască greutatea, o curiozitate care-l frământase săptămâni întregi. Într-o duminică, în timp ce se aflau la Sainte-Clotilde, fetița se așezase în fața lui. Nemaiputând rezista tentației, atinse cu vârful degetelor coada mătăsoasă, apoi, devenind mai îndrăzneț, o ridicase și o cântărise în mână cât mai ușor cu putință, dar, oricât de delicat procedase, Christiane simțise. Întoarse imediat capul ca o mică Furie și îi aruncă o privire amenințătoare. Nu cumva începuse s-o iubească din clipa aceea? Nu cumva destinele lor erau încă de pe atunci unite? Își aminti apoi de indignarea, de mâhnirea pe care o simțise în ziua când se măritase Christiane și o văzuse coborând scara bisericii la brațul ducelui de Blanzac. Ceea ce simțea nu era oare gelozie?

Mai târziu, toate femeile pe care le iubise avuseseră câte ceva

din Christiane. De fapt, pe ea o dorise, pe ea o căutase mereu. Jacques își reaminti, apoi, cât de jenat se simțise când o rugase pe ducesa să se ocupe de căsătoria lui.

Căsătoria lui... Roșind violent, se ridică, începând din nou să se plimbe prin cameră. N-o iubea pe Annie? Ba da, o iubea sincer, dar sentimentul pe care-l avea pentru ea nu putea șterge primele impresii, ba, dimpotrivă... Ajutase ca dragostea lui pentru Christiane să se dezvolte și să izbucnească. Și iată și durerea, durerea cu care trebuia să plătească bogăția în care se lăfăia azi. Orice, numai să nu se recăsătorească! Nu va mai putea suporta a doua oară acest lucru! S-o vadă din nou coborând treptele bisericii la brațul altui soț. Ar fi fost ceva peste puterile sale.

Dar dacă baronul se înșelase? O rază de speranță străbătu sufletul lui Jacques. Ducesa îl invita destul de des pe Louis de Challons la ea, la Deauville și la Blanzac. Se interesa de cariera lui și avea pentru el o grijă de mamă. Nu era el moștenitorul bărbatului ei, viitorul stăpân al titlului și al averii Blanzac? Nu trebuia să vegheze asupra conduitei lui, să-l pregătească pentru tot ceea ce trebuia să îndeplinească? Dacă l-ar fi iubit pe Louis, el, Jacques, nu și-ar fi dat seama? Guy de Nozay n-ar fi observat acest lucru?

„Ah, eram mult prea fericit, murmură marchizul cu dinții strânși, ca această fericire să dureze!”

Din clipa aceea Jacques nu mai avu liniște. Pacea de care se bucurase timp de un an fusese pentru totdeauna alungată. Încercă să descopere adevărul privind sentimentele ducesei în legătură cu Louis de Challons. Din păcate, nu se mai vedeau atât de des. Fie că ducesa se ferea de Guy de Nozay care cam intrase la bănuieli, fie că încerca să-și îndrepte gândurile în altă parte, fapt e că acum discuta mai mult cu Louis, care o amuza, fiindcă era, într-adevăr, un tânăr drăguț, inteligent, plin de entuziasm și de iluzii. Adevărul e că nu era chiar insensibilă la admirația pe care Louis o avea pentru ea. Uneori comportarea ei îndreptăța întru totul bănuiala baronului de Keradieu și atunci Jacques suferea îngrozitor. Când privirile lui Jacques și ale lui Christiane se întâlneau, izbucnea câte un scurt fulger și numai bunul Dumnezeu știe cum de izbuteau să se abțină și să nu-și mărturisească

în clipa aceea dragostea. Căci Christiane începuse a simți că era iubită cu patimă, și certitudinea aceasta o făcea atât de fericită, încât dorințele ei se opreau aici. Știa că Jacques e însurat și acest lucru va constitui veșnic între ei o piedică pe care niciunul, nici altul nu va cuteza s-o înlăture.

În ajunul plecării, ducesa de Blanzac tocmai cobora scara de onoare de la Blonay, discutând veselă cu ducele de Nozay. Dar brusc scoase un strigăt în cadrul ușii de la intrare, doi valeți în livrea îl aduceau pe marchiz prăbușit într-un fotoliu de grădină. Jacques avea ochii închiși și era palid ca un mort.

— Un accident? întrebă Guy emoționat.

— O lovitură dată de copita unui cal, zise Jacques deschizând ochii. Cred că mi-a zdrobit genunchiul.

— te. Doare tare? întrebă ducesa cu o nesfârșită tandrețe în glas, aplecându-se spre el și aruncându-i o privire plină de dragoste.

— Groaznic, răspunse Jacques.

— Aduceți repede niște coniac, porunci viconte.

— Anunțați-le pe mama și pe Annie, dar în așa fel încât să nu le speriați prea tare, zise Jacques după ce. și mai veni în fire sorbind de câteva ori din coniac.

— Mă duc eu, zise repede ducesa.

Și se îndepărtă, cu inima strânsă, cu picioarele tremurând, resimțind în propria ei ființă suferința omului iubit.

Medicul – care, din fericire, era acasă – declară că genunchiul nu era fracturat. Porunci să i se pună comprese cu gheață, îi făcu o injecție cu morfină și liniști pe toată lumea în privința accidentului.

Revenindu-și din emoție, Christiane înțelesese că se trădase. La gândul, că viconte de Nozay sau poate chiar Jacques îi descoperiseră taina, se înroși ca focul la față, dar venindu-și repede în fire, își înălță cu mândrie capul.

Noaptea a fost foarte neplăcută pentru Jacques; a avut febră mare, ba chiar a și delirat de câteva ori. Când se liniștea își amintea brusc de strigătul ducesei, de spaima pe care i-o citise în ochi.

A doua zi porunci să fie dus în cabinetul său. De lucru pentru a-și lua rămas-bun de la Christiane; ducesa, în costum de călătorie,

gata de plecare, era însoțită de Annie.

— Te-am speriat ieri, zise Jacques privind-o lung și căutând zadarnic pe chipul ei vreo urmă de emoție.

Frică! Firește, spuse ea. Dacă aș fi fost mai slabă din fire aș fi leșinat. Am crezut că ai murit.

Apoi, Christiane își exprimă părerea de rău pentru cele întâmplate, adăugând că pleacă totuși liniștită. Totul pe tonul cel mai firesc și mai degajat. Guy de Nozay, care era de față, o privi cu admirație, spunându-și în sinea lui: „E o femeie tare... Chiar foarte tare... Joacă foarte bine.

Când Jacques auzi zgomotul trăsurii care pleca își puse capul pe pernă și închise ochii.

— Vai, cât de mult o iubesc! Cât de mult o iubesc! murmură el.

Marchizul nu se însănătoși chiar atât de repede cum crezuseră toți. Stătu două săptămâni întins pe canapea, iar alte trei săptămâni merse cu greutate. Suferi enorm din pricina absenței ducesei de

Blanzac. Întreg castelul, deși plin de prieteni, minunatul castel unde se aflau mama, soția și copilul său, i se părea pustiu. Abia acum își dădu seama că existau suferințe și mai mari decât sărăcia. În starea de spirit în care se afla nimic nu era mai rău pentru el decât inactivitatea la care era condamnat. Neavând nimic de făcut, cădea în lungi reverii. Uneori tresărea parcă orbit de un fulger: era aproape sigur că ducesa îl iubea. Nu îndrăznea să formuleze această frază, dar o simțea. Atunci inima îi bătea mai repede, deschidea instinctiv brațele, le întindea către cea pe care o vedea doar el și-i șoptea ușor numele: „Christiane, iubita mea Christiane...”, fapt ce-i producea o plăcere de nedescris.

După sărbătorile Crăciunului, marchizul și marchiza d'Anguilhon plecară la Cannes unde fuseseră invitați.

Ducesa îi rugă să rămână câteva zile și la Blanzac, dar Jacques refuză, pretextând că nu puteau din cauza copilului. Annie simți o plăcere deosebită revăzându-se în frumosul castel de la Saint-Michel care fusese prima etapă a călătoriei sale de nuntă. I se păru nespus de nostim să vină acum și cu un copil.

Jacques se gândi cu părere de rău la fericirea de care se bucurase cu puțin timp în urmă în acel loc.

Amintirile lunii sale de miere, vederea copilului său atât de zdravăn și de frumos izbutiră să alunge pentru o vreme chipul lui Christiane din gândul lui. Dar, nu peste mult, imaginea ei reveni mai clară și mai luminoasă, ștergându-i totul din minte. Pentru a nu ajunge la cine știe ce lucruri infamante, trădându-și soția, Jacques făcu eforturi disperate pentru ca să ucidă dragostea aceea care-l teroriza astfel. Atunci se agăță – dacă se poate spune astfel – chiar de propria lui nevestă, întrevăzând în ea paiul menit să-l salveze de la înec. Încercă să se apropie cât mai mult de Annie, să-i facă unele confidențe, să fie cât mai intim și mai cald cu ea. Dar încercarea lui nu avu alt rezultat decât să-i dovedească încă o dată în plus cât de puține lucruri comune existau între ei. Fu mirat și descurajat.

Respectându-i dorința, Annie luase obiceiul de a vorbi englezește. Acest lucru, deși avea un farmec deosebit în ochii lui, i-o făcea parcă și mai străină, începu să fie convins că ea nu-l înțelegea și că nu-l va înțelege niciodată. Marchizul simțea nevoia să fie mângâiat, alintat. Annie vorbea întruna, dar nu spunea nimic. Foarte bună muziciană, cânta la pian perfect, dar lui Jacques nu-i făcea nicio plăcere, fiindcă nu punea suflet în ceea ce cânta. Annie nu cunoștea arta de a se face dorită, de a avea capricii, de a-i refuza uneori dragostea pentru a face și mai plăcute mângâierile sale. Era prea plină de demnitate și prea sigură de fidelitatea bărbatului ei. Acea cochetărie conjugală pe care numai franțuzoaica e în stare s-o practice, ei i se păruse ridicolă și imorală, încrederea era pentru ea o simplă chestiune de loialitate și onoare. Se măritase cu un gentilom, deci cu un om nobil și cinstit, incapabil s-o înșele. Înainte de căsătorie se temuse grozav de infidelitatea francezilor care ajunsese pentru străini un fel de sperietoare. Acum – ciudat – nu se mai temea de Ea. Din când în când, avea totuși impresia că ea nu era femeia care. I-ar fi trebuit lui Jacques. Dar el, delicat și recunoscător, știa întotdeauna s-o liniștească. Așa e viața!

Când bolnavul știe de ce boală anume suferă, se gândește tot timpul la ea sporindu-și răul. De când înțelesese că se îndrăgostise nebunește de doamna de Blanzac, Jacques se gândea într-una la ea; gândul acesta îi sporea dragostea și cu cât încerca să și-o scoată din

minte, cu atât se gândea mai aprig la ea.

Ducesa obișnuia să-și petreacă la Cannes lunile februarie și martie. De data. Asta se hotărî brusc pentru Pau. Se întrebă și ea ce anume o atrăsese în orașelul acela pe care nu-l putea suferi. Gândul că-l iubea ca o nebună pe Jacques și că voise să fugă de el i se contură limpede în minte. Auzind că-și schimbase planul, Jacques fu cuprins de dorința nebună de a se duce până la Pau s-o vadă. Dar venindu-și în fire, se hotărî să fie el primul care să-i propună soției sale să facă împreună o călătorie în America. Annie fu atât de încântată, încât scrisese imediat mamei sale și lui Clare spre a le anunța vizita. Clare îi răspunse că n-o va crede decât atunci când o va vedea debarcând la New York.

Christiane nu stătu mult în Pirinei; în 8 martie se înapoie la Paris. Când o știu în strada Varenne, Jacques se mai liniște, fiindcă se putea duce oricând s-o vadă.

Cum doamna de Blanzac îi scria în mod regulat lui Annie, într-una din scrisori îi spuse că Louis de Challons fusese mutat la un regiment din Versailles, adăugând: *„Sunt nespus de bucuroasă să-l știu. Cât mai aproape de Paris. În afară de faptul că face parte dintre bărbații pe care pot conta în mod sigur, mi-aduce întotdeauna o undă plăcută de tinerețe”*.

Rândurile acestea îl chinură din nou pe Jacques. Își spuse că fusese cretin dacă nu văzuse ceea ce Henri de Keradieu văzuse atât de limpede. Așa că până la urmă se convinse și el că ducesa de Blanzac se va mărita cu Louis de Challons. Iar în brațele acelui bărbat tânăr și frumos de douăzeci și cinci de ani îl va uita pe El. Louis era cu cinci ani mai tânăr decât el și acești cinci ani îl umplură de o invidie atât de crâncenă pe care nu i-ar fi putut-o pricinui niciun talent deosebit al acestui tânăr și nici măcar geniul său.

Gelozia fizică – cea mai dureroasă, cea mai orbitoare dintre gelozii – îl făcu o clipă să uite de finețea și de rafinamentul ducesei pe care o învinui de senzualitate. Așa că Jacques simți brusc nevoia imperioasă de a cunoaște adevărul. Nu putea pleca în America cu inima îndoită. O clipă, fu ispitit să se ducă singur la Paris. Dar, neavând puterea necesară, se hotărî să-și ia soția și copilul cu el. Pretextând că

trebuie să-și aranjeze unele chestiuni în vederea călătoriei peste Ocean, cei doi soți părăsiră castelul Saint-Michel cu mult înainte de data fixată.

Capitolul XII

În timpul celor două luni care trecuseră, ducesa de Blanzac fu și ea tot atât de tulburată ca și marchizul d'Anguilhon.

Se apropia momentul când viețile lor aveau să se unească pentru o vreme. Christiane fugise de primejdie, apoi se înapoiase. Nu se aștepta ca cei doi să se întoarcă la Paris înainte de primele zile ale lui aprilie.

Îndată ce Jacques sosi îi simți prezența – aş putea spune prin ziduri și spații – și prezența lui reacționează ca un magnet asupra ei.

Către ora două după-amiază, Christiane se simți cuprinsă de o teamă instinctivă. Nu, nu-l va revedea azi pe Jacques, nu voia, nu putea să-l vadă! Sună pentru a-i spune servitorului că în ziua aceea nu primea pe nimeni, dar, când servitorul intră, îl rugă să-i aducă un pahar cu apă.

Acum, când Jacques ajunsese, în sfârșit, aproape de Christiane, îi fu frică s-o întrebe ceva. Așa că răsuflă ușurat când auzi că Annie îi invitasese la masă pe soții de Keradieu.

Prezența prietenilor săi îi făcu bine și vorbind cu ei reuși să se mai amuze un pic și să-și recapete calmul.

În timpul mesei, Annie spuse că se temea ca nu cumva acea lungă călătorie în America să-i facă rău copilului.

— Dacă ar fi un mic yankeu l-aș lua cu mine prin toată lumea. Dar acest mic franco-american nu știu cum va suporta schimbarea de climă. De altfel, nu voi pleca fără recomandarea medicului.

Cuvintele soției sale îl bucurară enorm pe Jacques. Apoi, marchizul îl întreabă pe baron ce mai știa de Louis de Challons.

— E fericit că a fost mutat la Versailles. Am cinat împreună cu el săptămâna trecută la doamna ducesă de Blanzac.

— Tot mai crezi că se va mărita cu el?

— Mai mult ca oricând, răspunse baronul.

— Da? zise Jacques ascunzându-și chipul în norul de fum al țigării.

Apoi, ca și când subiectul nu l-ar mai fi interesat, nu mai insistă și schimbă vorba. Marchizul își zise că dacă se va duce mai târziu la ducesă poate va avea norocul s-o găsească singură. Cum nu mai putea suporta nesiguranța în care trăia, era hotărât să afle chiar din gura ei adevărul în privința lui Louis.

Când Jacques ajunse portarul tocmai se pregătea să încuie poarta. Era într-adevăr ultimul vizitator. Servitorul îl introduse în salonul roșu. Christiane, nemaiașteptând pe nimeni, se urcase în odaia ei.

Revăzând camera aceasta care-i era atât de familiară, Jacques fu cuprins de o emoție pe care n-o mai trăise niciodată. Simțurile sale de îndrăgostit intrară în legătură directă cu toate lucrurile ce aparțineau lui Christiane și care – dacă ne putem exprima astfel – o purtau în ele. Trase adânc în piept parfumul ei răspândit pretutindeni. Canapeaua cea mică pe care ea avea obiceiul să stea, pernele care mai păstrau încă urma umerilor și a brațului ei, clavirul vechi la care se acompania când cânta, toate lucrurile acelea pe care le văzuse de sute de ori, acum „le simțea”, îi păreau vii. Dar brusc tresări; într-o oglindă zărise o statuie care i se păru că are două capete.

— Oare ce-o fi asta? murmură el apropiindu-se, apoi rămase încremenit în fața acelei statui stranii pe care o avea sub ochi. Reprezenta o femeie de talie mijlocie, zveltă și fină, nu sculptată în marmură, ci turnată într-o ceară de nuanța pielii. Privită din față, avea un chip nespus de dulce, aproape copilăresc, cu o expresie de bucurie și de triumf. Chipul acesta nu era însă decât o mască pe care o ținea în mâna stângă, ascunsă cu multă îndemânare, sub un vâl în dosul căruia se afla chipul adevărat al statuii, un chip dat ușor pe spate, cu pleoapele coborâte, pline de lacrimi, cu gura închisă purtând întipărită pe ea o durere îngrozitoare.

Mâna dreaptă, puternic crispată, strângea faldurile veșmântului peste pieptul tânăr și frumos.

Efectul era într-adevăr cutremurător. Jos, pe soclul destul de înalt, se putea citi cuvântul *Addolorata*, iar de ambele părți ale acestui cuvânt următoarele versuri din Baudelaire:

„Nebunule, ea plânge și ziua de-odinioară!

*Și traiul ei de astăzi. Dar ceea ce-o-nfioară
Mai mult, din albiu umeri pân-la genunchii goi.
E, vai, e că și mâine o să trăiască iară
Și mâine și poimâine și-ntruna! Ca și noi”¹*

Jacques, aplecându-se, citi cuvintele cu glas tare. Ridicându-se, o zări pe ducesă în oglindă. I se păru mai înaltă, mai subțire și extraordinar de palidă. O văzu înaintând cu mersul ei frumos care-i era caracteristic. Nu se întoarse decât atunci când o simți lângă el. În clipa aceea, mâinile, ochii, sufletele lor se întâlniră și, încremeniți de emoție, rămaseră câteva clipe tăcuți, niciunul dintre ei neputând rosti un cuvânt.

Christiane își reveni prima. Tremurul buzelor i se preschimbă într-un zâmbet.

— O admirai pe *Addolorata* mea?

— Da, și mi s-a strâns inima. O femeie care a suferit îngrozitor. Cine a creat capodopera asta? întrebă Jacques.

— Sculptorul Ringel.

— Sunt însă gata să pun pariu că ideea a fost a dumatile.

Ducesa păli și întoarse capul.

— Nu, nu... Acum doi ani, într-o dimineață, traversând grădina Tuileries, m-am oprit brusc în fața statuii lui Christophe intitulată *Masca*. Bănuiesc că n-ai văzut-o niciodată. Reprezintă o femeie care poartă o mască la fel ca asta și al cărei chip dat pe spate are o expresie de durere atât de profundă, încât m-a cuprins o milă fără margini. Aș fi vrut s-o iau din grădina aceea publică și s-o duc la mine acasă. M-am dus s-o văd de nenumărate ori; mă atrăgea într-un mod straniu. La câteva zile după ce am văzut statuia, deschizând volumul de poezii al lui Baudelaire nimeresc exact peste poezia pe care i-a inspirat-o, artistului, statuia. Poetul a văzut totuși mai frumos, mai deosebit decât sculptorul. Dorind să am și eu o astfel de lucrare, m-am adresat lui Ringel. Am socotit c-o va realiza mai bine decât celălalt, pentru că Ringel nu caută numai frumusețea, ci și sufletul. Am lucrat împreună la

¹ Charles Baudelaire, Florile răului, poezia *Masca*, traducere de Ion Pillat, Ed. Pt. Literatură Universală, București, 1967.

machetă. Amândoi am avut aceeași idee: o *Addolorata* modernă, a zilelor noastre. Ei bine, află că suntem amândoi foarte mulțumiți de masca noastră. Mi-ar fi plăcut s-o fi putut-o vedea și Baudelaire.

Îndepărtându-se puțin, Jacques privi statuia din profil. O emoție profundă i se citi pe față.

— Oh, seamănă leit cu dumneata, spuse el încet.

Tulburată, ducesa se strădui să râdă.

— Așa pretinde și domnul de Nozay. Dar numai voi doi vedeți această asemănare.

— Probabil fiindcă avem o percepție mai fină decât ceilalți prieteni ai dumitale.

— Chiar dacă această asemănare există – deși eu o neg cu tărie – să știi că e absolut întâmplătoare. N-aș fi pozat pentru o astfel de statuie fiindcă, te rog să mă crezi, nu mi se pare un lucru de bun-gust.

— Cred, cred. De altfel, asemănarea e destul de vagă. Mai mult o simt decât o văd. Dacă femeia aceasta ar merge, ar avea sigur liniile dumitale.

Și, mânat de o dorință căreia nu i se putu împotrivi, marchizul mângâie ușor, cu degete tremurânde, minunatul trup al *Addoloratei*. Christiane se înfioră din cap până în picioare, ca și cum ar fi simțit mângâierea aceea pe propria-i carne.

— Statuia urmează a fi așezată în cabinetul meu de lucru care acum se repară. Mă bucur că ai văzut-o. Și acum spune-mi ce fac ai dumitale: soția, copilul...

Jacques n-o auzi. Vederea acelei statui care purta o mască îl tulburase într-un mod incredibil. Nu numai că văzuse că seamănă leit cu ducesa, dar acum era sigur că în existența de toate zilele Christiane purta o mască și că în viața ei exista o taină, o patimă copleșitoare. Și el ezită să vorbească... Tulburată de tăcerea lui, Christiane îl privi tremurând.

— E adevărat, zise el într-un târziu, cu glas schimbat, e adevărat că ai de gând să te măriți cu Louis de Challons?

— Doamne, cine a putut scorni așa ceva?

— Ce importanță are, spuse aspru marchizul, e adevărat sau nu?

— Cum o să fie adevărat? Cine a putut scorni o asemenea

prostie?

Auzind-o, chipul lui Jacques se înveseli atât de brusc, încât ducea se tulbură din nou.

— Nu neg că nutresc multă prietenie pentru Louis și sunt convinsă că și el simte același lucru pentru mine. Nu mi-aș fi închipuit că oamenii se pot înșela astfel în privința sentimentelor noastre. Sper că n-ai crezut și dumneata în căsătoria asta ridicolă...

— Ba da, pentru că știi că lucrurile de care te temi cel mai tare se împlinesc aproape întotdeauna. Mă bucur că nu e așa. Am impresia că m-am trezit dintr-un coșmar, zise Jacques râsuflând, în sfârșit, ușurat. Acum pot pleca liniștit.

— Să pleci? întrebă ducea. Unde vrei să pleci?

— În America. La sfârșitul lui aprilie. I-am făgăduit doamnei Villars să i-o duc pe Annie. Așa că trebuie să mă execut...

Vestea acestei călătorii, la care nu se aștepta câtuși de puțin, o făcu pe Christiane să pălească atât de tare, încât se trădă încă o dată. Jacques își dădu, în sfârșit, seama că o avea pe ducesă în puterea lui. Conștiința îi striga să se oprească, dar i-ar fi trebuit o virtute pe care n-o avea, pe care niciun d'Anguilhon n-o avusese. Așa că, apropiindu-se de ea, spuse învâluind-o în glasul lui mângâietor:

— Nu mă întrebi de ce sunt atât de fericit că te știu liberă?

Christiane se dădu doi pași înapoi, ușor speriată.

— Nu-ți fie teamă, murmură blând marchizul.

— Nu mi-e teamă, răspunse doamna de Blanzac, ridicându-și cu mândrie capul și pieptul. De ce m-aș teme?

— Fiindcă știi că te iubesc, Christiane!

Și dându-și seama că venise momentul să smulgă secretul acelui suflet slab de femeie, adăugă cu îndrăzneală:

— Și fiindcă știi că și dumneata mă iubești.

Ducea se făcu albă ca varul. Încercă să reziste privirii arzătoare fixate asupra ei, dar pleoapele i se zbătură lăsându-i-se în jos; vru să protesteze, dar niciun sunet nu-i ieși din gât. Marchizul apucă mâinile lui Christiane în mâinile sale.

— Neagă dacă poți, îi zise pe un ton plin de autoritate, dar și de o nesfârșită tandrețe.

Doamna de Blanzac privi câteva clipe chipul acelui bărbat tânăr și frumos aplecat spre ea. Dragostea din ochii lui pătrunse în toate fibrele ființei sale, zdrobindu-i orice rezistență.

— Nu pot! răspunse ea.

Rosti aceste două cuvinte cu capul sus, cu lacrimi în ochi, cu buze tremurătoare ca orice femeie învinsă de o voință superioară. Marchizul se înclină și-i sărută mâinile pe care i le ținea ușor, aproape umil.

— Sunt gata să-mi dau viața pentru cuvintele acestea, spuse Jacques uitând de soție, de copil și de toate jurămintele pe care le făcuse înainte de a se însura.

Apoi, cu un glas plin de emoția iubirii și care aproape că le scoate din minți pe femei, îi mărturisi c-o iubise dintotdeauna, că, de fapt, n-o iubise decât pe ea. Apoi, îi vorbi cum își dăduse seama de această dragoste pe care o purtase atâta vreme în el; îi vorbi de strădaniile sale de a o uita, de suferințe, de neputința lui de a și-o scoate din suflet.

— Tremuram de teamă ca nu cumva să te măriți și să pui o nouă piedică între noi. Mi-a fost, oh, nu vei ști niciodată cât mi-a fost de frică să nu te pierd...

Ducesa îi sorbea cuvintele ca pe un nectar al zeilor. Dragostea, pe care acum nu mai trebuia să și-o ascundă, îi răspândi pe chip o lumină și o frumusețe celeste. Jacques n-o văzuse niciodată atât de transfigurată.

— Și m-ai fi crezut în stare să mă mărit cu Louis când știai că te iubeam? Întrebă Christiane cu o voce plină de reproșuri.

— Ce vrei! Gelozia te împinge la cele mai negre gânduri. Da, n-avea sens, fiindcă noi doi am fost făcuți unul pentru altul. Probabil că Dumnezeu când ne-a creat trebuie să-și fi spus: „Bărbatul acesta îl fac pentru femeia aceasta!”

Un nor întunecă fața ducesei.

— Și totuși, ne-a despărțit!

— Ca să se nască, se pare că marile iubiri au întotdeauna nevoie de piedici, de dezamăgiri, de durere... spuse emoționat marchizul.

— Ah, aș fi preferat să cred că destinele noastre nu ne-au fost

pregătite dinainte...

— Ba ar trebui să crezi, fiindcă așa este...

— Tot ce știu e că ai intrat fără să-mi dau seama în viața mea. Da, într-adevăr, încep să cred că mi-ai fost trimis... Am luat drept prietenie ceea ce de fapt era dragoste. Am fost oarbă sau mai bine-zis orbită până în ziua când m-ai anunțat că te-ai logodit.

— Iar eu n-am bănuț nimic! Tocmai eu care aveam pretenția că pot ghici orice. Inegalitățile dumitale de comportament le puneam pe seama unui exces de nervozitate. O, Doamne, cât te-am făcut să suferi... Iartă-mă, dar atunci nu știam... nu știam că...

— Nu, nu. Știai. Purtam și eu o mască, zise mândră ducesa, întorcându-și privirea către *Addolorata*. Știi că nu am văzut această statuie decât cu zece zile înainte de a-mi anunța căsătoria dumitale? Iar când am văzut-o am avut presentimentul propriei mele soarte.

— De acum încolo, masca dumitale, Christiane, nu va mai ascunde decât fericire, spuse Jacques emoționat și pățimaș.

Ducesa dădu ușor din cap.

— Fericire! zise ea. Știi la fel de bine ca și mine că toate fructele oprite sunt otrăvite.

— Ce ne mai pasă din moment ce vom muri împreună?

— Dar nu vom muri împreună, Jacques. Eu nu te voi face să suferi.

— Vom suferi prin forța împrejurărilor, a legilor pe care le călcăm în picioare.

— Spune-mi, acum când știi toate aceste lucruri, ai mai putea să nu mă iubești? o întrebă marchizul pe tânăra femeie țintind-o cu raza arzătoare a privirii sale pățimașe.

— Nu, n-aș mai putea, răspunse ducesa.

Profund emoționat, Jacques sărută cu pasiune mâinile care i se abandonară.

— Ești fericită că ți-am smuls secretul, secretul acela care era numai al dumitale?

— Foarte fericită.

— Acum nu voi mai avea puterea să plec...

— Cu toate acestea, va trebui s-o ai, spuse ducesa, căci de-acum

încolo nimic nu ne va mai putea despărți.

— Înainte de a pleca aş vrea să cad în genunchi în fața dumitale și să-ți vorbesc despre dragostea, despre adorația mea. Nu vrei să mă primești la vila dumitale „La Rosette”, unde ești, într-adevăr, la dumneata acasă?

Ducesa: păli. Ca toate femeile a căror personalitate e foarte puternică, avu – simțind jugul bărbatului pe gâtul ei – un gest de revoltă.

— Să te primesc la „Rosette”? Mai târziu... Gând va. Veni ceasul...

Văzând însă mâhnirea pe care orgoliosul ei răspuns i-o provocase lui Jacques, zâmbi cu blândețe:

— Nu te teme, nu voi da niciodată înapoi... Acum însă fii generos și lasă-mă să-mi revin. Du-te...

Se ridică șovăind. Marchizul trebui să facă. Un adevărat efort ca să n-o ia în brațe și să n-o acopere cu sărutări. Un zgomot de pași și ivirea unui servitor care anunță că sosise trăsura îl făcură pe Jacques să-și vină în fire. De altfel, nici marchizul, nici ducesa n-ar fi vrut să schimbe prima lor sărutare în salonul acela deschis.

— Te ador, șopti el la plecare.

— Te iubesc, răspunse încet ducesa.

Și Annie – cu toate făgăduielile soțului ei – fu la fel de repede trădată ca toate celelalte marchize d'Anguilhon.

Capitolul XIII

Ducesa păstrase vila „La Rosette” de pe drumul spre Sèvres pe care i-o cumpărase tatăl ei, ea s-o aibă pentru copii. Christiane nu numai că o păstrase, dar o și extinsese, o înfrumusețase și de multe ori spunea că era cea mai de preț dintre toate proprietățile sale. Toni, bătrâna ei dădacă, locuia în pavilionul care slujise pe vremuri de locuință confortabilă portarului. Fratele ei de lapte, un țăran dezghețat și inteligent, îi administra proprietatea, care, datorită iscusinței lui, devenise foarte rentabilă. Despărțită de drum și de fermă printr-un fel de grădină în stil englezesc, înconjurată de flori și de copaci umbroși, ducesa schimbase aspectul burghez al casei și făcuse din ea o locuință încântătoare unde s-ar fi simțit bine și o regină.

Ducesa venea la „Rosette” mai în fiecare zi și i se întâmpla să petreacă aici dimineți întregi, neîntorcându-se în strada Varenne decât pentru orele de primire. Atunci Toni îi pregătea un mic dejun deosebit pe care i-l servea chiar ea, căci, uneori, Christiane simțea nevoia răsfățurilor materne. Tocmai ea care avea o avere atât de mare și care era veșnic înconjurată de prieteni și de admiratori, era, în realitate, foarte singură. Nu avea nici rude apropiate, nici soț, nici copii. Unchiul ei, contele de Creil, și dădaca erau singurele persoane apropiate. Conștientă de această izolare din pricina căreia suferea, ducesa invita primăvara la vilă câteva persoane din imediata ei apropiere. N-ar fi admis, pentru nimic în lume în această casă atât de plină de cele mai plăcute amintiri, persoane indifferente.

Acesta era deci locul unde urma să se întâlnească cu Jacques. Printr-o ironie a sorții, cum se întâmplă adeseori în viață, chiar tatăl fusese cel care-i pregătise lăcașul destinat iubirii vinovate a fiicei sale, o iubire care avea s-o distrugă.

La vreo săptămână două după mărturisirea pe care i-o smulsese Jacques, Christiane sosi la „Rosette” foarte palidă și foarte agitată, aflându-se sub imperiul unei mari emoții. Toni veni s-o ajute să-și schimbe rochia. În clipa când dădaca dădu să iasă din cameră, ducesa – așezată la măsuta de toaletă – îi spuse pe un ton rece și laconic, ferindu-se s-o privească:

— Toni, din când în când, va veni aici un prieten să mă vadă. Nu vreau să se afle nimic despre aceste vizite. Ai priceput, nu-i așa?

Toni pricepuse atât de bine, încât rămase încremenită, plină de uimire și de mâhnire. De rușine, i se înroși până și fruntea. Se îndepărtă încet, fără să rostească o vorbă. Roșeața de pe chipul dădacei pe care o văzuse prin oglindă și, mai ales, acea tăcere plină de tristețe o tulburară pe Christiane mai mult decât orice reproș.

Pentru prima oară în viață, se simți umilită și înjosită. Suferea că trebuise să-i dezvăluie dădacei secretul legăturii ei. Astfel ducesa îi sacrifică marchizului nu numai propria ei ființă, ci și reputația sa fără pată, forța și mândria ei. Niciun bărbat nu va putea înțelege vreodată ce înseamnă un astfel de sacrificiu pentru o femeie cu un caracter deosebit.

Marchizul și ducesa se iubiră multă vreme, cunoscând întreaga gamă a marilor iubiri al căror germene este adânc ascuns în sufletul omenesc. Afinitățile fizice și morale îi uneau pe deplin, dăruindu-le clipe de neuitat.

Luni de zile, la despărțire, fiecare dintre ei știa că lasă în sufletul celuilalt o dorință și mai înflăcărată. Astfel amândoi avură parte de tot ceea ce se poate numi fericire aici, pe pământ. Iubirea lui Christiane a constituit pentru marchizul d'Anguilhon împlinirea cea mai profundă pe care o cunoscuse vreodată, căci această dragoste îi satisfăcea și inima, și spiritul, și simțurile. N-o poseda doar pe ducesă, ci și pe fetița cu părul arămiu împletit într-o coadă groasă lăsată pe spate care trezise bărbatul din el, și, în același timp, și pe tânăra mireasă din biserica Sainte-Clotilde. Toate aceste imagini care se succedau în mintea lui făceau să-i sporească și mai mult pasiunea. Abandonul de care era capabilă Christiane – ea, atât de plină de personalitate – îl înduioșa, dar, în același timp, îi și satisfăcea orgoliul. Sunt situații când femeia cântărește mai mult în mintea unui bărbat decât în brațele lui. Marchizului i se întâmplase de multe ori ca alături de femeile pe care le iubise cel mai mult să aibă momente de iritare, de plictiseală sau să simtă dorința de a se elibera. Acum, dimpotrivă, ar fi vrut să n-o mai părăsească niciodată pe ducesa de Blanzac. Ea îl înlănțuise cu totul – nu prin artă, căci era mult prea îndrăgostită pentru asta

— Ci prin farmecul ei, prin acel dar de a plăcea, de a interesa cu care Pronia o hărăzise din belșug.

Numai că ființele cu adevărat superioare nu rămân mult timp supuse nici durerii, nici voluptății. De îndată ce se desprindea din brațele lui Jacques, spiritul ducesei, înzestrat cu o uimitoare putere de a-și regăsi personalitatea, îl uimea pe marchiz care se întreba adeseori dacă ea îi aparținuse cu adevărat și dacă îi va mai aparține vreodată. Numai ochii ei mari, albaștri, plini de tandrețe și tremurări plin de emoție al glasului cald îl asigurau că totuși nu visase.

Jacques era fericit, dar de îndată ce nu mai era lângă Christiane începea din nou să sufere. Numai dincolo de această sublimă stare sufletească începea să-l înțepe ghimpele remușcării. Dragostea și, mai ales, încrederea soției sale îl chinuiau zi și noapte. În zadar se tot

crampona de credința lui în predestinare, în zadar își tot spunea că-i fusese scris s-o iubească pe Christiane tot așa cum îi fusese scris să se însoare cu Annie. Adevărul e că îi era rușine de rolul pe care-l juca, îi era, mai ales, rușine de el.

La început, iubirea lui Jacques îi dăruise ducesei o bucurie atât de mare, încât nu mai simți nici regrete, nici remușcări, nici gelozie. Când se întorcea de la „Rosette”, se ghemuia în colțul trăsurii și închidea ochii pentru a mai trăi o dată impresiile de peste zi, iar acele impresii o umpleau de un extaz care o făcea să-și simtă trupul ușor ca fulgul.

Parfumul florilor pe care le lua întotdeauna de la „Rosette” o învăluia încet dându-i impresia unei ultime și neprețuite mângâieri.

Pe urmă, se întâlnea cu marchizul în societate, la bal, la teatru. Era atât de fericită, încât faptul că exista și Annie nu o deranja. „Jacques”, despre care vorbea tânăra americană numindu-l „soțul meu” și pe care-l amesteca cu atâtea alte detalii prozaice ale mariajului ei, i se păru a fi cu totul altul decât cel pe care-l iubea ea. Datorită acestui nou sentiment ce-i umplea viața, frumusețea lui Christiane căpătase o strălucire care-i ului pe toți prietenii. Devenise mai puțin mândră, mai duioasă, mai amabilă, mai binevoitoare și generoasă uneori până la risipă.

Singurul care înțelesese corect motivul actelor sale de binefacere fu doctorul Moreau, care ar fi putut spune cu precizie și ziua când devenise amanta marchizului d'Anguilhon. Din păcate, el era singurul care știa că mai devreme sau mai târziu se va trezi din extazul ei și atunci avea să sufere îngrozitor. Uneori îi făcea câte o vizită sub un pretext oarecare. Ducea își dădea seama că doctorul „știa”. La început perspicacitatea lui o supăra, dar pe urmă se simți mulțumită că are un confident atât de tăcut și de discret.

Nebunia aceasta a dragostei o ținu pe ducasă un an de zile. Apoi, extazul se topi și rămase iubirea, o iubire adâncă, violentă, pătimașă. Din clipa aceea Christiane începu să sufere din pricina familiei lui Jacques, din pricina piedicilor pe care această familie le punea între ea și el, din pricina fragilității legăturii lor și, mai ales, a faptului că trebuia să se ascundă de ochii tuturor celorlalți.

La un moment dat, se simți chiar stăpânită de dorința de a avea un copil cu Jacques. Își închipui că acest prunc al lor ar fi fost și mai frumos decât micul Philippe. Se gândi la el zi și nopte. Uneori chiar avea impresia că-l vede; atunci, întindea dornică brațele, dar nu strângea în ele decât aerul. Când iluziile i se risipeau, Christiane roșea și râdea cu ochii în lacrimi.

Despărțirile îi sfâșiau tot mai dureros inima. Când se întorcea de la „Rosette”, tăcerea și singurătatea din casa ei aproape că o îngrozeau. Atunci, trebuia să facă adevărate eforturi pentru a reveni la viața de toate zilele, în vreme ce gândul ei era în permanență la Jacques.

Plecând de la ducasă, marchizul le găsea întotdeauna acasă pe mama și pe soția lui și, mai ales, pe iubitul său Philippe. El se înapoia într-o casă plină de afecțiune, de animație, de voie bună. Liniștea din căminul său îi destindea nervii și-i dădea aproape aceași senzație ca și superbii trandafiri albi – buchetul de mireasă – în care, copil fiind, își răcorea fața. Pe urmă, intra în vârtejul afacerilor, iar clubul și caii îl acaparau cu totul. Christiane era luxul și patima din viața lui, dar ea nu-i ocupa chiar toată viața, căci femeia a fost creată pentru bărbat, și nu bărbatul pentru femeie. Christiane cunoștea foarte bine această lege a firii cu care fusese de acord și pe care o acceptase înainte de a se îndrăgosti. Acum însă, în ciuda rațiunii și a voinței sale, suferea cumplit din pricina ei. Mai ales de când un incident a marcat începutul unor suferințe cumplite pentru ducasă și a trezit-o definitiv din extazul în care se cufundase până atunci.

Familia d'Anguilhon își petrecu vara la Deauville, locuind în aceeași vilă pe care o închiriasse cu trei ani în urmă. Cum Jacques răcise la vânătoare, făcu febră mare și vreme de trei zile toți se tremură să nu facă o pneumonie.

Abia atunci înțelese Christiane că Jacques nu-i aparținea și că nu era legat prin nimic de viața ei. Și, Doamne, cum ar fi vrut să alerge la căpătâiul lui; mâinile i se frământau zadarnic, dornice să-l ajute, să-i aline suferința, dar toate aceste lucruri îi erau interzise. Singură Annie avea acest drept! Parcă o și vedea aplecată deasupra lui, ștergându-i fruntea, mângâindu-l, sărutându-l! Această imagine făcu să se nască în inima lui Christiane cea mai crâncenă, cea mai sălbatică gelozie:

gelozia amantei față de soție. Neîndrăznind niciodată să ceară vești despre Jacques de la Annie, se adresa totdeauna mamei sale.

Patima și nelineștea cu care lupta o schimbaseră atât de mult pe ducesă încât Guy de Nozay – invitat în acea vreme la familia d'Anguilhon – nu mai avu niciun dubiu în privința legăturii dintre Jacques și ducesă. Ba chiar de câteva ori – cu admirabila sa prezență de spirit – reuși să mascheze unele imprudențe ale ducesei ajutând-o să nu se trădeze.

În ziua când Jacques coborî pentru prima oară în salon, Christiane fu și ea de față. Privirea marchizului se îndreptă imediat către ea, dar fu uimit să nu-i citească pe chip decât o durere coplesitoare. Izbutind să rămână câteva minute singur cu ea, o întrebă ce se întâmplase.

— Mă mai întrebi ce s-a întâmplat? spuse ea profund mâhnită. Ai fost bolnav, Jacques, și în loc să te îngrijesc eu te-a îngrijit altă femeie!

— Cum, se miră el surâzând, ai fi vrut să mă îngrijești? Dar tu, iubita mea, nu ești făcută pentru părțile urâte ale vieții. Un bolnav nu e cătuși de puțin atrăgător. M-aș fi simțit îngrozitor să știu că mă privești atunci când aveam febră!

— Mă consideri o femeie de lux?

— De mare lux și de mare preț, răspunse tandru Jacques.

Cu câteva săptămâni în urmă, aceste cuvinte ar fi măgulit-o pe ducesă; acum însă se simți profund jignită. Din mândrie tăcu, și din inteligență nu mai insistă.

Începând din clipa aceea, Christiane simți otrava

— Așa cum spusese ea singură – ascunsă în fructul oprit. Ea îi pătrunse încet în carne, în suflet, îi alungă somnul, păli și se trase la față. Nu mai era în stare s-o vadă pe Annie stând în capul mesei fără să sufere. Nu-l mai putea suferi nici măcar pe copil. La gândul că tot luxul acela princiar de care se bucura Jacques se datora soției sale, se simțea cumplit de iritată și de umilită.

Culmea e că geloziei crâncene de care suferea, la un moment dat, i se adăugă curiozitatea. Ardea de dorința de a ști în ce relații erau cei doi soți, cum trăiau. Îi punea lui Annie uneori niște întrebări până la

limita imprudenței și a bunului-simț. Dar dragostea conjugală a tinerei americance era pe cât de simplă, pe atât de profundă. Faptul că dragostea lui Annie era potolită, și nu exaltată o liniști pe ducasă. Christiane veni de multe ori să-și caute alinare alături de ea și n-o un și nu-i purtă ranchiună. Acum ducesa deveni ea însăși o *Addolorata*. Acea milă adâncă pe care o simțise când văzuse statuia lui Christophe nu fusese decât una din acele stranii presimțiri ale sufletului, asemănătoare cu a Mariei Magdalena când spăla cu lacrimi picioarele Mântuitorului ce urma să fie coborât în mormânt.

Christiane nu-și purta masca surâzătoare numai față de oameni, ci mai ales față de Jacques. Din orgoliu, își ascundea gelozia, din delicatețe, nu vorbea cu nimeni despre suferințele ei.

În fața lui Jacques era veselă ca și cum n-ar fi avut nici regrete, nici griji, ca și cum ar fi fost pe deplin fericită de locul pe care-l ocupa în viața lui. Îi dăruia iubitului ei toată bucuria pe care el aștepta să i-o dăruiască. Ba chiar își făcea o glorie din a-i oferi mai multă fericire decât oricare femeie, dar numai ea singură știa cu ce preț.

Cu toate acestea, marchizul simțea uneori la ea o asemenea intensitate a pasiunii care începu a-l neliniști. Se temu să nu fie vorba de unele semne de nebunie, dar se liniști convins că firea elevată și judecata superioară a lui Christiane erau o pavăză solidă pentru amândoi. Marchizul uitase însă că în vinele ducesei curgea și sânge de rând, nu numai sânge albastru, și nu bănuia ce instinct puternic de posesiune avea această femeie.

Capitolul XIV

Legătura dintre marchiz și ducasă dura de doi ani și Annie nu aflase și nu bănuia nimic. Fusese crescută într-un mediu mult prea cinstit, iar ea, la rândul ei, era mult prea curată sufletește ca să-și închipuie că soțul ei ar fi putut s-o înșele și încă cu o femeie pe care o considera – după doamna de Keradieu – una dintre cele mai bune prietene ale sale. Prin firea ei, tânăra americană nu cunoștea pasiunea. Ea era doar o soție îndrăgostită, nu fusese niciodată o amantă. Când se afla împreună cu ducesa și cu soțul ei pălăvrăgea veselă fără să-și dea seama nici de chemarea din privirile celor doi, nici de fluidul pe care-l degaja dragostea dintre ei și de care o făptură mai

sensibilă, poate și mai matură și-ar fi dat imediat seama. Nu se mira câtuși de puțin că Jacques se simțea bine în compania doamnei de Blanzac fiindcă și ea se simțea la fel de bine.

Dar, de câteva luni, Annie observase o schimbare în felul lui Christiane de a se comporta față de ea. Când avea accese de răceală, când dădea dovadă de o duritate nemotivată, care la început o surprinseseră, apoi o jigniseră pe Annie. Foarte susceptibilă, ca majoritatea americanelor, păstrase supărarea și Christiane fusese nevoită să recurgă la tot farmecul ei ca, în sfârșit, să fie iertată.

Așa că, propriu-zis, nimic nu tulburase încă liniștea lui Annie. Aparent, Annie se bucura de atâta fericire cât să ajungă la zece femei, și totuși în străfundul sufletului era profund dezamăgită. Doi ani la rând fusese nevoită să renunțe la călătoria în America. Prima oară din cauza copilului, apoi din pricina unei boli grave a soacrei sale.

Adevărul e că, dacă Jacques n-ar fi fost reținut în Franța de ducesă, și-ar fi găsit timp să-și ducă soția la New York. Doamna Villars și Clare erau din ce în ce mai nemulțumite de amânările lui Annie, care își aminti de cuvintele lui Clare: „Când ai să fii măritată cu un francez ai să fii la o distanță de ani de zile de America!”

De teamă ca Annie să nu se poarte cu el ca și cu un american, Jacques își asigurase – încă de la începutul căsătoriei – independența. Annie, care era foarte mândră, nu-l întreba niciodată cum își petrecea timpul. Știa doar ceea ce catadicsea el să-i spună, fapt ce-l făcuse pe marchiz să evite o droaie de minciuni.

Legătura lui cu Christiane nu schimbă aproape deloc felul său de a se comporta cu soția sa, față de care era de o curtoazie fără cusur. În fiecare zi, înainte de a se îmbrăca pentru masa de seară, își rezerva o oră încheiată numai pentru ea și pentru copil. Se juca cu Philippe, îi săruta buclele blonde și mutrișoara nevinovată, dând dovadă de atâta dragoste, încât aproape că o făcea geloasă pe Annie. Apoi. Discuta cu nevastă-sa despre planurile lor, presărând aceste discuții banale cu vorbe pline de tandrețe, cu mângâieri, ba chiar și cu sărutări atunci când avea conștiința prea încărcată. Dar, după ce Jacques pleca, Annie își dădea seama că de fapt nu-i spunea mai nimic. Uneori se simțea ispitită să-i facă reproșuri. Reproșuri pentru ce? N-ar fi știut ce să-i

spună, cum să-și formuleze nemulțumirea și totuși se simțea lezată.

Societatea în care intrase nu-i dăduse nici ea nimic din ceea ce ar fi avut dreptul să pretindă. Blonay își recăpătase locul printre marile castele ale Franței. Primirile la acest castel erau princiare. Ajunsese o cinste să fii invitat la Blonay și cei care-i călcau pragul reveneau cu plăcere. La Paris, în timpul sezonului, balurile și banchetele se țineau lanț. Annie era primită peste tot cu bunăvoință și cu simpatie. Cu toate acestea, nu era admisă în niciun cerc mai restrâns. I se cereau mereu bani pentru opere de binefacere, dar nu era socotită decât membră de onoare și cotizantă. Se lovea într-una de acel exclusivism ocult al cărui secret nu-l cunoșteau decât cei din cartierul Saint-Germain și care te ținea la distanță mult mai bine decât faptele sau vorbele. Aristocrația – orice și-ar închipui lumea – e o castă închisă, unde până și servitorii sunt incompatibili. Numai Cel de Sus și Dracul știu cât viciu și câtă virtute se ascund în dosul portalurilor înalte.

Totuși, ceea ce se știe foarte sigur e că în aristocrație există și oameni credincioși și virtuoși, dar mai există și unii din cale-afară de cinici și de corupți. Deși atât de diferite, aceste două categorii se întâlnesc totuși, ba chiar se și vizitează.

Neînțelegând nici adâncă evlavie a celor ce trăiesc după preceptele Bibliei, nici moravurile deocheate ale mondenelor, lui Annie îi era foarte greu să-și găsească un loc într-o astfel de societate, împinsă de un fel de ranchiună, încercase de câteva ori să le prevină pe compatrioatele sale de interesul ce se ascundea în spatele amabilității pe care le-o arăta nobilimea franceză.

— Știm foarte bine acest lucru, n-avem de gând să ne mărităm cu ei, dar îi lăsăm să spere. Astfel, suntem invitate peste tot, prezentate și răsfățate, ceea ce e foarte plăcut.

Dezgustată de acest fel de a gândi, Annie se refugie într-o deplină neutralitate.

Americanca știe bine ce înseamnă ospitalitatea. Annie reuși să-i facă pe prietenii soțului ei să se simtă bine la ea în casă, unde regăseau o atmosferă de familie care plăcea tuturor. În curând avu și ea un cerc intim, alcătuit din câțiva bărbați manierați și din câteva femei extrem de plăcute. Urmând exemplul baroanei de Keradieu, îi invita în fiecare

săptămână la o masă într-un cerc foarte restrâns. Aceste plăcute întâlniri și șederea la Blonay o consolau pentru numeroasele ei decepții.

La Blonay, Annie se simțea într-adevăr marchiză. Soacra ei și preotul îi lăsau întreaga inițiativă. Sub generoasa ei oblăduire, ținutul se transformă văzând cu ochii. Școala fusese extinsă, orfelinatul – darul de botez al micului Philippe – era aproape terminat, iar la Blonay și în satele din jur se puteau, în sfârșit, vedea căsuțe albe și curate, cu ferestre luminoase și pline de flori. Acum Annie știa cum să le vorbească țăranilor. Nu-i mai spunea nimeni „americanca”, ci „stăpâna noastră”, fapt ce-i făcea mare plăcere.

Iubea castelul Blonay și-l părăsea întotdeauna cu mare regret, având impresia că la Paris ceva – nici ea nu știa ce anume – o irita și-i amenința fericirea.

Capitolul XV

În acel solemn palat al familiei d'Anguilhon unde o aruncase soarta, Annie își aranjase un colțisor pe măsura și pe gustul ei. Era un mic salonaș ce dădea spre grădină și spre seră și unde stătea de obicei. În camera aceasta înveselită de o sumedenie de bibelouri frumoase, își avea pianul, ziarele și revistele din țara sa, flori dintre cele mai scumpe și tablouri numai de pictori americani: Walter Gay, Harrison, Sargent.

Transformase sera într-un salon încântător îmbrăcat în verdeață, mobilat cu canapele și cu fotolii Louis XVI din trestie aurită și cu vreo șase balansoare aduse de la New York, împodobite cu multe perne, dintre care unul era proprietatea exclusivă a vicontelui de Nozay. Aici își primea Annie prietenii intimi.

Într-o joi seară, prințul de Nolles văzu pe o măsuță o carte și-i citi titlul. Era *Inima noastră* de Guy de Maupassant.

— Îți plac romanele franțuzești, doamnă?

— Ca să fiu sinceră, nu. Dar le citesc pentru a fi la curent cu ele și pentru a mă obișnui cu limba franceză. Adevărul e că nu prea înțeleg nici caracterul personajelor și nici sentimentele. Apoi, mă deranjează faptul să tot văd oameni care râvnesc mereu imposibilul, făcând tot ce le stă în putință ca să fie nefericiți. Noi, americanii, nu dorim lucruri care nu fac parte din lumea noastră.

— Da, dar cereți lucrurile cele mai rare, mai frumoase și mai scumpe, zise baronul de Keradieu. Vreți, de pildă, un bărbat credincios, copii care să crească singuri case extrem de confortabile și de arătoase, bijuterii, distracții, călătorii și multe altele.

— Da, dar ne mulțumim cu acestea, Franțuzoaicele

— Care trăiesc mereu în același loc – trăiesc cu capul; în nori, visează mereu iubiri noi, oftează după cer. Dacă și-ar face, ca noi, mai des geamantanele și ar călători pe pământ, ar fi uimite să vadă cât e de frumos și de interesant și s-ar mulțumi cu el.

Toată lumea râse.

— O, mică materialistă ce ești! spuse domnul de Keradieu.

— O adevărată pământeală! adăugă și domnul de Nozay. Pun rămășag că tânăra asta care a descoperit atâtea ne va învăța și arta de a fi fericiți.

— Nu m-aș mira deloc, zise Jacques.

Și, cum se afla în picioare, lângă cămin, o mângâie pe creștet.

— E mult mai multă înțelepciune într-o minte americană decât ne închipuim noi, adăugă el zâmbind.

Văzând acea familiaritate conjugală, ducesa schiță gestul de a se ridica, de parcă ar fi vrut să sară, să se năpustească, dar, venindu-și în fire, își înfipse degetele crispate în brațele fotoliului. Noroc că stătea mai la o parte, în umbra unui abajur, încât nici mișcarea, nici expresia de gelozie cumplită de pe chipul ei n-au fost observate de nimeni.

— Într-adevăr, continuă Annie, noi nu simțim acele sentimente desuete descrise atât de îndelung în cărțile voastre... M-am întrebat întotdeauna dacă ele există în realitate în sufletul omenesc sau dacă sunt doar simple închipuiri pentru a produce efect. În orice caz, cred că sunteți niște ființe mult mai complicate decât noi.

— Vai, da! Și acest lucru, din pricină că suntem bătrâni, zise prințul de Nolles, atât de bătrâni încât toate lucrurile ne par trăite. Voi, americanii, sunteți încă tineri.

— Tineri! Nu știu de ce ni se spune mereu așa, intră în vorbă și doamna de Keradieu. Doar am existat în Olanda, în Scoția, în Anglia, în Franța, în Spania.

— Da, dar ați fost transplantați pe un pământ virgin, răspunse

prințul. Libertatea, efortul, lupta au amestecat, au șters vechile obiceiuri și au făcut din voi o rasă nouă, iar această rasă e în perioada ei de dezvoltare.

— Și ce dezvoltare! zise baronul de Keradieu. Când, după o ședere de câteva luni în Statele Unite, mă întorc în Europa, totul aici mi se pare încremenit. Dacă emigrația nu ar reînnoi fără încetare trupul Americii, acesta ar pieri ars, devorat de febra sa ambițioasă. Munca îi epuizează, urmașii lor sunt lipsiți de vlagă, iar dorința femeilor de a se distra pe rupe a avut unele efecte dezastruoase. În Europa, unde nu vin decât în căutare de alte distracții, se plâng ba de una, ba de alta. Nimic nu li se mai pare frumos și bun decât în țara lor, dar, abia înapoiate acolo, caută un nou pretext pentru a-și lăsa bărbații și casele și a veni din nou încoace. Am sau nu dreptate, Antoinette?

— Din păcate, da, răspunse baroana.

— Susțin că fără acest puternic derivativ care e Europa, în Statele Unite ar fi mult mai mulți bărbați nefericiți. Și așa sunt destui, sărmanii de ei! De la o vreme, am observat că fiecare pare să dorească nevasta vecinului său.

— Oh, ești îngrozitor, domnule de Keradieu, zise Annie supărată. Jacques o să-și facă o idee cât se poate de „frumoasă” despre America. Noroc că nu peste mult timp va putea să judece toate aceste lucruri.

— Când îl duci acolo?

— Dacă o vrea bunul Dumnezeu, cred că la 1 iulie. Călătoria aceasta a fost de atâtea ori amânată, încât aproape că nu mai cred că se va realiza. De data asta nu mai văd însă nicio piedică. Nu ne vom înapoia decât la sfârșitul lui octombrie. Țin ca bărbatul meu să vadă America toamna, care e cel mai frumos anotimp la noi.

Chipul ducesei de Blanzac se albi ca hârtia. Căută privirea marchizului, dar acesta întorsese capul.

— Sunt sigur că America te va interesa în mod deosebit, spuse baronul adresându-se lui Jacques. Vei vedea cum arată o republică adevărată, state organizate după faimosul principiu: „Unul pentru toți, toți pentru unul”, o țară liberă unde arabul poate să-și întindă covorul pentru rugăciune, catolicul să-și înalțe catedrale, fără să fie deranjați

de cineva, și unde, mai cu seamă, inițiativa particulară nu e împiedicată în niciun fel. Merită să te ostenești și să te duci, ascultă-mă pe mine! Acolo libertatea noastră va semăna cu statuia lui Bartholdi, care, la Paris, ți se pare gigantică, iar în golful New York-ului pare meschină.

— Apropo, spuse domnul de Ressac, vă anunț că domnul și doamna de Rennes s-au împăcat.

— Cine este doamna de Rennes? întrebă Annie.

— O femeie încântătoare al cărei bărbat, acum trei ani, a trecut la Biarritz granița, cu o oarecare doamnă Nelson, de altfel, una din compatrioatele dumneavoastră. Domnul de Rennes venise la Paris ca să ceară divorțul. Dar familia și prietenii i-au dat de înțeles că soția lui era dispusă să-l ierte; unchiul lui s-a dus să joace în fața doamnei Nelson marea scenă a datoriei reușind s-o determine să renunțe la amantul ei. Apoi, aranjându-se o întrevedere, soții au căzut unul în brațele celuilalt. Astă-seară au plecat în cea de-a doua călătorie de nuntă, în Italia.

— Iată încă ceva pe care o americană nu l-ar înțelege și nu l-ar face pentru nimic în lume, zise Annie.

— Doamna de Rennes era foarte îndrăgostită de bărbatul ei. Iertarea e mai ușoară când iubești.

— Se poate iubi fără stimă și fără încredere?

— Vai, da, zise contele de Nozay cu o expresie ciudată. Tocmai în asta constă puterea și slăbiciunea dragostei.

— Puterea și slăbiciunea dragostei, repetă încet tânăra femeie, făcând o sforțare de gândire. E mult prea subtil pentru mine.

— Nu te gândești câte căsnicii s-ar distruge dacă franțuzoaicele n-ar ierta?

— Ei bine, eu socot că franțuzoaicele fac rău procedând astfel. Încurajează infidelitatea. La noi bărbații știu că în caz de trădare nu trebuie să se aștepte la iertare, nici la indulgență, nu numai din partea soțiilor, dar nici din partea societății.

— Ah, am spus întotdeauna că americancele sunt foarte puțin îngăduitoare și-și educă admirabil bărbații, spuse domnul de Keradieu.

— Da, și fără prea multă suferință, spuse Annie. Avem un titlu de noblețe morală care nu se moștenește: merită. Cel de *gentleman* sau

cel de *lady* nu se dau decât celor care se bucură de respectul lor și al celor din jur.

Pe un bărbat care și-a înșelat soția noi nu-l mai considerăm un *gentleman*. Teama de această decădere e un frâu destul de puternic. Aceste două cuvinte: *gentleman* și *lady* au făcut pentru civilizație și pentru moralitatea țării noastre mai mult decât toate religiile și *Codurile* la un loc.

— E cât se poate de adevărat tot ceea ce spui dumneata, doamnă d'Anguilhon, zise Henri de Keradieu. Sigur că e supărător că nu avem și noi echivalentul acestor două cuvinte. *Gentilhomme* și *grande dame* sunt doar pentru oamenii cu titluri...

— Ar fi bine să vă obișnușiți a le extinde și asupra persoanelor care dau dovadă de sentimente nobile; acest lucru va ajuta enorm evoluției țării dumneavoastră. Iată, de pildă, dintre animale, câinii și caii au aerul unor *gentleman*i, în timp ce micile vaci Jersey, atât de curate și de delicate, mi-au făcut totdeauna impresia unor *lady*.

Toată lumea începu să râdă.

— O, Annie, cât ești de americană, zise Jacques.

— Pentru mine acest lucru e o mândrie!

— Și ai dreptate, zise prințul de Nolles.

— Dar nu ne-ai spus, de Ressac, ce s-a întâmplat cu doamna Nelson, zise baronul de Keradieu.

— Se pare că va intra într-o mănăstire din Saintlean-de-Luz.

— E catolică?

— Așa se pare. Bărbatul ei s-a recăsătorit și i-a luat la el pe cei doi copii pe care i-au avut împreună. Ne tot întrebăm ce-ar fi trebuit să facă de Rennes: să se însoare cu doamna Nelson rămasă fără nicio protecție sau să revină în sânul familiei, la poziția pe care o avusese și în lumea din care făcea parte?

— Singurul lucru pe care-l putea face era să revină la soție, zise baronul. Doamna Nelson s-a așezat cu bună știință dincolo de orice legi, așa că trebuia sacrificată.

— Eu nici într-un caz n-o voi compătimi, zise Annie. Regret doar că bărbatul ei a scăpat atât de ușor.

Tânăra femeie nu avea nicio bănuială și cu toate acestea ori de

câte ori auzea vorbindu-se despre infidelitatea vreunui bărbat, simțea un fel de iritare ca și cum isprava respectivă ar fi atins-o direct.

Se părea că în seara aceea convorbirea era condusă din umbră de un spirit răzbunător al lui Annie pentru a-i pedepsi pe cei care o înșelau. Căci Jacques se simțea cumplit de chinuit, iar ducesa, umilită și torturată în dragostea și, mai ales, în orgoliul ei. Bănuind cam prin ce trecea Christiane, Guy de Nozay nu cuteză s-o privească. Ca să pună capăt acestui supliciu, doamna de Blanzac îi zise marchizei cu o voce schimbată ca și chipul ei:

— Trebuie să vă părăsesc. Nu mă simt bine. Am o durere de cap îngrozitoare.

— Într-adevăr, ești foarte palidă, zise îngrijorată Annie. N-am observat că nu te simți bine și am vorbit toată seara. Scuză-mă! Ce-ți pot oferi?

— Nimic, mulțumesc, nimic. N-am nevoie decât de odihnă. Măine nu voi mai avea nimic.

— Să sperăm. Am să-l rog pe Jacques să te conducă.

Era exact ceea ce dorea și Christiane. Căci n-ar mai fi putut să-și înfrâneze multă vreme mânia și durerea care o copleșiseră de când auzise că marchizul și soția lui se pregăteau să plece în America. Marchizul și ducesa ieșiră împreună.

— Să mergem pe jos, zise ea după ce trecură de poarta palatului.

Era zece și jumătate. Strada Varenne era pustie pe toată întinderea ei. Jacques luă brațul ducesei strângându-l cu putere.

— Iubita mea dragă, zise el încet.

— Plecați în America la întâi iulie și eu aflu abia acum printr-o întâmplare! spuse ea supărată.

— Ieri nici n-a fost vorba despre așa ceva. Azi-dimineață, Annie citindu-mi o scrisoare a omului ei de afaceri care ne cheamă de urgență acolo pentru unele plasamente de bani, eu am zis să plecăm pe întâi iulie și Annie a luat-o ca pe ceva sigur. Crede-mă că mi-e tot atât de greu și mic ca și ție.

— Ești sigur? Întrebă Christiane cu o iritare reținută.

— Sunt tot atât de sigur pe cât te iubesc de mult! răspunse Jacques pătimăș. Te rog să nu te îndoiești niciodată de acest lucru! Am

tot amânat mereu această călătorie datorită unui concurs propice de împrejurări; dar acum nu mai pot. S-ar crede că nu vreau să merg sau – și mai rău – că mă reține ceva sau cineva la Paris. Trebuie să plec, iar tu, Christiane, care ești o femeie superioară, trebuie să-mi dai curaj.

Ducesa râse îndurerată.

— Sărmanele femei superioare, zise ea, ce greutăți cumplite le aruncă pe umeri și Dumnezeu, și bărbații! Nu cred să existe vreo putere morală care să înfrângă gelozia, și gelozia e în dragoste cum e moartea în viață. Cu cât e mai rafinată și mai subtilă, cu atât e mai dureroasă. Află că astă-seară, când ai pus mâna pe capul lui Annie, mi-a venit să țip...

Marchizul se opri și se uită la ea. Îi văzu chipul palid și tras, ochii întunecați, buzele tremurânde.

Chipul acesta pe care nu i-l văzuse niciodată îl tulbură, dar îl și înspăimântă.

— O, Christiane, tocmai tu vorbești? Ceea ce-i dau lui Annie e atât de puțin în comparație cu ceea ce-ți ofer ție...

— N-au decât să spună romancierii că dragostea conjugală e puțin lucru... Cum, sentimentul că două ființe se contopesc într-una singură pe care se sprijină familia, societatea, e puțin lucru? Annie va rămâne totdeauna alături de tine. E dreptul ei! Pe când eu, amanta, va trebui să dispar întocmai ca acea nefericită doamnă Nelson. Iar tu, Jacques, nu poți nega că Annie ți-e foarte dragă.

— Nu, nu pot nega. Poate că aș fi urât femeia care m-a îmbogățit dacă s-ar fi arătat tiranică sau exagerat de exigentă. Dar cunoști delicatețea lui Annie pe care, de altfel, ai lăudat-o de multe ori. Se mulțumește cu puțin, îmi respectă independența și nu se gândește decât cum să mă facă fericit. Ar trebui să fiu un ingrat ca să n-o iubesc. Numai că această dragoste e de cu totul altă factură decât dragostea pe care o am pentru tine.

— Ce-ai spune dacă aș pleca și eu pentru vreo trei luni de zile cu un bărbat tânăr și simpatic?

— Cred că n-aș putea suporta, zise Jacques, și te-aș urma cu orice preț. Numai că un bărbat se simte întotdeauna mai puțin căsătorit decât se simte o femeie, în sensul că își aparține lui însuși

mult mai mult. O, iubita mea, încearcă să uiți de unele lucruri, să te ridici deasupra geloziiilor meschine.

— Te înșeli. Nu am nici eroism, nici puterea de a fi mai presus de alte femei, răspunse ducesa cu un accent de tristețe. Știam că o iubire în afara convențiilor sociale trebuie să fie greu de îndurat, dar nu mi-am închipuit că poate fi chiar atât de crudă.

— Dar ți-ai închipuit vreodată că vom fi atât de fericiți? o întreabă el cu o voce care o mișcă profund.

— Nu, mărturisi ea.

— Ei bine, totul se plătește. Dacă am fi fost căsătoriți de doi ani nu te-aș mai vedea, nu te-aș mai simți...

— Fiindcă aș face parte chiar din făptura ta.

— Da, ai fi soția mea, dar nu ai mai fi femeia, femeia pe care o adoră veșnic bărbatul, care îi ocupă toată viața, visurile, care îl face să-și simtă puterea și slăbiciunea. Și ar fi păcat...

— Vei rămâne deci în America până la sfârșitul lui octombrie? întreabă Christiane obsedată de plecarea lui Jacques.

— O, nu! îmi voi aranja o afacere care mă va obliga să mă înapoiez în septembrie, lăsând-o pe Annie cu mama ei care o va aduce înapoi în Franța. Cum ai crezut că aș putea trăi patru luni departe de tine? Și apoi, până la sfârșitul lui iunie câte nu se mai pot întâmpla! Doar știi cât te iubesc și cât de strânsă e legătura noastră.

Christiane respiră adânc.

— M-ai liniștit, zise ea cu glas blând.

— De ce mi-ai ascuns toate aceste sentimente dureroase care te frământau? întreabă Jacques pe un ton plin de reproșuri.

— Din orgoliu și din delicatețe. Crezusem și eu că sunt o femeie superioară. Dar m-am convins că nu dragostea e cel mai înalt sentiment al nostru; în ea se amestecă prea mult instinct, prea multă animalitate. Dragostea nu e mare decât în vis!

Rostind aceste cuvinte, doamna de Blanzac ajunsese în fața porții palatului său.

— Trebuie să mă duc acasă, zise ea, oprindu-se din mers.

Capitolul XVI

În Palatul d'Anguilhon se dansa. Marchiza invitase lumea la un

„simplu cotilion”, pentru care. Pusese la dispoziție serele și grădina și unde, sub formă de lanțuri, ghirlande, tufe și buchete, fuseseră adunate toate florile de primăvară, de la trandafiri și până la violete. Un „simplu cotilion” care costase probabil cât trei.

Viconte de Nozay și Annie, care dansaseră împreună, acum se odihneau un pic.

— Petrec, petrec toți, zise Guy plimbându-și ochii în jurul său.

— Slavă Domnului! Nu mă simt liniștită decât atunci când văd că oaspeții se distrează și când simt că petrecerea mea are succes, cum spuneți voi, francezii.

— Poți fi liniștită. Oaspeții dumitale s-au dezlănțuit și nu va fi tocmai ușor să-i oprești. Văd că de Challons se pricepe de minune să dea tonul. Și florile astea de pe umerii, din pletele și din mâinile femeilor, Doamne, cât sunt de frumoase! Parcă trăiesc și ele însuflețite de muzică. Sunt gata să pun rămașag că ideea acestei serbări îți aparține.

— Așa e. Dar m-au ajutat și doamna d'Anguilhon, ducesa de Blanzac și soțul meu. Uită-te, te rog, la ducesă... Vezi cât este de frumoasă? Ce n-aș da să fiu și eu ca ea!

— Și ce n-ar da ea să aibă tinerețea dumitale. Fără să te flatez, socot că nu ai nimic de invidiat de la nimeni. Nu trebuie să avem o părere exagerată, dar nici să nu ne subestimăm valoarea.

— Altă dată aveam o părere destul de bună despre mine, zise Annie râzând, căci toți mă admirau și mă răsfățau în mod exagerat. De când mă aflu în Europa mi-am schimbat această părere. Văd că franțuzoaicele au un farmec deosebit pe care eu nu-l am și pe care, probabil, nici nu-l voi avea vreodată. Este ceva specific rasei, educației, ceva despre care nu-mi pot da seama de unde provine. Mă tem că până la urmă Jacques mă va găsi insipidă și chiar mă mir cum de-a putut să-mi dea cândva atenție.

Atenție ei, care avea imensa zestre de șaiszeci de milioane! Guy o privi pe Annie cu o expresie plină de admirație, dar și de milă.

„I-am pregătit și banii, și fata animalului ăstuia d'Anguilhon”, își zise Guy cu ciudă.

De cealaltă parte a tufișului de verdeață care se afla în dreapta

lui Annie, doi inși făceau reflecții asupra dansatorilor care se învârtteau în fața lor.

— Ia te uită ce pereche superbă fac marchizul d'Anguilhon și doamna ducesă de Blanzac. Se vede că amândoi sunt tineri de rasă.

— Nu, ducesa e numai pe jumătate...

— Cum așa?

— Păi taică-său era fiu de țăran.

— Parcă poți să știi ceva precis când e vorba de femei? În tot cazul, Jacques are destulă rasă nobilă pentru amândoi. Chiar m-am întrebat adesea de ce marchizul d'Anguilhon și ducesa de Blanzac nu s-au căsătorit...

— Probabil, din cauza banilor.

— Păcat. Parcă au fost făcuți anume unul pentru altul. Am impresia că s-au iubit sau că sunt îndrăgostiți. Prea par apropiați. Marchiza e mult prea încrezătoare și foarte imprudentă.

Toată discuția aceasta ajunsese la urechile lui Annie. În primul moment n-o tulburară decât cuvintele: „Parcă au fost făcuți anume unul pentru altul”. Privirea i se fixă asupra celor doi: marchizul și ducesa. Dansul lor, când molatec, când pătimaș, i se păru curios. Privindu-i, bucuria i se micșora din ce în ce, inima i se strângea. Da! Păreau, într-adevăr, făcuți unul pentru altul. Oare Clare nu-i spusese același lucru?

Tot restul serii Annie nu-și mai regăsi liniștea. Cuvintele „parcă au fost făcuți anume unul pentru altul” o obsedară, acoperiră muzica, discuțiile, complimentele, toată larma balului.

La un moment dat, marchiza, împreună cu baronul de Keradieu se aflară din întâmplare chiar la un pas de marchiz, care, întors cu spatele, n-o văzuse. Și Annie îl auzi pe Jacques al ei spunând cu o voce caldă și mlădioasă:

— Abia acum îl înțeleg pe sărmanul rege al Bavariei, care, pentru a avea iluzia unui vis adevărat, pune să se reprezinte numai pentru el operele lui Wagner. Eu aș vrea să dansez cu tine în sunetele unei orchestre nevăzute, într-o sală goală, împodobită cu flori înmiresmate, luminată de o lumină foarte dulce, să dansez până la capătul puterilor...

Cu toate că Annie era ascunsă pe jumătate de o draperie, din fericire, ducesa de Blanzac o zărise. Așa că se întoarse și spuse surâzând:

— Auziți ce spune domnul d'Anguilhon?

— Aud, răspunse foarte rece marchiza.

Baronul de Keradieu simți că se înăbușă.

— Dar asta-i o fantezie de simbolist, zise el pentru a schimba vorba. Faci parte din Rose Croix? Ești adeptul contemplației?

Jacques prinse prilejul pe care i-l oferea prietenul său.

— Nu, răspunse el râzând fals; dar dansul mă ametește întotdeauna.

— Iată ce înseamnă să fii tânăr, zise Henri de Keradieu pe un ton degajat. Pe mine dansul a cam început să mă obosească.

După acest bal Annie nu mai fu la fel ca înainte. Ajunsese și ea la una din răspântiile vieții sale. Discuția pe care o auzise avusese asupra ei efectul pe care-l produse o piatră aruncată într-o apă liniștită unde cercurile se măresc din ce în ce. Se întrebă dacă Jacques și ducesa nu se iubiseră cândva. Nu putea crede că încă se mai iubeau, din moment ce Christiane îl ajutase să se însoare cu ea. Dar iată că-i reveniră în minte cuvintele soțului ei. El n-ar fi dorit niciodată să danseze cu ea, cu soția lui, în sunetele unei orchestre nevăzute, într-o sală goală, împodobită cu flori înmiresmate, luminată de o lumină dulce

Annie chiar se miră că Jacques putea avea o idee atât de extravagantă. Cât despre Christiane, tânăra marchiză nu mai avea ochi s-o vadă. Prezența ei – care cu câteva zile mai înainte îi făcuse plăcere – acum îi producea o stare de neliniște, de nervozitate și, când era nevoită s-o primească, era foarte puțin amabilă eu ea. Primul care observă schimbarea soției sale fu Jacques. Chipul ei încântător părea înnourat; ochitei limpezi privindu-l fix, aveau o expresie de curiozitate și de îngrijorare. Fără să-și explice cum, Jacques simți că-i trezise neîncrederea. Se arătă mai tandru ca de obicei și-i consacră mai mult timp.

Împinsă de un ciudat instinct de rivalitate, în dorința de a o face să sufere pe ducesă, Annie – care fusese atât de rezervată până atunci – începu să laude calitățile bărbatului ei, să vorbească despre atențiile

delicate pe care le avea față de ea și să dea amănunte despre călătoria pe care urmau s-o facă împreună. Aceste destăinuiri o făceau pe Christiane să sufere atât de tare, încât de câteva ori fusese pe punctul de a striga: „Destul! Destul! Ajunge!”

Sub înrâurirea unui sentiment de care încă nu-și dădea seama, Annie se arăta tot mai intimă față de bărbatul ei în prezența doamnei de Blanzac. Într-o zi, în timp ce se afla lângă fotoliul soțului ei, Annie îi acoperi ochii cu mâna, spunând:

— Jacques, nu-ți îngădui s-o privești astfel pe doamna de Blanzac... Și pe nicio altă femeie, adăugă ea pe un ton pe jumătate glumeț, pe jumătate serios.

Lupta dintre cele două rivale fusese declarată și era ușor de prevăzut că pentru una dintre ele rezultatul avea să fie fatal.

Capitolul XVII

Marchizul și marchiza d'Anguilhon își reținuseră locuri pe vasul Gascogne, pe care urmau să se imbarce pentru America, în ziua de 2 iulie. Gândul acestei călătorii o scotea din minți pe ducesa. Prin dreptul ei de soție, Annie îi lua bărbatul pe care-l iubea și care-i aparținea. Christiane suferea cu atât mai mult cu cât suferea în tăcere. În ziua când gelozia. Ei izbucnise în fața lui Jacques, acesta păruse surprins, mâhnit, dar n-o înțelesese. Bărbatul nu înțelege niciodată decât propria-i gelozie.

În ziua de 15 iunie fusese o căldură înăbușitoare. Norii începuseră a se aduna de peste tot amenințând Parisul cu o furtună violentă. Doamna de Blanzac își zăvorâse ușa, lucru ce i se întâmpla deseori acum, spre marea mâhnire a prietenilor săi. Sigur că atmosfera plină de electricitate o influența și pe ea în aceeași măsură în care influența barometrul, păsările și plantele.

După ce încercă să citească și să cânte ceva la pian, începu să se plimbe. Prin cameră, cu capul plecat, încovoiată ca și cum ar fi fost. Apăsată de un noian de gânduri dureroase. Din când, în când, se apropia de fereastră ca să privească furtuna, în acea seară familia d'Anguilhon și familia de Keradieu urmau să meargă la Teatrul „Ambassadeurs”.

Christiane, care îl avea la masă pe prințul. De Nolles, detestând

cabaretele, nu voise să meargă cu ei. Regreta din cauza lui Jacques și dorea din tot sufletul ca ploaia să împiedice mica petrecere. Sărmana Christiane! Ea, al cărei suflet plutise atât de sus, ajunsese să aibă niște dorințe la fel de meschine ca ale unei bucătărese!

În timp ce examina cerul pentru a zecea oară, i se aduse o scrisoare. Era de la prințul de Nolles care se scuza că nu va putea veni seara la masă. O afacere neprevăzută îl chema de urgență în provincie. Ducea citi cu o negrăită bucurie rândurile acelea menite s-o împingă în prăpastie. Se gândi imediat să se ducă s-o anunțe pe Annie că va merge împreună cu ei și să-l roage pe Jacques să-i procure două locuri în plus: unul pentru ea și unul pentru unchiul ei, de Creil. Sună, ceru să i se aducă mănușile, pălăria și dădu fuga până alături, la palatul d'Anguilhon, așa cum mai făcuse de nenumărate ori.

Valetul îi spuse că marchizul și marchiza se aflau în grădină. Ea îi răspunse că se va duce să-i caute. Când ajunsese la portal cercetă cu privirea peluza, cele două șiruri de copaci și, nevăzând pe nimeni, se îndreptă spre scara a cărei ușă era larg deschisă. Strigăte vesele de copil și zgomotul unor sărutări îi izbiră brusc urechea. Se opri. Jacques și Annie, întorși cu spatele, stăteau pe o canapea, iar băiețașul, între ei, în picioare, cu brațele pe după gâtul lor, îi săruta spunând: „Pentru mama! Pentru tata!”. Apariția servitoarei puse capăt jocului.

— Uite că a venit Mary, îi spuse Annie fiului ei. Du-te cu ea și să fii cuminte.

Copilul se desprinsese de părinți și plecă repede. Scena aceasta îndurerase cumplit inima ducesei, aducându-i lacrimi în ochi. Glasul lui Jacques, glasul lui cald, catifelat, pe care îl cunoștea atât de bine, o pironi locului.

— Ce frumos și ce voinic e fiul nostru! spuse el. Cu tenul lui alb și cu buclele aurii, pare un adevărat saxon!

— Cred că va avea totuși nasul familiei d'Anguilhon, adăugă Annie.

— Și energia și spiritul practic al familiei Villars. Rasa noastră are mare nevoie de aceste calități. Nicio femeie n-ar putea să i le dea mai bine ca o americană.

— Da... și eu cred la fel... Dar în ce te privește pe tine, Jacques, tu

ai fi fost mult mai fericit cu o franțuzoaică.

— Spui asta doar din plăcerea de a mă auzi contrazicându-te. Mai fericit? Dar suntem căsătoriți de trei ani și jumătate și n-am avut până acum nicio neînțelegere, nimeni nu a rostit niciun cuvânt neplăcut. Nu, n-aș vrea o altă femeie ca soție, altă femeie ca mamă a fiilor mei... da, a fiilor mei, repetă el, căci vom mai avea în curând încă unul, nu-i așa?

Și petrecându-și brațul pe după umerii soției sale, marchizul o atrase spre el și o sărută pătimăș pe buze.

— Jacques!

La auzul aceluia nume, strigat cu atâta mânie, soții săriră în sus și, întorcându-se, o văzură pe ducesă îndreptându-se spre ei – o tragică apariție – cu chipul descompus, privindu-i ca o smintită.

— Pe cine înșeli tu? zise ea adresându-se marchizului. Annie, bărbatul tău este de doi ani amantul meu... De doi ani, auzi? I-am dat mai mult decât tine, căci i-am dat viața și onoarea mea! Ne-am iubit dintotdeauna. S-a însurat cu tine fiindcă avea nevoie de bani. Țasta-i adevărul! De mult simțeam nevoia să-ți strig adevărul în față. Acum mai fă-i un copil dacă poțesteți!

După ce aruncă aceste cuvinte odioase, Christiane se îndreptă spre ușă, clătinându-se parc-ar fi fost beată.

— Intră în casă! îi spuse marchizul nevastei sale cu un glas de nerecunoscut.

Annie se supuse mecanic. Se depărtă, fără să-și descleșteze dinții, cu o expresie de silă și groază pe chip.

Jacques se repezi după ducesă. Nu putea fi prea departe. Cu răsuflarea tăiată de bătăile neregulate ale inimii, Christiane se prăbușise într-un jilț, din salonul alăturat. Când marchizul se apropie, făcu o efortare uriașă și se ridică în picioare. Se priviră sfidător câteva clipe, apoi, cedând mâniei care clocotea în el, Jacques apucă mâinile ducesei. Îi venea s-o zdrobească.

— Tu... Tu ai săvârșit o ticăloșie ca cea de adineaori? strigă fulgerând-o cu privirea. E nevrednic și josnic din partea ta!

Violența vorbelor lui o însufleți brusc pe ducesă.

Un val de sânge îi alungă paloarea de pe chip. Își desprinse

mâinile și, înălțându-se mândră și impunătoare, spuse cu un calm surprinzător:

— Da, eu am săvârșit ticăloșia. Trădarea ta m-a îndemnat s-o fac și nu regret, adăugă ea pe un ton aspru.

— Trădarea mea? Întrebă Jacques. Eram însurat, doar știai prea bine acest lucru.

— Sărutarea aceea m-a scos din minți. Dacă aș fi avut un revolver cred că te-aș fi împușcat!

— Ar fi fost mai bine pentru mine. Preferam moartea!

Cu genunchii tremurând, Jacques se prăbuși într-un fotoliu. Paloarea, expresia răătăcită a ochilor săi treziră deodată mila și remușcarea în sufletul ducesei. Apropiindu-se de el și punându-și mâna pe umărul lui, întrebă umilă:

— Ai să mă poți ierta vreodată?

— Să te iert... Nu știu... Acum sunt exact ca un om lângă care a căzut trăsnetul.

— Când ai să te mai liniștești, gândește-te că am fost scoasă din fire de gestul și de cuvintele tale. Gândește-te, de asemenea, că sfârșitul visului nostru trebuia, probabil, să aibă loc azi și că nimic nu-l putea nici precipita și nici întârzia. Cu bine! Să vii mâine să-mi spui ce s-a petrecut între tine și Annie.

Jacques se ridică.

— Te conduc, spuse el încet.

— N-are rost, spuse Christiane, n-am nevoie de tine. Și văzând că marchizul nu voia să țină seama de împotrivirea ei, adăugă pe un ton poruncitor: Rămâi aici!

Jacques se înclină. Ea porni de-a lungul saloanelor, iar el privi buimăcit cum se îndepărtează, cum trece pe sub draperiile portierelor, cum se micșorează și dispare. Avu brusc o ciudată senzație de frig, de părăsire, de întuneric ce părea că-l învăluie. În clipa aceea se auziră tunete. Nervii îi erau atât de încordați, încât tresări violent. Apropiindu-se de fereastră privi cerul.

— Iată de ce poate atârna fericirea unui om! Își zise el. Dacă nu era furtuna asta blestemată poate că nu s-ar fi întâmplat nimic!

Capitolul XVIII

Ajunsa fără să știe cum în apartamentul ei, Annie se refugie în dormitor și încuie ușa cu cheia. Tremurând din tot corpul, buimacă, toropită, se trânti în șezlong și-și îngropă fața în pernă. Câteva clipe nu izbuti să-și dea seama de cele petrecute. Deci doamna de Blanzac era amanta soțului ei de doi ani de zile. Iar ea fusese luată numai pentru bani! Jacques acceptase de la ea, fără s-o iubească, o avere imensă. Fusese josnic, mințise de mii și mii de ori! Annie se miră cum de putuse să se încreadă cu atâta ușurință în cuvintele unui străin. O înșelase după un an și jumătate, chiar sub acoperișul casei sale. Strigătul care-i întrerupsese sărutul ipocrit era într-adevăr o pedeapsă. Ce va face acum? Să divorțeze? Și Jacques să se însoare cu doamna de Blanzac? Nu, nu-i va da niciodată această satisfacție! Își va păstra titlul și numele. O costaseră destul de scump ca să aibă dreptul de a se fâli cu ele! Se va înapoia în America, lângă mama sa, în mediul cinstit pe care n-ar fi trebuit să-l părăsească niciodată. Să se înapoieze în America? La acest gând Annie simți brusc tăria legăturilor care o înlănțuiau de Europa. Avu brusc viziunea New York-ului, cu bulevardele sale largi, cu casele înguste și înalte, cu locuințele-i burgheze, cu cerul brăzdat de zeci de fire telegrafice, cu viața lui intensă și zgomotoasă. Apoi, văzu Parisul, Parisul atât de elegant și de odihnitor pe care nu se îndura să-l părăsească. Apoi, mai era și castelul Blonay care-i era atât de drag și operele pe care le începuse acolo! Și bunul preot cu care se înțelegea atât de bine! Și soacra sa care era pentru ea mai mult decât o prietenă. Brusc îi trecu prin minte o bănuială: nu cumva și soacră-sa jucase vreun rol în toată povestea asta? Întâlnirea de la „Bluette” nu cumva fusese aranjată? După ce se gândi câteva clipe chipul i se luminează. Nu, doamna d'Anguilhon nu s-ar fi pretat la o astfel de mârșăvie. Ea nu cunoștea adevărul.

Și Annie începu să examineze situația cu o extraordinară luciditate. Cum nu voia să divorțeze, trebuia să rămână în Franța. Fiul ei era șeful casei d'Anguilhon. Nu-l putea lua cu ea în America. Dacă rămânea, era obligată să trăiască sub același acoperiș cu soțul ei, să nu facă scandal, să salveze onoarea numelui pe care-l purta. Mă rog, va încerca. Nepărăsindu-și casă, distrugea toate speranțele ducesei și se răzbuna într-un mod mult mai eficace. Era totuși o consolare.

Biata Annie! Ar fi fost cumplit de indignată dacă cineva i-ar fi spus că e fericită, că datoria o obligă să rămână lângă Jacques, că își iubește totuși bărbatul și că-l va iubi și mai mult.

Capitolul XIX

Marchizul d'Anguilhon intră în apartamentul său într-o stare de spirit pe care n-ar fi dorit-o nici celui mai aprig dușman al său. Trecând în revistă consecințele greșelii sale – scandalul, divorțul, ruina, pata pusă pe viitorul fiului său, fericirea soției și a mamei sale distruse pentru totdeauna –, simți cum i se frânge inima. Ca mai toți bărbații din neamul lui, nu avea destulă tărie sufletească de a nu călca pe de lături. Dar odată ce apucase să săvârșească o greșeală, știa s-o îndrepte și cu mult curaj încă. Aflat într-o situație critică, își regăsea imediat îndrăzneala și luciditatea, iar aceste însușiri ereditare îl ajutau aproape întotdeauna să iasă la liman.

În loc să se ia cu mâinile de cap, Jacques începu să analizeze calm situația. În timpul scenei cumplite care avusese loc puțin mai înainte, nu cutezase s-o privească pe Annie, dar îi simțise sila și disprețul. Știa cât de dezvoltat îi era sentimentul onoarei. Îi cunoștea intransigența în materie de morală. Așa că se aștepta să fie judecat foarte sever și tratat fără milă. Cu un caracter ca al ei era cu neputință s-o impresionezi sau s-o convingi să te ierte. Jacques își dădu seama că singura șansă de salvare era o mărturisire sinceră privind faptele și sentimentele sale. O explicație era deci necesară și inevitabilă. Iar această explicație trebuia să aibă loc imediat.

După ce-și adună puterile, bătu la ușa soției sale.

Neprimind niciun răspuns, apucă pe un coridor lăturalnic și, prin cabinetul de toaletă, ajunse în dormitor.

Când îl văzu, Annie se ridică vrând să protesteze împotriva prezenței sale. Pe chipul ei, alb ca marmura, nu se vedeau urme de lacrimi, ci urmele unei dureri profunde. Era atât de trasă la față, încât Jacques simți o remușcare cruntă. Îi veni s-o ia în brațe, să îngenuncheze în fața ei și să-i ceară iertare. Dar privirea rece, neînduplecată pe care o întâlni îl făcu să renunțe și bine făcu. Învingându-și emoția, cu fruntea sus, spuse:

— Nu vin să mă justific...

— Nici n-ai putea, îl întrerupse marchiza.

— Mi-ar fi cu neputință, răspunse Jacques pe deplin liniștit. Doresc doar să repun faptele în adevărata lor lumină. Nu vreau să mă crezi mai rău decât sunt și te rog să mă asculți măcar dintr-un sentiment de dreptate...

Jacques luă un fotoliu și privindu-și soția în ochi istorisi cu absolută exactitate, cum îi fusese sugerată de către Bontemps ideea căsătoriei în momentul când se pregătea să plece în Africa, apoi demersul pe lângă ducesa și tranzacția cu doamna de Léne. După ce isprăvi spovedania, adăugă:

— Înainte de a mă hotărî dacă să mă însor sau nu, am vrut să te văd. O seară întreagă te-am privit la Operă prin binoclu. Mi-a plăcut enorm expresia deschisă și serioasă a chipului tău, distincția, culoarea părului, frumusețea tenului. Am fost ispitit să te cuceresc cu atât mai mult cu cât fusesem prevenit că nu voiai să te măriți cu un francez. Mă cunoști îndeajuns ca să știi că n-aș fi consimțit să mă însor cu o fată care nu mi-ar fi plăcut chiar dacă ar fi posedat averea întregii familii Rothschild. Când te-am rugat să devii soția mea, eram stăpânit de un sentiment profund, sincer și absolut dezinteresat.

— Toate astea sunt foarte frumoase, spuse Annie cu o notă de dispreț. Dar uiți că adineauri doamna de Blanzac m-a informat că v-ați iubit dintotdeauna.

— Da, dar poți purta multă vreme în trupul tău o boală sau o pasiune fără să-ți dai seama. Ducea și cu mine ne cunoaștem de când eram copii. Am fost despărțiți de împrejurări, apoi căsătoria mea ne-a apropiat din nou. Iubirea, ai cărei germei fuseseră îngropați undeva, în adâncul inimilor noastre, a început să încolțească, a devenit irezistibilă, iar noi am fost slabi și vinovați.

— Da. Și te-ai abătut de la toate jurămintele și de la toate făgăduielile. De altfel, nu știu de ce lumea își închipuie că găsește în rândurile aristocrației mai multă onoare, mai multă loialitate decât în rândurile celorlalte clase sociale. Citesc în momentul de față *Istoria Franței* și văd că duci, prinți și marchizi și-au trădat când regele, când țara, au pactizat cu inamicul și au săvârșit tot soiul de infamii.

Simțind palma aceasta aplicată cu atâta asprime de mână

democratică a lui Annie, Jacques păli, un fulger țâșni din ochii săi, iar buzele îi tremurară pline de mânie. Stăpânindu-se totuși, zise, ridicând capul:

— S-au găsit printre noi trădători și ticăloși, deoarece nu e nimic perfect pe lume: nici rasă, nici familie, nici individ. Te sfătuiesc să continui lectura și să te ridici deasupra personalităților. Ai să vezi că și crimele câtorva au fost șterse de virtuțile războinice, de eroismul, de meritele celor mulți, că prinții, ducii și marchizii au făcut Franța mare, au apărut-o împotriva Angliei, Germaniei și Spaniei și i-au dat o înțâietate și un prestigiu pe care poate că nu le va mai avea niciodată. Vina mea nu trebuie să te facă nedreaptă, adăugă cu demnitate marchizul. De altfel, te rog să mă crezi că omul nu face întotdeauna ceea ce vrea. Uită-te la tine. N-ai jurat că n-o să te măriți niciodată cu un străin? M-am însurat cu tine cu intenția fermă de a te face fericită. Și uite că n-am putut.

— Dacă te-aș fi înșelat eu și m-aș fi scuzat că așa a vrut fatalitatea, ce-ai fi zis?

— Ar fi trebuit să te compătimească și să te iert. Dar îți mărturisesc că n-aș fi avut probabil înțelepciunea asta. Greșeala femeii poate avea urmări foarte grave: distruge integritatea familiei, în timp ce a bărbatului...

— Nu distruge decât fericirea nevestei sale, îl întrerupse Annie. O nimica toată...

— Nu. Nu-i o nimica toată când e vorba de o femeie ca tine. Am suferit cumplit înșelându-te, cu atât mai mult cu cât n-am încetat să te iubesc!

Annie căscă ochii mari.

— N-ai încetat niciodată să mă iubești? repetă ea.

Dragostea mea pentru tine a mers crescând. Toate cuvintele mele de dragoste, toate dezmiertările mele erau expresia acelui sentiment profund și înalt care e iubirea conjugală.

— A, dar cum i se spune sentimentului profund, dar mult mai înalt pe care îl ai pentru doamna de Blanzac? Întrebă marchiza cu o ironie mușcătoare. Sunt curioasă să o aflu și eu.

— Dragoste! răspunse imperturbabil Jacques.

— Credeam că numai în romane un bărbat poate iubi două femei deodată.

— Oh, nu, și în viață! Vezi, Annie, soția devine cu timpul carne din carnea noastră, face parte din noi, ne poartă numele, dar noi putem iubi și o altă femeie. Ce-ți spun eu acum e atât de adevărat, încât un prieten de-al meu mi-a mărturisit că era tot timpul tentat să-i povestească soției ce necazuri îi făcea amanta...

— Vai ce copile neștiutoare suntem noi, americancele! Și cât de puțin știm la ce ne expunem când ne mărităm cu bărbați care au un suflet atât de deosebit de al nostru.

— Annie, mi-aș da viața ca să pot repara răul pe care ți l-am făcut, spuse marchizul cu un aer de mare sinceritate.

— Vorbe, nimic altceva decât vorbe, răspunse tânăra femeie. Știi bine că nu mai poți repara nimic.

— Pot oricând să-ți redau libertatea, rosti Jacques plin de emoție.

Annie păli ușor.

— Divorțul, nu-i așa? Ești foarte bun! Numai că el n-ar face decât să-mi sporească nenorocirea. La noi, ca și la voi, femeile divorțate – chiar cele desăvârșite

— Au o situație foarte precară. Și apoi, mai e și Philippe. Nu vreau ca el să fie copilul unor părinți divorțați. Nu, nu vreau să mă despart de el. Le-am învinuit adesea pe franțuzoaicele care continuau să trăiască alături de soțul necredincios. Atunci vorbeam fără să-mi dau seama ce înseamnă asta. Pe atunci nu-mi trecea prin cap că bietele de ele poate că rămâneau pentru copii. Nu ne închipuim cât de puternice pot fi niște legături decât în clipa în care vrem să le rupem, zise Annie cu asprime. Niciun tribunal nu ne-ar putea divorța mai deplin decât au făcut-o cuvintele doamnei de Blanzac, adăugă Annie cu glas schimbat. Palatul acesta și castelul Blonay sunt destul de vaste ca să putem trăi fără a ne stingheri unul pe celălalt.

Auzind aceste cuvinte, Jacques nu-și trădă bucuria pe care o simți.

— Va fi așa cum vrei tu, zise el rece. Din moment ce refuzi să divorțezi, sunt obligat să te rog să păstrezi cea mai deplină tăcere

asupra celor petrecute. Poți să-mi făgăduiești că ai să te conduci în așa fel încât să nu bănuiești nimeni adevărul?

— Ții să salvezi reputația doamnei de Blanzac...

— Sunt dator s-o fac fiindcă ea e o femeie fără apărare.

— Și, probabil, fiindcă ea și ea tot o victimă a fatalității...

— Absolut. Ești întotdeauna de plâns când ești condamnat la roluri crude. Ai vrea să fii în locul ei?

— O, nu, ferească sfântul!

— Vezi?

— Ei bine, am să tac, dar nu pentru doamna de Blanzac vreau s-o fac pe generoasă, ci pentru mama ta și pentru familia mea. Dacă s-ar afla în America despre felul cum te-ai comportat față de mine s-ar spune că nu am decât ceea ce merit și, dacă s-ar ști că totuși continui să trăiesc alături de tine, toți m-ar disprețui. Poți fi liniștit, secretul va fi bine păstrat. Numai că ruptura dintre mine și doamna de Blanzac va produce senzație. Toți vor încerca să afle cauza și până la urmă o vor descoperi, fii fără grijă.

— Ducea va pleca la Deauville, iar noi în America...

— În America? Crezi că mai vreau să mergem în situația de față?

La o oră după ce vom sosi, Clare va și descoperi adevărul...

Marchizul se ridică și se apropie de fereastră.

Furtuna fusese de scurtă durată căci vremea se înseninase.

— Mai mergem la teatru? întrebă Jacques, ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic.

Deconcertată de calmul soțului ei, Annie tresări.

— Mai mult ca oricând, răspunse ea. Sunt ca o franțuzoică adevărată în plină comedie, nevoită să înșel, să tănuiesc, să arunc cu praf în ochii oamenilor. Te previn însă că-mi voi juca foarte prost rolul. N-am avut niciodată de ascuns ceva și n-am fost niciodată dezamăgită.

Ultima frază îl izbi din plin pe Jacques.

— Aș fi preferat mai curând să mor decât să-ți cauzez această dezamăgire.

— Da, dar n-ai murit, iar viața mea e distrusă pentru totdeauna!

— Voi face tot ce e omenește posibil pentru ca situația să fie cât mai puțin dureroasă.

— Nu stă în puterea ta!

— Voi încerca!

După ce rosti pe un ton hotărât aceste cuvinte, marchizul se îndepărtă cu fruntea sus ca și cum n-ar fi avut nimic să-și reproșeze.

Annie îl urmări cu o privire în care era și stupefacție, și mânie, dar și o admirație involuntară. Buzele îi fură cuprinse de acel mic tremur care anunța plânsul și, în sfârșit, lacrimile o năpădiră. Și le șterse cu ciudă, dar ele continuă să curgă și, fără să-și dea seama, îi mai potoliră focul durerii.

Capitolul XX

Cel ce crede în liberul-arbitru nu poate contesta că mânia, dragostea și gelozia pot anihila ceea ce noi numim rațiune și voință, determinându-l pe om să săvârșească fapte ce-i vor fi funeste, ce-i vor influența nu numai viața lui, ci și a altora.

Sărutarea lui Jacques dată lui Annie o lovise pe ducesă nu numai în inimă, ci și în creier. Scosese acel strigăt, demascându-se sub un imbold irezistibil, pentru ca apoi, venindu-și în fire, să se întrebe: „Cum de-am putut face un astfel de gest?”. Dar ideea sinuciderii o consolă. Va găsi un mijloc pentru a scăpa de toate necazurile; din fericire, moartea era la îndemâna curajului și brațului său.

Încercă să-și închipuie întrevederea dintre Jacques și nevastă-sa. În clipa în care își spunea că nu va avea tăria să aștepte până a doua zi rezultatul, i se aduse din partea marchizului o scrisoare. După ce rupse plicul citi – cu inima bătându-i cu putere – aceste rânduri:

„Totul e bine, mai bine decât trăgeam nădejde. Pe mâine

Inima ducesei se destinse. Reciti fraza de mai multe ori. Asta însemna că nu va urma divorțul... Asta însemna că nu se va isca niciun scandal. Cum de-o împiedicase Jacques pe Annie, tocmai pe Annie care era atât de intransigentă și care se ridicase de atâtea ori împotriva femeilor care iartă? Curioasă, se întrebă dacă vor merge la Teatrul „Ambassadeurs”.

Cum gândul acesta pusese stăpânire pe creierul ci obosit, lui Christiane îi fu frică de insomnie. Avea nevoie cu orice preț de odihnă și de uitare, așa că îl chemă de îndată pe doctorul Moreau.

Încă de la prima privire aruncată doamnei de Blanzac, medicul ghici că nenorocirea pe care o prevăzuse se întâmplase.

— Am nevoie de douăsprezece ore de somn, îi spuse Christiane de îndată ce-l văzu.

Doctorul Moreau luă mâna ducesei. Zvâcnirea nervilor, pulsul dezordonat îi trădară pe loc violența șocului pe care-l suferise. Ochii săi exprimară o milă și o senzație care, răscolind inima doamnei de Blanzac. O înduioșară nespus. Două lacrimi mari se rostogoliră pe obrazul ducesei.

— Plângi, plângi, doamnă, spuse doctorul cu glas emoționat. Nimic nu te ușurează mai mult decât plânsul. Discreția mă împiedică să te întreb ce s-a întâmplat, dar dacă ai nevoie de un prieten sigur...

— Da, am nevoie de un prieten... de un prieten ca dumneata care înțelege bine făptura omenească fizicește și sufletește. Dumneata ești trimisul Providenței, cel care mă poate susține în criza prin care trec. Poate că de aceea ai și apărut pe cerul vieții mele.

— Așa e. Să știi că am intuit totul de multă vreme. Când te-am văzut apucând pe calea dureroasă și atât de primejdioasă a patimii, m-am apropiat de dumneata instinctiv ca să-ți pot da ajutor.

— Momentul a venit, spuse ducesa. Dar ai să mă vindeci greu.

— N-are a face! Totul e să te vindec. Spune-mi totul, fără teamă, fără falsă jenă. Știi că pot înțelege orice.

Atrasă magnetic de bunătatea, de tăria morală a omului într-adevăr superior din fața sa, Christiane se spovedi cu o rară sinceritate. Apoi ducesa îi arătă doctorului biletul lui Jacques. Chipul acestuia se luminează.

— Suntem salvați! spuse el bucuros. Evident, marchiza și-a dat seama că mai mult ar pierde decât ar câștiga făcând scandal. Prefer să știu secretul dumatăle în mâinile ei decât în mâinile altei femei. Doamna va tăcea din orgoliu, mai ales că face parte dintre femeile care știu să tacă.

Doctorul observă expresia de durere care trecu prin ochii ducesei.

— Încearcă să nu te mai gândești la viitor. Ceea ce-ți trebuie acum e odihna. Am să-ți trimit două prafuri să le iei peste un ceas. De

altfel, am să revin astă-seară să văd dacă și-au făcut efectul.

— Poți să faci chiar mai mult. Fiindcă am o migrenă îngrozitoare, vino și ține-i de urât unchiului meu, apoi cinează împreună cu el. Înainte de a pleca, treci pe la mine.

— Ne-am înțeles.

Apoi, doctorul se ridică și făcu ceea ce nu făcuse niciodată: luă mâna ducesei și o sărută.

Capitolul XXI

Jacques ieși de la soția lui cu sentimentul că repurtase o victorie. Certitudinea că scandalul va fi evitat îl ușurase atât de mult încât se simți aproape fericit. De îndată ce se liniști, simți din nou și cu toată puterea iubirea pe care o crezuse moartă. Amintirile fermecătoare cu care Christiane îi umpluse sufletul în ultimii doi ani se treziră una câte una.

„Cum adică, să fi pierdut eu toate astea?”, se întrebă el plin de amărăciune, înfierând, când revăzu în minte, scena incredibilă care avusese loc. Violența ducesei – care, întrecând orice măsură, dezonorase două persoane și distrusese trei vieți – constituia pentru el o senzație de spaimă amestecată cu repulsie, ca și cum s-ar fi trezit dintr-o beție.

Dar când se gândi la cât suferea, probabil Christiane, inima i se topi de milă și de dragoste. Se întrebă, apoi, neliniștit cum va suporta ea situația în care se pusese singură? El, sigur, va fi obligat să-i țină partea soției în așa-numita ceartă cu ducesa și – de ochii lumii – să rupă relațiile cu ea. Cum prietenii lor comuni vor interveni ba la unul, ba la altul, adevărul nu va întârzia să iasă la lumină. Bunul-simț îi spunea că o situație ca asta nu se va isprăvi atât de simplu. Deocamdată le fusese acordat un moment de răgaz înaintea deznodământului fatal. Ce fel de deznodământ? Oare pe cine va lovi el? „Doamne, fă să fiu eu acela... își zise marchizul socotindu-se singurul și cel mai mare vinovat.

A doua zi Jacques se duse la „Rosette” cu inima plină de neliniște. Dar n-o văzu pe ducesa întâmpinându-l ca de obicei. O găsi în salon așezată lângă fereastră. Cearcănele adânci din jurul ochilor și chipul tras accentuau atât de mult asemănarea cu *Addolorata*, încât fu

mișcat.

Văzându-l pe marchiz, o roșeață penibilă coloră chipul lui Christiane. Amândoi se simțiră întristați și foarte departe unul de altul. Revenindu-și prima, Christiane întrebă:

— Ce s-a întâmplat?

În loc să răspundă, Jacques îngenunche în fața ei și, luându-i mâinile pe care aproape că i le strivise în ajun, spuse pătimaș:

— Iartă-mă! Iartă-mă!

Doamna de Blanzac îl privi câteva clipe cu nemărginită tristețe.

— Să te iert? repetă ea. N-am de ce, căci nu-ți port pică. Vreau să cred în dreptatea și în bunătatea divină. Adu-ți aminte ce-mi spuneai acum câteva zile: „Totul se cumpără, totul se plătește!”. Eu am plătit. Dar să nu mai vorbim despre asta. Ia loc, spuse Christiane.

Jacques se execută ca un automat. Tonul ducesei, chipul ei din care orice urmă de dragoste dispăruse îl impresionară atât de mult, încât nu mai stăruia.

— Ce s-a petrecut între tine și soția ta? întrebă din nou doamna de Blanzac. Te-a iertat? întrebă ea cu o nuanță de ironie.

— Nici nu i-am cerut să mă ierte, răspunse marchizul cu demnitate. I-am relatat adevărul, după care i-am oferit libertatea. Dar mi-a declarat că din cauza copilului și a familiei sale nu vrea să divorțeze. Mărturisesc că hotărârea aceasta mi-a luat o povară cumplită de pe inimă. Nici tu, nici eu n-am fi suportat scandalul unui proces.

— Nu, probabil că nu...

— Și-a dat cuvântul că va păstra cea mai deplină tăcere asupra celor întâmplate. Și sunt sigur că și-l va ține. Ea o să plece la Blonay, tu la Deauville, așa că până în sezonul viitor n-o să vă mai întâlniți. De-acum încolo...

— Da, de-acum încolo... spuse tăgănat ducesa. Apoi, cuprinsă parcă de o temere subită, întrebă privindu-l ținută pe marchiz: Și nevastă-ta n-a pretins nimic?

— Nimic. Doar despărțirea neoficială dintre noi doi. Firesc, nu?

— Vă mai îmbarcați pe 2 iulie?

— Nu. Annie nu vrea să plece deocamdată în America. Vom

merge, împreună cu soții Keradieu, în Suedia și Norvegia. Dar tu, Christiane, tu ce vei face?

— Eu? zise ducesa. Nu-mi duce grija. M-am încredințat cu trup și suflet doctorului Moreau.

— I-ai spus despre...

— Totul. El cunoaște firea omenească mai bine decât un preot. Aveam nevoie de un om ca el pentru a trece prin criza asta. Mă va ajuta să mă vindec, căci altfel voi muri...

— Să te vindec? strigă Jacques. Adică să distrugă dragostea asta care constituie singura mea fericire? Oh, Christiane, să nu faci așa ceva!

— Preferi să mor? întrebă doamna de Blanzac.

— Nu, nu, n-ai dreptul să te sustragi iubirii mele nici măcar prin moarte pentru că tu îmi aparții și eu te iubesc. Tu ești pasiunea, ești bucuria vieții mele. Sărutarea care te-a scos din minți era doar o sărutare de soț, și atât!

— Da, o sărutare de soț... mai divină, mai sacră decât o sărutare de amant... sărutarea zămislitoare. Cea pe care am dorit-o atâta de la tine... spuse ea lăsându-și capul în jos și roșind. Nu știu, continuă Christiane, dacă am să te pot uita, dar știu sigur că n-am să mai pot fi a ta... Cum îți închipui că voi mai putea îndura împărțeala asta umilitoare și dureroasă?

— N-o să mai fie nicio împărțeală.

— Despărțirea dintre soții care trăiesc sub același acoperiș nu poate să fie de lungă durată. De altfel, dacă vrei să mai ai copii vei fi din nou atras către Annie. Ea te va ierta pentru că te iubește și într-o bună zi veți cădea unul în brațele celuilalt. Regret violența mea față de Annie; sigur că în momentul acesta disprețul pe care ea îl simte pentru tine e mai mare decât mâhnirea; dar mâhnirea va fi în curând mai puternică. Sărmana de ea! Am senzația că am făcut un mare rău unei copile! Dacă ar fi fost franțuzoaică m-aș fi dus la ea și aș fi știut cum să-i potolesc necazul. Annie însă nu m-ar înțelege.

— Nu, zise marchizul, nu te-ar înțelege, iar demersul tău n-ar face decât să învenineze situația.

— Atunci să lăsăm timpul să aranjeze lucrurile. I-am făgăduit doctorului Moreau că n-am să mă gândesc la viitor, că am să trăiesc de

pe o zi pe alta. Voi încerca să-mi impun această disciplină. Fă și tu la fel. Și-acum, prietene, spuse ea desfăcându-și mâinile din mâinile lui Jacques, e vremea să ne spunem adio.

— Pentru nimic în lume! Am să vin să te mai văd. Crezi că poți să-mi smulgi iubirea din rădăcini? Iubirea asta atât de profundă, atât de vie care face parte din noi înșine? Află că eu sunt liniștit fiindcă aici totul îți va vorbi despre mine. Amintirile care se vor desprinde din lucruri te vor învălui, te vor înduioșa, te vor tulbura.

— Dacă sunt atât de primejdioase voi vinde „Rosette” sau voi distruge casa din temelii...

— Ești crudă!

— Iată egoismul bărbatului. Ai vrea să te iubesc în continuare, deși știi că iubirea asta nu mi-ar aduce decât durere. Ar trebui, dimpotrivă, să-mi urezi să uit ca să-mi recapăt liniștea.

— Nu, nu am această virtute.

Doamna de Blanzac se ridică.

— E cazul să punem capăt acestei legături, spuse ea cu asprime voită.

— Lasă-mă să nădăjduiesc...

— Nu! Dimpotrivă, trebuie să te deprinzi cu ideea unei despărțiri definitive și să te străduiești s-o accepți cu cât mai mult curaj.

Jacques – ridicându-se în picioare – o privi pe ducesa câteva clipe drept în ochi. Parcă niciodată nu i se păruse mai dragă și n-o iubise mai mult ca acum. Sub imboldul amintirilor care-l năpădeau, o luă în brațe și o strânse de mai multe ori la piept. Ea nu se împotrivi, dar buzele îi rămaseră reci ca gheața sub sărutările lui, iar trupul – țeapăn – nu vibra cu niciun chip. Brațele lui Jacques recăzură inerte. Se trase îndărăt șoptind cu voce stinsă:

— Tu nu mai simți nimic pentru mine. Deci adio, Christiane!

Se îndepărtă brusc stăpânit de acea mânie sălbatică pe care înfrângerea i-o provoacă bărbatului și domină orice alt sentiment. De îndată ce ușa se închise în urma lui, Christiane întinse brațele.

— Jacques! strigă ea cu tot trupul și cu tot sufletul.

Dar salonul era imens și strigătul ei se pierdu.

Christiane se simți cuprinsă brusc de o senzație de părăsire. Apoi, cu capul plecat, târându-și pașii ca o ființă rănită, se îndreptă încet spre camera ei.

Capitolul XXII

Spovedania lui Jacques diminuase oarecum resentimentul lui Annie. În prăbușirea fericirii sale persista totuși gândul că nu fusese luată pentru bani. O vesti îndată pe mama sa că planurile lor se schimbaseră, că hotărâseră să se ducă în Suedia și Norvegia, împreună cu soții Keradieu.

În timpul acestei călătorii de șase săptămâni, Annie se strădui să se distreze, să se intereseze de tot ce vedea. Dar. Din păcate, nu prea știa să joace teatru. Îi veni extrem de greu să fie la fel de naturală cu Jacques cum fusese mai înainte. Și așa foarte mirați că-și văd prietenii renunțând la călătoria în America, soții Keradieu observară în curând schimbarea ce se produsese între ei. Baronul nu spuse nimic, dar era convins că neîncrederea dintre soți avea un motiv foarte serios și că doamna de Blanzac nu era deloc străină de toată povestea asta.

Marchiza Annie d'Anguilhon nu se simți cu adevărat ușurată decât atunci când se văzu la Blonay. Jacques urmă nezdruncinat linia de conduită pe care și-o impusese. Nu încercă în niciun fel să-i reintre în grații. Venea la soția sa la ora la care i se aducea copilul și vorbeau ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic.

Între timp, Annie căuta de zor în romane analiza pasiunii. Relatarea iubirilor adultere o făcea să sufere cumplit. Uneori cartea îi cădea din mână. „Deci în chipul acesta, își spunea ca, o iubise soțul ci pe doamna de Blanzac. Îi șoptise toate acele cuvinte înflăcărate, o cuprinsese în brațe, o sărutase cu patimă, iar ea i se dăruise”. Când ajungea aici, Annie se oprea dezgustată întrebându-se: „Oare cum poate cineva ierta și uita așa ceva?”

Deși cei doi soți încercau să fie cât mai naturali mai ales în fața doamnei d'Anguilhon, marchiza, cu ochiul ei de mamă observă în curând că între ei era ceva nelalocul lui. Chipul lui Annie reflecta – fără să vrea – mânia și mâhnirea, iar voioșia ei suna fals. Nu mai pomenea de Christiane, iar când cineva rostea numele ei, Annie își strângea buzele de teamă să nu-i scape vreo vorbă nelalocul ei, iar chipul

încruntat i se asprea brusc. Marchiza ghici aproape imediat, adevărul, cu atât mai mult cu cât intimitatea tot mai mare dintre fiul ei și doamna de Blanzac o neliniștise întotdeauna.

Printre portretele familiei d'Anguilhon, exista unul reprezentând o femeie despre care aminteau unele cărți de *Memorii* din secolul al XVIII-lea. Înșelată în văzul lumii de soțul ei, ea nu încetase niciodată să-l iubească. După ce acesta căzu în dizgrația regelui al cărui ministru era, ea s-a străduit să-i abată gândurile de la acel necaz. Mai târziu, tot ea a fost cea care l-a apărut cu succes în fața Tribunalului Revoluționar.

Annie cunoștea această poveste. Admirase de nenumărate ori chipul nobil al acelei marchize, despre care Jacques îi spunea că era preferata lui. Acum însă acest portret o indispucea, având impresia că-i face reproșuri și atunci, furioasă, Annie își spunea: „Eu nu sunt o eroină!

În realitate, cum și ea era o ființă omenească, nu-și putea stăpâni o anumită satisfacție la gândul că și alte marchize d'Anguilhon – toate franțuzoaice frumoase și spirituale – fuseseră înșelate la fel ca și ea de soții lor.

Cum marchizul d'Anguilhon era obligat să se ducă cu treburi, din când în când la Paris, Annie era convinsă că se ducea să se întâlnească cu ducesa. Când îl vedea înapoiindu-se, simțea o ușurare subită și o mulțumire care o făceau să-i fie rușine de ea.

Din păcate, marchizul era mult mai de plâns decât Annie, căci conștiința îl mustra amarnic fiindcă distrusese viața soției sale, făcând din ea un fel de văduvă. Avere, caii de rasă, echipajele, luxul în care trăia datorită ei îl apăsau cumplit, iar când era obligat – în virtutea actului de căsătorie – să semneze cecurile ce veneau din America se simțea cumplit de umilit.

Pe de altă parte, nu putea s-o uite pe Christiane. Nu concepea că relațiile dintre ei ar putea fi rupte și-și dădea perfect de bine seama că fără ea viața lui ar fi cumplit de searbădă. Îi scrisese de câteva ori, dar ea nu-i răspunse și în zadar o implorase să-l mai primească la „Rosette”.

Între cele două femei care-l refuzau cu egală tenacitate, marchizul se simțea aproape caraghios. Se gândi să-și facă bagajele, să

fugă la capătul lumii și din nou se gândi la Africa. Ea îi apărea ca un suprem refugiu, ca un mijloc de a se reabilita în ochii săi.

Dar mult mai mult decât Jacques și Annie, suferea ducesa. Ea nu avea copii, deci n-avea – cum s-ar spune – o consolare vie și continua să-l iubească cu disperare pe marchiz. Scrisorile lui la care ea nu răspundea făceau să izbucnească în sufletul ei o fericire aproape violentă care-i devenise necesară. Prietenii o găseau schimbată și ciudată. Singur Guy de Nozay ghici că suferise o profundă supărare a cărei cauză fusese Jacques. Își puse deci la contribuție toate resursele spiritului său pentru a o distra și culmea e că din când în când reușea.

Doctorul Moreau o însoți pe ducesă la Deauville și o trată fizic și psihic cu o neîncetată abilitate. Punându-și la contribuție toate resorturile sufletului, izbuti s-o ridice în propriii ei ochi. I-o dispută lui Jacques, ba chiar și iubirii, îi demonstrează că sentimentul acesta care concentrează toate gândurile unei făpturi asupra alteia este egoist și meschin.

Ea zâmbea și-i spunea:

— Da, zi-i egoist și meschin cât vrei, dar e atât de plăcut și de puternic!

Filosofia, ideile umanitare sigur că înălțau spiritul lui Christiane, dar n-o consolau.

Capitolul XXIII

Și astfel trecură nouă luni. Annie se cunoștea mult prea bine când spusese că nu era eroină, căci viața anormală pe care o acceptase începea s-o apese din ce în ce mai mult.

Se simțea tot mai jignită văzând că Jacques nu făcea nicio tentativă să-i obțină iertarea, iar gândul că poate încă nu rupsesse legăturile cu ducesa o exaspera. Nervozitatea i se manifesta uneori prin tăceri îndărătnice și printr-o anume asprime de limbaj. Într-o zi, tocmai îi aruncase un cuvânt jignitor soțului ei, Jacques o privi cu un aer trist.

— La ce bun, Annie? glăsui el. Dacă nu-mi mai poți suporta prezența, sunt gata să-ți redau libertatea, dar nu pot îngădui tonul acesta nici din partea ta, nici a nimănui altcuiva.

Marchizul și marchiza d'Anguilhon petrecură iarna la Pau.

Împinsă de un nestăpânit instinct feminin, Annie vru să provoace gelozia lui Jacques, să-l facă și pe el să sufere. Începu deci să cocheteze cu un tânăr ce părea îndrăgostit lulea de ca Dar numai bunul Dumnezeu știa cât îi ardea ei de cochetat. Marchizul o lăasă o vreme să-și facă jocul, fără s-o piardă însă din ochi, apoi într-o bună zi strânse frâul cu o mână hotărâtă:

— Te-ai angajat într-un joc periculos, îi spuse el. Idiotul ăsta tânăr e pe calc să te compromită. Scandalul ar fi mult mai mare decât cel al unui proces de divorț contra mea, căci de data asta tu ai fi de vină.

Annie nu răspunse nimic. Simțea că încurcase niște lucruri și îi fu oarecum rușine de ea însăși. Jacques se temea de șederea la Paris tot atât cât și de nevastă-sa. Când Annie își exprimă dorința de a petrece vara în Anglia fu încântat.

Se hotărâră să-l ducă pe micul Philippe la Blonay, unde se afla doamna d'Anguilhon și să-l lase acolo până în momentul când se vor îndrepta spre Londra. Pe la sfârșitul lui martie plecară din Pau cu gândul de a petrece câteva zile la Paris. Știau amândoi că doamna de Blanzac nu se înapoiase încă în strada Varenne.

În ziua sosirii luară masa la soții Keradieu. Baroana le ceru – ca pe o favoare personală – să asiste la un bal ce avea loc a doua zi la hotelul „Continental”, bal organizat de ducesa de Retz în folosul unui nou leagăn de copii. Annie, care dorea din tot sufletul să se distreze, făgădui să vină.

Ziarele *Le Figaro* și *Le Gaulois* consacraseră câte o coloană întreagă acestei serbări, ațâțând atât de bine caritatea unora și vanitatea altora, încât biletele

— Deși costau o sută de franci unu – fuseseră luate cu asalt.

Pe la ora unsprezece marchizul și marchiza d'Anguilhon sosiră la hotel „Continental”. Se opriră o clipă în prag pentru a se orienta și a cuprinde ansamblul dintr-o privire.

— Ei, da, e superb! spuse Jacques cu o nuanță de ironie.

Marmura, aurăria, mulțimea de lămpi electrice, toaletele prea bogate, mulțimea de bijuterii și diamante ofereau un decor cam prea strălucitor în mijlocul căruia abia puteai zări câteva siluete

aristocratice și câteva femei îmbrăcate cu un gust desăvârșit.

Doi tineri, cu înfățișare străină, se aflau chiar lângă cei doi soți.

— Ce nație! exclamă brusc unul dintre ei. Numai pești și cocote! adăugă el cu un accent plin de dispreț.

Deși rostite pe un ton discret, cuvintele ajunseră totuși la urechea lui Jacques. În timp ce un val de sânge i se urcă în obraz și un fulger îi țâșni din ochi, mâna i se abătu pe umărul necunoscutului care se întoarse brusc.

— Ce înseamnă asta, domnule? întrebă tânărul indignat.

— Că mai sunt nobili în Franța, răspunse Jacques și-ți voi dovedi acest lucru oricând vei dori. Până atunci socotește-te pălmuit.

Năuciți, cei doi străini nu putură decât să repete:

— Domnule...

— Poftim cartea mea de vizită, continuă marchizul. Peste o jumătate de oră voi fi la „Jockey” cu doi martori; poți să mi-i trimiți pe-ai dumitale!

Vădit tulburat de întâmplare, tânărul se înclină în semn de acceptare, apoi îi întinse și el cartea sa de vizită lui Jacques. Marchizul o luă, salută demn și se îndepărtă împreună eu Annie. Tânăra femeie era palidă și tulburată.

— Regret, spuse marchizul, că ai fost martora acestei scene, dar nu m-am putut stăpâni...

— Vrei să te bați?

— N-ai auzit vorbele domnului aceluia? Și mă mai întrebi dacă vreau să mă bat... Să știi că orice bărbat ar fi procedat la fel ca mine!

Jignită de tonul soțului ei, marchiza își înălță capul strângându-și buzele.

— Bine. Du-mă, te rog, la soții Keradieu.

Când baronul află de cele întâmplate se puse imediat la dispoziția marchizului. Își lăsară soțiile în grija unei rude care se afla acolo și plecară de îndată la Club, nădăjduind că-i vor întâlni pe Guy de Nozay și pe martorii străinului.

Capitolul XXIV

Chemată urgent la Paris de notarul ei, ducesa de Blanzac sosise chiar în dimineața zilei care avea să se sfârșească atât de bizar pentru

Jacques.

Ca întotdeauna când venea singură cerând ospitalitatea unchiului său – avea o intrare separată. Aflând de întoarcerea familiei d'Anguilhon pe care o credea încă la Pau, ducesa – profund emoționată – se hotărî să părăsească Parisul chiar a doua zi.

După ce luă masa doar cu unchiul său, se duse până în Place Vendôme la o rudă a sa – marchiza d'Alby – o bătrână foarte simpatcă ce primea oaspeți în fiecare seară. Pe la miezul nopții, câteva persoane venite de la hotel „Continental” dădură relații despre baluri. Contele de Rueil îi povesti doamnei de Blanzac supărătoarea istorie a duelului ce urma să aibă loc chiar a doua zi. Printr-un efort de voință extraordinar, Christiane izbuti să-și înfrâneze emoția.

— Spuneți că domnii se vor întâlni la „Jockey”? întrebă ea.

— Da. În momentul acesta sunt acolo. Se pare că duelul va avea loc mâine.

În clipa aceea, în inima lui Christiane se ivi imperioasa dorință de a-l vedea pe Jacques. Strecurându-se în bibliotecă, luă o foaie de hârtie și scrise cu o mână tremurândă:

„Am aflat de cele petrecute la «Continental». Vreau să te văd doar o clipă. Te aștept în trăsură”.

Vârî scrisoarea în plic, se înapoie în salon, își luă rămas-bun de la marchiza d'Alby și plecă în așa fel încât să nu observe nimeni. Era aproape unu noaptea. Peste cinci minute cupeul se opri în strada Scribe, la câțiva pași de „Jockey”. Dădu scrisoarea valetului, poruncindu-i s-o înmâneze imediat marchizului d'Anguilhon. După câteva minute îl văzu pe Jacques ivindu-se. Deschizând repede ușa trăsurii, îi spuse lui Jacques să urce, poruncind, totodată, vizitiului:

— Coboară pe bulevard și ia-o la pas pe strada Regală. Am să-ți spun unde să oprești.

— Christiane, iubita mea, șopti marchizul cuprinzând-o în brațe. Cum de te afli aici?

— Asta n-are nicio importanță, răspunse ea. Când te vei bate? Să nu mă minți, adăugă ea pe un ton imperios.

Jacques șovăi un moment, apoi, întâlnind ochii mari, albaștri și atât de luminoși, spuse:

— Măine la nouă, la prințul de Nolles, în Saint-Germain.

— Cu ce armă?

— Cu spada.

Christiane răsuflă oarecum ușurată. Spada i se părea mai puțin mortală decât pistolul și știa că marchizul o mânuia bine.

— Cine e domnul care nu vede în Franța decât pești și cocote?

— Un bărbat galant, un atașat de la Ambasada Belgiei din Paris. Are douăzeci și cinci sau douăzeci și șase de ani. A vorbit mai mult din ușurință decât din convingere sau răutate. Mi se pare chiar că și-a exprimat regretul. Dar cum insulta a fost adresată țării mele, nu-i puteam primi scuza. Lucrurile au fost repede puse la punct. Trag nădejde că mâine îi voi da contelui de Chastel lecția pe care o merită și că-l voi determina să-și schimbe părerea despre Franța. Ce zi grozavă pentru mine!

Ducesa îl privi cu pătimășă admirație. Dacă murea n-avea să mai fie al alteia! Dar acest gând urât o făcu să se rușineze.

— Dar nu mi-ai spus cum de te afli la Paris, reluă Jacques.

— Am fost chemată de notarul meu într-o chestiune urgentă. Trăgeam nădejde ca mâine-dimineață să pot pleca înapoi.

— Fără să-mi fi dat un semn de viață?

— Da, fără!

— Ah, Christiane, ce crudă poți fi!

— Hai să nu mai vorbim despre noi, spuse doamna de Blanzac. Annie știe că urmează să te bați în duel?

— Da. Din păcate, a fost martoră la toată scena. Ei am să-i spun că duelul va avea loc poimâine.

Doamna de Blanzac nu-și putu înfrânge un gest de bucurie aflând că ea va fi singura care va suferi din pricina lui Jacques, singura care va sta de veghe până a doua zi.

Cupeul se opri brusc în josul străzii Regale.

— Unde vrei să te duc? întrebă Christiane.

— La Club. De Nozay și de Keradieu mă așteaptă acolo.

Trăsura porni din nou spre strada Scribe.

Când ajunse în fața Clubului, marchizul își trecu brațul în jurul mijlocului lui Christiane și o ținu câteva clipe strânsă la pieptul lui.

— Cu bine, iubita mea, spuse el cu voce schimbată.

— Cu bine. Să nu mă lași să aștept vești de la tine prea mult și Dumnezeu să te aibă în paza Lui!

Marchizul coborî din trăsură, închise încet ușa, apoi își scoase pălăria. Christiane se apropie de geam să-l mai vadă o dată, apoi se trase înapoi cu acea slăbiciune subită care vestește despărțirile definitive.

Capitolul XXV

Marchizul d'Anguilhon se înapoie cu cei doi prieteni ai săi la hotelul „Continental”. Toți trei spuseră, cu tonul cel mai natural, că, deoarece contele de Chastel nu izbutise să-și găsească un al doilea martor, tratativele vor avea loc a doua zi dimineață. În drum spre casă Jacques fu vesel cu intenția de a-și liniști soția, dar nu izbuti să-și alunge gândurile negre care-l chinuiau.

— Ești stăpân pe spadă? întrebă Annie brusc.

— Destul de stăpân.

— Și pe pistoale?

— Nu trag deloc prost.

— Ce lucru oribil! spuse Annie, ca și cum ar fi vorbit cu sine.

— Ce? Duelul? Ce-ar fi făcut un american în locul meu?

— I-ar fi tras neisprăvitului ăluia un pumn care l-ar fi dat grămadă și cu asta conflictul ar fi fost închis.

— Eu cred că procedeul nostru e mai puțin barbar, în primul rând că el trezește bravura din noi, apoi bravura pedepsește ofensa, iar pedeapsa redă demnitatea celui ofensat.

— Te-ai mai bătut până acum?

— Încă de două ori.

— Oh!

Tânăra americană ardea de dorința de a-l întreba pentru cine și pentru ce, dar nu îndrăzni.

— Ce noroc că mama ta nu e aici!

— Sunt sigur că mi-ar da dreptate.

— Dar n-ar împiedica-o să sufere cumplit dacă ar ști.

— Ar suferi mai mult dacă ar auzi că n-am reacționat împotriva unor cuvinte ca acelea pe care le-a rostit băiatul ăla fără minte. Până și

tu, Annie, care nu ești franțuzoaică, n-ai fi fost de acord să procedez altfel, sunt convins.

— Da, așa e, n-aș fi vrut să procedezi altfel. Când urmează să-i mai vezi pe domnii aceia?

— Mâine-dimineată.

— Îmi făgăduiești că-mi vei spune ziua și ora întâlnirii? întrebă Annie cu glas tremurător.

Jacques șovăi.

— Făgăduiesc...

În pragul apartamentului său, Annie se întoarse spre Jacques:

— Mâncăm acasă?

— Așa cred. Dar în cazul acesta voi veni cu Guy și cu Henri.

— La revedere, spuse Annie.

Și supunându-se unei porniri irezistibile, întinse mâna bărbatului ei care i-o strânse cu putere de două ori. Apoi, rușinată parcă de fapta sa, intră repede în cameră.

Catherine o aștepta conform obiceiului.

— Te-ai distrat bine, copila mea? o întrebă ea scoțându-i haina.

— Distrat?

Cuvântul acesta fu ultima șfichiuire de bici dată nervilor tinerei femei. Se prăbuși într-un fotoliu și lacrimile pe care și le înfrânase toată seara începură să-i curgă șuvoi.

— Miss Annie, miss Annie, ce ai? Ce ți s-a întâmplat?

Și, cum stăpâna casei nu răspundea, Catherine îngenunche în fața ei.

— Draga mea, spuse ea stăpânindu-se, domnul d'Anguilhon se va bate mâine... nu, poimâine, în duel.

Și ușurată că-și va putea descărca inima, destăinui lui Catherine întâmplarea de la hotel Continental.

Chipul irlandezei trecu prin toate culorile curcubeului.

— Domnul marchiz a procedat just, spuse ea ridicându-se.

— Știu, dar își riscă viața.

— Există un Dumnezeu milostiv și o Sfântă Fecioară, glăsui Catherine. Și, călăuzită de un tact deosebit, de o dragoste cu adevărat maternă, izbuti s-o liniștească pe tânăra femeie. După ce o culcă și-o

sărută, îi spuse:

— Draga mea, dormi liniștită. Mă voi duce mâine cu noaptea în cap la Notre-Dame-des-Victoires să plătesc o liturghie și să aprind o lumânare.

Aceste cuvinte i se părură atât de copilăroase lui Annie, încât nu se putu abține să nu zâmbească. Rămasă singură, se strădui să adoarmă, dar în întuneric și liniște gândurile începură s-o frământa și mai amarnic. În trăsură se simțise plină de curaj.

Văzându-și bărbatul amenințat de primejdie se apropiase instinctiv de el, uitând pentru o clipă ceea ce-i despărțea. Dar iată că amintirea greșelilor lui reveni. Cum de putuse s-o înșele într-un mod atât de nevrednic? Totuși, îl va lăsa să plece fără un cuvânt de încurajare? Drepturile sale asupra lui Jacques erau net superioare celor ale unei amante! Amantă! Hm! Cuvântul o făcu să i se strepezească dinții. Totuși, de îndată ce se va trezi, se va duce la Jacques. Îi va spune... Ce? Habar n-avea! Dar probabil că el va înțelege.

De îndată ce se hotărî să facă acest lucru, se simți împăcată și dormi cu bucuria divină a iertării în suflet.

Capitolul XXVI

Înapoindu-se acasă, marchizul d'Anguilhon dădu ordin să fie trezit la șapte fix și-și concedie servitorul. Stătu o vreme lângă foc, apoi ridicându-se începu să se plimbe cu pași mari prin cameră.

„Numai pești și cocote”, repetă el cu dinții strânși. Fraza îl înfurie din nou la fel de tare ca și prima oară. Crezuse că Franța asta republicană și burgheză nu-l mai interesa. Totuși, când auzise că niște străini o insultă, sângele i se ridicase în obraji ca și cum ar fi fost atins personal. Abia atunci își dădu seama cât de mult își iubea țara. Mai mult decât pe mama sa, pe fiul său, pe amantă... Da, îi era mai dragă decât orice. Și avea să se bată pentru ea! Cu gândul acesta se așeză din nou în fața focului.

Exaltarea i se potolise. Se gândi la trecut, apoi la viitor. Treptat, din adâncul sufletului său, simți urcând dorința morții. Viața fără Christiane nu mai avea niciun sens, iar cu ea, era mult prea nedemnă.

Apoi, se ridică și-și făcu testamentul. Scrise mamei și soției. În scrisoarea adresată lui Annie îi încredința cinstirea numelui său, tot ce

avea el mai de preț. Scrise apoi câteva rânduri către copilul său. Pe urmă, își cercetă sertarele și arse câteva hârtii. După ce isprăvi, aruncă o privire lungă în jur, după care părăsi camera convins că nu va mai apuca să intre vreodată în ea.

Marchizul d'Anguilhon nu mai apucă să doarmă decât trei ore. I-au fost totuși de-ajuns pentru a se simți odihnit. Baia și masajul îl revigorară redând membrilor sale elasticitatea de care avea atâta nevoie. Se simți în putere și destul de bine dispus.

Urma să se ducă în strada Varenne să-i ia pe domnii de Keradieu, Guy de Nozay și pe chirurg, înainte de a pleca dori să-și sărute copilul.

— Unde te duci, tată? întrebă puștiul care știa că vizitele matinale ale tatălui său vesteau întotdeauna plecarea acestuia.

— Deocamdată aproape... dar s-ar putea ca pe urmă să plec undeva foarte, foarte departe...

— A, nu vreau să pleci departe, spuse mâhnit copilul.

— Făgăduiește-mi că ai să fii cuminte cât voi lipsi, că n-ai s-o necăjești pe mama și că ai s-o asculți întotdeauna. Făgăduiești?

— Da, tată.

— Atunci dă-mi o sărutare, una dintre cele mai dulci sărutări ale tale.

— Să nu pleci departe, tată, te rog să nu pleci departe...

Foarte impresionat, marchizul se desprinsese ușor din îmbrățișarea fiului său, îl mai sărută o dată și, fără a mai întoarce capul, ieși din cameră.

„O să-și amintească de mine, sunt sigur!”, își zise el mulțumit.

Capitolul XXVII

În clipa când soțul ei părăsi casă, marchiza d'Anguilhon se trezi brusc din somn, prevenită parcă de un glas tainic.

Trecând repede în revistă întâmplarea din ajun, își aduse aminte că trebuia să-l vadă imediat pe Jacques, înainte de a veni martorii.

Sări din pat și-și făcu în grabă toaleta. De îndată ce fu gata se duse și ciocăni – cu o violentă bătaie de inimă – la ușa cabinetului soțului ei. Neprimind niciun răspuns, își luă inima în dinți și intră. Nu

numai că Jacques lipsea, dar camera era în perfectă ordine. Marchiza îl chemă pe servitor, află că soțul ei plecase la ora opt și că nu dăduse nicio poruncă.

Se întoarce mâhnită în odaia ei fără să bănuiască adevărul. Jacques îi făgăduise că-i va spune ziua și ora duelului și cum îl știa om de cuvânt nu-și închipuia că-și va călca făgăduiala. După ce se mai învârti prin apartament, ceru să-i fie adus băiatul. Copilul se urcă pe genunchii ei și cu un glas stins spuse simplu:

— Tata a plecat...

A plecat! Cuvântul răsună ca o lovitură de măciucă în sufletul marchizei.

— Unde a plecat tata? îl întrebă ea pe copil, cu glasul tremurând.

— A zis că departe... foarte departe...

Deci din nou înșelată! Probabil că bărbatul ei se dusesese să se bată în duel. Când dădaca sosi o întrebă răspicat:

— Tu ce știi?

— Nimic altceva decât că domnul marchiz l-a îmbrățișat și l-a sărutat îndelung pe copil înainte de plecare.

— Dă-mi repede pălăria! Mă reped până la soții Keradieu! Trebuie să știu ce s-a întâmplat!

Chiar în clipa aceea apăru baroana. Înaintând spre Annie, vru s-o îmbrățișeze. Dar Annie o împinse cât colo.

— Lasă-mă în pace! Duelul fusese hotărât pentru dimineața asta! M-ați înșelat cu toții! E nevrednic din partea voastră!

— Am vrut să te cruțăm de neliniște și de spaimă, spuse cu blândețe doamna de Keradieu.

— Oh, nu vă dați seama ce-ați făcut! strigă Annie disperată.

Gândul că nu putuse să se împace cu bărbatul ei îi pricinui o durere violentă. Baroana se strădui s-o liniștească, spunându-i că Jacques era un adevărat maestru în mânuirea spadei, că era perfect antrenat și că avea ca martori doi dintre cei mai buni prieteni.

— La ce oră e duelul? întrebă Annie.

— La nouă și jumătate. Întâlnirea are loc la Saint-Germain. Acum e zece, așa că vom primi vești de la soțul meu.

Crezând că-și mai distrează prietena, doamna de Keradieu se

apucă să-i povestească tot ce se întâmplase la Club. Trecu o jumătate de oră și nicio veste. Într-un târziu, Annie auzi prima huruitul unei trăsurii.

— Auzi! strigă ea.

Antoinette de Keradieu dădu fuga. Marchiza rămase ca o stană de piatră cu ochii fixați pe ușa vestibulului. După câteva clipe o văzu pe Antoinette însoțită de Guy de Nozay.

— Liniștiți-vă! strigă acesta de departe.

— Jacques?

— Teafăr, dar nu chiar... Ușor rănit... Nimic grav...

Annie păli.

— Sunt sigură că mă înșelați din nou... spuse ea cu buze tremurânde.

Guy îi luă mâinile.

— Uită-te la mine... Am eu aerul unui om în primejdie de a-și pierde cel mai bun prieten? Bărbatul dumitale a fost ușor rănit deasupra plămânului drept. Poate că medicul nu va îngădui să fie adus azi la Paris. E la domnul de Nolles, pe mâini bune. V-am căutat pe amândouă, zise el, privind-o pe doamna de Keradieu.

— Dar adversarul lui Jacques? întrebă baroana.

— A, săracul! O să scape, dar foarte greu!

Zguduită de ceea ce auzise despre bărbatul ei.

Annie nu mai avu când să se mai înduioșeze de soarta contelui de Chastel.

— Luați loc, le spuse ea celor doi oaspeți. Eu mă pregătesc să merg la Saint-Germain.

Intrând în casă o găsi pe Catherine.

— E rănit, zise ea. Du-te și aprinde lumânări la Notre-Dame-des-Victoires, roagă-i pe sfinții tăi și fă tot ce poți ca să nu moară.

— N-o să moară, copila mea, răspunse Catherine. Ți-o garantez eu...

Pe drumul de la Paris la Saint-Germain, Guy istorisi toate peripețiile duelului.

— A fost unul dintre cele mai frumoase dueluri la care am

asistat vreodată, spuse el. De ambele părți, bravură și generozitate. Jacques a fost de o cutezanță nebună. Mai să crezi că-și căuta moartea cu lumânarea. E o minune că a scăpat atât de ieftin...

Cuvintele acestea umplură de remușcare sufletul lui Annie.

— Deci, belgianul e grav rănit... zise baroana.

— Da. A fost atins în regiunea ficatului. A trebuit să fie dus de urgență la Spitalul „Henric al IV-lea”. Nădăjduiesc că o să scape, atât pentru Jacques, cât și pentru el. Oh, tinerețea, ce frumoasă, dar și ce nebună el

Cu cât se apropia mai mult, cu atât emoția lui Annie sporea. Oare cum avea s-o primească bărbatul ei? Se va bucura c-o vede? Oh, cum îl va îngriji!

La gară îi aștepta pe toți o trăsură. Prințul de Nolles și baronul de Keradieu o primiră pe Annie cu multă afecțiune.

— Vă rog să apelați la tot sângele dumneavoastră rece, american, zise prințul. Sigur că un rănit nu e niciodată plăcut la vedere. Vă repet însă că nu aveți niciun motiv să vă temeți...

Spunând acestea, deschise o ușă și o pofti pe marchiză într-un salon de la parter. Annie făcu câțiva pași, apoi se opri ca pironită locului, cu ochii căscați de uimire și de indignare. În fundul încăperii, pe un divan larg, stătea întins Jacques, iar alături, pipăindu-i pulsul, se afla ducesa de Blanzac. Primul ei gând fu să se întoarcă. Dar aruncând o privire soțului ei, îl crezu pe moarte. Atunci își aduse aminte că ea era soția și, hotărând să facă uz de drepturile sale, înaintă spre pat.

— Mi-ați ocupat locul, doamnă, spuse ea pe un ton tăios, privind-o fix.

— Știu. Vă așteptam ca să vi-l cedez. Vă rog să vă așezați.

Spunând aceste cuvinte, ducesa se ridică și apropiindu-se de soții Keradieu le vorbi despre rănit prefăcându-se că nu bagă de seamă mutra lor consternată. Prințul de Nolles, care nu observase incidentul, insistă să rămână la masă. Dar Christiane refuză și-l rugă pe viconte de Nozay s-o ducă înapoi, la Paris, cu trăsura.

De îndată ce plecară, Guy îi spuse ducesei că, potrivit făgăduielii făcute lui Jacques înaintea duelului, îi trimisese o telegramă și că oricum el se pregătea să-i ducă vești despre rănit.

— Apariția dumitale m-a năucit, spuse el. Ce imprudență ai săvârșit!

Pentru prima oară vicontele făcea o aluzie directă la legătura ei cu marchizul, arătând că știa pricina rușinii relațiilor ei cu Annie. Christiane se îmbujoră ușor.

— Dacă ai ști cât mi-e de indiferent dacă mă compromit sau nu...

— De ce-ai venit la Saint-Germain?

— Am aflat ieri de la doamna d'Alby despre cele întâmplate la hotelul „Continental”. Am izbutit să-l văd pe Jacques o clipă și să-i cer amănunte. Mi-am frământat mintea toată noaptea. Mi-am dat seama că n-am să pot aștepta liniștită acasă rezultatul întâlnirii. Atunci am plecat la Saint-Germain. La ora opt eram la prințul de Nolles. Închipuiește-ți ce figură a făcut prințul. Ținea morțiș să mă trimită înapoi. L-am convins să mă lase să aștept în cabinetul lui de lucru. După un timp l-au adus pe Jacques rănit... Când l-au culcat pe divan a făcut un gest și a murmurat un nume... M-am aplecat deasupra lui și l-am auzit rostind clar numele lui Annie... O chema pe soția lui... nu pe mine.

Ducesa spuse toate astea cu un chip atât de îndurerat, încât Guy simți cum se topește de mila ei.

— Eram gata să plec, dar chiar atunci chirurgul și-a deschis trusa. Am rămas pe loc și l-am ajutat ca o infirmieră oarecare. Când l-am auzit respirând liniștit, m-am simțit ușurată. Abia astăzi am înțeles, în sfârșit, care e adevărata noastră menire, a femeilor. Toate nu suntem decât niște mame: mamele bărbaților, fie mari, fie mici. În clipa aceea mi-a venit ideea că dacă vreau ca Jacques să fie fericit, trebuie să renunț la el. M-am sacrificat până la capăt și am așteptat-o special pe Annie ca să-i redau bărbatul. Acum ai înțeles?

Guy dădu din cap în sens afirmativ.

— M-ai compătimit și m-ai condamnat, adăugă Christiane. Ei bine, compătimește-mă, dar nu mă mai condamna pentru că am plătit scump greșeala făptuită. Acum totul s-a terminat... Am abdicat...

— Da, ca o regină, spuse trist vicontele de Nozay.

Capitolul XXVIII

Christiane nu se mai întoarse la Blanzac, ci se duse la palatul său

din Paris.

Starea marchizului d'Anguilhon începu a stârni îngrijorări și temeri. Din păcate, nu putu fi readus la Paris decât după o săptămână. Guy de Nozay venea în fiecare zi să se intereseze pentru a o ține la curent pe ducesa. Când în sfârșit îi spuse că marchizul era în afară de orice primejdie, Christiane răsuflă ușurată.

— Slavă Domnului! N-ai idee cât mă bucur. E tot ce doream.

Doamna de Blanzac făcuse un sacrificiu mult mai mare decât bănuia Guy. Ducesa își dăduse seama că Jacques și ea nu puteau trăi nici împreună, dar nici despărțiți. Din cuvintele doctorului și ale baronului de Keradieu ea înțelesese cât se poate de clar că Jacques voise cu orice preț să moară. Deci și el simțise că moartea era singurul deznodământ posibil. Ei bine, ea era cea care trebuia să dispară, nu Jacques care avea familie și copil! Se gândise luni de zile la acest lucru și totuși când se apropiase de marginea prăpastiei, se trăsese instinctiv înapoi. Dar, din păcate, șovăirea ducesei nu ținuu mult. Ce mai avea de regretat? Fericirea hărăzită ei se isprăvisese, nu va mai avea parte în viață nici de lumină, nici de căldură, nici de iubire! Poate doar de unele mici afecțiuni banale, de unele satisfacții ale vanității.

Din clipa când hotărârea sa fu luată, o liniște deplină puse stăpânire pe sufletul doamnei de

Blanzac. Știa că va avea curajul de a muri, căci nu mai avea pentru ce trăi. Doctorul Moreau observă bucuros expresia senină a chipului ei și siguranța pașilor, semnul cel mai sigur, în ochii lui, de sănătate fizică și morală. În timp ce doctorul se felicita pentru întorsătura fericită pe care o luaseră lucrurile, Christiane își aranja în liniște lucrurile.

Mai întâi, își scrisese testamentul, încercând să nu uite și să nu nedreptățească pe nimeni; apoi, lăsă o seamă de instrucțiuni lui Louis de Challons, viitorul stăpân al domeniului Blanzac. Îl numi executorul ei testamentar pe baronul de Keradieu, lăsându-i ca amintire tot ce se afla la „Rosette”.

Vila aceea trebuia dăruită; în locul ei urma să se construiască o școală pentru douăzeci de copile părăsite la leagăn, ce trebuiau crescute acolo până la optsprezece ani; la plecare, fiecare trebuia să

primească o dotă de cinci sute de franci, un mic trusou și câteva mobile strict necesare. Ducesa mai dorea ca în sala de primire să fie pus portretul ei pictat de Theobald Chartran.

Pe urmă, ducesa se gândi și la ea. Nu voia să fie îmbălsămată. O va înmormânta Toni, fosta ci dădacă. Locul de odihnă veșnică al familiei Blanzac se afla pe domeniul vechiului castel, într-un colț mai ridicat care avea o vedere superbă. Christiane își exprimă în scris dorința de a fi înmormântată nu în cavou, ci în dreapta capelei. Nu voia nici marmură, nici piatră, nimic greu, nimic rece deasupra-i. Și de jur-împrejur numai trandafiri roșii...

Ducesa iubea cu pasiune muzica. De când se înapoiase la Paris nu mai fusese la Operă. Când îi veni rândul la abonament ținu neapărat să se ducă și-i invită și pe soții Keradieu și pe Guy de Nozay. Crezu că o să audă *Walkyria*, dar spectacolul se schimbă. Se juca *Hamlet*. *Hamlet*! Ce ciudat! zâmbi și-și spuse că probabil nimeni din sală nu va pricepe mai bine ca ea opera lui Ambroise Thomas. În starea în care se afla, muzica aceea tristă îi accentuă amărăciunea. Aria Ofeliei făcu să i se umple ochii de lacrimi. Viconte de Nozay, care îi surprinsese emoția, îi blestemă în gând și pe Hamlet, și pe Ofelia, și pe Ambroise Thomas cu opera lui cu tot.

În scara aceea, deși era 18 aprilie, sufla un vânt rece, care, din cauza deschiderii ușilor, răzbătea mereu în vestibulul Operei.

— Strânge-ți bine mantoul de blană, doamnă! într-o vreme ca asta se poate căpăta ușor o pneumonie.

— O pneumonie? repetă ducesa.

— Da, și ar putea fi chiar mortală după căldura care era sus, în sală.

După ce urcă în trăsură ducesa îi întinse mâna.

— Mulțumesc, domnule de Nozay, mulțumesc, spuse ca eu un zâmbet ciudat.

Tonul cu care rostise aceste vorbe îl izbi pe tânăr. Bietul Guy! Dacă ar fi știut că el îi dăduse cheia sfârșitului...

Cupeul porni pe Rue de la Paix. Imediat Christiane coborî toate geamurile, își desfăcu mantoul și și-l lăsă în jos pe spate. Vântul năvăli imediat în trăsură, izbi cu violență umerii superbi, pieptul tânăr și atât

de plin de viață înghețându-i pielea transparentă, carnea, sângele.

Peste trei zile se zvoni în Paris că ducesa avea o congestie pulmonară și că viața îi era în primejdie. Doctorul Moreau luptă din răzputeri împotriva bolii, care, perfidă, ceda câteva ore, apoi revenea și mai cumplită. Christiane avea din când în când accese de delir când striga să i se ia gheața de pe umeri. Doctorul se tot mira ce se întâmplase, dar Guy de Nozay îi spuse că mai mult ca sigur răcise când ieșise de la Operă; de altfel, o văzuse cuprinsă de un fior de frig și el singur o sfătuisese să-și strângă bine mantoul în jurul trupului.

— I-ați dat acest sfat? întrebă doctorul.

— Da. Îmi amintesc perfect că i-am spus acest lucru.

Doctorul nu mai stăruie, dar ghici imediat toată drama, înțelegând abia acum de unde-i venea bolnavei acea permanentă senzație de frig glacial. „Biata femeie!”, murmură el. Din clipa aceea își pierdu speranța că ar mai putea s-o vindece. Și nici nu mai dori.

În a șaptea zi Christiane se spovedi și se împărtăși. Sfârșitul era aproape. Îl simțea și bolnava, îl chemă pe Guy de Nozay, care nu mai părăsea palatul, ceru hârtie și un creion și așternu cu greu câteva cuvinte pe care i le înmână.

— Pentru doamna d'Anguilhon, repede, spuse ea, aduceți-o aici...

Capitolul XXIX

Văzând-o pe ducesă lângă patul soțului ei, dragostea și mila care se treziseră în inima lui Annie înghețară brusc.

Timp de opt zile Jacques fu în primejdie de moarte și ea nu simți pentru el niciun pic de milă. Îl îngriji totuși cu multă grijă și cu atâta devotament, încât stârni admirația medicului; dar mâinile ei nu erau mângâietoare, privirile ei nu erau calde și compătimitoare.

Doamna d'Anguilhon, chemată urgent la patul fiului ei, rămase surprinsă văzând că duelul nu-i apropiase pe cei doi soți. Uitându-se la nora ei, îi spuse cu tristețe:

— Nu în felul ăsta se recâștigă un soț, draga mea!

Să-și recâștige soțul? Ah, dar niciodată o astfel de idee nu-i trecuse prin minte lui Annie!

Abia după o săptămână marchizul putu să fie transportat la el

acasă. Starea de încordare morală în care se aflase când fusese rănit făcuse ca vindecarea să fie lentă și anevoioasă. Jacques observă repede nemaipomenita răceală a lui Annie. Uneori i se părea atât de străină, încât aproape că-i venea greu să se lase îngrijit de ea.

Aflând de boala doamnei de Blanzac, marchiza nu simți nici bucurie, nici vreo nădejde vinovată. Că ducesa avea să trăiască sau nu, acum prea puțin îi mai păsa. Jacques nu mai era vrednic nici de iubire, nici de iertare; pentru ea, el nu mai exista.

Tocmai când se găsea în această dispoziție sufletească, îi fu anunțat Guy. Văzându-i fața schimbată și acru grav, presimți că vine din partea ducesei și se puse imediat în gardă.

— Ce mai e? Întrebă ea în silă.

— Doamna de Blanzac m-a rugat să-ți încredințez acest plic. Știi că e pe moarte...

Annie luă cu dezgust vădit scrisoarea și o citi cu buzele strânse. De altfel, nu era vorba de o scrisoare, ci de un bilet pe care erau așternute, cu un scris tremurat, doar aceste cuvinte:

„Sunt în ajunul ultimei plecări. Vino să ne strângem mâna. Christiane!”

Marchiza, deși simți una din acele emoții pe care ea le numea „oribile”, se strădui să pară indiferentă.

— E chiar așa de rău?

— S-ar putea să nu mai trăiască până la noapte...

— Ah? Ei bine... spune-i...

— Nu-i spun nimic, o întrerupse viconte. Dorește să te vadă, așa că am să te duc la ea!

Impresionată de voința tânărului, marchiza tăcu. Merse să-i spună soacrei sale unde se duce și să-și pună pălăria.

Domnul de Nozay intră primul la Christiane. După câteva clipe o introduse pe marchiză, apoi se retrase.

Cele două femei se priviră o vreme în tăcere. În stare încă să domine o situație, ducesa spuse:

— Annie, iată sunt pe punctul de a mă duce... Nu vreau să plec fără a-ți mărturisi regretul enorm că am fost pentru dumneata o sursă de amărăciune.

Urmă o pauză. Bolnava respira greu.

— În criza mea de nebunie l-am calomniat pe Jacques. Nu te-a luat doar pentru averea dumitale... Adevărul e că te iubea. Tot ce ți-a spus e adevărat... Totul, înțelegi? Cum ne-am trezit aruncați unul în brațele celuilalt? Nu știu. Poate voi afla în curând... De duel am auzit printr-o întâmplare. M-am dus la Saint-Germain fără știrea lui Jacques. Și când și-a venit în fire... ci bine, el a rostit numele dumitale, nu pe al meu. Soția are întotdeauna partea cea mai bună, nu amanta. Te rog, crede-mă că pe lumea asta nu sunt adevărate și durabile decât dragostea conjugală și familia. Restul e flacără și fum... Dar mai ales fum...

Oh, ce ușurare, ce bucurie îi produsese lui Annie acele cuvinte întretăiate! Inima i se umplu de fericire, dar și de milă.

După o clipă, doamna de Blanzac continuă:

— Acum poți ierta! Făgăduiește-mi că ai să te împaci cu soțul dumitale. Am nevoie de această promisiune ca să pot muri liniștită...

Annie nu se mai putu stăpâni. Lacrimile începură să-i curgă fără voia ei.

— Oh, vindecă-te, încearcă...

— Ferească Sfântul! Și apoi sunt atât de departe de lumea asta, încât chiar de-aș vrea nu mă mai pot întoarce. Vei face ce mi-ai promis?

Marchiza făcu semn din cap că da.

— Mulțumesc. Am să-i trimit lui Jacques câteva rânduri. Apoi totul se va isprăvi. Doresc să fiți fericiți împreună... Să aveți o viață frumoasă... Acum suntem prietene, nu-i așa?

Cele două femei își strânseseră mâinile.

— Sunt cum nu se poate mai fericită, spuse Christiane închizând ochii.

Annie nu îndrăzni să se miște. Când doctorul intră, ea o sărută pe ducesă cu căldură.

— Cu bine, spuse. Mă întorc diseară.

Doamna de Blanzac își ridică pleoapele.

— Da, vino... murmură ea ca în vis.

Ajunghând acasă, Annie îi declară soacrei sale că se împăcase cu ducesa și o sfătui să se ducă și ea să-și ia rămas-bun de la dânsa.

Doamna d'Anguilhon plecă imediat, căci nimic nu putuse stinge dragostea aproape maternă pe care o avusese întotdeauna pentru Christiane.

Îndată după masa de seară, Annie o înștiință pe soacră-sa că se duce din nou la palatul Blanzac și că probabil va rămâne acolo toată noaptea. Plecă luând cu sine un buchețel de violete pe care le culese singură.

Văzând-o pe Annie, o undă de bucurie lumină chipul ducesei. Luă buchețelul de violete, și-l apropie de buze, apoi îl strânse ca și cum n-ar mai fi vrut să-l lase din mână...

— Ai fost drăguță, spuse ea cu glas pierdut.

— Suferi mult? o întreabă Annie.

— Dimpotrivă... Mă simt nemaipomenit de bine. Probabil din cauza morfinei... Sau poate pentru că se apropie clipa plecării...

În zori, Annie ieși din cameră, în ochi cu groaza morții pe care o văzuse.

Jacques avusese o noapte foarte agitată. Sora de caritate se văzu nevoită s-o trezească pe doamna d'Anguilhon. Dar marchiza, care nu se culcase, își așteptă cu îngrijorare nora.

— Ei? întreabă ea cu emoție.

— A murit. Și părea nespus de fericită.

— Fii sigură, fata mea, că era într-adevăr fericită. Annie își îmbrățișă soacra, se cuibări o vreme la pieptul ei, apoi fugi în camera sa pentru a plânge în voie.

Capitolul XXX

Cum marchizul d'Anguilhon nu părăsise încă patul, i s-a putut ascunde mai întâi boala, apoi moartea ducesei de Blanzac.

Nimic nu ajunsese până la el, nicio vorbă nu-i trezise vreo bănuială și totuși, printr-un ciudat fenomen psihic întâlnit la unele persoane, Jacques fusese profund îngrijorat de ce se petrece la palatul Blanzac. La început simți o neliniște inexplicabilă. O vedea mereu în vis, pe Christiane, în mare primejdie, dar el nu-i putea veni în ajutor. Se trezea scâldat într-o sudoare rece, tremurând și atât de epuizat ca și cum s-ar fi bătut cu cineva. În noaptea când murise ducesa fusese cuprins brusc de o spaimă ciudată și ceruse să se aprindă toate

lumânările din cameră. Tot timpul simțea că i se ascunde ceva. Până la urmă avu convingerea că, în ciuda asigurărilor pe care i le dăduseră cu toții, murise tânărul cu care se duclase.

Dar ceea ce-l miră cel mai mult fu schimbarea soției sale. După trei săptămâni de răceală inexplicabilă o văzu într-o zi, lângă patul lui, cu vechea ei privire afectuoasă și caldă; marchizul se frământă îndelung ca să afle cauza acestei schimbări, dar, din păcate, toate aceste gânduri îi întârziiau vindecarea și îi mențineau febra. Când, în sfârșit, fii în stare să se ridice din pat și să se așeze în șezlong, medicul declară că putea să îndure orice emoție.

Guy de Nozay dori să-i înmâneze marchizului scrisoarea ducesei. Bietul băiat era zdrobit de pierderea femeii care constituise cea mai puternică afecțiune a vieții sale.

Așa că într-o dimineață intră trist și mohorât la prietenul său. Marchizul i-o luă înainte:

— Vreo veste rea? A murit cumva contele de Chastel?

— Nu, din fericire, el e în afară de orice primejdie. Atât ne-ar mai fi lipsit!

— Atunci ce s-a întâmplat? Căci ceva s-a întâmplat!

— Doamna de Blanzac...

Marchizul se făcu alb ca varul la față.

— Christiane?

— Da, Christiane, repetă Guy.

— S-a sinucis? strigă marchizul trădând fără să vrea secretul temerilor sale.

— Nu, nu, slavă Domnului! A răcit ieșind de la Operă... A făcut congestie pulmonară... O formă foarte gravă... Doctorul Moreau a făcut imposibilul pentru a o salva, dar n-a putut. Și după șapte zile de suferință a murit...

— A murit? Christiane? strigă Jacques cu ochii holbați de spaimă, cuprins brusc de un tremur convulsiv. A murit? repetă el ștergându-și fruntea inundată brusc de broboane de sudoare. Cu neputință! Nu cred!

Între cei doi bărbați se așternu o lungă tăcere.

— Știai că o să moară și nu mi-ai suflat un cuvânt! spuse

marchizul.

— La ce bun, sârmanul meu prieten, dacă tu nu te puteai mișca din pat și nu te puteai duce la ea?

— Poate că m-aș fi dus... Aș fi găsit tăria necesară... Ai ceva pentru mine de la ea, nu-i așa?

Guy îi întinse scrisoarea lui Christiane sigilată cu o mare pecete roșie. El o luă cu degetele tremurânde și o strânse cu putere la piept, ca și cum ar fi vrut să se pătrundă de ea.

— Știam sigur că nu putea fi atât de crudă să plece fără să-mi lase un cuvânt.

Guy se sculă, dar Jacques îl reținu.

— Acum te rog spune-mi totul! Vreau să știu ce s-a întâmplat de la duelul acela nenorocit și până azi.

Tânărul povesti cum răcise ducesa când ieșise de la Operă; apoi vorbi despre boala și despre sfârșitul ei liniștit.

— Să știi, adăugă Guy încheind, că soția ta s-a purtat admirabil. Ducesa a chemat-o, Annie s-a dus și a stai lângă ea în ultima noapte până s-a prăpădit. Prezența ei la înmormântare și înfățișarea sa măhnită au risipit toate bănuielile pe care le iscaseră cearta ei cu doamna de Blanzac. Pentru ea ești dator să apelezi la tăria ta de caracter și să-ți înfrângi durerea.

— Voi încerca, răspunse marchizul. Apoi rosti disperat: Ce pustiu e acum și în palatul ăsta și la Blanzac...

— Groaznic! admise și Guy. Ce loc important ocupa biata Christiane în viața noastră! Tu știi – Jacques, că eu am pierdut mai mult decât tine?

— Mai mult decât mine?

— Da, o iubită, două, zece ca ea mai găsești, dar o prietenă pe măsura ei, nu! Acum te las... La revedere.

Cei doi bărbați își strânsesă puternic mâna.

— Sper că n-ai să faci vreo prostie, nu-i așa?

— Fii liniștit, îi răspunse Jacques.

Rămas singur, marchizul sărută scrisoarea lui Christiane, o deschise și începu s-o citească:

„Jacques, scria ducesa, nu pot părăsi lumea asta fără să-ți spun

adio. Deznodământul situației noastre e așa cum trebuia să fie, cum doream să fie. Am crezut întotdeauna în dreptatea Celui de Sus, acum cred în îndurarea lui. Știu, simt că vei fi foarte mâhnit când nu mă vei mai găsi. Dar timpul își va desăvârși opera. Aș vrea ca amintirea mea să te determine să faci mult bine. Regret din suflet răul pe care i l-am făcut lui Annie. Nu regret însă că te-am iubit și n-am nicio remușcare. Ți-am lăsat Addolorata... Să știi că e chiar chipul meu. Pune statuia în colțul cel mai întunecat din cabinetul tău ca să nu i se vadă fața.

În locul unei sărutări, îți trimit o binecuvântare. Să ai parte de copii frumoși și zdraveni așa cum îți doreai.

Eu, Jacques, mă aflu acum deasupra geloziei trupești, deasupra sentimentelor meschine. Pentru asta, era nevoie să mă înalț foarte sus, acolo unde nu mai aud larmă, zgomote, glasuri; acolo unde nu te voi mai vedea și unde nu te voi mai auzi decât pe tine căci imaginea ta va fi ultima care se va stinge din mintea mea. Rămâi cu bine.

Christiane".

Ducesa apucase să aștearnă rândurile de mai sus în a doua zi de boală. În ajunul morții adăugase:

„Annie mă părăsește chiar în această clipă. Între noi două acum e o pace desăvârșită. Lucrurile urâte sunt mult mai oribile de departe decât de aproape”.

Capul lui Jacques recăzu pe perne. Rămase mult timp nemișcat, cu ochii închiși. Citi încă o dată scrisoarea ducesei, apoi, ridicându-se anevoie, se târî până la birou și o încuie într-un sertar.

Acum trebuia s-o vadă pe Annie. Revederea va fi grea, știa asta, dar era necesară. Annie o iertase pe Christiane. Îl va ierta și pe el? Sună și-și rugă soția să vină lângă el. Ea sosi imediat, ușor nervoasă și foarte emoționată. Jacques îi arătă un scaun lângă șezlongul lui.

— Am aflat vestea, spuse el cu voce schimbată, și sunt profund mâhnit. Ținând seama de felul cum te-ai comportat ar însemna să te jignesc dacă m-aș ascunde. Te rog să nu te simți ofensată.

— Ofensată? Nu. Ar fi absurd. Ce fel de om ai fi tu dacă moartea unei ființe care te-a făcut să uiți atâtea îndatoriri ți-ar fi indiferentă? Dacă doamna de Blanzac ar fi trăit aș fi găsit mijlocul de a-ți fi redat libertatea, iar eu aș fi plecat în America.

Jacques puse mâna peste mâna lui Annie.

— Și chiar crezi că te-aș fi lăsat să pleci? zise el cu emoție. Tu ești marchiza d'Anguilhon, mama fiului meu. N-aș fi putut să fiu fericit despărțit de tine.

Chipul tinerei femei se luminează.

— Jacques...

Dar se opri îmbujorată și vădit tulburată.

— I-am făgăduit lui Christiane că mă voi împăca cu tine, că voi uita... Ei bine, sunt gata...

— Numai pentru că ai făgăduit?

— Pentru că te iubesc, răspunse marchiza cu glas firesc.

Mai mișcat decât voia să pară, domnul d'Anguilhon duse la buze mâna pe care o ținea.

— Doamna de Blanzac m-a asigurat că eu ocupam locul cel mai bun. Sigur că ea știa acest lucru pe care acum încep să-l cred și eu. Mi-a mai spus că te-a calomniat, că nu m-ai luat numai pentru banii mei, ci pentru faptul că mă iubeai. Oh, mi-a scos un ghimpe uriaș din inimă. Gândul că m-ai mințit, că ai jucat teatru față de mine mă scotea din minți.

— Și crezi că de-acum vei avea încredere în mine?

— Da. În ultima vreme am cugetat mult. Poate că într-adevăr nu puteai să împiedici cele ce s-au întâmplat. O mare pasiune e ca o boală, ca tifosul, ca vărsatul. Într-o viață nu pot exista două pasiuni, nu-i așa?

— Nu, nu, slavă Domnului!

În aceeași clipă intră doamna d'Anguilhon. Văzându-i pe tineri mână în mână, dădu să se retragă.

— Vino, vino, mamă, spuse marchizul, avem o veste mare care o să te bucure. Cred că ai observat că în ultima vreme nu mai eram uniți ca altă dată, spuse Jacques oarecum încurcat.

— Da, și am fost din cale-afară de mândrit.

— Gata, acum am devenit iarăși ca mai înainte.

M-am abătut de la o anumită făgăduială și i-am pricinuit soției mele mari mâhniri, dar ea m-a iertat...

— Ca toate marchizele d'Anguilhon, spuse bătrâna punând mâna pe umărul nurorii. Meritul tău e cu atât mai mare, fata mea, cu

cât ai fost crescută în alte idei și cu cât ai făcut mari sacrificii materiale pentru soțul tău.

— Oh, nu le regret, nu le-am regretat niciodată, răspunse cu vioiciune tână femeie.

— Acum se impune să plecați amândoi și să petreceți câteva luni în America. O să puteți călători cu soții Keradieu. Ei pleacă tocmai în 25 iunie, așa că Jacques va avea tot timpul să se întreameze până atunci.

Annie își privi cu încredere soțul.

— Da, vom merge în America. M-am gândit și eu la acest lucru.

Chipul tinerei femei se luminează. Aproape că-i veni să-i sărute mâna lui Jacques. Și-o puse pe obraz cu un încântător sentiment de posesiune.

— Oh, sunt atât de bucuroasă, spuse ea încet.

Capitolul XXXI

Doamna d'Anguilhon era mult prea experimentată pentru a nu-și da seama că vecinătatea cu palatul Blanzac putea fi vătămătoare pentru fiul său. Așa că ceru medicului să-l determine pe Jacques să plece de îndată la Blonay. Jacques acceptă fără să protesteze.

Știa că iubirea lui primise o lovitură de moarte și că niciodată nu va mai trăi fericirea de altă dată. Nu știa însă cât de îndurător fusese bunul Dumnezeu luând-o pe Christiane la El. Nu, nu avea de unde știe și o regreta cu disperare.

Marchiza avusese înțelepciunea de a nu ocoli amintirea lui Christiane. Vorbea deseori despre ea cu acea admirație dintotdeauna.

Într-o seară, pe când marchizul se prefăcea că citește pentru a nu fi obligat să vorbească, Annie spuse deodată:

— Jacques, nu te duci la Blanzac înainte de a pleca? Nu mai sunt decât zece zile...

Marchizul tresări violent și dădu drumul cărții. Chipul i se împurpură.

Jacques se despărțise de Christiane pe când aceasta era în plină strălucire și frumusețe, așa încât moartea ei i se părea uneori imposibilă, iar alteori inexplicabilă. Nu credea cătuși de puțin în povestea cu congestia pulmonară. Cu cât îi citea mai des scrisoarea, cu

atât era mai convins că ea își dorise moartea și că lui i se ascundea adevărul. Mereu îi revenea în minte imaginea ei de după groaznica scenă de gelozie: o siluetă subțire îndepărtându-se cu pași șovăitori prin saloane, devenind tot mai mică, mai ștearsă, până dispăruse cu totul. Această imagine care-i venea fără încetare în mine îl cufunda într-o adâncă disperare.

Durerea și gândurile negre care-l frământau aveau un efect de-a dreptul devastator, atât asupra fizicului, cât și a psihicului său. Se simțea foarte slăbit, dormea prost și pe chip îi apăruse o paloare nesănătoasă. Începuse să nu-l mai intereseze nimic, totuși, din delicatețe, se străduia ca în fața mamei și soției sale să nu pară trist.

Niciodată n-o apreciasse pe Annie mai mult ca în aceste momente dificile când nu-l întreba nimic, nu-l obosea cu prea multe atenții, nu-l deranja în niciun fel. Recunoștința lui pentru tactul lui Annie se dovedi fără margini.

Adevărul e că bucuria de a se fi împăcat cu soțul ei, cât și gândul că-și va revedea în curând familia alungaseră orice amintire neplăcută din mintea marchizei. Chipul schimbat al lui Jacques n-o speriasse peste măsură, fiind sigură că voiajul în America îl va ajuta să se restabilească pe deplin.

Singurul lucru care o neliniștea era faptul că el nu mai vorbea deloc despre această plecare. Uneori se temea ca Jacques să nu găsească vreun pretext pentru a rămâne la Blonay, trimițând-o la New York împreună cu soții Keradieu. Degeaba tatona terenul: tonul lui n-o liniștea decât pe jumătate.

Adevărul e că, în acel moment, Jacques era departe de a se gândi la plăcerea de a admira golful New York, podul Brooklyn sau alte opere grandioase din Lumea Nouă.

Marchizul nu dorea nimic altceva decât să îngenuncheze la mormântul lui Christiane, să fie aproape de ea măcar pentru câteva clipe. Zi și noapte nu se gândea decât la acest lucru. Înainte de a-și face această datorie n-ar fi putut pleca în America pentru nimic în lume. Nu îndrăznea să-i mărturisească soției sale dorința de a se duce la Blanzac, iar, pe de altă parte, știa cât s-ar fi simțit de jignită Annie dacă s-ar fi dus fără știrea ei.

— La Blanzac? repetă el, încercând să-și recapete siguranța. Da, așa fi vrut să mă duc... N-ai nimic împotriva?

— Nu. Încep să te cunosc, adăugă ea zâmbind.

— Ei bine, spuse el după câteva clipe, voi pleca mâine, voi dormi la Paris și mă voi înapoia poimâine. Apoi adăugă: la întoarcere îmi voi pune lucrurile în ordine. Am fost cumplit de leneș. Tu unde ai ajuns cu pregătirile?

— Sunt aproape gata. Te asigur că nici Catherine, nici eu n-am avut nevoie să fim stimulate. Te previn că o să avem un număr uriaș de cufere.

— Annie, am fost foarte egoist și crud, zise Jacques, ținându-te atâta timp departe de ai tăi.

— Nu-i nimic, zise tânăra femeie; o să mă bucur cu atât mai mult revăzându-i. În șase ani în America au loc mai multe schimbări decât au loc în douăzeci de ani în Europa.

— Ai o fire cu care într-adevăr te poți lăuda!

— Orice nor ascunde după el soarele, cum spun englezii (*Every cloud has its silver shining*), iar eu nu mă uit decât spre soare. Numai așa poți fi fericit, dragul meu.

— E, mai ales, o cale de a face pe alții fericiți, zise marchizul.

Doar o franțuzoaică foarte abilă sau cu o fire într-adevăr nobilă ar fi putut proceda ca Annie. Tânăra americană, neștiind cât de primejdios poate fi mormântul proaspăt al unei rivale, ar fi găsit că era ridicol și meschin să se arate geloasă pe Christiane. Acum știa că avantajul era de partea ei și asta îi era de-ajuns. Își zise că, probabil, Jacques voia să vadă mormântul ducesei și atât. Îi vorbise lui Jacques de acest drum la Blanzac ca să-l determine să nu se ducă pe furiș acolo, fără știrea ei. Da, acum începuse să-l cunoască bine.

Auzind ce făcuse Annie, soacră-sa spusese: „Oh, drăguța de ea! Câtă noblețe în simplitatea ei!”

A doua zi, marchizul plecă la Paris. Descinse la hotelul „Castiglione” și, pentru a nu risca să întâlnească vreo cunoștință, își petrecu seara în apartament. A doua zi pomi cu noaptea în cap spre „La Rosette”. Își dădea seama cât de dureros avea să fie acest pelerinaj, dar știa că trebuie să-l facă. Văzând-o pe Toni în doliu, cu obrazul scofâlcit

și de o duritate de piatră, simți cum i se strânge inima. Fie că dădaca îngrijind-o pe Christiane zi și noapte ghicise că Jacques era cauza morții ei, fie că era mult prea îndurerată ca să mai poată vorbi, nu rosti niciun cuvânt deschizându-i poarta vilei goale și pustii.

Încă de la primii pași, Jacques se clătină și fu nevoit să se sprijine de perete: parfumul lui Christiane, parfumul ei nedefinit plutea încă în aer. Avu senzația că ea era încă acolo și că-i simte prezența. Era cumplit și, în același timp, nespus de plăcut.

Amintirile dragostei ce se trezeau acum în această casă părăsită produsese în sufletul marchizului o tulburare ce se transformă aproape în voluptate! Deși toate ușile erau larg deschise, colivia era goală! Nu mai existau nici plante, nici flori, nimic viu... Până și mobilele împinse lângă pereți aveau acea rigiditate a obiectelor care pierduseră contactul cu ființa umană.

Cu inima înghețată, Jacques intră în dormitorul lui Christiane; închise încet ușa, apoi îngenunche în fața patului și, sprijinindu-și fruntea de așternutul acum rece ca un sicriu, își aminti de dezmierdările fierbinți, de iubirile pătimase, de greșeala sa, de toate greșelile. Sub impresia tăcerii și a morții, în sufletul său se trezi un sentiment plin de evlavie care-l purifică asemenea unei flăcări puternice. Când se ridică, fața îi era calmă și plină de reculegere.

Pe la ora trei marchizul ajunsese la Orléans. Castelul Blanzac se afla la o distanță de jumătate de ceas. Ceru să fie dus direct la capela cea veche, lăsă trăsura în drum și, tăind calea, ajunsese în câteva minute în fața unui morman de flori proaspete care arătau locul unde se odihnea Christiane.

Mormântul unei persoane care ți-a aparținut, pe care ai iubit-o te impresionează altfel decât mormântul unei rude. Parcă se desprinde din el ceva misterios. La început, simți că legătura cu făptura iubită încă nu s-a rupt și că dragostea e mai tare decât moartea.

De îndată ce genunchii lui Jacques atinseră pământul care o acoperea pe ducasă, marchizul simți o fericire ciudată. Nu, Christiane nu dispăruse cu totul. I se păru că o regăsește și suferința îi fu străbătută de o undă de bucurie. Îi șopti cuvinte dragi, îi făgădui că va face mult bine așa cum dorise ea și că-i va păstra amintirea până în cea

din urmă clipă. Stătu multă vreme îngenuncheat neîndurându-se s-o părăsească. Se ridică, dar se mai întoarse de două ori ca și cum ea l-ar fi chemat.

Înainte de a pleca se uită în jur. Da, acesta era mormântul visat de ea. Arborii, care înverzeau colina, înconjurau mormântul și capela ca pe un loc sacru. Amintindu-și de ultimele ei dorințe, Jacques fu profund mișcat. Dorise să-și doarmă singură somnul de veci. Ghicea și de ce... Căci îi rămăsese credincioasă până în ultima ei clipă.

Vizita la mormântul lui Christiane risipi ideile morbide ale lui Jacques, lăsându-i în suflet acea durere profundă ce căleşte inima unui bărbat.

De îndată ce se înapoie acasă începu să-și vadă sânguincios de treburi. Pentru a-i face și lui Annie o bucurie se declară încântat că va merge în America, făgăduindu-i că va fi amabil cu toată lumea, chiar și cu domnișoarele Villars.

În ziua de 23 iunie, tinerii părăsiră castelul Blonay, lăsând-o pe doamna d'Anguilhon-bătrâna să aibă grijă de micul Philippe. La Nâme se întâlnește cu soții Keradieu. Guy de Nozay și numeroși alți prieteni veniră să-și ia rămas-bun de la ei. Marchiza îl invitase și pe Guy cu ei. Dar acesta refuzase, făgăduind că va merge cu altă ocazie. Datorită unuia din acele sentimente cavalierești care îl caracterizau, nu voise s-o părăsească atât de repede pe Christiane. Toți plecau, el avea să rămână...

Când vasul „Touraine” se puse în mișcare, chipul lui Catherine se lumină de bucurie.

— Miss Annie, iată-ne, în sfârșit, în drum spre America, spuse ea plină de voioșie.

— Într-adevăr, acum încep și eu să cred în plecarea noastră, răspunse Annie zâmbind.

— Au trecut șase ani de când ai plecat din New York, nu-i așa? o întrebă doamna de Keradieu.

— Da, șase ani... Dacă mi-ar fi spus cineva că voi rămâne atâta timp departe de țară, aș fi fost disperată. Și totuși, timpul a trecut ca un vis...

